

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKOKUL 3. SINIFLARDA HEDEF SÖZ VARLIĞININ GELİŞTİRİLMESİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serpil DEMİRCİ

İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bayram BAŞ

EYLÜL, 2015

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKOKUL 3. SINIFLARDA HEDEF SÖZ VARLIĞININ GELİŞTİRİLMESİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serpil DEMİRCİ

İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bayram BAŞ

EYLÜL, 2015

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İlköğretim Ana Bilim Dalı İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı **Y1312.260028** numaralı öğrencisi **Serpil DEMİRCİ**'nin "**İLKOKUL 3. SINIFLARDA HEDEF SÖZ VARLIĞININ GELİŞTİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 07.09.2015 tarih ve 2015/17 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından **aybırılığ** ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak **.kabul...edilmiştir.**

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :14/09/2015

1)Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bayram BAŞ

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Nesrin KALE

3) Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ferhat ENSAR

(Handwritten signatures of the thesis advisor and jury members)

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “İlkokul 3.Sınıflarda Hedef Söz Varlığının Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (14/09/2015)

Serpil DEMİRCİ

Aileme...

ÖNSÖZ

İnsanın söz varlığı oluşumu, her unsurun yapboz parçası olduğu bir resim gibi düşünülürse; resmin oluşum süreci insanın doğumundan başlayıp gelişim dönemleri ile devam eder ve eğitim hayatının başlamasıyla en etkin halini alır. İnsan hayatında birikerek tamamlanan bu yapboz resmin en önemli parçaları, güdümlü öğrenmelerin söz konusu olduğu okullarda; okulöncesi, ilkokul ve ortaokul dönemlerinde oluşturulur. Söz varlığını oluşturan yapboz parçalarının sayısı ve kalitesi ise eğitim hayatının bu dönemlerinde yapılan etkinliklerle netleşir ve anlam kazanır. Ayrıca farklı programlar ve müfredatlar uygulanan bu dönemlerdeki söz konusu kelime çalışmalarının söz varlığı oluşum sürecinde bir bütün oluşturacak şekilde tasarlanması, birbiri ile etkileşmesi ve birbirini tamamlar nitelikte olması yapboz resmin sağlıklı tamamlanacağını düşündürmektedir. Bu düşünceden hareketle araştırmada kelime öğrenme stratejilerine uygun etkinlikler geliştirilmiş ve 3. Sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırma 4 bölüm, kaynakça ve eklerden oluşmaktadır.

Araştırmanın birinci bölümü giriş bölümüdür. Bu bölümde; söz varlığını meydana getiren unsurlar ve tanımları, söz varlığı unsurları ve kelime hazinesi arasındaki ilişki, kelime hazinesinin oluşumunu etkileyen kanallar ve bu kanalların önemi açıklanmış; kelime öğretimi çalışmaları değerlendirilmiş; kelime öğretiminde kullanılan yöntem, teknik ve stratejiler incelenmiş; kelime öğretiminde materyal kullanımına ilişkin uygulamalar değerlendirilmiş; söz varlığı üzerine ülkemizde yapılan çalışmalar incelenmiştir. Bu bölümde ayrıca problem durumu, araştırmanın önemi, araştırmanın amacı, problem cümlesi, sınırlılıklar ve sayılılar bölümleri yer almaktadır.

İkinci bölüm, araştırmanın yöntem bölümüdür. Bu bölümde araştırmanın gerçekleştirilme sürecine ilişkin bilgiler verilmiş ve eylem araştırması kapsamında araştırma süreci anlatılmıştır. Bu bölümde ayrıca eylem araştırmasının dinamik yapısında yer alan ve araştırmanın doğasını oluşturan unsurlar olan çalışma grubu, eylem planı, uygulama süreci, veri toplama araçları, veri toplama teknikleri hakkında açıklamalar yer almaktadır.

Üçüncü bölümde, araştırma bulguları, veri toplama araçlarından olan ön test ve son test kompozisyon uygulamaları ile etkinlikler sonrası çalışma grubunun yazılı ve sözlü anlatımlarından elde edilen bulgular, araştırmanın problem durumu temel alınarak açıklanmış ve yorumlanmıştır. Söz varlığı unsurlarından sadece kelime, ikileme ve deyimlerin kullanımına ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Bu bölümde ayrıca ürün dosyalarında yer alan tüm etkinliklerden elde edilen bulgular ve eylem araştırması sürecinde ortaya çıkan bulgular da yer almaktadır.

Dördüncü bölümde ise eylem araştırması kapsamında ön test ve son test kompozisyon uygulamaları ve öğrencilerin ürün dosyalarında yer alan ve etkinlikler sonrası yazılı anlatımlarından elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar açıklanmış ve bu doğrultuda öneriler sunulmuştur.

Araştırma boyunca çalışma disiplini, bitmek tükenmek bilmeyen enerjisi, sabrı ve anlayışı ile her zaman bana yol gösteren, yeni fikirlere olan mütevazı yaklaşımı ile çalışmalarında beni cesaretlendiren ve ufkumu açan değerli danışman Hocam Doç. Dr. Bayram BAŞ'a, araştırmada geliştirilen etkinlikleri oluştururken kitabından yola çıkarak fikirlerinden yararlandığım Doç. Dr. Özay KARADAĞ'a, yüksek lisansta tanıştığım ve bir aile gibi olduğumuz sınıf arkadaşlarıma, okulumda bana yardımlarını esirgemeyen çalışma arkadaşlarıma, çalışmama katkı sağlayan sevgili öğrencilerime ve bana her zaman destek olan değerli aileme teşekkürlerimi sunuyorum.

Eylül 2015

Serpil DEMİRCİ

Sınıf Öğretmeni

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR	xv
ÇİZELGE LİSTESİ	xiii
ŞEKİL LİSTESİ	xv
ÖZET	xvii
ABSTRACT	xix
1.GİRİŞ	1
1.1 Söz Varlığı Unsurları	2
1.1.1 Kelimeler.....	5
1.1.2 İkilemeler	6
1.1.3 Deyimler.....	8
1.1.4 Atasözleri	9
1.1.5 Söz varlığının içerdiği diğer unsurlar.....	11
1.2.Kelime Hazinesi	12
1.2.1 Alıcı ve üretici kelime hazinesi.....	14
1.2.2Kelime hazinesinin geliştirilmesinin önemi.....	15
1.3 Kelime Hazinesi Gelişimini Etkileyen Kanallar	16
1.3.1 Aile çevresi.....	16
1.3.2 Arkadaş çevresi	17
1.3.3 Öğretmen/öğretmenler	17
1.3.4 İletişim araçları.....	18
1.3.5 Okuma materyalleri.....	19
1.4 Kelime Öğretimi.....	21
1.4.1 Kelime öğretimi kazanımları	22
1.4.1.1 Birinci sınıf kelime öğretimine ilişkin kazanımlar.....	22
1.4.1.2 İkinci sınıf kelime öğretimine ilişkin kazanımlar	23
1.4.1.3 Üçüncü sınıf kelime öğretimine ilişkin kazanımlar	24

1.4.1.4 Dördüncü sınıf kelime öğretimine ilişkin kazanımlar	25
1.4.1.5 Beşinci sınıf kelime öğretimine ilişkin kazanımlar	26
1.4.2 Kelime öğretiminde kullanılan yöntem, teknik ve stratejileri	28
1.4.2.1 Kelime öğretiminde kullanılabilir stratejiler	29
1.4.2.2 Kelime öğretiminde kullanılabilir yöntemler	30
1.4.2.3 Kelime öğretiminde kullanılabilir teknikler	31
1.4.3 Kelime öğretiminde materyal kullanımı	33
1.5 İlgili Araştırmalar	35
1.5.1 Türkiye’de yapılan araştırmalar	35
1.5.2 Yurtdışında yapılan araştırmalar	43
1.6 Problem Durumu	44
1.7 Araştırmanın Amacı	45
1.8 Araştırmanın Önemi	45
1.9 Problem Cümlesi	46
1.9.1 Alt problemler	46
1.10 Sayılılar	47
1.11 Sınırlılıklar	47
2.YÖNTEM.....	49
2.1 Araştırmanın Modeli	49
2.2 Çalışma Grubu.....	49
2.3 Eylem Araştırması Süreci.....	51
2.3.1 Problemin tespiti ve araştırma sorusunun belirlenmesi.....	52
2.3.2 Eylem planının geliştirilmesi ve araştırma süreci	52
2.3.2.1 Öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandığı söz varlığı unsurlarının tespiti	54
2.3.2.2 Hedef söz varlığı listesinin oluşturulması	56
2.3.2.3 Söz varlığını geliştirme etkinlik kitabının hazırlanması	56
2.3.2.4 Uygulama süreci.....	66
2.3.2.5 Öğrenci ürün dosyalarının oluşturulması	68
2.4 Veri Toplama Araçları	68
2.4.1 Araştırmacı günlüğü.....	68
2.4.2 Dokümanlar	68

2.4.2.1 Kompozisyon çalışmaları.....	69
2.4.2.2 Öğrenci ürün dosyaları.....	69
2.4.2.3 Görsel-işitsel materyaller(Etkinlik fotoğrafları ve ses kayıt cihazı) .	69
2.5 Verilerin Analiz Edilme Süreci.....	70
2.5.1 Doküman analizi	70
2.5.2 İçerik analizi.....	71
2.5.3 Yarı yapılandırılmış görüşme.....	74
2.6 Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliliğine Yönelik Çalışmalar	75
2.6.1 İnanırcılık ve aktarılabirlik	76
2.6.2 Tutarlık ve onaylanabilirlik.....	76
3.BULGULAR VE YORUM.....	77
3.1 Öğrencilerin Söz Varlığı Kullanımına Yönelik Bulgular ve Yorum	77
3.1.1 Ön test ve son test kompozisyon uygulamalarına yönelik bulgular ve yorum	77
3.1.1.1 Kelimelere yönelik bulgular ve yorum	77
3.1.1.2 İkillemelere yönelik bulgular ve yorum	83
3.1.1.3 Deyimlere yönelik bulgular ve yorum	86
3.2 Etkinlikler Sonrası Yapılan Anlatımlara Yönelik Bulgular ve Yorum.....	89
3.2.1 Şifreyi çöz etkinliğine yönelik bulgular ve yorum.....	90
3.2.2 Kelime günlüğü ve kelime kumbarası etkinliklerine yönelik bulgular ve yorum	91
3.2.3 Konuşan kelimeler etkinliğine yönelik bulgular ve yorum.....	93
3.2.4 Eşimi bul etkinliğine yönelik bulgular ve yorum.....	95
3.2.5 Kelime hazinesi etkinliğine yönelik bulgular ve yorum	97
3.2.6 Sürpriz kelimeler etkinliğine yönelik bulgular ve yorum	98
3.2.7 Kelime çarkı etkinliğine yönelik bulgular ve yorum	102
3.2.8 Deyim deyip geçme etkinliğine yönelik bulgular ve yorum	103
3.2.9 Zıt kardeşler etkinliğine yönelik bulgular ve yorum.....	106
3.3 Öğrencilerin Ürün Dosyalarında Yer Alan Tüm Etkinliklere Yönelik Genel Bulgular ve Yorum.....	108
3.4 Eylem Araştırması Sürecine Yönelik Bulgular ve Yorum.....	110

3.4.1 Etkinlikler sırasında öğrencilerin söz varlığı unsurlarına karşı eğilimleri	110
3.4.2 Öğrencilerin yazılı anlatımlarında disiplinlerarasılık.....	112
3.4.3 Etkinliklerde kullanılan materyallerin çalışmalara yansımaları	113
3.4.4 İletişim araçlarının öğrencilerin yazılı etkinliklerine yansımaları	114
4.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	116
4.1 Sonuç.....	116
4.2 Öneriler.....	120
EKLER	129
ÖZGEÇMİŞ.....	257

KISALTMALAR

akt	: Aktaran
bkz	: Bakınız
Cd	: Compact disc
cm	: Santimetre
dk	: Dakika
EĞİTEK	: Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
hd	: Hedef deyim
hi	: Hedef ikileme
hk	: Hedef kelime
MEB	: Millî Eğitim Genel Müdürlüğü
SVU	: Söz Varlığı Unsuru
TDK	: Türk Dil Kurumu
TV	: Televizyon
vb	: Ve benzeri
vd	: Ve diğerleri

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge1.1: 2005-2014 Tarihleri Arasında İncelenen Makaleler	40
Çizelge 2.1:Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Demografik Özellikleri.....	50
Çizelge 2.2:Hedef Söz Varlığı Unsurlarının Etkinliklere Dağılımı	57
Çizelge 2.3: Söz Varlığı Geliştirme Kitabı Etkinlik ve Formları.....	65
Çizelge 2.4: Uygulama Çalışma Takvimi	66
Çizelge 2.5: Hedef Kelimeler ve Kodları.....	71
Çizelge 2.6: Hedef İkilemeler ve Kodları	73
Çizelge 2.7: Hedef Deyimler ve Kodları.....	74
Çizelge 3.1: Öğrencilerin Kompozisyon Uygulamalarında Kullandığı Kelimeler	77
Çizelge 3.2: Ön Test Kompozisyon Uygulamalarında En Sık Kullanılan İlk Yüz Kelime.....	78
Çizelge 3.3: Son Test Kompozisyon Uygulamalarında En Sık Kullanılan İlk Yüz Kelime.....	80
Çizelge 3.4: Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan İkilemeler	83
Çizelge 3.5: Ön Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan İkilemeler	84
Çizelge 3.6. Son Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan İkilemeler	84
Çizelge 3.7: Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan Deyimler	86
Çizelge 3.8: Ön Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan Deyimler	87
Çizelge 3.9: Son Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan Deyimler	87
Çizelge 3.10: Şifreyi Çöz Etkinliğinde Yer Alan Hedef Kelimeler ve Kodları.....	90
Çizelge 3.11: Şifreyi Çöz Etkinliği Sonrası Yazılı Anlatımlarda Kullanılan Hedef Kelimeler	90
Çizelge 3.12: Kelime Günlüğü Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları.....	91
Çizelge 3.13: Kelime Günlüğü ve Kelime Kumbarası Etkinlikleri Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler.....	92
Çizelge 3.14: Konuşan Kelimeler Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları.....	93
Çizelge 3.15: Konuşan Kelimeler Etkinliği Sırasında Kullanılan Hedef Kelimeler..	94

Çizelge 3.16:Eşimi Bul Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları.....	95
Çizelge 3.17: Eşimi Bul Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler	95
Çizelge 3.18: Kelime Hazinesi Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları	97
Çizelge 3.19: Kelime Hazinesi Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler	97
Çizelge 3.20: Sürpriz Kelimeler Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları	98
Çizelge 3.21:Sürpriz Kelimeler Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler	99
Çizelge 3.22: Sürpriz Kelimeler Etkinliğindeki Hedef İkilemeler ve Kodları.....	100
Çizelge 3.23: Sürpriz Kelimeler Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef İkilemeler.....	101
Çizelge 3.24: Kelime Çarkı Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları	102
Çizelge 3.25: Kelime Çarkı Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler	102
Çizelge 3.26: Deyim Deyip Geçme Etkinliğindeki Hedef Deyimler ve Kodları.....	103
Çizelge 3.27: Deyim Deyip Geçme Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Deyimler.	104
Çizelge 3.28: Deyim Deyip Geçme Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler	105
Çizelge 3.29: Zıt Kardeşler Etkinliğinde Yer Alan Hedef Kelimeler ve Kodları	106
Çizelge 3.30: Zıt Kardeşler Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler.....	106
Çizelge 3.31: Öğrencilerle Yapılan Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Bulgular	114

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1.1: Söz Varlığının Boyutları	5
Şekil 1.2: Kelime Hazinesi.....	14
Şekil 2.1: Eylem Planı.....	53
Şekil 3.1: Ön Test ve Son Test Kelime Kullanımı.....	83
Şekil 3.2:Ön Test ve Son Test İkileme Kullanımı	86
Şekil 3.3:Ön Test ve Son Test Deyim Kullanımı.....	89
Şekil 3.4: Hedef Kelimelerin Yazılı Çalışmalarda Kullanım Oranı	108
Şekil 3.5:Hedef İkilemelerin Yazılı Çalışmalarda Kullanım Oranı	109
Şekil 3.6:Hedef Deyimlerin Yazılı Çalışmalarda Kullanım Oranı	109
Şekil 3.7:Öğrenci Kitabı Örneği	110
Şekil 3.8:Öğrenci Kitabı Örneği	110
Şekil 3.9: Söz Varlığı Unsurlarına Karşı Öğrenci Eğilimleri	111
Şekil 3.10:K1 Öğrencisinin Yazılı Çalışma Örneği.....	112
Şekil 3.11:E1 Öğrencisinin Yazılı Çalışma Örneği	112
Şekil 3.12:K4 Öğrencisinin Yazılı Çalışma Örneği.....	113

İLKOKUL 3. SINIFLARDA HEDEF SÖZ VARLIĞININ GELİŞTİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

ÖZET

Bu araştırmada eylem araştırması kapsamında 3. Sınıf öğrencilerinin söz varlığı gelişimleri üzerine öneri niteliğinde etkinlikler hazırlanmış ve uygulanmıştır. Araştırmanın temel amacı, İlkokul 3. Sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullandıkları söz varlığı unsurlarını tespit etmek ve kelime öğrenme stratejilerine uygun geliştirilen etkinliklerin öğrencilerin mevcut söz varlığı kullanımları üzerinde nasıl bir değişiklik yarattığını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada öncelikle çalışma grubu öğrencilerinin her birinin söz varlığı unsurlarını kullanım düzeylerini tespit etmek için öğrencilere alternatif konuların verildiği ön test kompozisyon uygulamaları yaptırılmıştır. Öğrencilerin söz varlığı unsurları ön test kompozisyon uygulamaları ile tespit edildikten sonra kelime anlamını öğrenme stratejilerine yönelik etkinlikleri hazırlama aşamasına gelinmiştir. Kelime öğrenme stratejileri kullanılarak 10 etkinlik geliştirilmiş ve bu etkinlikler ders planlarına dönüştürülmüştür. Ayrıca her etkinlik için çalışma formları hazırlanmış ve ders planları ile birleştirilerek araştırmaya kılavuzluk edebilecek Söz Varlığı Geliştirme Kitabı oluşturulmuştur. Araştırma süresince kelime öğretimi, hazırlanan etkinliklerin yer aldığı Söz Varlığı Geliştirme Kitabı ile yürütülmüştür. Kitapta yer alan etkinlikler 10 hafta boyunca öğrencilere uygulanmıştır. Her etkinlik için 2 ders saati ayrılmıştır. İlk ders etkinlikler öğrencilerle yapılmış ve ikinci ders ise çalışma formlarındaki uygulamalarla kelime öğretimi pekiştirilmesi planlanmıştır. Araştırma boyunca her hafta öğrencilere uygulanacak olan etkinlik ve çalışma formları öğrencilere dağıtılmış ve etkinlik sonunda ürün dosyalarında biriktirilmiştir. Araştırmada son olarak sürecin başında ve sonunda “Öğrencilerin söz varlığı unsurları listeleri arasında gelişim açısından anlamlı bir fark var mı?” sorusunun cevabını öğrenebilmek için aynı kompozisyon çalışmaları çalışma grubu öğrencilerine son test kompozisyon uygulaması olarak tekrar yaptırılmıştır. Araştırmada 3. Sınıf öğrencilerin sürecin başında ve sonunda olmak üzere 4.535 kelimeye karşılık 5.579 kelime; 6 ikilemeye karşılık 51 ikileme ve 16 deyim karşılık 77 deyim yazılı anlatımlarında kullandıkları tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin son test kompozisyon uygulamalarında öğrenimi gerçekleştiren hedef kelimelerden 23 tanesini, ikilemelerden 5 tanesini, deyimlerden 4 tanesini üretici söz varlığına katarak kullanmayı tercih ettikleri gözlenmiştir. Bu durum kelime öğrenme stratejilerine yönelik geliştirilen etkinliklerde öğrenilen söz varlığı unsurlarının öğrencilerin yazılı anlatımlarına yansıdığına bir göstergesidir.

Anahtar Kelimeler: Söz Varlığı Unsurları, Eylem Araştırması, Kelime Öğretimi, Kelime Öğrenme Stratejileri, Kelime Öğrenme Etkinlikleri.

A RESEARCH ON THE IMPROVEMENT OF TARGET VOCABULARY OF PRIMARY 3RD DEGREE SCHOOL STUDENTS

ABSTRACT

In this research, advisory activities on the 3rd degree students' improvements on vocabulary have been prepared and implemented within the scope of activity research. The main goal of the research is to identify the vocabulary components used in the written expressions of the 3rd degree students primarily and to determine what kind of changes arise from the activities that are appropriately improved for vocabulary learning strategies on the students' using style of the existing vocabulary. In line with this purpose, in order to identify the usage level of every single student's vocabulary component primarily in the working group, preliminary test composition practices which include alternative issues were given to the students. Having identified the students' vocabulary components through preliminary test composition practices, activities regarding the strategies which aim to learn lexical meanings were recorded to be on the preparation phase. 10 activities were improved by using the strategies of learning lexical meaning, and these activities were turned into lesson plans. Moreover, working forms were prepared for every single activity and Vocabulary Improvement Book which is able to guide the research was composed by uniting with the lesson plans. During the research, lexical education was conducted by Vocabulary Improvement Book which includes the activities prepared. The activities in the book were implemented on the students during 10 weeks. 2 lesson hours were allocated for every single activity. In the first lesson, the activities were done with the students and in the second lesson; consolidation of lexical learning was intended through the activities in the working forms. During the research, every single activity and working forms to be implemented on the students each week were given to the students and they were collected in the product files at the end of activities. In the research, in order to answer the question of "Is there any significant difference between the vocabulary component lists of the students in terms of improvement?" the same composition studies were given to the working group students again as the latest test composition practice. From the beginning to end, it was identified that the 3rd degree students have used 5579 equivalent words for 4535 words, 51 equivalent reduplications for 6 reduplications, 77 equivalent idioms for 16 idioms in their written expressions. Furthermore, it was also identified that the students have preferred 23 words of target vocabulary, 5 of reduplications, 4 of idioms by including them to their producer vocabulary which they learnt in the latest composition practice. This circumstance indicates that vocabulary components that are learnt during the activities which were formed for vocabulary learning strategies, reflected to their written expressions.

Keywords: Vocabulary Elements, Activity Research, Vocabulary Teaching, Vocabulary Learning Strategies, Vocabulary Learning Activities.

1.GİRİŞ

Aklın ürünü olan sözlerin insan hayatında önemi büyüktür. Sözler ile kültür birikir ve nesillerce taşınır. “Aristoteles mantığı, insanı diğer canlılardan ayırt eden en önemli yanının dil olduğu görüşünü savunmaktadır. Ona göre akıl (logos) sahibi olan insan, aynı zamanda söz (logos) edebilen bir canlıdır. Burada logos kavramı, görüldüğü gibi hem akıl hem söz manasında kullanılmıştır. Onun dil ve düşünce ilişkisine dair görüşleri mantık çerçevesinde gerçekleşir. Bu mantığın öğeleri ise sözcükler, önermeler ve çıkarımlardır” (Onan, 2011, p.17).

Dil kavramının mantık öğelerinden biri olan sözcükler, aynı zamanda düşüncenin de yapı taşlarını oluşturur. “ Dil, düşüncenin daha geniş anlamıyla iç benliğimizin aynasıdır. Bu görüşte olanlar, düşüncelerin sözcüklerle oluştuğunu, kullanılan dilde ne kadar sözcük varsa, düşüncelerin de ancak o kadar geliştirilebileceğini, beynin düşünme alanının genişliğinin ve derinliğinin dildeki sözcük sayısı ile doğru orantılı olduğunu belirttikten sonra, sözcükleri, düşüncelerin asıldığı askılara benzetmektedirler” (Cem, 1978’den akt.:Ünalın, 2005, p.7).

Dilin gelişmesi aynı zamanda düşüncenin gelişmesi anlamına gelir. Düşünen insan karmaşık sözcüklerden oluşmuş dil örgülerini anlamlandırır ve yorumlayabilir. Dil sayesinde insanlar aynı zamanda bu düşüncelerini sözcükler ile aktarabilir ve kendilerini ifade edebilir. Calp (2010, p.69), dilin düşüncenin kalıbı olma yanında aynı zamanda anlaşma, iletişim ve bildirişim sistemi olduğunu belirtir ve düşüncenin dili, dilin de düşünceyi etkilemekte ve birbirinin gelişmesine hizmet ettiğini savunur. Dilin gelişmesi ile gelişen düşünceyi güçlü kılan ise kelimelerdir. Düşüncenin hayat bulması kelimelerin kullanımına bağlıdır. Timurtaş (1980, p.29) ise kelimeleri düşüncenin kalıbı olarak nitelendirmektedir. Günlük ve basit düşünceden ilmî düşünceye, tefekküre yükselişin her mefhumu karşılık bir kelimenin bulunması ile mümkün olduğunu düşünür ve dil zenginliğine, böyle bir kelime hazinesine sahip olmak ile ulaşılabileceğini vurgular. Dil zenginliği dolayısıyla kelimelerin gücü hayatta insanın sosyal becerilerini arttırdığı gibi sanat ve edebiyatta da gücünü hissettirir. Kaplan (1982, p.137), kelimelerin gücünü doğaüstü bir boyuta şu ifadesi

ile taşımıştır “Harfler, seslerin işaretleridir. Kelimeler ise seslerden mürekkeptir. Yazılı ve sözlü işaretlerle, göz önünde bulunmayan her şeyi göz önüne getirebilir, ölüleri diriltebilir, ağaçları konuşturabilirsiniz. Bu büyü değil de nedir?”.

1.1 Söz Varlığı Unsurları

Bir dilin söz varlığının hangi öğelerden oluştuğu üzerinde durulurken ilk akla gelen öğeler temel söz varlığı adını verdiğimiz öğelerdir. “Temel söz varlığının sınırı çizilirken de insanın odak olarak alınması doğru olur: İnsanın organları başta olmak üzere onun en doğal gereksinimlerini karşılayan yemek, içmek, uyumak, gitmek, gelmek, almak, vermek... gibi kavramlar, ona en yakın kişileri gösteren akrabalık adları, sayılar ve insanın maddi ve manevi kültürü içine giren çeşitli kavramlar sayılabilir” (Aksan, 2004, p.26). Temel söz varlığının yanında birçok unsur söz varlığı sınırlarına girebilir. Söz varlığının sınırlarının belirlenmesi açısından çeşitli tanımlamalar yapılmıştır.

Söz varlığının sınırlarının belirlenmesinde TDK’nın (2005) yapmış olduğu tanımlama “Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler şeklindedir”.

Aksan’a (2004, p.7) göre, bir dilin söz varlığı denince, yalnızca, o dilin sözcüklerini değil, deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütünü anlıyoruz.

Karadağ (2013, p.8) ise söz varlığını “ Söz kavramının genişliği içinde dilde kelime ve kelime üstü birimler olan ikileme, deyim, atasözü vb. anlamlı dil birimlerinin oluşturduğu birikimin bütünüdür” şeklinde tanımlamaktadır.

Ayrıca dil ve dilbilimi kitaplarında söz varlığı tanımlaması yapılırken içinde yer alan unsurlar farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Çotuksöken (2002, p.33) ise söz varlığı unsurlarını alt ve üst terimlere ayırmış ve bu bölümlemeyi yaparken söz varlığının sözcük dışındaki dilsel birimleri de (kalıp kullanımlar, deyimler, atasözleri, telmihler, dualar, beddualar vb.) içerdiğini belirtmiştir. Söz varlığının bir üst terim olmasının yanı sıra alt terimleri de şöyle sıralamıştır:

- a) Sözcük dağarcığı,
- b) Terim dağarcığı,

- c) Kalıp kullanım (kalıp sözler) dağarcığı,
- d) Deyim dağarcığı,
- e) Atasözü dağarcığı,
- f) Özel deyişler dağarcığı (telmihler, dualar, beddualar vb.)

Her dilin söz varlığı aynı zamanda o dili kullanan toplumun kültürünü de yansıtır. Toplumların düşünce yapısı, değer yargıları hakkındaki bilgilere tarihi boyunca oluşturduğu yazılı belgeler izlenerek ulaşılabilir. Ünalın (2005, p.101), söz varlığının sadece bir dilde birtakım seslerin bir araya gelmesiyle kurulmuş simgeler, kodlar ya da göstergeler olarak değil, aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi ve manevi kültürünün yansıtıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülmesi gerektiğini savunmuştur.

Bir kültürde değer taşıyan ne varsa o dilin söz varlığına yansımaktadır. “Arapça’ da deveyi ifade etmek için binlerce kelime bulunurken, devenin öneminin azalmasıyla bu kelime hazinesi giderek zayıflamıştır. Teknolojik gelişmelerin, buluşların ve yeniliklerin mevcut olduğu yerlerde, kelime dağarcığı da daha çok bu gelişmeleri yansıtmaya başlamıştır. İlaç, müzik, ayakkabı veya otomobil çeşitleri buna örnek teşkil etmektedir” (Condon, 1995, p.57).Her dilde yeni kavramlar, durumlar ya da nesnelere karşılaşıldığında toplumda yeni sözcük üretme gereksinimi doğar.

Bayraktar ve diğerleri (2005, pp.185-188), başlıca sözcük üretme yolları ise şöyle sıralamışlardır:

Türetme: Dilde var olan bağımsız biçim birimler ile yapım eki olan bağımlı biçim birimleriyle yeni sözcükler türetilmesidir.

Cinsleştirme: Gerçekte bir kişinin, ürünün ya da bir şehrin adyken söz konusu adıncinsleştirmesi yapılır.

Birleştirme: Bir kavramın ifadesi için o kavramın ilişkili bulunduğu en az iki adın bir araya gelmesi sonucu ad yapılmasıdır.

Kesme: Çok heceli bir sözcüğün ait olduğu dilin kurallarına uygun olarak daha az, genellikle iki, heceli duruma getirilmesidir.

Karma: İki sözcüğün bir arada kullanılırken birer parçalarının alınıp birleştirilmesiyle oluşur.

Ödünçleme: Bir nesnenin, bir kavramın ifadesi için başka dillerden genellikle coğrafyası yakın olan ya da kültür ilişkisinde bulunulan toplumların dillerinden sözcük alınmasıdır.

Yansıma: Yansıma seslere gelen bazı eklerle yansıma adlarının yapılmasıdır.

Kısaltmalı Sözcük: Ait olduğu dilin kurallarına uyması koşuluyla, bir kısaltmanın sözcük olarak kullanılmasıdır.

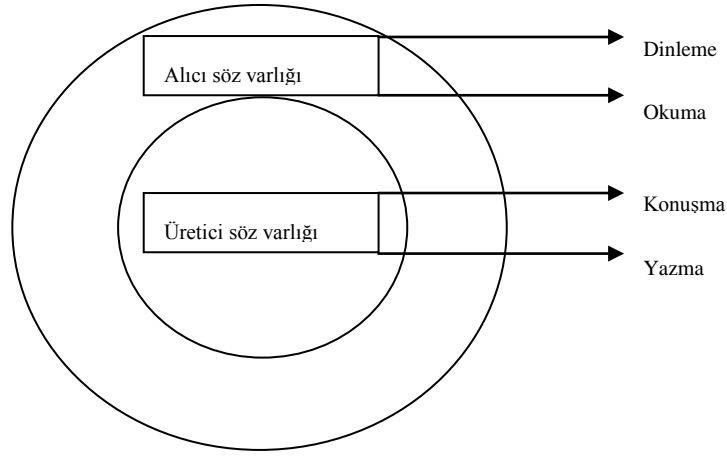
Yanlış Etimoloji: Genellikle başka bir dilden alıntılanmış bir sözcüğe benzer yeni bir sözcük yapılmasına gerek duyulduğunda; sözcüğün eklerini yanlış yerden ayırarak yeni sözcük türetme işlemidir.

Tarama ve Derleme: Gerçekte pek çok dilde, bir sözcüğe gereksinim duyulduğunda başka dillerden alıntı yoluyla başvurulmaktadır.

İnsanlar mevcut söz varlığının hepsini bir dilin yazılı ve sözlü anlatımına aktaramamaktadır. Kullanımdaki söz varlığının bir dilin yazılı ve sözlü anlatımına ne ölçüde aktarılabildiği konusu ise yorumlara açık bir konudur. “İnsanlar konuşmada söz varlığının çok az bir bölümünden yararlanabilmektedirler. Kişinin bilgi ve kültür düzeyine, ilişkide bulunduğu insanların kültürel, toplumsal konumlarına, ilgi alanlarına göre söz varlığından yararlanma oranı değişmektedir. Bu oran 500 ile 2000/3000 arasında değişmektedir. Düşünürlerin ve yazarların yapıtlarında bu sayı artmaktadır” (Çotuksöken, 2002, p.35).

İnsanların sahip olduğu söz varlığı anlamaya ve anlatmaya yönelik olarak farklılıklar göstermektedir. Bu özellik söz varlığını oluşturan her bir unsur için de geçerlidir ve bu bakımdan kelime hazinesi de alıcı ve üretici kelime hazinesi olarak adlandırılmaktadır. Söz varlığının geliştirilmesi çalışmalarında söz varlığının iki boyutu arasındaki farklılıkların giderilmeye çalışılması önemlidir.

Karadağ (2013, p.12), söz varlığının iki boyutunu şu şekilde göstermiştir:

Şekil1.1: Söz Varlığının Boyutları

Söz varlığı kullanımında bu dört dil becerisi birbirinden kesin çizgilerle ayrılmamaktadır. Aralarında birbirini destekleyen bir ilişki söz konusudur. Alıcı söz varlığı kişinin sahip olabileceği en geniş söz varlığıdır. Üretici söz varlığı ise alıcı söz varlığı tarafından kapsamaktadır ve çok önemli bir yere sahiptir. “Söz varlığını zenginleştirmek için, bilinenden bilinmeyene ilkesine uygun olarak, öncelikle alıcı söz varlığı unsurlarının üretici söz varlığına aktarılmasına yönelik çalışmalara yer verilmelidir. Öğrencilerin alıcı söz varlığını üretici söz varlığına dönüştürme ihtimalleri daha yüksektir” (Güzel ve diğerleri, 2013, p.272).

1.1.1 Kelimeler

Söz varlığını oluşturan temel unsurlar kelimelerdir. TDK'nın “Anlamli ses veya ses birliği, söz, sözcük” olarak tanımladığı kelime kavramı üzerine birçok tanım yapılmıştır. “Kelime hazinesi çalışmalarında farklılaşmaya yol açan kelime tanımları, tanımlamayı yapan kişilerin kelime kavramına yaklaşım tarzlarına göre değişiklikler göstermektedir. Bazıları, tanımlarında belirleyici öge olarak şekli, bazıları anlamı esas almakta bazıları ise kelime tanımını yaparken şekil ve anlamı bir araya getirmeye çalışmaktadır”(Kurudayıoğlu ve Karadağ, 2005, p.294).

Özkan ve diğerleri (2013, p.156), kelimeleri ses veya ses birliklerinden oluşan anlamli, görevli biçimbirimler olarak nitelemektedir.

Kantemir (1991, p.194), kelimeler için “Sözcük, anlam taşıyan ve cümlenin kurulmasında etkin rol oynayan ses, ya da sesler topluluğudur. Diğer bir deyişle, sözcükler; anlam ve dilbilgisi görevi olan en küçük dil birlikleridir” tanımı ile kelimeyi şekil bakımından değerlendirmiştir.

Homeros'un kelimeler için standart betimi ise "kanatlı kelimeler" dir. " Geçici, güçlü ve özgür; hep hareket halinde, ama apayrı bir gücü olan uçuşla sıradan, hantal, ağır ve "nesnel" dünyadan uzaklaştıran, kurtaran kelimeler" (Ong, 2010, p.96).

Onan (2013, p, 151) ise kelime tanımını anlam, biçim, görev ve ses unsurlarını içine alacak şekilde yapmıştır. Bu durumda kelime, yazı ve konuşma dilini de kapsayacak şekilde, görsel ve işitsel olarak algılandığında, temel anlamının dışında, içinde bulunduğu bağlam çerçevesinde, kişinin zihninde farklı anlamlar oluşturabilen, cümle içerisinde belirli bir görevi yerine getiren, görsel (biçim) ve işitsel (işitim imgesi) niteliğine sahip, her yönden üzerine uzlaşım sağlanmış bir dil birimidir.

Kelimenin tanımı konusunda bir birlik olmasa da kelime bilgisi tanımını dil becerilerinin gelişimi bakımından yapmak mümkündür. "Kelime bilgisi, herhangi bir sözcüğü bilmek, o sözcüğü doğru seslendirmek, doğru yazmak; konuşurken ve yazarken yerinde kullanmak; okuduğunda ya da duyduğunda da ne ifade ettiğini anlamak demektir" (Onan, 2013, p.155). İnsanın sahip olduğu kelime bilgisi derinlik, genişlik ve ağırlık olmak üzere üç boyutta incelenebilir. Derinlik boyutu, kelimelerin çeşitli anlamlarını bilmektir. "Kelimelerin anlam bakımından tek başına ya da kelimeler arasındaki ilişkiler yoluyla öğrenciler tarafından bilinmesi, onların söz varlığında derinleşmeyi sağlamaktadır"(Karadağ, 2013, p.39). Genişlik boyutu, çeşitli konularda kelimeler bilmek demektir. Genel olarak kişinin kelime bilgisinin sayıca zenginleşmesidir. Ağırlık boyutu ise bir konuda oldukça çok kelime bilmektir.

Kelime bilgisi düzeyindeki farklılıklar anlama becerisi üzerinde de etki yaratır. Dil becerilerinin gelişimi çalışmalarında kelime bilgisi ve kelime anlamlarını bilme düzeyinin belirlenmesi önemlidir. "Öğrencilerin kelime bilgisini geliştirmek aynı zamanda kelime öğretiminin planlanmasında çıkış noktasını oluşturur. Cahall'a göre, normal bir çocuğun aşağı yukarı 3000 kelimeyi yazılı dilde tanması 1. Sınıftan 4. sınıfa kadar olan süreyi kapsamaktadır. Dokuz yaş civarında (3. Sınıf seviyesinde) bir çocuk, konuşma ve dinleme yoluyla aşağı yukarı 10.000 civarında kelimeyi hem doğru telaffuz etmekte hem de anlamını bilmektedir" (Akyol 2001, p.139).

1.1.2 İkilemeler

Söz varlığını oluşturan unsurlardan biri de kelime hazinesini zenginleştirmeye yönelik kavramlaştırma türü olan ikilemelerdir. İkilemeler, "Sözün anlamını

pekiştirmek, onu zenginleştirmek ya da değişik anlam ilgileri oluşturmak için iki sözün bir araya getirilmesiyle oluşan söz öbeğidir” (Uygur ve diğerleri, 2010, p.173).

Bir kavramı daha etkili anlatmak ve pekiştirmek için onun iki sözcükle dile getirilmesi eğilimi Türkçede oldukça fazladır. “Yapı bakımından Türkçenin en alt noktalarına kadar uzanan ikilemeler, Türkçenin zenginliğinin ve yaratıcılığının birer göstergesidirler. İkileme Osmanlıcada *atf-ı tefsiri*, Fransızcadada *redoublement*, İngilizcede *reduplicationdual*, Almandada *verdoppelung*, *zwillingsformen* ve *hendiadyoin* kavramları ile karşılanır” (Baş, 2006, p.117).

Bayraktar ve diğerleri (2008, p, 192) ikilemeleri 6 grupta incelemiştir.

1. Eski püskü, ufak tefek, yırtık pırtık, çoluk çocuk, yamru yumru, eğri büğrü, kaba saba gibi söz birlikleri biri anlamlı biri anlamsız sözcükten oluşan ikilemeler.
2. Sorgu sual, doğru dürüst, ses seda, sağlık sıhhat, ar namus, kılık kıyafet, yalan yanlış, hısım akraba gibi söz birlikleri eş ya da yakın anlamlı sözcüklerle kurulan ikilemeler.
3. Aşağı yukarı, ileri geri, dosta düşmana, iyi kötü, yerli yersiz, acı tatlı hatıralarımız oldu, er geç, düşe kalka git-, konuyu az çok biliyorum, gece gündüz çalıştım gibi söz birlikleri zıt anlamlı sözcüklerle kurulan ikilemeler.
4. Avaz avaz bağır-, teker teker sıra ol-, ufak ufak elmalar, ağır ağır çıkacaksın bu merdivenleri, bir bir anlatacağım, üçer üçer dağıt-, gürül gürül ak-, horul horul uyu-, fısır fısır konuş-, lıkır lıkır iç-, gibi söz birlikleri ile iki adım art arda tekrarıyla yapılan ikilemeler.
5. Hıçkırma hıçkırma ağla-, yürüye yürüye ulaş-,bile bile yanlış yap-, sürüne sürüne git-, horlaya horlaya uyu-, güle güle git-, koşa koşa gel, gibi söz birlikleri ile eyleme zarf fiil eki getirilerek yapılan ikilemeler.
6. Para mara, ev mev, kadın madın, hayal meyal, dolap molap gibi söz birlikleri de sözcüğün başına -m sesi getirilerek yapılan ikilemelerdir.

Türkçede ikilemeler, anlatım gücünü arttırma, anlamı pekiştirme, kavramı zenginleştirme yönüyle anlama ve anlatma sürecini de dinamik hale getirmektedir. “Bir dilin anlatıma yönelik zenginlikleri, aynı zamanda anlama sürecine sunulmuş olanakları ifade eder. Türkçenin ikilemeler yönünden zenginliği, anlatma ve anlama etkileşiminde, doğal olarak anlamlandırma sürecindeki dilsel tercihleri ifade eder” (Onan, 2011, p.255).

1.1.3 Deyimler

Söz varlığının bir unsuru olan deyimler, Türkçenin anlatım gücünü zenginleştirir. “Bir dilin anlatım gücü, yalnızca sözcük sayısı ile belirlenemez. Az sözcükle ortaya güçlü bir anlatım ağı çıkabilir. Deyimler, Türkçenin anlatım gücünü varsıllaştıran öğelerin başında yer alır” (Ateş, 2003, p.75). Deyimleri kullanarak az sözle çok şey ifade edebiliriz. “Deyimler atasözleri gibi çekimlenmiş dil unsurlarıyla bitmiş cümle olmaktan çok tam yargı bildirmeyen yan cümlecikler şeklinde yapılanmaktadır. Deyimlerdeki kelimeler bazen gerçek anlamlarıyla bazen de yan veya mecaz anlamlarıyla kullanılabilir. Deyimlerin atasözleri ile ayrımı da en belirgin özelliklerinden biri -mak mastar ekiyle bitmeleridir” (Demirci, 2014, p.209).

Aksan’a (2004, p, 31) göre, bir dildeki deyimler dili konuşan toplumun anlatımdaki gücünü ve başarısını, benzetmeye, nükteye olan eğilimini ortaya koyan önemli öğelerdir. Deyimler kimi zaman yüzyıllar boyunca hiç değişmeden, kimi zaman sözcüklerinde yenilenmelerle yaşamakta, yeni deyimlerde aktarılabilmektedir.

“Deyimler bir dilin anonim sayılan öğelerindendir. Ancak bunların büyük bir bölümünün, başlangıçta bir kişi tarafından türetilerek kullanıldığı, dile sonradan yerleştiği akla yakındır. Çoğunlukla deyimleri ilk kullananların kimler olduğu bilinmez ya da unutulur”(Aksan, 2002, p.97).

Uygur ve diğerleri (2010, p.174), deyimlerin özelliklerini şöyle açıklamıştır:

- Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Kelimelerin yerleri değiştirilemez, herhangi biri atılamaz, yerlerine başka kelimeler konulamaz. Mesela ‘‘yüzün açık olsun’’ yerine ‘‘ yüzün beyaz olsun’’ denilemez,
- Deyimler kısa ve özlü anlatımlardır. Az sözle çok şey anlatırlar: “Çam sakızı çoban armağanı”, “dili çözül-”, “dilinde tüy bit-”,
- Deyimler en az iki kelimededen oluşurlar. Bu özellik deyimi mecazdan ayırır.
- Ya kelime öbeği ve mastar şeklinde olurlar: Ağzı açık, kulağı delik; çenesi düşmek. Ya da cümle şeklinde olurlar: Çoğu gitti azı kaldı.
- Deyimler özel anlamlı sözlerdir. Deyimler genel yargı bildirmezler. Deyimler bir kavramı belirtmek için bulunmuş sözlerdir. Öğütte bulunmazlar. Atasözleri ise genel anlamlı sözlerdir. Ders vermek, öğütte bulunmak için ortaya konulmuşlardır. Deyimle atasözünü ayıran en önemli nitelik budur. Mesela: “İşleyen demir ışıldar’’ atasözüdür. Çalışmanın

önemini anlatmaktadır. Bu yargı dünyanın her yerindeki insan için geçerlidir.

- Deyimlerin çoğunda kelimeler gerçek anlamından çıkarak mecaz anlam kazanmışlardır. Çantada keklik, ağzı açık, kulağı delik, abayı yakmak, deveye kulak, hapı yutmak, fol yok yumurta yok, hem nalına hem mihına, ne şiş yansın ne kebab, ben diyorum hadımım, o soruyor kaç çocuğun var? Bazı deyimler ise anlamlarından çıkmamışlardır: Çoğu gitti azı kaldı, özrü kabahatinden büyük, dosta düşmana karşı, iyi gün dostu vb.
- Deyimler cümlenin ögesi olabilir, cümlede başka görevler de alabilir: Üzüntüsünden ağzını bıçak açmıyordu. (yüklem); Damarıma basmadan konuşamaz mısın? (zarf tümleci)
- Kafiye de vardır: Ele verir talkımı, kendi yutar salkımı

Deyimler Türkçede son derece geniş anlatım olanakları sunmaktadır. Soyut ve karmaşık düşünceler deyimler aracılığı ile kolaylıkla ifade edilebilir. Deyimler yazılı ve sözlü anlatımlarda az kelime kullanarak karmaşık düşünceleri anlaşılır hale getirme olanağı sunmaktadır. “Deyimlerin anlama sürecindeki en önemli işlevleri, anlamsal ve morfolojik bakımdan kısa süreli belleğe yardımcı olmalarıdır. Bu yapıların rafine edilmiş anlam taşıması, öte yandan cümlelerle ifade edilebilecek düşünceleri morfolojik bakımdan birkaç kelimeye indirgemeleri, anlama sürecindeki en önemli işlevleridir. Öte yandan deyimler, ancak birkaç cümle ile ifade edilebilecek soyut ve karmaşık düşünceleri, kalıplaşmış kelime boyutuna taşıyarak, dilin kelime hazinesine dâhil etmektedir” (Onan, 2011, p.:252).

Deyimler aynı zamanda atasözleri gibi bu sözleri üreten toplumların kendi kültürlerini de yansıtırlar. “Çoğu deyim yalnız o deymi üreten ve kullanan milletin kendi yapısına uygun olduğu gözlenir. Mesela *Sultanahmet’te dilenip Ayasofya’da sadaka vermek* deyimini Çin’de geçerli değildir. Bunu bir Çinliye anlatmak için sadaka kültürünü ve İstanbul’u anlatmak icap eder” (Demirci, 2014, p.209).

1.1.4 Atasözleri

Söz varlığını oluşturan diğer bir unsur ise atasözleridir. “Atasözleri milletlerin uzun zaman dilimine yayılan tecrübelerini veciz bir şekilde kalıplaştırılıp kullandıkları, söyleyenleri şahıs bazında bilinmeyen anonim söz kalıplarından oluşur. Atasözleri yoğunlaşmış anlam yüküne sahip olduğundan çok farklı nedenlerle kullanılırlar.

Bunlar; sıklıkla ders vermek, öğüt vermek, değerleri hatırlatmak, yol yordam öğretmek vb. olarak sıralanabilir” (Demirci, 2014, p.210).

“Bir kültür hazinesi olan atasözleri aynı zamanda toplum bilgeliğinin de ürünleridir. Her milletin dünyayı algılama ve olayları yorumlama şekli kendine özgüdür. İnsan ilişkileri ve bu ilişkilerin ortaya çıkardığı tesirleri ifade eden atasözlerimizden hareketle, toplumumuzun sosyal durumu hakkında bilgi sahibi olmak mümkündür” (Ünalın, 2005, p.103).

“Atasözlerine irsâl-ı mesel veya darb-ı mesel de denir. Darb-ı mesel’in çoğulu durûb-ı emsaldır. Durûb-ı Emsâl-i Osmaniye, 1863’te Şinasi tarafından yazılmış olan ve ilk atasözleri kitabı sayılabilecek eserdir” (Demirci, 2014, p.211). “Şinasi, atasözlerinin milletimizin hayat anlayışının ortak bir ifadesi olduğunu Durûb-ı Emsâl-i Osmaniye adlı eserinin başında “Durûb-ı emsâl ki hikmet-ülavâmdır, lisanından sadır olduğu milletin mahiyet-i efkârına delâlet eder.” diyerek ifade etmiştir. Atasözleri bu açıdan geçmişle gelecek arasında bir köprüdür. Geçmişin deneyimini, geleneğini, kültürünü bugüne taşır ve geleceğe ışık tutar” (Önel, 2008, p.26). Eski Türkler ise atasözü için *sav* kelimesini kullanmıştır. Divanü Lügat’it-Türk’te çok miktarda *sav* bulunur.

Aksan’a göre (2004, p.33), bir dilin söz varlığı içinde yer alan atasözleri toplumun bilgeliğini, deneyimlerini, dünya görüşünü ve anlatım gücünü yansıtarak yüzyıllarca yaşar. Atasözleri, hiç değişmeden kuşaktan kuşağa aktarılabilirdiği gibi değişikliklere de uğrayabilir. “Atasözleri uzun tecrübeler sonucu oluştuğu için kural niteliği taşırlar, tarafsızdırlar, manevi hayatımızın temelini oluştururlar. Hayatımızın her alanında karşılaştığımız her olay için söylenecek bir atasözü mutlaka vardır. Günlük hayatın içinde basit konuşmalardan en zor ifade edilebilecek ilmî konulara kadar her alanda atasözleri kullanılır.

Atasözlerinin biçim özelliklerini Aksoy şöyle belirtmiştir.

- Atasözleri kalıplaşmış sözlerdir. Derdini söylemeyen derman bulamaz. Çalma elin kapısını çalarlar kapını.
- Atasözleri kısa ve özlüdür. Az sözcükle çok şey anlatır. Dikensiz gül olmaz. Alet işler, el övünür. Taşıma su ile değirmen dönmez.
- Atasözleri genellikle bir iki cümleden oluşur. Daha uzun olanları azdır. Vakit nakittir. Yerin kulağı var. Ak akçe kara gün içindir. Görünen köy kılavuz istemez. Son pişmanlık fayda etmez” (Önel, 2008, pp. 27-28).

“Dil, din, kültür değişimi ile bilim ve teknolojideki değişim ve gelişmeler atasözlerinin kullanımdan kalkmasına yol açmakta veya atasözlerindeki kelimelerin yerine yeni kalıp sözcüklerin kullanılmasına neden olabilmektedir. Hatipoğlu, atasözlerindeki bu tür kelime değişimlerine şu örnekleri verir:

Eski atasözü: Od düştüğü yeri yandırır.

Yeni atasözü: Ateş düştüğü yeri yakar.

Eski atasözü: Son pişmanlık akçe etmez.

Yeni atasözü: Son pişmanlık fayda vermez” (Tuğluk, 2012, p.21).

1.1.5 Söz varlığının içerdiği diğer unsurlar

Söz varlığının içerdiği diğer unsurlar; kalıp sözler, kalıplaşmış sözler, terimler, yabancı kelimeler olarak sıralanabilir.

Demirci (2014, p.213), kalıp sözleri deyimlere ve atasözlerinden farklı olarak kendi başına bir alt tür oluşturan kelime grupları olarak niteler. Kalıp sözler, anlık ruh hallerini, bedduaları, temennileri, duaları vb. kapsar. Toplumun dinini, gelenek ve göreneklerini yansıtır. Kalıp sözler doğrudan doğruya muhatapın yüzüne veya giyabında söylenen sözlerdir. Türkçede sıklıkla kullanılan kalıp sözlerin bazıları şöyle sıralanabilir:

Başarılar dilerim, hoş geldin, çok yaşa, iyi yaşa, sen de gör, berhudar ol, Allah rahmet etsin, başınız sağ olsun, dostlar sağ olsun, eline sağlık, üzerinizde paralansın, iyi akşamlar, Allah tamamına erdirsin, başarılar dilerim, hayrını gör, iyi yolculuklar, Allahaismarladık, sağlıcakla kal, afiyet olsun, geçmiş olsun, sizlere ömür, ayıptır söylemesi, günaydın, hayırlı işler, çok şükür, Allah nazardan saklasın, iyi tatiller, güle güle, Allah razı olsun, uğurlar olsun, görüşürüz, merhaba, sıhhatler olsun, yolun açık olsun, baş üstüne, kusura bakma vb.

Kalıplaşmış sözler; özellikle hükümdar, düşünür, sanatçı ve ünlü kişilerin belli durumlarda bir olay karşısında söyledikleri ve zamanla evrenselleşerek kullanımı devam eden sözlerdir. Shakespeare’in ünlü yapıtı Hamlet’ te geçen *to be or not to be, that is the question* sözü, çoğu dilde özellikle ilk bölümüyle özgün bir şekilde kullanılırken Sinoplu Diogenes’in *Gölge etme başka ihsan istemez* sözü ise eviri yolu ile dilimize aktarılmıştır (Aksan, 2004, p.35).

Terimler, genellikle gerçek anlamıyla kullanılan söz varlığı unsurlarıdır. Bayraktar ve diğerleri (2008, p.191) terimler için “Bilim, sanat, meslek dalıyla ya da bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı olan sözcükler ” tanımlamasını yapmışlardır. Terimlerle düşünceler daha açık ve daha az sözle dile getirilebilir. Bilim, sanat, meslek dalları terimler listesi terminoloji olarak adlandırılır.

Terimlerin anlamları dar ve sınırlıdır. “Ekvator kelimesi tek bir anlama gelir ve tek bir nesneyi karşılar. Terimler halkın söz varlığında yer almaz, ama halk ağzında kullanılıp da sonradan terim özelliği kazanmış kelimeler vardır. Örneğin, budala kelimesi halkın söz varlığında aptal, anlayışsız, sersem anlamlarıyla kullanılır, fakat bu kelime psikolojide belli bir zekâ seviyesine sahip anlamında kullanıldığında terimdir” (Uygur ve diğerleri, 2010, p.173).

Yabancı sözcükler ise uluslar arasındaki siyaset, kültür ve sanat ilişkileri ile dile yansıyan sözcüklerdir. Aksan (2004, p. 29) yabancı dillerden alınan öğeleri iki bölümde değerlendirmiştir:

1. Sözcükbilimde alışılmış biçimde yerleşmiş artık yabancılığı olmayan yabancı sözcükler: Çerçeve, sandık, ortanca vb. öğeler.
2. Yabancılığını hemen belli eden dilimize tam olarak yerleşmemiş sözcükler: Oksijen, devalüasyon, oksijen vb. öğeler.

1.2.Kelime Hazinesi

Kelime hazinesi söz varlığından farklı olarak bir kişinin sahip olduğu veya bir metinde yer alan kelimeleri temsil eder. Söz varlığı ise kelime hazinesinin üst birimidir ve onu kapsar. “Söz varlığı ile kelime hazinesi arasındaki fark, dil ile söz ya da dil ile söylem arasındaki farka bağlı olarak açıklanabilir. Söz varlığı dili ilgilendirir, kelime hazinesi ise söylemi ilgilendirir. *Dil gizli anlaşmalar sistemidir.* Söz varlığı dilin ortaya koyduğu gizli anlaşmaların bütünü ise, kişisel kelime hazinesi de ferdin bu gizli anlaşmalar çerçevesinde diliyle imzaladığı sözleşmelerinin belgisidir” (Harmanda ve diğerleri, 2011, p.6).

Kelime hazinesi farklı kaynaklarda kelime serveti, sözcük varlığı, sözcük dağarcığı, söz varlığı, söz dağarcığı gibi kavramlarla ifade edilmektedir. “Sözcük dağarcığı, bireyin bildiği sözcükleri ifade etmektedir. Ancak bilmek sözcüğünün taşıdığı anlam belirginleştirilirse, sözcük öğretiminin sınırlarını da belirginleşir. Herhangi bir

sözcüğü bilmek, o sözcüğü doğru seslendirmek, doğru yazmak; konuşurken ve yazarken yerinde kullanmak; okuduğunda ya da duyduğunda da ne ifade ettiğini anlamak demektir” (Onan, 2013, p.155).

Altıok (1971, pp. 126-127), genel kelime hazinelerinin yanında özel yeri olan kelimelerin gerekliliğini vurgulamış ve özel vokabülerlerin en önemlilerinin hangi yaşta kazanıldıklarını şöyle sıralamıştır:

1. **Marifetsel vokabüler:** Çocukların başkalarının ricaları üzerine hoşça gitmek için söylemeye çalıştıkları uzun ve zor telaffuzlu, anlamı bilinmeyen kelimelerden oluşur. Yetişkinler çocuğa hem eğlenmek, hem de onu konuşmaya teşvik etmek için böyle garip kelimeler belletirler. Telekomünikasyon, reorganizasyon vb. Bu tip vokabülerin en çok kullanıldığı yaşlar, 1-2 yaş arasındadır.
2. **Nezaket sözlüğü:** Bu sözlük , (teşekkür ederim), (lütfen), (özür dilerim) vb. gibi sözlerden oluşur. Çocuklar konuşmanın ilk devrelerinde bunları da öğrenebilirler, genellikle bu sözcükleri pek sevmezler. Çocuğun bu vokabüleri ne zaman kazanacağı, içinde bulunduğu sosyal sınıfa ve ailesinin örf ve adetlerine bağlıdır.
3. **Renk vokabüleri:** Çocuklar renklere karşı ilgi duydukları için renklerin adlarını erken yaşlarda öğrenirler. Çocukların çoğu 4 yaşından itibaren bazıları da daha erken yaşlarda ana renkleri bilirler. Diğer renkleri öğrenmeleri fırsatlara ve ilgi derecelerine bağlıdır.
4. **Sayı Vokabüleri:** 2,5 - 3 yaşlarında pek çok çocuk 10'a veya daha fazlaya kadar sayabildikleri halde, kullandıkları kelimelerin anlamlarını bildikleri çok şüphelidir. Bunun için sayı vokabüleri, papağanlık türünden bir vokabüldür. 2,5 yaşındaki deneklerimizin ikisi de, sayıların çoğunun adını bilmekte fakat ancak 1 ile 2 sayılarının anlamlarının kavramaktadırlar. Oyunla veya direkt öğretimle çocuk sayıların anlamlarını öğrenecektir. Stanford-Binet testine göre 5 yaşındaki bir çocuğun obje sayabilmesi, 6 yaşındakinin 3, 9, 5, 10, 7 kelimelerinin anlamlarını bilmesi ve önüne konan 12 blok içinden bunları sayabilmesi beklenmektedir.
5. **Zaman vokabüleri:** Günün çeşitli saatlerinde yapılacak farklı işler dolayısıyla çocuk zamanla ilgili kelimeleri öğrenecektir. Başvurduğumuz araştırmada (Hurlock) çocuğun 6-7 yaşlarında sabah, öğlen, akşam, yaz, kış kavramlarının kazanması gerektiği belirtilmekteyse de, bunun bize çok geç görüldüğünü 2,5 yaşlarındaki deneğimizin bile, mevsimleri değilse günün

vakitlerini iyice bildiğini söylemeliyiz. Ancak daha soyut bir anlamı olan; yarın, geçen gün gibi kavramlar daha geç kazanılmaktadır.

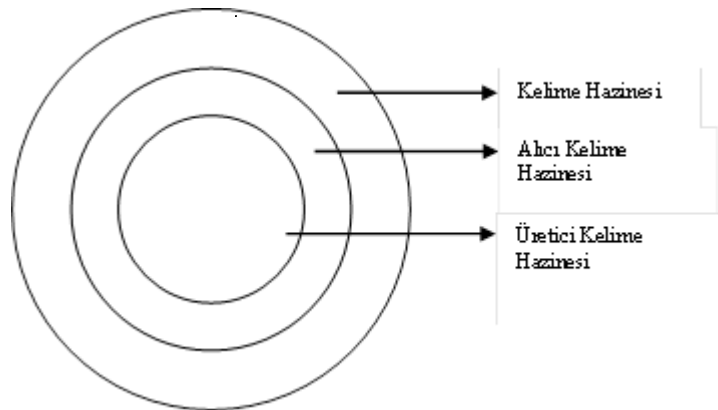
6. **Para Vokabüleri:** Küçük çocuk için her türlü para eş değerdir ve para veya kuruş diye adlandırılır. 4-5 yaşlarından itibaren paralar renklerine ve büyüklüklerine göre isim almaya başlarlar. Para vokabülerinin genişliği çevreye bağlıdır ve sanılacağına aksine, fakir çocuklarının para vokabüleri varlıklarından daha geniştir.

Bu tip özel vokabülere şifreli dil argo ve küfür vokabüleri de eklenebilir.

1.2.1 Alıcı ve üretici kelime hazinesi

Bireyde kelime hazinesi, aktif ve pasif kelimeler olmak üzere iki türlü işleyiş gösterir. Aktif kelimelerin sayısı, pasiflere göre daha az olmaktadır. Çünkü insanlar dinleyerek, okuyarak, görerek değişik konularda binlerce kelimeyi anlamakta ancak uğraşları ve ilgileri doğrultusundaki kelimeleri seçerek kullanmaktadırlar. “İnsanların anlamak için zihinsel süreçlere işledikleri kelimeler pasif, anlatmak için zihinde işleyerek yeni yapılar oluşturduğu kelimeler ise aktif kelime olarak adlandırılabilir” (Özbay ve Melanlıoğlu, 2008, p.5).

Pasif kelimeler alıcı kelime hazinesinde aktif kelimeler ise üretici kelime hazinesinde yer alır. Onan (2011, p.249) alıcı kelime hazinesi ve üretici kelime hazinesi sınırlarını şu şekilde göstermiştir:

Şekil 1.2: Kelime Hazinesi

Kelime hazinesini oluşturan alıcı ve üretici kelime hazinesi birbirini tamamlar niteliktedir. Alıcı kelime hazinesinde yer alan unsurlar daha çok dinleme ve okuma anında, üretici kelime hazinesine ait unsurlar ise konuşma ve yazma anında

oluşturulur. Bu sebeple alıcı kelime hazinesinin, üretici kelime hazinesinden daha büyük bir kelime dünyasına sahip olduğu söylenebilir.

1.2.2 Kelime hazinesinin geliştirilmesinin önemi

Kelime hazinesinin geliştirilmesi konusu anadili öğretiminin en önemli çalışmaları arasında yer alır. Dört temel dil becerisi içinde yer alan okuma ve dinleme anlama ile ilgili konuşma ve yazma ise anlatma ile ilgilidir ve kelime hazinesi edinimi konusunda aralarında sıkı bir ilişki vardır. Kelime hazinesi zengin olan kişilerin konuşma ve yazma becerileri işlerlik kazanır. İnsan dil becerileri aracılığıyla kendini ifade ederken sahip olduğu kelime hazinesi sınırları içindeki kelimeleri kullanır. “Bireyin kullandığı kelimelerden oluşan kendine ait bir sözlüğü vardır. Kelime hazinesi ile kastedilen bireyin beyninde bulunan zihinsel bir sözlük olmasıdır. Birey okuma dinleme yoluyla edindiği ve hafızasında depoladığı sözcük dağarcığından; yerine, zamanına ve ihtiyaca göre yararlanarak toplumsal varlığını devam ettirmektedir” (Türkyılmaz, 2013, p.25).

Kelime dağarcığını oluşturan öğrenme yaşantıları ile dil becerilerinde yetkin olma arasında bir paralellik söz konusudur. Bir öğrencinin kelime dağarcığı daha çok Türkçe dersinde öğrendiği kelimelerle zenginleşir. Bu sebeple okullarda yapılan kelime çalışmaları kelime hazinesinin büyük bir kısmının oluşmasında etkilidir.

Kelime edinimi ve anlama arasında güçlü bir ilişki vardır. Kelime kazanımı insanın doğumundan sonra dil yetisine bağlı olarak zenginleşmektedir. “Graves, dört farklı şekilde öğretim yapılarak kelime hazinesinin geliştirilebileceğini savunmaktadır.

- 1.Faklı dil becerilerinde düzenlenmiş etkinlikler,
- 2.Doğrudan kelime öğretimi,
3. Kelime öğrenme stratejilerinin öğretimi,
4. Kelime öğrenme bilincinin oluşturulması,

Kelime öğrenme bilinci kavramı Anderson ve Nagy tarafından kullanılmıştır. Öğrencilerin yeni kelime öğrenmeye karşı istek duyması, öğrenmenin kendisine sağladığı kazancın bilincinde olması bireyi destekleyen bilişsel bir süreç olarak değerlendirilmektedir” (Temur, 2006, p.45).

Eğitim s¼recinde ¼đrencilerin kelime hazinesinin geliştirilmesi hedeflenir. Kelime hazinesi, bir kişinin sahip olduğu dil birikiminin oluşturulmasında en ¼nemli unsurlardan biridir. Kelime hazinesi yeterli d¼zeyde olmayan bir kişinin anlama s¼reçlerini geliştirerek ¼evresiyle tam bir iletişim kurması m¼mk¼n değildir.

1.3 Kelime Hazinesi Gelişimini Etkileyen Kanallar

Çocuğun doğduğu ¼evre, k¼lt¼r¼, dini, gelenekleri ve g¼renekleri, ilgileri kelime hazinesinin şekillenmesinde etkin rol oynar. G¼đ¼ř (1978, p.360), ¼ocuđun dilinin ¼evresinin dili olduğunu savunur. S¼zc¼kler zamanla ¼ocukların g¼rerek, konuşarak, yaşayarak, deneyerek, okuyarak kazandıkları anlamlarla zenginleşir. ¼đrencilerin yaşadığı ¼evrede oluşturduğu kelime hazinesi farklı kanallardan beslenmektedir. “Aile ¼evresi, arkadaş ¼evresi, ¼đretmeni/¼đretmenleri, iletişim araçları ve her t¼rl¼ okuma materyali kelime hazinesine etki etmektedir” (Karadağ ve Kurudayıoğlu, 2010, p.425). Bu sebeple dil ve kelime hazinesi gelişimi kişiden kişiye değişmektedir.

1.3.1 Aile ¼evresi

Anne ve babanın ¼ocukla erken d¼nemlerden başlayarak kurdukları iletişim sayesinde ¼ocuk ilk s¼zc¼klerini ¼đrenir. S¼z varlığının temelleri aile ¼evresinde atılır ve aile ¼evresi dilsel etkileşimin en yoğun olduğu kanaldır. ¼zellikle annenin s¼zel uyarılarının zengin olması ¼ocuđun dil gelişimini olumlu etkiler.

Sosyal ¼đrenme kuramına g¼re ise dil ediniminde ¼ocuđun ana, baba, ¼đretmen ve yakın ¼evresiyle etkileşimi ¼ok ¼nemlidir. ¼ocuklar doğumundan başlayarak b¼y¼k bir iştahla merak eder ve her şey hakkında soru sorarlar. D¼nyayı anlamlandırmak i¼in sorulan bu soruların cevapları aynı zamanda ¼ocuđun ¼zel kelime hazinesinin yapı taşlarını oluşturur. Bu sebeple ailenin ¼ocukla iletişimi oldukça ¼nem kazanır. ¼ocuklarda sağlıklı bir dil gelişimi sağlamak i¼in ¼zellikle ¼đretmenler ve ana babalar, ¼ocukların ilgi, merak ve soruşturmaları karşısında duyarlı olmak durumundadırlar.

Çocuk aile ortamında edindiği ilk s¼zc¼kleri ilerleyen zamanlarda ¼zellikle bilim ve k¼lt¼re dayalı olarak okul ortamında zenginleştirir; fakat s¼zc¼k edinimi hi¼bir zaman aileden bağını koparmaz. “Çocuğun kaç s¼zc¼k ¼đreneceđi ailesine ve ¼evresine bağlıdır. K¼yl¼rençber ¼ocuđunun ¼đrendiđi s¼zc¼klerin, b¼y¼k şehirlerde

yüksek kazançlı bir aydın çocuğunkinden çok az olacağı açıktır” (Göğüş, 1978, p.23).

1.3.2 Arkadaş çevresi

Çocuğun kelime hazinesine etki eden kanallardan biri de arkadaş çevresidir. Arkadaş çevresi aynı zamanda akran öğrenmelerin en yoğun yaşandığı ortamdır. Çocuk yaşı ilerledikçe çoğunlukla akranları ile arkadaşlık kurmaya ve aileden uzaklaşmaya başlar. Özellikle ergenlik döneminde en yoğun iletişime geçtiği ve zaman geçirdiği çevre arkadaş çevresi olmaya başlar. Arkadaş çevresi aynı zamanda ilgi ve alışkanlıkların da oluşturulduğu çevredir. “Çocuk, yaşı ilerleyip kendi ailesinden ve sokağından çıkıp başka çevrelerle ilgi kurdukça, değişik varlıklar görerek, alışkanlıklar edinerek, eylemler yaşayarak birçok yeni sözcük kazanmaktadır” (Göğüş, 1978, p. 362).

Arkadaşlar arasındaki etkileşim kelime hazinelerinin arttırılmasının yanında sosyal gelişim açısından da önemlidir. Özbay (2010, p.103), bu duruma “Arkadaş çevresi, birbirini Türkçeyi güzel kullanmaya teşvik ederler, kitap alışverişi yaparak estetik zevk ve bilinç kazanılmasında yardımcı olurlar. Birbirlerine anlattıkları hikayeler, masallar, söyledikleri şarkılar sözlü anlatım becerilerine katkısı olduğu gibi arkadaş etkileşimi kelime hazinelerinin artmasına faydalı olur” ifadeleri ile dikkat çekmektedir.

1.3.3 Öğretmen/öğretmenler

Farklı aile ve çevrede yetişen öğrencilerin ortak paydada buluştukları alan ise okullardır. “Okullar, bireyler ve onların gelecekları üzerinde etkili olan toplumsal kurumlardır” (Bloom, 2012, p.216). Okullarda yapılan öğretimde kelime hazinesini geliştirme çalışmaları öğretmenlerin rehberliğinde yapılmaktadır. Bu sebeple öğretmen/öğretmenler, çocuğun kelime hazinesinin gelişmesini etkileyen önemli bir kanaldır. Dil sevgisi ve bilinci kazandırmada ve Türkçeyi iyi kullanan bireyler yetiştirmede öğretmenlerin katkısı yadsınamaz. Öğretmenler kelime öğretimine işlerlik kazandırmanın yanında öğrencilere dil sevgisi ve bilinci kazandırmada rol model olmaktadır. Öğrenci öğretmenin konuşmasında kullandığı kelimeleri model alır ve benimser. Öğretmenin bu anlamda öğrencilere derslerde kitapların dışında kendi birikiminde var olan kelime hazinesinden sunduğu hikaye, masal okuduğu kitaplardan edindiği anekdotlar öğrencilerin kelime hazinesine de doğrudan

yansımaktadır. Aynı zamanda ikileme, deyim ve atasözü gibi diğer söz varlığı unsurlarının öğretmen-öğrenci iletişimine taşınması da öğrencide bu unsurları benimseme ve kullanma isteğinin artmasını sağlar. Öğretmenlerin bu bağlamda kendilerini sürekli yenilemeleri ve donanımlarını arttırmaları hayati önem taşır.

Öğretmenler aynı zamanda okullarda planlanan kelime hazinesinin gelişimini yönetir. Okullarda öğrencinin gelişim özelliklerini dikkate alan iyi hazırlanmış programlar ile bu programları etkili olarak uygulama imkanı sunan kılavuz kitaplarına işlerlik kazandırmak öğretmenin görevidir. Ders kitaplarında kelime öğretime yönelik etkinliklere can veren ise öğretmenlerin sahip olduğu beceriler ve özverili çalışmalarıdır. Kelime öğretimi aynı zamanda beceri işidir. “Beceri,mümkün olduğu kadar çok araç gereç kullanmakla sağlanabilir. Dilini doğru kullanan, dil sevgisi ve bilinci gelişmiş bireyler yetiştirmede olabildiğince çok araç gereç kullanılmalı bu araçlardaki dil ve anlatımının da kusursuz olmasına özen gösterilmelidir” (Özbay, 2010, p.98). Öğretmenlerin bu konuda sahip olduğu bilgi ve beceriler etkili kelime öğretiminin gerçekleşmesine de katkı sağlayacaktır.

1.3.4 İletişim araçları

Günümüz bilgi ve teknoloji çağıdır. Artık her evde teknolojik araç ve gereçler kullanılmakta ve hayatımızda önemli bir yer tutmaktadır. Her evde en az bir televizyon bulunurken bilgisayar, cep telefonları tabletler ve internet kullanımı giderek yaygınlaşarak insanların erişimine sunulmaktadır. “Çocuklar genellikle, erken yaşlardan itibaren televizyon ve yanı sıra bilgisayarla tanışmakta, haşır neşir olmaktadır. Dolayısıyla, görsellerin etkisinde kalan çocuk, pek çok şeyi görsellik içine yerleştirmekte, iletişimi bile bu teknolojik görsellik içerisine yerleştirmektedir. Bu durum bilgisayarda yazılarak iletişim, bilgisayar oyunları, iletilerin karşılıklı olarak aktarımı, televizyonda izlediği şeylerin doğru mu yanlış mı olduğunu düşünmeksizin kabullenilmesi vb. şeklinde karşımıza çıkmaktadır” (Kocasavaş, 2010, p. 156). Çocuğun çevresi ve dünya ile kurduğu iletişimde kitle iletişim araçları aynı zamanda güçlü bir öğrenme aracıdır. Çocuk, TV reklamlarında ve internette görsel ve işitsel olarak dilsel unsurlarla karşılaşmakta ve bilinçaltına yerleştirmektedir. Çocuğun söz varlığı oluşumunda bilinçaltına yerleşen bu unsurlar etkin rol almakta ve dil becerilerine yansımaktadır. Özellikle küçük yaşlardaki çocukların kitle iletişim araçlarını kullanma saatlerinin ebeveynler ve eğitimciler

tarafından bilinçli bir şekilde düzenlenmesi ve çocuğun yaşına uygun yayınlarla etkileşmesi dil gelişimine de olumlu katkılar sağlayacaktır.

1.3.5 Okuma materyalleri

Kişinin kelime hazinesini etkileyen kitap/ders kitapları; dergi, gazete gibi yayınlar; roman, hikaye, şiir, deneme, makale vb. yazılar ilk akla gelen okuma materyalleridir. Öğrencilerin kelime dağarcığı bu okuma materyalleri sayesinde büyük ölçüde gelişir.

Okuma materyalleri insanın kelime dağarcığını şekillendiren en etkin unsurlardan biridir. Okuma materyallerinde yeni kelimelerin öğrenilmesinde gösterilen kişisel çabalar kelime hazinesinin gelişmesinin yanı sıra kişinin sahip olduğu dil yeteneği karakterinin de sınırlarını çizer. Bu aşamada kişinin okuma alışkanlığı önem kazanmaktadır. “Kitap okuma alışkanlığının gelişmemesi, kelime dağarcığının gittikçe kısırlaşmasına sebep olur. Kelime dağarcığı kısır olan insan, okuduğunu anlamada ve anlatmakta güçlük çeker. Okunan metinde tanınan sözcükler arttıkça, satırlar üzerinde yapılan duraklama ve sıçramalar arasındaki süre azalır, böylece okuma hızı artar. Okuma becerisi, gözün sözcük gruplarına alışık olmasına bağlı olarak gelişir” (Aydın, 2011, p.63). Kişi ne kadar çok okursa o kadar çok kelime bilir. Okuma materyallerinde kelime öğrenme ise birçok okuma yapma ve kelimeye tekrar tekrar maruz kalma sayesinde gerçekleşebilir.

Kelime bilgisinin zenginliği ile okuma başarısının yüksekliği arasında olumlu bir ilişki vardır.Öğrencinin okuduğu metinde anlamını bildiği kelimelere aşina olması metni anlamasına ve aynı zamanda okuma hızına da etki etmektedir. Kelime öğretim sürecinde, kazandırılan becerilerin geliştirilmesi ve bu süreçte çocuğun okuma başarısında etkili olan faktörlerin analiz edilmesi öğrencinin okuma başarısını da arttıracaktır.Bu noktada anne-baba ve öğretmenlerin kitap seçiminde çocuğun bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurmaları önem kazanır. Okuma materyallerinin çocuğun ilgisini çekecek nitelikte ve çeşitte olması okuma sevgisi ve alışkanlığının kazandırılmasında önemlidir. Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmadan yapılan seçimlerde çocuk okuma yapmak istemeyebilir ve okuma zevki oluşturulması gerekirken okuma yapmak işkence haline gelebilir.

Çocuklar dergiler, hikaye, masal kitapları gibi edebi ürünlerin yanında okullarda ders kitapları ile etkileşim içinde bulunurlar. Ders kitabı bir öğretim programını temel alarak hazırlanan, bilgi ve beceri kazanımlarını hedefleyen yazılı materyaldir. Ders

kitabı sayesinde eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere öğrencinin öğrenme yaşantılarına yön verilebilir. “Türkçe ders kitapları Türk kültür, dil, inanış ve yaşayışını yansıtır, söz varlığına katkı sağlar. Aynı zamanda bu kitaplar metinler aracılığıyla temel öğrenme alanlarından okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerinin geliştirilerek dili edinmesini ve doğru bir şekilde kullanmasında önemlidir. Ayrıca ders kitaplarında kullanılan dil, hem metinlerde, hem işlenişte hem de bilgilendirme ve uygulama sürecinde o sınıfın dil düzeyiyle uyumlu olmak zorundadır. Bunun için de özellikle her sınıf düzeyinde kaç sözcüğün öğretileceği liste biçiminde belirlenir” (Çotuksöken, 2002, p.23).

Edebi ürünler ve ders kitaplarının tümü ilkokulun ilk yılları ile birlikte, çocukların dil becerilerinin geliştirilmesinde etkin rol oynar. Çocuklar anadilinin kurallarını sezinleyerek uygularken bir yandan da söz varlığının büyük bir kısmını bu kitaplarda gördükleri unsurlar sayesinde edinirler. Çocuklara hitap eden bu edebi ürünlerin dil ve anlatım bağlamında bazı temel ilkelere dayandırılması gerekir.

Sever’e (2013, p.93) göre bu ilkeler özetlemeli bir yaklaşımla şöyle sıralanabilir:

- -Çocuk kitaplarındaki anlatım; duru içten ve yalın cümlelerle yapılandırılmalıdır.
- -Sanatçıların yeniden kurguladıkları yaşam durumları, çocukların duyu algılarını devindirmelidir.
- -Türkçenin söz varlığı, anlatım gücü ve İnceliği, gelişim evlerine uygun olarak çocuklara sezdirilmelidir.
- -Kitaplardaki anlatım Türkçe sözcüklerle kurulmalı; anlatımda eskimiş, yıpranmış ve yabancı sözcükler yeğlenmemelidir.
- -Çocukların kavramsal gelişimini gözetten bir anlayışla, anlatım; yazar-okur iletişimde ortak anlamlar yaratabilecek bir paydaya oturtulmalıdır.
- -Kitaplar, çocukların anadilinin kuralını kavrama ve doğru uygulamalarında öykündükleri birer araçtır. Bu nedenle, anlatımda dil estetiği bakımından bozuk cümleler bulunmamalıdır. Özelikleri yazım kurallarını uyulması ve noktalama işaretlerinin yerli yerinde kullanılması bakımından özenli davranılmalıdır.

Kitapların yanında çocuk dergileri de çocuk kültürüne, edebiyatına katkı sağlayan yayınlar arasındadır. “Sürelî yayınların gazete dışındaki en önemli türü olan dergiler, çocukların okuma alanındaki bireysel ihtiyaç ve ilgilerini karşılar. Çocuk dergileri,

dilin görsel unsurlarla da desteklenmesiyle çocuklar tarafından ilgi çekici bir hale gelmesini sağlar” (Özbay, 2010, p.100).

1.4 Kelime Öğretimi

Dil bilincinin gelişmesine katkı sağlayan etkinliklerden biri de kelime öğretimi etkinlikleridir. Kelime öğrenme ile okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin öğretimi iç içe geçmektedir. Dil becerileri geliştirilirken kelime dağarcığı da gelişmekte ve zengin bir kelime dağarcığının olumlu etkileri de paralel olarak kişinin dil becerilerinde yetkinlik kazanmasına yol açmaktadır.

Öğrenciler okuma ve dinleme etkinliklerinde bilmedikleri kelimelerle karşılaşabilir. Bu durumda öğrenci anlamadan okuma ve dinleme yapmaya başlar. Öğrencinin zihninde kelime anlamadan geçen süre okumada sesletime, dinlemede ise anlamsız ifadelerle dönüşür. Anlamadan yapılan etkinlikler öğrenci davranışlarında bıkkınlık ve ilgi dağınıklığı olarak kendini gösterir. Bu doğrultuda dil becerilerini anlamlandırma faaliyetlerinde kelime öğrenme değer kazanmaktadır. Aynı zamanda öğrenci ne kadar çok okuma ve dinleme etkinliği yaparsa o kadar çok kelime öğrenir. “Bir kelimeyi yalnızca bir defa metin içinde okuyarak veya okuduktan sonra sözlüğe bakarak öğrenmek mümkün değildir. Bir kelimenin söz dağarcığına kazandırılabilmesi için yaklaşık 20 kez tekrar edilmesi gerekir. Bu da okunan kelimenin, içinde geçtiği cümlenin veya kendisinin ezberden 20 kez dille tekrarıyla değil, farklı metinlerde geçtiğinde anlayarak okunmak suretiyle olacaktır” (Çeçen, 2002, p.22). Öğrencilerin genelde söz varlığının özelde ise kelime hazinelerinin geliştirilmesinde bazı esasların belirlenmesi gerekir. Karadağ (2013, pp. 75-83), kelime öğretim esaslarını şu şekilde sıralamıştır:

1. Kelime öğretiminde dilin en çok kullanılan kelimelerine öncelik verilmelidir.
2. Yaş düzeylerine göre öğrencilerin kelime hazinesinin tespit edilmesi, öğrencilere hangi kelimelerin öğretileceği sorusunun en önemli cevaplarındandır.
3. Öğretilmesi gereken kelimelerle, öğrencilerin sahip olduğu kelimeler arasında anlam ilişkileri kurulmalıdır.

4. Kelime öğretimi sürecinde kelime hazinesinin genişlik, derinlik ve ağırlık bakımından geliştirilmesi hedeflenmelidir.
5. Yeni öğrenilen kelimeler, konuşma ve yazma becerileri aracılığı ile üretici kelime hazinesine dâhil edilmelidir.
6. Kelimelerin söyleniş özellikleri öğretilmelidir.
7. Kelimelerin yazım özellikleri öğretilmelidir.
8. Hedef kelimeler bağlam aracılığı ile öğretilmelidir.
9. Türkçe kelimelerin öğretiminde, kelimelerin kökteşlik özelliğinden yararlanılmalıdır.
10. Kelime öğretiminde öğrencilere kelime öğrenme stratejileri kazandırılmalıdır.

Kelime öğrenmenin yanında öğrenilen kelimeyi unutmamak ve işler hale getirmek de önemlidir. Öğrenilen kelime yazma ve konuşma etkinlikleri ile desteklenerek üretici kelime hazinesine aktarılmalıdır. Kelime öğretiminde kalıcı öğrenmelerin sağlanması ise tekrar etkinlikleri ile olur. Öğrenci yeni öğrendiği kelimeyi farklı bir yerde görmediği ve kullanmadığı sürece kelimeyi unutulur. Tekrar etkinlikleri ile pekiştirilen kelime anlamları üretici kelime hazinesinde kullanıma hazır hale gelir.

1.4.1 Kelime öğretimi kazanımları

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (2009, pp. 22-96) dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu başlıklarından oluşan beş öğrenme alanı üzerinde yapılandırılmıştır. Bu öğrenme alanlarında yer alan kazanımlar incelendiğinde kelime öğretimi ile doğrudan ilişkili kazanımların da programda yer aldığı görülmektedir. Kelime öğretimi kazanımları en çok okuma öğrenme alanı başlığı altında karşımıza çıkmaktadır. Kelime öğretimi ile ilişkili kazanımları 1, 2, 3, 4, ve 5. Sınıf düzeylerine göre incelemek mümkündür. Bu kazanımlar sınıf seviyelerine göre şöyle dağılım göstermektedir:

1.4.1.1 Birinci sınıf kelime öğretimine ilişkin kazanımlar

Konuşma

- Kelimeleri yerinde ve anlamlarına uygun kullanır.

- Kelimeleri doğru telaffuz eder.
- Yeni öğrendiği kelimeleri konuşmalarında kullanır.

Okuma

- Görsellerden yararlanarak söz varlığını geliştirir.
- Bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.
- Seslerden heceler, hecelerden kelimeler, kelimelerden cümleler oluşturarak okur.
- Metindeki anahtar kelimelerle çalışmalar yapar.

Yazma

- Seslerden heceler, hecelerden kelimeler, kelimelerden cümleler oluşturur.

Görsel okuma ve görsel sunu

- Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar.
- Duyduğu kelimeleri görsellerle eşleştirir.

1.4.1.2 İkinci sınıf kelime öğretimine ilişkin kazanımlar

Dinleme

- Dinlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını tahmin eder.
- Dinlediklerinde eş ve zıt anlamlı kelimeleri ayırt eder.
- Dinlediklerinde eş sesli kelimeleri ayırt eder.
- Duyduğu seslerle harfleri eşleştirir.

Konuşma

- Kelimeleri yerinde ve anlamlarına uygun kullanır.
- Kelimeleri doğru telaffuz eder.
- Yeni öğrendiği kelimeleri konuşmalarında kullanır.

Okuma

- Okuduğu kelimeleri doğru telaffuz eder.
- Görsellerden yararlanarak söz varlığını geliştirir.

- Kelimelerin eş ve zıt anlamlarını bulur.
- Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.
- Bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.
- Metindeki anahtar kelimelerle çalışma yapar.

Yazma

- Kelimeleri yerinde ve anlamlarına uygun kullanır.
- Yeni öğrendiği kelimeleri yazılarında kullanır.
- Seslerden heceler, hecelerden kelimeler, kelimelerden cümleler oluşturur.

Görsel okuma ve görsel sunu

- Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar.
- Duyduğu kelimeleri görsellerle eşleştirir.

1.4.1.3 Üçüncü sınıf kelime öğretimine ilişkin kazanımlar

Dinleme

- Dinlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını tahmin eder.
- Dinlediklerinde eş ve zıt anlamlı kelimeleri ayırt eder.
- Dinlediklerinde eş sesli kelimeleri ayırt eder.
- Duyduğu seslerle harfleri eşleştirir.

Konuşma

- Kelimeleri yerinde ve anlamlarına uygun kullanır.
- Kelimeleri doğru telaffuz eder.
- Yeni öğrendiği kelimeleri konuşmalarında kullanır.

Okuma

- Okuduğu kelimeleri doğru telaffuz eder.
- Metinde verilen ipuçlardan hareketle, karşılaştığı yeni kelimelerin anlamlarını tahmin eder.
- Görsellerden yararlanarak söz varlığını geliştirir.

- Kelimelerin eş ve zıt anlamlarını bulur.
- Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.
- Bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.
- Ekleri kullanarak kelimeler türetir.
- Metindeki anahtar kelimelerle çalışma yapar.

Yazma

- Yazılarında sözlük ve imla kılavuzundan yararlanır.
- Kelimeleri yerinde ve anlamlarına uygun kullanır.
- Yazılarında kelime türlerini işlevine uygun kullanır.
- Vurgulamak istediği kelime ya da cümleleri farklı yazar.
- Yeni öğrendiği kelimeleri yazılarında kullanır.
- Seslerden heceler, hecelerden kelimeler, kelimelerden cümleler oluşturur.

Görsel okuma ve görsel sunu

- Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar.

1.4.1.4 Dördüncü sınıf kelime öğretimine ilişkin kazanımlar

Dinleme

- Dinlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını tahmin eder.
- Dinledikleri kelimelerin gerçek ve mecaz anlamlarını ayırt eder.
- Dinlediklerinde eş ve zıt anlamlı kelimeleri ayırt eder.
- Dinlediklerinde eş sesli kelimeleri ayırt eder.
- Dinlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.

Konuşma

- Kelimeleri yerinde ve anlamlarına uygun kullanır.
- Kelimeleri doğru telaffuz eder.
- Konuşmasında söz varlığını kullanır.

- Yeni öğrendiği kelimeleri konuşmalarında kullanır.

Okuma

- Okuduğu kelimeleri doğru telaffuz eder.
- Metinde verilen ipuçlardan hareketle, karşılaştığı yeni kelimelerin anlamlarını tahmin eder.

Söz varlığını geliştirme alanı;

- Görsellerden yararlanarak söz varlığını geliştirir.
- Kelimelerin eş ve zıt anlamlarını bulur.
- Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.
- Bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.
- Ekleri kullanarak kelimeler türetir.
- Kelimelerin gerçek, mecaz ve terim anlamlarını ayırt eder.

Yazma

- Yazılarında kelime türlerini işlevine uygun kullanır.
- Yeni öğrendiği kelimeleri yazılarında kullanır.
- Yazılarında söz varlığından yararlanır.
- Yazılarında kelime türlerini işlevine uygun kullanır.
- Vurgulamak istediği kelime ya da cümleleri farklı yazar.

Görsel okuma ve görsel sunu

- Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar.

1.4.1.5 Beşinci sınıf kelime öğretimine ilişkin kazanımlar

Dinleme

- Dinlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını tahmin eder.
- Dinledikleri kelimelerin gerçek ve mecaz anlamlarını ayırt eder.
- Dinlediklerinde eş ve zıt anlamlı kelimeleri ayırt eder.
- Dinlediklerinde eş sesli kelimeleri ayırt eder.

- Dinlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.

Konuşma

- Kelimeleri yerinde ve anlamlarına uygun kullanır.
- Kelimeleri doğru telaffuz eder.
- Konuşmasında söz varlığını kullanır.
- Yeni öğrendiği kelimeleri konuşmalarında kullanır.

Okuma

- Okuduğu kelimeleri doğru telaffuz eder.
- Metinde verilen ipuçlardan hareketle, karşılaştığı yeni kelimelerin anlamlarını tahmin eder.
- Görsellerden yararlanarak söz varlığını geliştirir.
- Kelimelerin eş ve zıt anlamlarını bulur.
- Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.
- Bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.
- Ekleri kullanarak kelimeler türetir.
- Kelimelerin gerçek, mecaz ve terim anlamlarını ayırt eder.

Yazma

- Yazılarında kelime türlerini işlevine uygun kullanır.
- Yeni öğrendiği kelimeleri yazılarında kullanır.
- Yazılarında söz varlığından yararlanır.
- Yazılarında kelime türlerini işlevine uygun kullanır.
- Vurgulamak istediği kelime ya da cümleleri farklı yazar.

Görsel okuma ve görsel sunu

- Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar.

Sınıf içi kelime öğretimi faaliyetlerinde programda yer alan bu kazanımlar kelime öğretimi etkinliklerine yön vermektedir. Kelime öğretimine yönelik kazanımlar her

sınıf düzeyinde artarak devam etmiştir. Ayrıca programda 2. Sınıftan itibaren söz varlığını geliştirme başlığı altında kelime öğretimine yönelik doğrudan kazanımlar karşımıza çıkmaktadır. Bu aşamaya doğrudan kelime öğretimi aşaması da denebilir. Programda yer alan söz varlığını geliştirmeye dönük son aşama ise öğrencilerin söz varlığını yazılarında ve konuşmalarında kullanma aşamasıdır. Ayrıca programda hazırlık aşamasında anahtar kelimelerle çalışma, okuma ve dinleme öğrenme alanlarında “Bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır” kazanımı ile öğrencilere kelime anlamı öğrenirken çeşitli yöntemlerin sunulması hedeflenmektedir. Bu çalışmalar dil becerilerine göre de ayrı ayrı düzenlenmiştir. Kelime çalışmaları bu kazanımlara göre şekillenmektedir. Göğüş’e göre (1978, p.361) kelime çalışmaları öğrencilerde aşağıdaki bilgi ve becerileri geliştirmeyi amaçlar:

- Kullanmakta olduğu kelimelerin anlamlarını, kullanışlarını durulaştırmak; yanlış kullanımları fark edip düzeltebilme yeteneği kazanmak,
- Yeni kelimeler öğrenerek, kelime hazinesinin yaşla birlikte doğal gelişimini hızlandırmak,
- Kelimelerin yapılaşlarını tanıtarak, anlamlarını daha iyi belirleyebilecek bilgiler vermek,
- Kelimelerin karşıtlarını, yakın anlamlarını, karşılıklarını öğretmek, anlam sınırları üzerinde bilinç kazandırmak,
- Birleşik kelime, deyim, atasözü gibi kelime gruplarını tanıtmak, anlamlarını öğretmek,
- Kelimenin terim olarak, bir bilim ya da sanat alanında belli anlam taşıdığını fark ettirmek,
- Bilmediği kelimelerin anlam ve yapısını öğrenebilmek için sözlük ve başka kaynaklara başvurma alışkanlığı kazandırmak, Kelimeleri, deyimleri, terimleri günlük ilişki ve yaratıcı anlatımda doğru ve yerinde kullanmayı öğretmek.

1.4.2 Kelime öğretiminde kullanılan yöntem, teknik ve stratejileri

Her öğrencinin kendine uygun bir öğrenme şekli vardır. Bu sebeple kelime öğretiminde değişik strateji, yöntem ve teknikleri bir arada kullanmak öğretimin etkili hale gelmesini sağlar. “Öğretimde başarı kullandığımız araç (yöntem, program vb.) ile öğretmeye çalıştığımız unsurun (bilgi, beceri, vb.) uygun olarak eşleşmesiyle sağlanabilir. Bunun için öğrenmede bireysel farklılıkları da dikkate alarak tek

yöntem anlayışından ve uygulamasından vazgeçmeliyiz” (Akyol, 2001, p.146). İlkokullarda kelime öğretiminde kullanılacak strateji, yöntem ve teknikler belli bir standarda bağlı olmadığı için genel öğretim stratejileri, yöntemleri ve konuya uygun tekniklerden yararlanılmaktadır. Bu strateji, yöntem ve teknikler şöyle sıralanabilir.

1.4.2.1 Kelime öğretiminde kullanılacak stratejiler

Kelime öğretimi çalışmalarında çeşitli stratejilerin bir arada kullanılması kelimenin anlam ve şekil bakımından öğrenilmesinde oldukça önemlidir. Ancak bu şekilde kelimenin tüm boyutları ile (genişlik, derinlik, ağırlık) öğrenilmesi ve öğrenilen kelimelere işlerlik kazandırılması mümkün olabilir. Karadağ (2013, pp.101-102), kelime öğrenme stratejilerini dört başlıkta incelemiştir. Bu stratejileri ise şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. Bilinmeyen bir kelime ile karşılaşıldığında, kelime anlamını çözmek için kullanılacak stratejiler:
 - a. Kelimenin içinde bulunduğu bağlama başvurma
 - b. Kelimeyi başka ifade, cümle ve metin bağlamında arama.
 - c. Şekil bilgisi (morfoloji) farkındalığı kullanma.
 - d. Tahmin etme
 - e. Sözlük kullanma
2. Kelime anlamını kesinleştirmek ve kelime hazinesini derinleştirmek için kullanılacak stratejiler.
 - a. Bağlam üretme.
 - b. Metinler arası okuma.
 - c. Kelime defteri/sözlüğü oluşturma
 - d. Kavram haritası oluşturma.
3. Yeni kelime ve kavram öğrenmek için kullanılacak stratejiler.
 - a. Dil farkındalığı kazanma.
 - b. İletişime açık olma.
 - c. Dinleme ve okuma alışkanlığı kazanma.

Nash ve Donaldson (2005) ise kelime öğretiminde doğrudan öğretim yaklaşımından bahseder. Doğrudan öğretim yaklaşımında, öğrenciler kelime öğreniminde kelimeyi anlamsal kullanımı ile birlikte tartışır, haritalama, analiz, anahtar kelime ve

bilgisayar desteğine sahip olarak öğrenir. Böylece, bir zihin haritası oluşturarak, çalışmalar hakkında bilgi sahibi olur.

1.4.2.2 Kelime öğretiminde kullanılabilir yöntemler

Kelime öğretiminde kullanılabilir yöntemler arasında dramatizasyon yöntemi, çözümleme ve birleşim yöntemi, soru cevap yöntemi sayılabilir.

Dramatizasyon Yöntemi: Dramatizasyon yönteminde öğrenmede oyunlaştırma söz konusudur. Bu yöntemde kukla ve bebeklerden yararlanılabilir. Sınıfta öğretmenin seçtiği ya da öğrenciye ait kukla veya bebekler ile kelime öğretimini eğlenceli hale getirilir. Çocuk kuklasını konuştururken çeşitli jest, mimik ve hareketlerden yararlanır. Bu sayede kelimeler dramatize ettirilirken aynı zamanda öğrencilerin konuşma becerilerinin gelişimine de katkı sağlanmış olur. “Kukla ve bebeklerle sınıfta bir masa ve üzerine konacak basit bir perde ile çeşitli konular kolaylıkla dramatize edilebilir. Bazı hayvan figürleri, kartondan yapılacak bebeklerle oynanacak oyun canlandırılır. Öğrencilerin oynattıkları hayvanların kişilik ve krakterlerine bürünmesi, onların duygularını yaşaması da uyumsuzluk gösteren utangaç çocukların kendilerini perde arkasında göstermelerine olanak sağlar” (Üstündağ, 1988, p.22).

Çözümleme ve Birleşim Yöntemi: Kelime öğretimi çalışmalarında çözümleme ve birleşim yöntemi oldukça işe yarar. Bu yöntemde çözümleme ve birleşim birimlerini kelimeler oluşturmaktadır. “Çözümleme yoluyla ulaşılabilecek en alt düzeydeki bilgi kelime anlamlarıdır ve birleşim sürecinde kelime anlamlarından hareketle cümle ve metnin genel anlamına tekrar ulaşılmaktadır” (Karadağ 2013, p. 94).

Soru Cevap Yöntemi: Kelime öğretiminin her aşamasında kolaylıkla kullanılabilir bir yöntemdir. Bu yöntem her şeyden önce kelime öğrenmede öğrenci ile öğretmen iletişiminin canlı tutulmasını sağlar. Bu teknikte sorular öğretmen tarafından ihtiyaca göre önceden hazırlanır ve öğrenci bu soruları cevaplandırarak konuyu öğrenir. Soru cevap yöntemi bilinmeyen kelimelerin anlamını bulmada diğer yöntemlerin yanında en çok başvurulan yöntemdir. Öğrenci bilinmeyen bir kelime ile karşılaştığı zaman anne babaya veya öğretmene direkt olarak kelime anlamını sorma eğilimini sıklıkla göstermektedir. Aynı zamanda öğretmenler sınıf içi etkinliklerde bu yöntemi diğer yöntemlerin destekleyicisi niteliğinde genel öğretim yöntemi olarak kullanmaktadır.

1.4.2.3 Kelime öğretiminde kullanılabilir teknikler

Kelime öğretiminde kullanılabilir teknikler arasında genel öğretim teknikleri de olan oyun tekniği, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma/yazma tekniği, not alma tekniği, boşluk doldurma tekniği, kavram haritası tekniği, anlam analizi tekniği, beyin fırtınası tekniği sayılabilir.

Oyun Tekniği: Oyun tekniği ile öğrenme özellikle ilkokullarda kullanılabilir oldukça etkili bir tekniktir. Çünkü bu yaşlarda oyunla öğrenme arasında doğrudan bir ilişki kurulabilir. “Oyun çocukların doğdukları andan itibaren başlayan ve giderek bunda uzmanlaştıkları bir süreçtir. Oyun çocuklar için çok doğal bir araç ya da yetenektir. Çocukta doğuştan var olan bu yeteneğin eğitim ortamına aksettirilmesi gerekir. Çocukta doğuştan var olan bu sürecin eğitim aksettirilmesiyle öğretimin sıkıcı ve bunaltıcı olmasının önüne geçilebilir” (Pehlivan, 1997, p.23). Oyun tekniği kelime öğretimine de kolaylıkla taşınabilir. Oyun tekniği ile yapılan kelime öğretimi pasif öğrenmelerin önüne geçtiği gibi çocuğun oyun ihtiyacını da karşılayacaktır. Böylece öğrenci oyunla öğretimde hem eğlenip hem kelime öğrenme fırsatını yakalayabilir. Oyunla öğretim, öğrencinin öğrenme iştahını artırmasının yanında öğrencinin konuyu sahiplenmesini ve aynı zamanda süreçte aktif yer alma isteğinin oluşturulmasını kolaylaştırır. Evde anne babalar okulda ise öğretmenler oyunun öğrenmede vazgeçilmez bir role sahip olduğunu bilmeleri oldukça önemlidir. Aksi takdirde yapılan kısıtlamalardan hem öğretim hem de çocuğun kişilik gelişimi olumsuz yönde etkilenebilir. Şimşek (2006, p. 280), bu duruma şu ifadeleri ile dikkat çekmiştir. “Günümüzde çocuklarla yetişkinler arasındaki farklar azaltılmaya çalışılmakta; çocukların bir an önce birer yetişkin hâline gelmesine çaba harcanmaktadır. Bu da *çocukluğunu yaşayamamak* söz grubuyla ifade edilen, ileri yaşlarda telâfisi imkânsız bir problemi beraberinde getirmektedir”.

Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma/yazma tekniği: Bu teknik öğrenilen kelime, kavram, ikileme, deyim ve atasözleri gibi söz varlığı unsurlarının üretici hale getirilmesinde kullanılabilir. Uygulamada öğretmen tarafından söz varlığı unsurlarından oluşan bir havuz oluşturularak öğrencilerden konuşma ya da yazma etkinlikleri ile kendilerini ifade etmeleri istenir.

Not alma tekniği: Not alma tekniği sessiz okuma ve dinleme becerileri aracılığı ile kelime öğrenmede etkili bir yöntemdir. Sessiz okuma veya dinleme sırasında

öğrenciler amaçlarına göre kelimeleri not alabilir veya işaretleme yapabilir. Örneğin söz varlığı unsurlarının öğretiminde bir metni okurken öğrenciden renkli kalemlerle her bir unsuru renklendirmeleri veya sınıflandırarak not almaları istenebilir.

Boşluk doldurma tekniği: Kelime öğretiminde boşluk doldurma tekniği okuma ve yazma etkinliklerinde kolaylıkla kullanılabilir. Bu teknik öğrenciye bağlamdan hareketle metni anlama ve kelime öğrenme fırsatı sunar. Boşluklardan oluşan bir metin içerisinde kelime öğrenen öğrenci, cümlelerin içinde bağlamdan yola çıkarak kelime anlamlarını bulur ve zihinsel düşünme yeteneğini artırır.

Kavram haritası tekniği: Bu teknik kelime öğretiminde kavramları somutlaştırmak ve anlaşılır hale getirmek için kullanılabilir. Onan (2013, p. 149), kavram haritasını; tek bir kavramın aynı kategorideki diğer kavramlarla ilişkisini belirten somut grafikler olarak nitelendirmektedir. “Kavram haritaları;

1. Bir konunun öğretiminde,
2. Öğrenmeyi kolaylaştırmada,
3. Öğrenme sürecini kontrol etmede ve kavram yanılgılarını ortaya çıkarmada,
4. Değerlendirme yapmada kullanılabilir” (Öz, 2011, p.348).

Bu teknik sayesinde öğrenci bir kavram hakkında birden çok kelimeyi aynı anda görür ve bağlantı kurarak öğrenir. Kelime çalışmalarında kelimeye derinlik ve ağırlık kazandırma amacıyla başvurulabilecek bir tekniktir.

Anlam analizi tekniği: Kelime ve kavramlar arasında analiz (çözümleme) yapılırken bu teknik kullanılabilir. “Tekniğin uygulanmasında ortak özelliğe sahip kelimeler alt alta sıralanır. Bunlarla ilişkili olabilecek özelliklerden her biri sağ tarafta bir sütuna yazılarak tablo hücrelere ayrılır. Her kelime için özellikler sağ tarafta yer alan sütunlarda aranarak bulunan hücreye bir işaret konur” (Karadağ, 2013, p.98). Bu sayede birbirinden farklı anlama gelen kelimeleri tablo üzerinde kolaylıkla karşılaştırma imkanı sağlanmış olur.

Beyin fırtınası tekniği: Bu teknik tartışma teknikleri arasında önemli bir yere sahiptir. Bu teknikte etkinliğe katılan her öğrencinin konuyla ilgili görüş ve fikirlerinin alınması ve sınıfça tartışılarak ortak bir karara varılması söz konusudur. Burada öğrencilerin fikirlerinin doğru ya da yanlış olması önemli değildir. Öğrencinin kendini bu konuda rahat hissetmesi sağlanmalıdır. Aksi takdirde öğrenci sürece katılmak istemeyebilir. Bu teknik aynı zamanda kelime anlamının bulunması

aşamasında öğrencinin değişik düşünceleri de göz önünde bulundurarak kelime anlamını sorgulamasını sağlar. Sorgulayarak öğrenme ile kalıcı kelime öğrenme konusu destekleneceği gibi anlamlı öğrenmelerin de temelleri atılmış olur.

Tahminde bulunma tekniği: Kelime öğretiminde tahminde bulunma tekniği anlama çalışmalarında oldukça önemli bir yere sahiptir. Kelime tanıma ve anlama aşamasında bu yöntem sıklıkla kullanılır. Tahminde bulunma, öğrencilerin kelime öğrenirken etkin hale geldiği ve bir kelime veya kavram hakkında resimlerden ya da cümlelerden hareketle yorum yaparak fikir yürütme becerilerini geliştirme imkanı bulduğu bir tekniktir. Aynı zamanda tahmin etme çalışmalarının kelime öğretiminde yeri geldikçe kullanımı öğrencilerin sezgisel düşüncelerinin gelişmelerine de katkı sağlar. “Sezgisel düşünme bir sonraki aşamada yaratıcı düşünmeye geçebilir. Türkçe öğretiminde başvurulan tahmin etme çalışmaları doğrudan sezgisel düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir. Sezgisel düşünme becerisinin gelişimi için yapılan tahminlerin doğruluğunun sorgulanması son derece önemlidir” (Onan, 2013, p.221).

1.4.3 Kelime öğretiminde materyal kullanımı

Genel anlamda öğretim materyali özel anlamda kelime öğretim materyalleri öğretimi etkili kılan her türlü malzeme olarak tanımlanabilir. Bu materyaller sınıf ortamında öğretimi destekleyici yapay materyaller olabileceği gibi gerçek materyaller de olabilir. Öğretimde her zaman gerçek materyallere ulaşamayacağından dolayı yapay materyaller kelime öğretiminde sıklıkla kullanılır. Örneğin kelime öğrenmede öğrenci “jet” kelimesinin gerçeği ile buluşturulamayacağı için fotoğrafı veya görseli ile kelimeyi öğrenir. Hem kullanışlılık hem de maliyet açısından önemli olan yapay materyallerin hazırlama ve kullanımının tüm aşamalarında dikkate alınması gereken bazı ilkeler söz konusudur.

Yıldız ve diğerlerine göre (2004, pp.20-30) belirlenecek öğretim materyali hazırlama ilkeleri şöyle açıklanabilir:

- Öğretim materyalleri bireysel öğretime hizmet edecek nitelikte olmalıdır.
- Öğretim materyalleri öğrencinin fiziksel ve zihinsel katılımını sağlamayı hedeflemelidir.

- Öğretim materyalleri öğrencinin öğrenme çabası esnasında yaptığı hata ve doğrular hakkında öğrenciye gerekli sıklıkta geribildirim sunmalı ve bu durum mantıksal açıklamalarla desteklenmelidir.
- Öğretim materyalleri, öğrenilecek konu hakkında öğrencinin motivasyonunu sürekli yüksek tutmayı hedeflemelidir.
- Öğretim materyali öğretilecek her konu ve alt konunun ana hatlarını vermelidir.
- Öğrenilecek konuların daha önceki konularla ilişkilendirilmesi.
- Öğretim materyalleri etkili sunum özelliklerine sahip olmalıdır.
- Ne öğrencinin ilgisini söndürecek kadar basit, ne de algı düzeyini aşacak kadar karmaşık olmamalıdır.
- Konunun hedefleriyle direkt ilgili olmalı, ve gözlenebilir bir katkı sağlamalıdır.
- Hedeflenen grubun bilişsel gelişim özelliklerine (yaş, zeka vb.) uygun görseller ve metinsel açıklamalar içermeli, onların ilgilerine dönük renkler, oyunlar ve etkinlikler içermelidir.

Kelime öğretiminde materyal kullanımı birçok yarar sağlar. “Materyal kullanımının, öğrenilecek konuyu basitleştirdiği, somutlaştırdığı, dikkat toplamaya yardımcı olduğu, birden fazla duyu organını işe kattığı, derste değişiklik yarattığı için motivasyonu arttığı bulgular arasında yer almaktadır” (Yıldız, 2004,p.13). Kelime öğretimi etkinliklerinin materyallerle desteklenmesi kalıcı öğrenmelerin oluşumu için de oldukça yararlıdır. Sadece ders kitaplarına bağlı kalınarak yapılan kelime öğretiminde kalıcı öğrenmelerin sağlanması beklenemez. Özbay (2003, p.27), araştırmasının ilgili bölümünde Türkçe öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları öğretim materyalleri arasında Türkçe ders kitaplarının, %94,44 gibi yüksek bir oranla ilk sırayı aldığını tespit etmiştir. Diğer kaynaklar (dergiler, gazeteler, teyp, bilgisayar, tepegöz vb.) ise çok düşük oranlarda öğretimde kullanılmaktadır. Bu durum öğretimde yalnızca ders kitapları yeterli midir? sorusunu akla getirmektedir.

Kelime öğretiminde materyal kullanmanın başka bir yararı da kelime öğrenmede kavramları somutlaştırmaktır. Kelime öğretiminde kullanılan materyaller öğrenciye özellikle kavram öğrenmede somutlaştırılmış yaşantılar sunmaktadır. Kavramları

soyut algılayan ilkökul öğrencilerine sevgi, saygı, bağımsızlık gibi çeşitli kavramları birçok kelimeyi arka arkaya sıralayarak anlatmak yerine tek bir görselle kavramın zihinde canlandırılması daha etkili bir öğrenme sağlayacaktır. Çilenti (1988, p.145), bu durumu sözcüklere boğulma (verbalizm) olarak nitelendirmekte ve şöyle açıklamaktadır. “Öğretmen, öğrencisiyle paylaşmak istediği bir fikri hiçbir materyal kullanmadan yalnızca sözlü sözcüklerle anlatmaya kalkışır, kısa bir süre sonra öğrencinin dikkati kaybolur. Hele yeni bir konu bu yöntemle öğretilmeye çalışılıyorsa öğrenci, bilmediği bir takım yeni kavramlarla karşılaşacağından gelen mesajları anlamayacaktır”.

1.5 İlgili Araştırmalar

Türkiye’de ve yurtdışında söz varlığının geliştirmesine doğrudan katkısı olan kelime öğretimi ile ilgili öğrenci, Sınıf ve Türkçe Öğretmenleri ve öğretmen adaylarının katılımı ile gerçekleştirilen birçok araştırma bulunmaktadır.

1.5.1 Türkiye’de yapılan araştırmalar

Türkiye’de yapılan araştırmalarda kelime öğretimi, Türkçe Ders ve Çalışma kitapları, Türkçe Dersi Öğretim Programları ve çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılması açısından ele alınmıştır. Kelime öğretimi uygulamalarına dair yapılan bazı çalışmaları şöyle sıralanabilir.

Tosunoğlu (1998), araştırmasında 1997-1998 öğretim yılında ilkökul birinci sınıfa başlayan 135 öğrenciden ses kaydı yoluyla serbest ve yönlendirilmiş konularda kullanılan kelimelerle ilgili veri toplamıştır. Çalışmada 156.842 cümleden oluşan veriler çözümlenerek incelenmiş ve kullanım sıklıkları ile çeşitlerine bakılarak tasnif edilmiştir. Araştırma sonuçlarında ise öğrencilerin yetişkinlere yakın bir dil yetisine sahip oldukları belirtilmiştir.

Koçak (1999), Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin kelime hazinelerini belirlemeye yönelik bir alan araştırması yapmıştır. Çalışmada 75 öğrencinin yazılı anlatımlarında kullandıkları aktif kelimeleri serbest kompozisyon çalışmaları ve otobiyografilerde kullandıkları kelimeleri tarayarak tespit etmiştir. Araştırma sonucunda yer alan bulgularda ise kelime hazinesinin yaş, cinsiyet, kültür, çevre ve coğrafi bölgelere göre değişiklikler arz ettiği belirtilmiştir.

Çeçen (2002), çalışmasında ilkokul öğrencilerinin kelime hazinelerinin geliştirilmesi için yapılabileceklerin tespitini amaçlamıştır. Çalışmada öncelikle kelime hazinesinin genel olarak öğrencide, özelde ise eğitim süreç ve programlarındaki işlev ve önemi incelenmiş ve geliştirme yolları irdelenmiştir. Ayrıca kelime varlığının geliştirilmesi yöntemleri belirlenerek kelime dağarcığı geliştirme çalışmalarında yöntem belirlemenin önemi vurgulanmıştır.

Pehlivan (2003), ise araştırmasında sözcük dağarcığının geliştirilmesi konusunda ders kitaplarında yer alan sözcük seçimine ve öğretim için yapılan etkinliklere dikkat çekmiştir. Araştırmada 2003-2004 Eğitim-Öğretim yılında okutulması planlanan 6.Sınıf Türkçe ders kitabı sözcük dağarcığını geliştirme yeterliliği bakımından incelenmiş ve betimlenmiştir. Araştırmada kitaplarda yapı ve tür çalışmalarının yanında öğrencilerin sözcük dağarcığını geliştirmek için genel olarak tanım ve bu tanımları cümlelerde kullanma çalışmalarına ağırlık verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca pekiştirme ve tekrar çalışmalarının yetersiz olduğu da araştırma sonuçları arasında yer almaktadır.

Karadağ (2005), 1-5. Sınıf ilkokul öğrencilerinin kelime hazinelerini belirlemeye yönelik kapsamlı bir çalışma yapmıştır. Araştırma kapsamında Türkiye genelinde yedi bölge esas alınarak 3.135 öğrenciye yazılı anlatım yaptırılmış ve her sınıfa ait kelime listeleri oluşturulmuştur. Türkçe ders kitaplarının her sınıf düzeyinde kelime listelerini belirleyebilmek için özel ve MEB yayınlarının 1-5.Sınıf kitapları metinleri incelenmiş ve öğrencilerin kelime listeleri ile karşılaştırılmıştır. Ders kitaplarındaki ve öğrencilerin ortak olarak kullandığı kelimeler ve öğrencilerin yaygın olarak kullandıkları ve ders kitaplarında bulunmayan kelimeler tespit edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin yaygın olarak kullandığı kelimelerin %40 ve %50 arasında değişen oranlarda ders kitaplarındaki metinlerde yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca Karadağ, "Kelime Öğretimi" adlı kitabında kelime listelerinin yanında sınıf öğretmenleri ile Türkçe öğretmenlerinin kelime öğretimi konusunda ihtiyaç duyabilecekleri yöntem, teknik ve stratejilere de yer vermiştir. Kitapta kelime öğretiminde 1-8. Sınıf öğrenciler için Türkçe Programlarında yer alan kazanımlara yönelik etkinlik örnekleri de yer almaktadır.

Kurudayıoğlu'nun 2005 yılında gerçekleşen ve 6-8. Sınıf öğrencilerinin kelime hazineleri listelerini belirlediği çalışması, Karadağ'ın yapmış olduğu ve ilkokul 1-5. Sınıf öğrencilerine ait kelime listelerinin belirlendiği çalışmanın bütünleyicisi

niteliğindedir. Kurudayıoğlu, araştırmasında öğrencilerinin kelime hazinelerini tespit etmek amacıyla 14 ilköğretim okulundan toplam 1.726 yazılı anlatım çalışmasını veri olarak toplamıştır. Türkçe ders kitaplarının kelime hazinesini belirleyebilmek için ise 6-8.sınıf ders kitapları incelenmiştir. Türkçe Ders kitapları metinleri kelime hazinesi ve öğrencilerin kelime hazineleri karşılaştırılmış ve listeler arasındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konulmuştur. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin sınıf düzeylerine uygun kelime sıklık ve yaygınlık listeleri oluşturulmuştur.

Ünsal (2005), Çalışmada Afyon merkezde 5, 8 ve 11. Sınıflarının sözlü anlatımlarındaki aktif kelime hazinelerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Uygulama yapılacak okullar sosyo- ekonomik durumlarına göre alt, orta ve üst seviye olmak üzere gruplandırılmıştır. Öğrenciler anı, otobiyografi ve serbest konularda konuşturulmuş ve konuşmaları ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Öğrencilere konular için daha önce hazırlık süresi verilmediği için konuşma süreleri 5-7 dk. olarak belirlenmiştir. Okulların sosyo-ekonomik durumlarına göre kelime hazinelerinin değiştiği görülmüştür. Çalışma verilerin sözlü anlatımlardan elde edilmesi bakımından önemlidir.

Çıplak (2005), ise yine 5, 8 ve 11. Sınıf öğrencileri ile çalışmış fakat 270 adet kompozisyon çalışması yaptırmıştır. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları aktif kelimelerden sözlükler oluşturmuştur. Bu sözlükler eğitim kademesine (5. 8. ve 11.Sınıflar); sosyo-ekonomik seviyeye (alt, orta ve üst); cinsiyete (kız ve erkek) ve üç farklı anlatım türüne(anı, atasözü açıklama ve serbest konu) göre düzenlenmiş ve kullanılan kelimeler Ünsal (2005)'in sözlü anlatımlarında kullandıkları kelimelerle karşılaştırılarak ortak sözlükler elde edilmiştir. Araştırma sonuçları arasında sınıf düzeyleri ile yazılı anlatımlarda kullanılan kelime sayısının doğru olarak arttığı ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre toplam ve çeşit kelime kullanım sayılarında üstünlüğü bulunmaktadır.

Yazı (2005), çalışmasında değişik seviyede 10. sınıf öğrencilerinin kelime hazinelerini tespit ederek 10. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarındaki metinlerin kelime hazineleri ile karşılaştırarak aralarındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koymuştur.

Öğrencilerin kelime hazinelerini tespit edilebilmesi için Ankara’da değişik seviyede 4 okul belirlenerek, 200 öğrenciye kompozisyon yazdırılmış ve veriler bu çalışmalar sonucunda elde edilmiştir.

Temur (2006), İlkokul 4. ve 5. Sınıf öğrencilerin yazılı anlatımlarında hangi kelimeleri sıklıkla kullandıklarını belirlemek ve bu kelimeleri çeşitli yazı türü değişkenleri açısından incelemek amacıyla betimsel bir çalışma yapmıştır.

Karatay (2007), çalışmasında kelime öğrenmenin önemine dikkat çekmiştir. Araştırmada Türkçe dersi kitabı olarak kabul edilen 13 yayınevine ait 6, 7 ve 8. sınıf ders kitaplarında yer alan etkinlikleri betimsel alan araştırması yöntemi ile incelenmiştir. Çalışmada kelime öğretimi teknik ve etkinliklerinin betimlenmesinin yanında kitaplarda kelime dağarcığını geliştirmeye ilgili karşılaşılan kelimelerin tekrar ve pekiştirme alıştırmalarının az olduğu değerlendirilmiştir.

Yıldız ve Okur (2007), ise ilkokullarda yapılan/yaptırılan okuma etkinliklerinde sözcük öğretimi üzerine bir çalışma yapmışlardır. Araştırmada seçilen MEB onaylı 100 Temel Eser’den bir kitap seçilmiş ve uzman görüşü alınarak öğretilecek hedef sözcükler belirlenmiştir. 7. Sınıf öğrencilerinin oluşturduğu iki ayrı gruba uygulama yapılmıştır. Bunun için de otuz dokuzar kişiden oluşan iki öğrenci grubunun birine ders dışında okumaları için bir kitap tavsiye edilmiş (deney grubu), diğer gruba (kontrol grubu) ise hiçbir okuma eylemi yaptırılmamıştır. Araştırmanın sonucunda ilkokullarda okuma etkinliklerinin sadece okuma alışkanlığını kazandırmak için yapıldığı ve sözcük öğrenme açısından okuma etkinliğinden verimli bir şekilde yararlanılmadığı görüşüne varılmıştır.

Özbay ve Melanlıoğlu (2008), çalışmalarında kelime hazinesinin önemine değinmiş ve öğrencilere yeni kelimeler kazandırırken nelere dikkat edilmesi gerektiğine ve kelime öğretim yöntemleri üzerine değerlendirmelere yer vermiştir.

Bu çalışmada kelime hazinesinin önemi vurgulanmakta; öğrenciye yeni kelimelerin kazandırılması sırasında dikkat edilmesi gereken noktalar ve kelime öğretim yöntemleri üzerinde durulmaktadır.

Yaman ve Gülcan (2009), Sözcük dağarcığını geliştirme çalışmalarında deyim öğretiminde gösteri tekniğinin uygulanması konusuna değinmişlerdir. Araştırmada ortaokul öğrencilerinin deyimleri öğrenirken geleneksel yöntem ile öğrenme ile gösteri tekniği uygulanarak öğrenmenin karşılaştırılması planlanmıştır. Bu amaçla

kontrol ve deney grupları oluşturulmuştur. Uygulamada yirmi yedi deyim kullanılmış ve resim ve karikatürlerden oluşan öğretim materyalleri hazırlanmıştır. Bazı deyimler için fabllardan yararlanılmış ve araştırmacı tarafından yazılan hikayelere de yer verilmiştir. Konuların işlenmesinin hemen ardından yöntemlerin etkililiğini ölçmek amacıyla son testler uygulanmıştır. Araştırmanın bulguları arasında deney grubu öğrencilerinin kontrol grubuna göre yüksek olması gösteri tekniğinin deyim öğretiminde kullanılabilirliğini ortaya koymaktadır.

Eğilmez, 2010 yılında yaptığı araştırmasında İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki söz varlığının ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarına aktarımını incelemiştir. Araştırmanın amacı öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları kelimeler, deyimler ve atasözleri gibi söz varlığı unsurlarını tespit etmek ve değerlendirmeler yapmaktır. Üst, orta ve alt düzeyde yer alan ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarının belirlendiği bu araştırma alan araştırması yöntemi ile yürütülmüştür. Sosyo-ekonomik düzeyin artması ile öğrencilerin söz varlığı kullanım düzeyinin de arttığı ve deyim ve atasözü kullanımı açısından alt sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin daha başarılı oldukları araştırmanın bulguları arasındadır.

Çetinkaya (2011), sözcük öğretiminde basit tekrarlar ve alıştırmaların etkisi üzerine gerçekleştirdiği çalışmasında ortaokul 6. Sınıfta okuyan öğrenciler deney ve kontrol grubuna ayırmıştır. Dört haftalık bir sürede kontrol grubuna sadece sözcüklerin anlamları verilmiş deney grubuna ise anlamlar verilerek alıştırmalar yaptırılmıştır. Araştırmada öğrenme düzeyini ölçen en son testte kontrol grubu ile deney grubu öğrencileri arasında önemli farklılıklar elde edilmiştir.

Karadüz ve Yıldırım, 2011 yılında yapmış oldukları araştırmalarında ise kelime hazinesinin geliştirilmesi hususunda öğretmenlerin görüş ve uygulamalarına dikkat çekmişleridir. Bu araştırmada, Türkçe derslerinde öğretmenlerin kelime öğretimini geliştirme çalışmaları ve karşılaştıkları sorunlar örnek olay araştırması deseninde irdelenmiştir.

Mert (2009), sözcük öğretimi Türkçe Çalışma Kitapları ve İlköğretim Türkçe Programları açısından değerlendirmiştir. Araştırmada İlköğretim 6.,7.ve 8. Sınıf Türkçe programlarında bahsi geçen sözcük öğretimi kazanımları ile Türkçe çalışma kitaplarındaki sözcük öğretimi doküman incelemesi yöntemi ile karşılaştırılmıştır.

Gülsoy ve Uçgun (2013), ise 6. Sınıf öğrencilerin kelime hazinesinin geliştirilmesinde eğitsel oyunların etkilerini incelemişlerdir. Araştırmada deney ve kontrol grubu belirlenmiş ve araştırmacı tarafından geliştirilen otuz üç sorudan oluşan uygulama ölçeği kullanılmıştır. Eğitsel oyunların uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunun ön test ve son test uygulamaları karşılaştırılmış ve eğitsel oyunların kelime hazinesinin geliştirilmesinde olumlu etkilerinin olduğu saptanmıştır.

Sağlam (2013), öğretim tekniklerinden biri olan oyunun kelime serveti etkinliklerindeki yerini belirlemek amacıyla özel bir yayınevi ve MEB onaylı iki 5. Sınıf etkinlik kitabı incelemiştir. Araştırmada kitaplarda yer alan tüm etkinlikler oyunlar açısından genel tarama modeli ile değerlendirmeye alınmıştır. Kitaplarda yer alan etkinliklerin oyundan çok yazıya dayalı olan etkinlikler olmasının yanı sıra bulunan oyun etkinlikleri içinde de daha çok drama ve bulmaca etkinliklerinin olduğu ilgili araştırmanın bulguları arasında yer almaktadır.

Okur ve Dağtaş (2014), ortaokullara yönelik kelime öğretimi çalışmaları üzerinde durdukları araştırmalarında kelime öğretiminde kullanılan konular, yöntemler, veri toplama ve analiz süreçlerini tespit etmeyi amaçlanmıştır. Araştırmada 2005-2014 tarihleri arasında yayımlanmış tüm araştırmalar “kelime hazinesi, söz dağarcığı, kelime dağarcığı, kelime öğretimi ve sözcük öğretimi” anahtar kelimeleri ile taranmış ve ilgili 27 araştırma tespit edilmiştir.

Çizelge1.1:2005-2014 Tarihleri Arasında İncelenen Makaleler

Sayı	Yıl	Dergi Adı	Makale Başlığı	Yazarlar
1	2012	The Journal of Academic Social Science Studies	İlköğretim VIII. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Geçen Yabancı Kökenli Kelimeler Üzerine Bir İnceleme	Adem GÜRBÜZ
2	2012b	Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Kavram Öğretimi Açısından İncelenmesi	Ayşe Eda GÜNDOĞDU
3	2012a	Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi	İlköğretim Altıncı Sınıf Türkçe Dersi Sözcük Öğretimi Etkinliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	Ayşe Eda GÜNDOĞDU

Çizelge 1.1 (Devam): 2005-2014 Tarihleri Arasında İncelenen Makaleler

4	2013	İlköğretim Online	Kelime Dağarcığını Geliştirmede 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Etkisi	Ahmet BENZER
5	2005	Dil Dergisi	Basit Tekrar ve Alıştırmalarla Kelime Öğretimi	Zeynep ÇETİNKAYA
6	2011	Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi	Türkçe Öğretiminde Deyimlerin Çağrışımla Öğretilmesi	Tazegül DEMİR ve Deniz MELANLIOĞLU
7	2013a	TSA	Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarının Sözcüksel Görünümlerine İlişkin Örnek Bir Uygulama	Esra Lüle MERT
8	2013b	Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi	İlköğretim Türkçe Programı ile Türkçe Çalışma Kitaplarındaki Kazanım ve Etkinliklerin Sözcük Öğretimi Açısından İncelenmesi	Esra Lüle MERT
9	2011	Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarındaki Kelime Hazineleri Üzerine Bir İnceleme	Murat ÖZBAY, Kadir Kaan BÜYÜKİKİZ ve Yusuf UYAR
10	2006	Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi	Ortak Kelime Hazinesi Kazandırmada İlköğretim Sekizinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Durumu	Mehmet KURUDAYIOĞLU ve Özay KARADAĞ
11	2010	Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi	Türkçedeki Kelime Türetme Özelliğinin İlköğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarına Yansımaları	Özay KARADAĞ ve Mehmet KURUDAYIOĞLU
12	2013	Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkic Languages	6. Sınıf Öğrencilerinin Kelime Hazinesinin Geliştirilmesinde Eğitsel Oyunların Etkisinin İncelenmesi	Tuba GÜLSOY ve Duygu UÇGUN
13	2009	SAÜ Fen Edebiyat Dergisi	Sözcük Dağarcığını Zenginleştirme Etkinliği Olarak Deyim Öğretimi: Gösteri Tekniği Uygulaması	Havva YAMAN ve Fatma GÜLCAN
14	2014	İlköğretim Online	İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Anlamı Bilinmeyen Kelimeler için Kullanılan Bağlam Türleri	Havva YAMAN ve Derya AKKAYA

Çizelge 1.1 (Devam): 2005-2014 Tarihleri Arasında İncelenen Makaleler

15	2010	Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi	İlköğretim Okullarındaki Okuma Etkinliklerinde Göz Ardı Edilen Bir Konu: Sözcük Öğretimi	Cemâl YILDIZ ve Alpaslan OKUR
16	2012	4. Uluslar arası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı-Sakarya Üniversitesi, Sakarya	Sözcük Öğretimi Yaklaşımları Açısından Türkçe Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi	Hakan ÜLPER ve Süleyman KARAGÜL
17	2013	Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkic	İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Öğrencilere Kazandırılması Hedeflenen Sözcüklerin Öğretimi ve İç Sözlük İlişkisi (Mersin İli Örneği)	Erdost ÖZKAN
18	2013	Uluslar arası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi	Oyunların Dil Bilgisi Öğretiminde ve Kelime Serveti Etkinliklerindeki Yeri (Yenilenen İlköğretim 5. Sınıf Ders Kitapları Örneği)	Mehtap Solak SAĞLAM
19	2011	V. Doğan Günay vd. (Editörler). Türkçe Öğretimi Üzerine Çalışmalar. s. 408-420. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.	İlköğretim Türkçe Ders Kitapları Derleminde Söz varlığı Görünümleri	Özlem KURTOĞLU ve Aygül UÇAR
20	2012	Karadeniz (Black Sea-Çernoye More) Sosyal Bilimler Dergisi	İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Deyimleri Kullanma Yeterlilikleri Üzerine Bir İnceleme	Ali GÖÇER
21	2013	Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	7. Sınıf Öğrencilerinin Anlamını Bilmedikleri Kelimeler ve Türkçe Ders Kitaplarındaki Kelime Çalışmaları Bağlamında Kelime Öğretimi	Tuba YILMAZ ve Yusuf DOĞAN
22	2011	Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	Kelime Hazinesinin Geliştirilmesinde Öğretmenlerin Görüş ve Uygulamaları	Adnan KARADÜZ ve İlayda YILDIRIM
23	2013	Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkic	Türkçe Ders Kitaplarındaki Kalıp Sözler ve Öğrencilerin Kalıp Sözleri Kullanma Düzeyleri	Mehmet CANBULAT ve Atilla DİLEKÇİ
24	2006	Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	İlköğretimde Kullanılan Deyimlere İlişkin Bir Araştırma	Ahmet KARA, Bekir KAYABAŞI ve M. Fatih Alkayış

Çizelge 1.1 (Devam): 2005-2014 Tarihleri Arasında İncelenen Makaleler

25	2009	Eurasian Journal of Educational Research	Bilgisayar Destekli Dil Öğretiminde Kelime Çalışmaları ve Sözel Geribildirim Kullanım Teknikleri	Nesrin ÖZDENER ve H. Müge SATAR
26	2014	Karadeniz Araştırmaları	Deyim ve Atasözlerinin Öğretmesinde Görsel Bir Araç Olarak Karikatürlerin Başarıya Etkisi	B. VARIŞOĞLU, İ. ŞEREF, M. GEDİK ve İ. YILMAZ
27	2012	Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	Öğretmen Adaylarının Deyimleri Anlamsal Açından Tahmin Edebilirlikleri: Mersin Üniversitesi Örneği	Halil Erdem ÇOCUK

1.5.2 Yurtdışında yapılan araştırmalar

Yurtdışında kelime öğretimine dair birçok araştırma yer almaktadır. Kelime anlam bilgisi, kelime tanımlama becerisi, kelime edinimi ve kelime öğrenme yöntem ve stratejilerini konu alan bazı araştırmalar şöyle sıralanabilir.

Oldfield (1963), araştırmada mutlak olarak kelime tahminin yapılamayacağı, büyük bir sözlükten ve rasgele örnekleme yöntemi ile seçilen bir kelime testi hazırlamıştır. Bu kelime testi 40 denek üzerine uygulanarak elde edilen sonuçlar raporlaştırılmıştır. Yüksek güvenilirliğe sahip olan bu test sosyal gruba, kelime-anlam bilgisine ilişkin uygulamalar gösterilmekte ve toplumda kültürel yapının bazı yönlerinin analizi için bilgi vermektedir.

Torgesen, 1986 yılında yaptığı araştırmasında son yapılan bilişsel analizlerde okuduğunu anlamada akıcı bir kelime tanımlama becerisinin önemini işaret etmektedir. Araştırmada yapılan analizler sonucu çocukların akıcı kelime çözme becerileri ediniminde sorun yaşamaları, çocukların okuma üst düzey anlama süreçleri gelişimlerinde sınırlı olacağını ortaya koymaktadır. Gelişen bilgisayar teknolojisi akıcılık odaklı kelime çözme becerilerinin gelişmesinde büyük miktarda katkı sağlamaktadır. Öğrencilere gerekli sözcük tanıma becerilerinin kazandırılmasında bilgisayarda oluşturulan yazılı materyallerin uygulamada etkili kelime tanımlama becerisinin oluşmasına katkı sağladığı araştırmanın bulguları arasındadır.

Baker, Simmons ve Kameenui 1991 yılında kelime gelişimi üzerine yapılan araştırmalarında farklı öğrenciler ile ilgili konuları ön planda tutmayı, düşük

performans gösteren öğrencileri çalışmalara dahil etmeyi, öğrenmeye bağlı okumaları iyileştirmeyi, öğrencilerin kültürel farklılıklarına bağlı olarak dil gecikmesi ve dilsel dezavantajlarını, farklılıklarını ortaya koymaktadır. Araştırma literatüründe kelime edinimi üzerinde durulmuş ve kelime boyut farklılıkları ediniminin öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklardan kaynaklandığına dikkat çekmiştir. Ayrıca bireysel farklılıklara katkıda bulunan faktörler genelleştirilerek dilsel farklılıkları içeren kelime genelleştirme, hafıza noksanlıkları, kelime öğrenmede yanlış stratejiler kelime gelişimini olumsuz etkilediği konularına değinilmiştir. Araştırmada öğrencilerin kelime gelişimini olumlu yönde etki yaratan stratejiler olarak; farklı öğrencilere farklı öğrenme yöntemleri uygulamak, kelime bilgisi ile okuma arasında ilişki kurmak ön plana çıkmıştır.

Kuhn ve Stahl (1998), tarafından yapılan araştırmada kelime öğrenmenin daha verimli olması için araştırmacılar tarafından çocuklara yönelik araştırmaları kapsayan 14 çalışma gözden geçirilmiştir. İncelenen çalışmaların neredeyse tamamında çocukların kelime öğrenimi becerilerinin geliştirilmesinde etkili olduğu gözlenmiştir. Ancak 4 çalışmada uygulamanın farklı bir yöntem ve strateji ile yapıldığı bu durumda öğrenmede farklılık yarattığı ortaya çıkmıştır. Farklılık olan iyileştirmelerde uygulamaya dönük stratejilerin seçildiği ve çalışmaların kelime öğrenmede daha etkili olduğu gözlenmektedir. Seçilen stratejiler içerisinde ipuçlarının kullanıldığı stratejiler önemli bir yer aldığı ve bundan dolayı da kelime öğretiminde ipuçlarının kullanıldığı, uygulamaya dönük stratejilerin kullanılması gerektiği önerilmektedir.

Nash ve Donaldson (2005), Belirli bir dil bozukluğu olan 16 çocuğun kelime öğrenme açıklıklarının doğasını belirlemek, yaşın etkisini ortaya koymak amacıyla yapmış oldukları çalışmada çocuklar bir hikaye ve açıköğretim bağlamında yeni kelimelere maruz bırakılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda çocukların yaşlarına göre kelime öğrenmede fonolojik ve semantik açıdan zorluklar yaşadıkları ortaya çıkmıştır.

1.6 Problem Durumu

Karasar'a göre (1995, p.28), giderilmek istenen her güçlük bir problemdir. "Bireyi fiziksel ve düşünsel yönden rahatsız eden, kararsızlık ve birden çok çözüm yolu olasılığı görülen her durum bir problemdir. Problem çözümü ise mevcut durumdan

özlenen duruma ulaşmaktır”. Türkçe Sözlükte kelime hazinesi ve söz varlığı aynı anlamda verilmektedir (TDK, 2005). Fakat söz varlığı yalnızca kelimelerden ibaret değildir. İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-5.Sınıflar)’nda, “metinler arası okuma becerilerini geliştirerek söz varlığını zenginleştirmek” MEB (2005, p.12) ifadesi ve İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (6, 7, 8. Sınıflar)’ında “Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmek” MEB (2006, p.4) ifadeleri Türkçe dersi amaçları arasında yer almaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda öğrencilerin yazma ve konuşma çalışmalarında söz varlığı unsurlarından fazla yararlanmadığı görülmüş ve nedenleri araştırılmıştır. Araştırmada mevcut durumun (problemin) sonucu istenilen yönde etkileyebilecek biçimde değiştirilmesini sağlamak amacıyla 3. Sınıf öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye yönelik etkinlikler hazırlanmıştır.

1.7 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öncelikle İlkokul 3. Sınıf öğrencilerinin yazılı ve sözlü anlatımlarında kullandıkları söz varlığı unsurlarının tespit etmek ve kelime öğrenme stratejilerine uygun hazırlanan etkinliklerin öğrencilerin mevcut söz varlığı kullanımları üzerinde nasıl bir değişiklik yarattığını belirlemektir.

1.8 Araştırmanın Önemi

İnsan doğumundan başlayıp ilk sözleri öğrenir ve ölümüne kadar deneyim kazandıkça söz varlığı hazinesini zenginleştirir, kavram dünyasını genişletir. Aksan’a (2003, p.75) göre “Ana dilini edinmekte olan insan, daha çok küçükken tek tek sözcüklerden yola çıkarak bu söz varlığını kazanmaya, giderek onu genişletmeye başlar. İnsanın eğitim-öğretim döneminde, çalışma yaşamında, yaşadığı sürece yeni kavramlarla karşılaşması, söz varlığının daha da genişlemesini sağlar. Okulda bireyler birçok alanda bilgilerle etkileşerek okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerini geliştirirler. Bu alanlardaki becerilerin gelişimi kelime bilgisi ile yakından ilişkilidir. “Öğrenciler genellikle okuduklarını ve dinlediklerini anlamakta zorluk çekme yanında; kendi duygu düşünce ve tasarımlarını söz ve yazıyla etkili bir şekilde ifade etme yeteneğinden de yoksundurlar. Bu durumun ortadan kaldırılması

çocukların zengin bir kelime hazinesine sahip kılınmasıyla aşılabılır” (Calp, 2010, p.193).

Söz varlığını oluşturan en önemli unsurlardan olan sözcükleri öğrenme aynı zamanda birçok zihinsel sürecin oluşturulmasında kolaylık sağlar. “Sözcükler, duyma, düşünme, algılama, öğrenme, karşılaştırma, anlamlar oluşturma gibi zihinsel süreçlerin oluşturulmasında önemli bir araçtır. Birey her yaşta ana diline ait kavramlar edinirken ana diline ait kavramlar aracılığıyla da yaşadığı kültürün hazzını duyar. Bu bakımdan her yaşta her dönemde eğitim sürecinde sözcük öğretimi önem kazanmaktadır” (Karadüz ve Yıldırım, 2011, p.964).

Söz varlığının hızla geliştiği eğitim sürecinde Türkçe derslerinde yapılan kelime çalışmaları yetersiz kalmaktadır. Kelime öğretimine yönelik etkinliklerin artırılması ve sınırlarının genişleyerek diğer unsurları da (ikileme, deyim ve atasözü) içeren etkinliklerle desteklenmesi öğrencilerin söz varlığı gelişimine olumlu katkılar sağlayacaktır. Ayrıca geliştirilen etkinliklerde yer alan farklı kelime öğrenme stratejileri öğretmenlere kılavuzluk edecektir.

1.9 Problem Cümlesi

Bu araştırmada; “Kelime öğrenme stratejilerine yönelik geliştirilen etkinliklerin İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin söz varlığı kullanma becerileri üzerinde nasıl bir etkisi vardır?” sorusuna cevap aranmaktadır.

1.9.1 Alt problemler

1. İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi etkinliklerinde söz varlığını kullanma düzeyleri nedir?
2. Araştırmacı tarafından geliştirilen kelime öğrenme stratejilerine yönelik etkinliklerin, İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi etkinliklerinde yeni öğrendiği kelimeleri kullanımlarında nasıl bir değişikliğe neden olmaktadır?
3. Araştırmacı tarafından geliştirilen kelime öğrenme stratejilerine yönelik etkinliklerin, İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi etkinliklerinde ikilemeleri kullanımlarında nasıl bir değişikliğe neden olmaktadır?

4. Araştırmacı tarafından geliştirilen kelime öğrenme stratejilerine yönelik etkinliklerin, İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi etkinliklerinde deyim ve atasözlerini kullanımlarında nasıl bir değişikliğe neden olmaktadır?

5. Araştırmacı tarafından geliştirilen kelime öğrenme stratejilerine yönelik geliştirilen etkinliklerin sonunda İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi etkinliklerinde söz varlığını kullanma düzeylerinde anlamlı bir fark var mıdır?

1.10 Sayıtlar

- Araştırmaya katılan öğrencilerin veri toplama araçlarından olan yazı çalışmalarını yardım almadan oluşturdukları,
- Öğrencilerin uygulama esnasında içinde buldukları fizikî ortamın (ışık, ses, konum, ısı vb.) yazma becerilerine etkisinin ne ölçüde olduğunu bilinemediği,
- Öğrencilerin araştırma boyunca dışarıdan ders almadıkları varsayılacaktır.

1.11 Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2014-2015 eğitim-öğretim yılı ile,
- İstanbul ili, Bağcılar ilçesinde bulunan bir devlet okulunda okuyan 20 öğrenci ile,
- 10 hafta boyunca 20 ders saati ile,
- Ders kitaplarından seçilen hedef kelimeler ile,
- Türkçe dersi kelime öğrenme etkinlikleri ile,

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırma süreci, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizi, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına yer verilmiştir.

2.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmada kelime öğrenme stratejilerine yönelik geliştirilen etkinliklerin öğrencilerin söz varlığı unsurları kullanım düzeylerine etkisi bir süreç olarak incelenmiştir. Karmaşık ve zor bir sürecin incelenmesi hedeflendiği için araştırmada nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması tercih edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2013, p.233) göre eylem araştırmaları; "...bizzat uygulamanın içinde olan bir uygulayıcının doğrudan kendisinin ya da bir araştırmacıyla birlikte gerçekleştirdiği ve uygulama sürecine ilişkin sorunların ortaya çıkarılması ya da hali hazırda ortaya çıkmış bir sorunu anlamaya ve çözmeye yönelik sistematik veri toplamayı ve analiz etmeyi içeren bir araştırma yaklaşımıdır."

Araştırmada kelime öğrenme stratejileri ile öğrencilerin söz varlığını geliştirmek amaçlanmıştır. Bu yüzden kelime öğretimi süreci başarıya odaklı değil de iyileştirme amaçlı planlanmış ve süreç incelenmiştir. "Eylem araştırmalarında bir şeyi ispatlamak zorunluluğu yoktur. Bir deney değildir. Genellikle bir şeyin nasıl yürüdüğünü ortaya çıkarmak için düzenlenir. Amaç, problemi çözmeye, değerlendirme hatta yeni fikirleri bulma ve nasıl çalıştığını anlamaktır" (Johnson, 2014, p.43).

2.2 Çalışma Grubu

Bu araştırmada, çalışma grubunun oluşturulmasında nitel araştırmanın amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. "Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi

kullanılabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, p.140).Çalışma grubu oluşturulurken öğrencilerin;

1. İlkokul üçüncü sınıf öğrencisi olması,
2. Yazma çalışmalarında istekli olması,
3. Yazılı çalışmalarında söz varlığı unsurlarını kullanım düzeylerinde benzerlikler olması,
4. Zihinsel ve fiziksel gelişim yönüyle sorunlarının olmaması, ölçüt olarak belirlenmiştir.

Belirlenen bu ölçütler doğrultusunda ve araştırmacı sınıf öğretmeninin izlenimleri ve değerlendirmeleri sonucunda 10 kız öğrenci 10 erkek öğrenci çalışma grubuna seçilmiştir. Çalışma grubuna seçilen öğrenciler İstanbul İli Bağcılar İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı bulunan Vali Cahit Bayar İlkokulu 3. sınıfında öğrenim görmektedirler. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin demografik özellikleri Çizelge 2.1’de gösterilmiştir.

Çizelge 2.1:Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Öğrenci	Cinsiyet	Yaş	Kardeş Sayısı	Anne Eğitim	Anne Meslek	Baba Eğitim	Baba Meslek
K1	Kız	9	4	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	İşçi
K2	Kız	9	2	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	İşçi
K3	Kız	9	2	Lise	Ev Hanımı	İlkokul	İşçi
K4	Kız	9	2	Lise	Ev Hanımı	Üniversite	Öğretmen
K5	Kız	9	3	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	İşçi
K6	Kız	9	4	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	Esnaf
K7	Kız	9	2	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	İşçi
K8	Kız	9	2	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	İşçi
K9	Kız	9	3	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	İşçi

Çizelge 2.1 (Devam):Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

K10	Kız	9	2	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	Müteahhit
E1	Erkek	9	1	İlkokul	Ev Hanımı	lise	Memur
E2	Erkek	9	4	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	İşçi
E3	Erkek	9	2	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	İşçi
E4	Erkek	9	2	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	İşçi
E5	Erkek	9	4	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	Aşçı
E6	Erkek	9	2	Lise	Ev Hanımı	üniversite	Müdür
E7	Erkek	9	2	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	İşçi
E8	Erkek	9	2	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	İşçi
E9	Erkek	9	2	Lise	Ev Hanımı	lise	Güvenlik
E10	Erkek	9	3	İlkokul	Ev Hanımı	İlkokul	Memur

Bu araştırmada gizlilik ilkesi gözetilerek çalışma grubunda yer alan öğrenciler için kodlar oluşturulmuştur. Kodlamada harfler cinsiyeti, sayılar ise verilen sıralamayı göstermektedir. Uygulanan kodlama yöntemi kız öğrenciler için sırasıyla K1, K2, K3... erkek öğrenciler için sırasıyla E1, E2, E3,...şeklindedir.

2.3 Eylem Araştırması Süreci

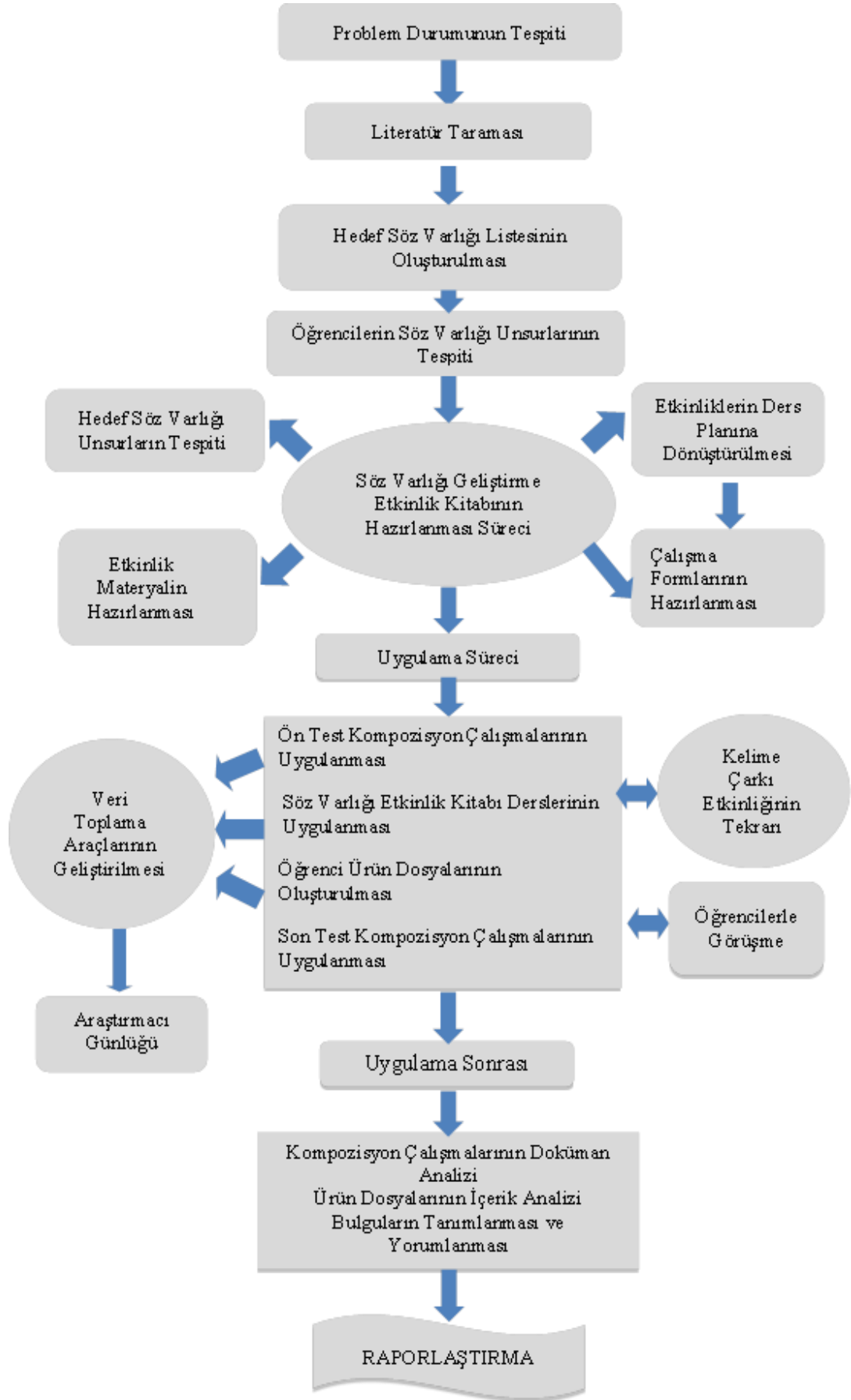
Araştırma süreci; literatür taraması, problemin tespiti ve araştırma sorusunun belirlenmesi, eylem planının hazırlanması, etkinliklerin tasarlanması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve verilerin yorumlanması şeklinde gerçekleşmiştir. Literatür taraması araştırmanın sadece ilk aşamasında değil araştırma süreci boyunca gerekli görüldükçe yapılmıştır. Büyüköztürk ve diğerleri (2013, p.44), literatür taramasının aslında bir araştırmanın başından sonuna tüm süreçlerde yer alan bir etkinlik olduğunu; araştırma konusunu ve problemini belirlerken, araştırma yaparken veya araştırma sonucunda elde edilen verileri yorumlarken mutlaka o alandaki diğer araştırmalardan haberdar olunması gerektiğini belirtmektedir.

2.3.1 Problemin tespiti ve araştırma sorusunun belirlenmesi

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun Türkçe dersi yazma ve konuşma çalışmalarında söz varlığı unsurlarını fazla kullanmadığı görülmüş ve nedenleri araştırılmıştır. Öğrencilerin çalışma kitabı etkinliklerinde söz varlığı unsurlarından sadece kelime ve anlamları üzerine çalışmalarla karşılaştıkları dolayısıyla yazma ve konuşma çalışmalarında sadece kelime kullanıma ağırlık verdikleri ve ikileme, deyim vb. unsurları tercih etmedikleri derslerde yapılan çalışmalarda gözlemlenmiştir. Bu sebeple araştırmamızda 3. Sınıf öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye yönelik etkinliklerin hazırlanıp uygulanmasına karar verilmiştir.

2.3.2 Eylem planının geliştirilmesi ve araştırma süreci

Araştırmada ilk olarak kelime anlamını öğrenme stratejilerine yönelik etkinliklerinde kullanılmak üzere hedef söz varlığı listesi oluşturulmuştur. Daha sonra öğrencilerin mevcut söz varlığı unsurları tespit edilmiştir. Araştırma boyunca kelime öğretimi rastlantıya bırakmamak adına kelime öğrenme stratejileri kullanılarak 10 etkinlik geliştirilmiş ve bu etkinlikler ders planlarına dönüştürülmüştür. Ayrıca her etkinlik için çalışma formları hazırlanmış ve ders planları ile birleştirilerek araştırmaya kılavuzluk edebilecek Söz Varlığı Geliştirme Kitabı oluşturulmuştur. Araştırma, 3. sınıflar Türkçe dersi "Birey ve Toplum ile Atatürk" temaları işleniş sürecinde 10 hafta (20 ders saati) boyunca yürütülmüştür. Kitapta yer alan etkinlikler çalışma takvimi oluşturularak her hafta uygulanmıştır. Her etkinlik için 2 ders saati ayrılmıştır. İlk ders etkinlikler öğrencilerle yapılmış ve ikinci ders ise çalışma formlarındaki uygulamalarla kelime öğretimi pekiştirilmesi planlanmıştır. Araştırma sürecinin tüm bu aşamalarının ayrıntıları eylem planında yer almaktadır. Araştırmanın eylem planı ve araştırmanın döngüsel süreci aşağıda gösterilmiştir.

Şekil2.1: Eylem Planı

2.3.2.1 Öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandığı söz varlığı unsurlarının tespiti

Araştırmada, ilk olarak çalışma grubundaki öğrencilerin her birinin söz varlığı unsurları düzeylerini tespit etmek amacıyla alternatif konuların verildiği kompozisyon çalışmaları yaptırılmıştır. Öğrencilere yazdırılan kompozisyon çalışmalarından toplam 60 adet yazılı veri toplanmıştır. Kompozisyonlarda kullanılan alternatif konular aşağıda yer almaktadır.

Alternatif konular

- Tabiatla hangi varlığın yerinde olmak isterdiniz? Nedenleriyle yazınız.
- Arkadaşlığın önemini açıklayınız.
- Gezip gördüğünüz unutamadığınız bir yeri detayları ile anlatınız.
- Başınızdaki geçen unutamadığınız bir anınızı yazınız.
- Burnumuz olmasaydı ne olurdu? Yazınız. (Burnu olmayan bir çocuğun öyküsü de olabilir)
- Evinizi tasvir ederek anlatınız.
- Çok sevdiğiniz birini anlatan bir yazıyı nedenleriyle yazınız.
- Öksürük konulu (başka konular da olabilir) monolog yazınız.
- Hayali bir ülkede yaşayan insanların öyküsünü yazınız.
- Gördüğünüz ve unutamadığınız bir rüyayı yazınız.
- Öğretmen tarafından okunan öykü, masal veya hikâyenin özeti istenebilir.
- Yapmış olduğunuz bir geziyi anlatınız.
- Gelecekteki hedeflerinizi yazınız.
- Bir renk olmanız istenseydi hangi renk olurdu? Neden?
- Yaşadığınız veya tanık olduğunuz bir olayı yazınız.
- Sınıfınızı tasvir ediniz.
- İzlenen bir film (sevgi, tutumluluk, spor vb. konulu) açıklattırılabilir.
- Bir resim verilip anlattırılabilir.

- En sevdiğiniz arkadaşınızı anlatınız.
- Tatilde yaşadıklarınızı duygularınızı da katarak yazınız.
- Kahramanları ayak parmakları olan bir tiyatro metni yazmaları istenebilir.
- Seviyelerine uygun bir atasözü verilip açıklattırılabilir.
- Gelecekteki hedeflerinizi açıklayınız.
- Dayanışma nedir? Açıklayınız.
- Gezdiğiniz, gördüğünüz bir yeri detayları ile yazınız.
- Bir günlük yaşantınızı duygularınızı da katarak anlatınız.
- Dengeli Beslenmenin önemini açıklayınız.
- Hikâyenin sonu verilip başlangıçta neler olabileceğini düşünerek yazmalarını istenebilir.
- Veciz bir söz verilip açıklattırılabilir.

Alternatif konular arasından seçilen ve uygulamaya alınan konular aşağıdaki gibidir.

1.Uygulama

- a.Burnu olmayan bir çocuğun öyküsünü yazınız.
- b.Hayali bir ülkede yaşayan insanların öyküsünü yazınız.
- c.Kendinize bir renk seçip onun kahraman olduğu bir hikaye yazınız.

2. Uygulama

- a.Başınızdaki geçen unutamadığınız bir anınızı anlatınız.
- b.Tabiatta hangi varlığın yerinde olmak isterdiniz? Nedenleriyle yazınız.
- c.Gelecekteki hedeflerinizi anlatınız.

3. Uygulama

- a.En sevdiğiniz arkadaşınızı anlatınız.
- b.Yaşadığınız evi tasvir ediniz.
- c.Gezip gördüğünüz unutamadığınız bir yeri detayları ile anlatınız.

Kompozisyon çalışmalarında; bilgilendirici, öyküleyici ve betimleyici konular belirlenmiş ve 3 ana uygulamada bu kategorilerden 3'er tane konu seçilmiş ve öğrencilere yazı formu halinde dağıtılmıştır. Kompozisyon yazı formları **EK-A**'da yer almaktadır.

2.3.2.2 Hedef söz varlığı listesinin oluşturulması

Türkçe derslerinde sınıf düzeylerine göre bilinmesi gereken ortak bir kelime hazinesi belirlenmediği için ve söz varlığı unsurları ediniminin rastlantıya bırakılmaması açısından ders kitabında bulunan 8 okuma metni ve 2 dinleme metnindeki söz varlığı unsurları incelenmiştir. Göğüş'ün (1978, p.363), “ Öğrenilecek sözcükler başlıca okuma parçalarından, özgür okuma yapıtlarından, yazma ödevlerinden, konuşmalardan, ders programlarından çıkarılmalıdır. Bunlarda sözcük, kendi doğal ortamı içindedir ve anlam sınırları bellidir” düşüncesinden hareketle hedef söz varlığı listesinin ders kitabında yer alan metinlerden seçilmesine karar verilmiştir. Özgün Yayınları ilkökul 3. Sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinden 135 adet kelime seçilmiş ve hedef kelime listesi olarak belirlenmiştir. Ayrıca 10 ikileme ve 10 deyim etkinliklerde kullanılmak üzere seçilmiştir. Ders kitabında sadece iki atasözü (bir varmış bir yokmuş ve açtı ağzını yumdu gözünü) tespit edilmiştir. Atasözleri sayısının yetersiz olması nedeniyle hedef söz varlığı listesine alınmamasına karar verilmiştir. Araştırmada öneri niteliğinde geliştirilen etkinlikler **EK-B**'de yer alan hedef söz varlığı unsurları listesi dikkate alınarak hazırlanmıştır.

2.3.2.3 Söz varlığını geliştirme etkinlik kitabının hazırlanması

Araştırmacı tarafından geliştirilen kelime öğretimi etkinlikleri önce ders planlarına dönüştürülmüş ve her bir etkinliğin değerlendirme çalışmaları için ise Çalışma Formları hazırlanmıştır. Etkinlik Planları (**EK-C**) ve Öğrenci Çalışma Formları (**EK-D**) birbirini tamamlar nitelikte geliştirilmiş ve araştırma boyunca kullanılacak olan Söz Varlığını Geliştirme Kitabı hazırlanmıştır. Bu bölümde Söz Varlığını Geliştirme Kitabı hazırlanırken izlenen aşamalara yer verilmiştir.

1.Aşama: Etkinliklerde öğretilecek söz varlığı unsurlarının tespiti

Etkinliklerde öğretilecek söz varlığı unsurları tespit edilirken araştırma eylem planında oluşturulan hedef söz varlığı listesinde yer alan kelimeler, ikilemeler ve deyimler işe koşulmuştur. Tasarlanan etkinlikler sarmal olarak birbirini tamamlar

nitelikte düşünölmüş ve hedef kelime listesinde yer alan kelimeler etkinliklere paylaştırılmıştır.

Hedef söz varlığı unsurlarının etkinliklere göre dağılımı aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge 2.2:Hedef Söz Varlığı Unsurlarının Etkinliklere Dağılımı

Etkinlik No:	Etkinlik Adı	Kelime	İkileme	Deyim
1	Şifreyi Çöz	X		
2	Kelime Günlüğü	X		
3	Biriken Kelimeler	X		
4	Konuşan Kelimeler	X		
5	Eşimi Bul	X		
6	Kelime Hazinesi	X		
7	Sürpriz Kelimeler	X	X	
8	Kelime Çarkı	X		
9	Deyim Deyip Geçme	X		X
10	Zıt Kardeşler	X		

2.Aşama: Etkinliklerin geliştirilmesi ve ders planına dönüştürülmesi

Araştırmanın bu aşaması kelime öğrenme stratejileri ile etkinliklerin geliştirilmesi ve bir süreç olarak ders planına dönüştürülmesi aşamasıdır. Söz varlığını geliştirme etkinlikleri oluşturulurken Karadağ'ın (2013, p.101) önerdiği kelime öğrenme stratejilerinden biri olan "Bilinmeyen bir kelime ile karşılaşıldığında, kelime anlamını çözmek için kullanılacak stratejiler,

- Kelime içinde bulunduğu bağlama başvurma,
- Kelimeyi başka ifade, cümle ve metin bağlamında arama,
- Şekil bilgisi (morfoloji) farkındalığı kullanma,
- Tahmin etme,
- Sözlük kullanma

stratejileri göz önünde bulundurulmuştur. Etkinlikler kendi içinde kelime öğrenme, ikileme öğrenme, deyim öğrenme, kelime anlamı öğrenme (eş anlamlılık, karşıt-zıt anlamlılık) gibi amaçlarla hazırlanmıştır. Daha sonra her etkinlik için etkinliğin işleyişini anlatan ders planları oluşturulmuştur. Etkinlik planları 1 ders saati (40dk.) süresince uygulanacak şekilde hazırlanmıştır. Etkinliklerin her biri için etkinlik süreci oluşturulmuş ve ders planına dönüştürülmüştür. Ders planı işleniş sürecinde bahsi geçen Çalışma Formlarının ayrıntıları, araştırmanın döngüsel sürecinde yer alan Çalışma Formlarının Hazırlanması bölümünde açıklanmıştır. Geliştirilen etkinliklerin amacı ve ders planı işleniş süreçleri hakkında ayrıntılı bilgiler aşağıdaki gibidir:

1.Etkinlik: Şifreyi Çöz

Etkinliğin amacı, öğrencilerin kelime anlamını, verilen sözlük anlamları kartı ile eşleştirerek bulmalarını sağlamaktır. Aynı zamanda etkinlik süresinde grup çalışması ile öğrencilerin işbirlikçi öğrenmeleri hedeflenmiştir. Şifreyi Çöz etkinliği hazırlanırken kelime anlamını çözmek için kullanılacak stratejilerinden olan *tahmin etme ve sözlük kullanma* maddeleri esas alınmıştır. Ders planında etkinliğin işleniş süreci aşağıda gösterilmiştir:

Şifre bir kelime belirlenir. Kaç harfli ise o sayıda kelime ve anlam kartları hazırlanır. Kartların arkalarına sayılar ve şifre kelimenin harfleri kodlanır öğrenciler 4'erli gruplara ayrılır. Hedef kelimelerle hazırlanan kartlar ve şifre kartı öğrencilere karışık verilir öğrenciler kelime anlamlarını eşleştirdikçe şifre çözülür. Şifreyi ilk çözen grup alkışlatılır.

2.Etkinlik: Kelime Günlüğü

Kelime günlüğü etkinliğinde öğrencilerin her gün yeni bir kelime olmak üzere bir ayın sonunda 30 kelimeyi üretici kelime hazinesine katması hedeflenmiştir. Kelime Günlüğü etkinliği hazırlanırken kelime anlamını çözmek için kullanılacak stratejilerinden olan *tahmin etme ve sözlük kullanma* maddeleri esas alınmıştır. Ders planında etkinliğin işleniş süreci aşağıda gösterilmiştir:

Sınıfta kelime panosu oluşturulur. Her gün periyodik olarak araştırmacı öğretmen tarafından günün kelimesi ilk ders asılır. Hedef kelimeler öğrencilerin bilebileceği zorlukta olmalıdır. Öğrencilerden sözlüğe bakmadan günün kelimesinin anlamını

tahmin etmeleri istenir. İlk bulan öğrenci günün sorusunu bilmiş kabul edilir ve küçük bir hediye kazanır.

3.Etkinlik: Kelime Kumbarası

Kelime Kumbarası etkinliğinde öğrencilerin bir haftalık sürede öğrendikleri kelimeleri tespit etmek amaçlanmıştır. Kelime Kumbarası etkinliği hazırlanırken kelime anlamını çözmek için kullanılacak stratejilerinden olan *kelime içinde bulunduğu bağlama başvurma, kelimeyi başka ifade, cümle ve metin bağlamında arama, tahmin etme, sözlük kullanma* maddeleri esas alınmıştır. Ders planında etkinliğin işleniş süreci aşağıda gösterilmiştir:

Öğrencilerle birlikte matematik dersinde küp şeklinde kelime kumbaraları yapılır. Öğrencilerden 1hafta boyunca yeni öğrendiği kelimeleri küçük bir kâğıda yazarak kumbaraya atması istenir. 1 haftada kelimeler birikir. 1 hafta sonra sınıfta bir yarışma düzenlenir. Yarışma günü kumbaralar getirilir. Her öğrenci kendi kelime kumbarasından sorulan kelimelerin anlamlarını söyler. En fazla kelime anlamı bilen öğrenci yarışmanın galibi olur.

4.Etkinlik: Konuşan Kelimeler

Bu etkinlikte öğrencilerin konuşma becerilerini ön plana çıkararak kelime öğrenmeleri amaçlanmıştır. Etkinlikte öğrenciler, bir gün önceden verilen kelime anlatımlarına hazırlanarak sınıfta sunum yapmaları planlanmıştır. Öğrencilerin sunumlarında ipucu cümleler ile anlatım, örnekleme, hikâye ile anlatma vb. yollarla anlatırken izleyici öğrenciler ise kelime anlamını çözmek için kullanılacak stratejilerinden olan *kelime içinde bulunduğu bağlama başvurma, kelimeyi başka ifade, cümle ve metin bağlamında arama, tahmin etme* stratejilerini işe koşarak anlamı bulmaları hedeflenmiştir. Ders planında etkinliğin işleniş süreci aşağıda gösterilmiştir:

Hedef kelimeler bir gün önceden öğrencilere verilir ve sunuma hazırlık yapmaları istenir. Sunum günü sınıfa sahne kurulur. Öğrenci anlatacağı kelime için bir parmak kuklası seçer ve sahnenin arkasına geçerek kelimeyi (hikaye,öykü,ipuçları vb.) yollarla anlatır. Sunum sonunda öğrenciler kelimeyi tahmin eder.

5.Etkinlik: Eşimi Bul

Bu etkinlikte öğrencilerin, kelime anlamlarından eş anlamlılığa yönelik kelime öğrenmeleri planlanmıştır. Eşimi Bul etkinliği hazırlanırken kelime anlamını çözmek için kullanılacak stratejilerinden olan *kelime içinde bulunduğu bağlama başvurma, kelimeyi başka ifade, cümle ve metin bağlamında arama, tahmin etme* maddeleri esas alınmıştır. Ders planında etkinliğin işleniş süreci aşağıda gösterilmiştir:

Çalışma-5 Formu ile eş anlamlı kelimeler ile ilgili 2. Sınıf kazanımları hatırlatılır. Daha sonra hazırlanan Eşimi Bul Panosu tahtaya asılır. Öğrenciler 2'şerli eşleşirler. Eşleşen öğrencilere aynı stickerların olduğu yapıştırıcılar verilir. İlk öğrenci rastgele bir sticker seçer ve seçtiği kelime penceresinin üzerine yapıştırır. Kelimeyi tüm sınıfa sesli söyler. Kelime anlamı sınıfça tahmin edilir. Gerekirse öğrencilere bağlamdan kelime anlamlarını bulmaları için ipucu cümleler verilebilir veya daha önceki derslerde işlenen metinlere gönderme yapılabilir. Daha sonra kelimenin eş anlamı sınıfça tartışılarak bulunur. Tahtada bulunan ikinci öğrenci kelimenin eş anlamını bulmak için kelime pencerelerine bakar ve bulduğu anda aynı stickerdan yapıştırır ve alkışlanır. Tüm kelimelerin eş anlamları bulunana kadar işlem devam eder.

6.Etkinlik: Kelime Hazinesi

Bu etkinlikte öğrencilerin yapım eklerini kullanarak kelimelerin şekil bilgisi (morfoloji) farkındalığını arttırmak amaçlanmıştır. “ Türkçenin ana dili olarak öğretilmesi sürecinde, türetilmiş kelime yapıları üzerinde yaptırılacak kök/ek analizlerinin, öğrencilerin kelime anlamını kavrayabilme becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunacağı söylenebilir. Kökün anlamını bilen bir öğrenci, bu kökten türeyen kelimelerin anlamlarını kök anlamdan yola çıkarak tahmin edecektir” (Onan, 2009, p.245).

Kelime Hazinesi etkinliği hazırlanırken kelime anlamını çözmek için kullanılacak stratejilerinden olan *şekil bilgisi (morfoloji) farkındalığı kullanma* maddesi esas alınmıştır. Etkinlikte öğrencilerin yapım eklerini kullanarak yeni kelimeler oluşturmaları hedeflenmiştir. “Yapım ekleri Türkçede, kelime köklerinden gövdeler, dolayısıyla yeni kelimeler türeten eklerdir.Yapım eklerinin bu işlevleri, Türkçede kelime ailelerinin teşekkülünde birinci derece etkili unsurdur” (Onan, 2011, p.237).

Ders planında etkinliğin işleniş süreci aşağıda gösterilmiştir:

Çalışma-6 Formu ile türemiş kelimeler ile ilgili 2. Sınıf kazanımları öğrencilere hatırlatılır. Kelime Hazinesi oyunu öğrencilere tanıtılır. Sırası gelen öğrenci bir kelime seçer yapım ekleri kartlarından uygun olanına karar verir ve kelime havuzunda birleştirerek yeni bir kelime türetir. Yeni kelime sınıfa açıklanır. Tüm öğrenciler dağıtılan Çalışma-6a formuna kaydeder. Kelimelerin morfolojik özelliklerine dikkat çekilerek kelime anlamlarının sınıfça beyin fırtınası yaparak bulunur. Tüm öğrenciler oyunda yeni kelime türetinceye kadar oyun devam eder.

7.Etkinlik: Sürpriz Kelimeler

Bu etkinlikte kelime kutuları iç içe geçirilerek öğrencilerin kelimeleri kavram haritası ile öğrenmeleri amaçlanmıştır. Öğrencilerin renkli kutulardaki kelimeleri kavram haritasına doldururken aynı zamanda sınıflama yapmaları sağlanmıştır. Daha sonra ikilemelerin yer aldığı metinde öğrencilerin ikilemeleri sezmeleri ve anlamlarını tahmin etmeleri hedeflenmiştir. Sürpriz Kelimeler etkinliği hazırlanırken kelime anlamını çözmek için kullanılacak stratejilerinden olan *kelimeyi başka ifade, cümle ve metin bağlamında arama ve tahmin etme* maddesi esas alınmıştır. Ders planında etkinliğin işleniş süreci aşağıda gösterilmiştir:

Bir konu belirlenir. İstenen sayıda çağrışım kelimesi veya kavramı kadar küpler içine geçecek boyutta olmalıdır. Hazırlanan sarmal küpler farklı renklerde olabilir. Öğrencilere konu başlığı olan küp ile ilgili kelimelerin bulunduğu kutuların iç içe geçtiği açıklaması yapılır. Her bulunan kelime veya kavramın Çalışma-7 Formunun A bölümüne aşama aşama kaydetmeleri gerektiği öğrencilere hatırlatılır. En dıştaki küpün üzerindeki konu başlığı okunur ve öğrenciler forma kaydeder. Daha sonra gönüllü bir öğrenci seçilir ve ikinci küpü çıkarması sağlanır. Öğrenci başlığı sesli okur öğrenciler forma kaydeder. Alt başlıkları da kutudan çıkartır ve gösterir. İşlemler son kutuya kadar devam eder ve form tüm sınıfça doldurulur. Çalışmanın sonunda B bölümündeki şiir çalışması yapılır. 2. ders saatinde ise Çalışma Formu-7a ve Çalışma Formu-7b formları öğrencilere dağıtılır.10 ikilemeyi oluşturacak 20 kelime önceden kağıtlara yazılıp son küpün içine konur. Yapılacak etkinlik hakkında öğrenciler bilgilendirilir. Daha sonra gönüllü bir öğrenci kaldırılır. İkilemeleri oluşturan kelimelerden birini gönüllü öğrenci son küpten seçer ve okur. Okunan kelimeyi masanın üzerinde bulur ve kelime kartını sınıfın görebileceği gibi havaya kaldırır. 2. gönüllü öğrenci gelir ve kutudan kelimesini seçer masadan alır ve kartını havaya kaldırır. Son kart alınana kadar işlem devam eder. Son olarak tahtadaki

öğrencilerden ikileme oluşturacak şekilde eşleşmeleri istenir. Sınıfça ikilemeler oluşturulur ve Çalışma Formu-7a öğrenciler tarafından doldurulur. Anlamları tahmin edilir forma kaydedilir. Çalışma Formu-7b de yer alan hikaye çalışması ile etkinlik tamamlanır.

8.Etkinlik:Kelime Çarkı

Bu etkinlik öğrencilerin kelimeleri sözlük anlamlarının yanında farklı bir cümlede görmelerini sağlamak ve metinlerarasılık yapmalarını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Kelime Çarkı etkinliği hazırlanırken kelime anlamını çözmek için kullanılacak stratejilerinden olan *kelimeyi başka ifade, cümle ve metin bağlamında arama ve tahmin etme* maddeleri esas alınmıştır. Ders planında etkinliğin işleniş süreci aşağıda gösterilmiştir:

Hedef kelimeler belirlenir.Çark için kelime anlamlarının olduğu kart hazırlanır. Çarka yerleştirilir. Gönüllü öğrencinin çarkı çevirmesi sağlanır. Öğrencinin anlamı okuyup kelimeyi tahmin etmesi sağlanır. Öğrenciler her doğru cevap için 1 yıldız kartı kazanır. En fazla yıldız karta sahip olan öğrenci oyunu birincilikle bitirir. Sınıfça alkışlanır.

9.Etkinlik:Deyim Deyip Geçme

Deyim Deyip Geçme öğrencilerin drama ile anlatmaları ve deyim anlamlarını tahmin etmeleri amaçlanmıştır. “ Drama, öğretim teknikleri arasında önemli bir yere sahiptir. Derslerde rahat ve eğlenceli bir öğrenme ortamı oluşturmada, öğrenciyi motive etmede ve kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirmede önemli rol oynar. Türkçe derslerinde eğitici dramadan azamî ölçüde yararlanmak, öğrencilerin dil becerilerinin gelişmesine ve sözcük dağarcıklarını zenginleşmesine hizmet eder” (Şimşek, 2006, p.277). Bu etkinliği hazırlanırken kelime anlamını çözmek için kullanılacak stratejilerinden olan *kelimeyi başka ifade, cümle ve metin bağlamında arama ve tahmin etme* maddelerinde kelimelerin yerine deyimler hedef alınmıştır. Ders planında etkinliğin işleniş süreci aşağıda gösterilmiştir:

Resim yeteneği olan ve gönüllü bir öğrenciye seçilen 4 hedef deyim önceden çizdirilir. Her deyim karikatürü bir zarfın arka yüzüne yapıştırılır. İçine ise deyim anlamı konur. Gönüllü öğrenciler gruplara ayrılır. İlk grup masanın üzerindeki deyim zarflarından birini seçer. 15dk. Süre verilir ve zarfın üzerinde bulunan deyimi sınıfa canlandırmaları istenir. Tahtaya 4 deyim yanında 3 deyim çeldirici olarak

asılır. Canlandırmanın sonunda tahtadaki deyimlerden hangisi olabileceği sınıfça tartışılır. Bulunan deyim Çalışma-9 formuna kaydedilir. Deyim anlamları canlandırmalardan yola çıkılarak ve gerekli ipuçları ile (Bağlamdan hareketle deyim anlamını tahmin edebilecekleri cümleler verilebilir) bulunur ve forma kaydedilir. Son olarak her öğrenci istediği bir deyimi seçer ve onun hikayesini yazar.

10.Etkinlik:Zıt Kardeşler

Bu etkinlikte öğrencilerin, kelime anlamlarından zıt (karşıt) anlamlılığa yönelik kelime öğrenmeleri planlanmıştır. Zıt Kardeşler etkinliği hazırlanırken kelime anlamını çözmek için kullanılacak stratejilerinden olan *kelime içinde bulunduğu bağlama başvurma, kelimeyi başka ifade, cümle ve metin bağlamında arama, tahmin etme* maddeleri esas alınmıştır. Ders planında etkinliğin işleniş süreci aşağıda gösterilmiştir:

Çalışma-10 Formu ile zıt anlamlı kelimeler ile ilgili 2. Sınıf kazanımları kısaca hatırlatılır. Hazırlanan Zıt Kardeşler Panosu tahtaya asılır. Daha sonra zıt anlamlı kelimelerden oluşturularak hazırlanan mektup sınıfa okunur. Öğrencilerden Çalışma-10a Formunu okunan mektuptaki bilgilere göre doldurmaları istenir. Mektubun sonunda zıt özelliklere sahip çizilen Ece ve Meltem'in karikatürleri öğrencilere gösterilir ve hangisinin Ece olabileceği sorulur. Tahtadaki öğrenci tablodaki ilgili yere Ece'nin karikatürünü yapıştırır. Daha sonra zıt özelliklere sahip Meltem'in karikatürü asılır ve öğrencilerden görsele bakarak Meltem'in özelliklerini zıt anlamlı kelimelerle ifade etmeleri istenir. Formdaki boşluklar zıt anlamlı kelimeler ile doldurulur kontrol edildikten sonra Meltem'in karikatürü de ilgili yere asılır.Sınıfça zıt özelliklere sahip iki karikatür karşılaştırılır ve yorumlar alınarak etkinlik tamamlanır.

3.Aşama: Etkinliklerde kullanılan materyallerin hazırlanması

Bu aşamada kelime öğretimi etkinliklerini desteklemek amacıyla materyaller hazırlanmıştır. Etkinlik materyalleri tasarlanırken Seferoğlu'nun (2013, p.26) ifade ettiği aşağıdaki süreçler göz önünde bulundurulmuştur.

- “Sürecin ilk basamağı bir hedef analizinin yapılmasıdır. Bu aşamada hedefin hangi hedef alanıyla ilgili olduğu sorusunun yanıtı verilir. Hedefin, hedef alanlarından “bilişsel”, ”duyuşsal” veya “psikomotor” alanlarından hangisiyle ilgili olduğuna bağlı olarak farklı seçim ve tasarım ilkelerinin uygulanması gerekebilir.

- Hedef kitlenin (öğrenenin) özelliklerinin belirlenmesi basamağında çeşitli durumlara bakılır. Örneğin, bireylerin öğrenmeleri beklenen konuyla ilgili olarak hâlihazırda sahip oldukları ön öğrenmeler (bilgi ve beceriler) belirlenir. Bu basamakta ayrıca bireylerin bireysel ve sosyal özellikleri (bireylerin yaşı, güdülenme düzeyleri, tutumları, beklentileri vb.), öğrenme stilleri (bilgiyi işleme alışkanlıklarıdır) ve zekâ profilleri de incelenir.
- Sürecin bir sonraki basamağında bir içerik analizi yapılır. İletilmek istenen mesajın türüne göre mesaj farklı biçimlerde tasarlanır.
- İçerik ve aracın bütünleştirilmesi basamağında hedefe, içeriğe ve hedef kitlenin özelliklerine uygun olarak çeşitli formatlar seçilir. Materyal, bu ölçütler göz önünde bulundurularak geliştirilir.

Her etkinlik bir materyalle desteklenerek kelime öğretim etkinliklerinin öğrenciler tarafından materyallerle kodlanması hedeflenilmiştir. Aşağıda araştırmada geliştirilen etkinlikler ve ana materyaller eşleştirilmiştir.

<u>Etkinlik Adı</u>	<u>Etkinlik Materyali</u>
Şifreyi Çöz	Şifre Kartları
Kelime Günlüğü	Kelime Panosu
Biriken Kelimeler	Kelime Kumbaraları
Konuşan Kelimeler	Parmak Kuklaları
Eşimi Bul	Eş Anlamlı Kelimeler Panosu
Kelime Hazinesi	Kelime Oluşturma Oyun Alanı
Sürpriz Kelimeler	İç içe Geçen Kelime Küpleri
Kelime Çarkı	Kelime Çarkı
Deyim Deyip Geçme	Deyim Karikatür Zarfları
Zıt Kardeşler	Zıt Anlamlı Kelimeler Panosu

4.Aşama: Çalışma formlarının hazırlanması

Bu aşamada Söz Varlığı Geliştirme Etkinlik Kitabında yer alan Çalışma Formları hazırlanmıştır. Her etkinlik için tamamlayıcı çalışma formları planlanmış ve

aşağıdaki amaçlara hizmet etmek amacıyla kategoriler oluşturulmuştur. Bu kategoriler şöyle sıralanabilir:

1. Etkinlik Sürecini Takip Formu
2. Tekrar Formu
3. Hatırlatma Formu
4. Yazılı Anlatımları Tespit Formu (hikâye tamamlama, masal yazma, mektup yazma, şiir yazma)

Öğrencilerin ürün dosyalarını oluşturacak olan yazılı anlatımı tespit formları çoklu yazma etkinliklerini kapsamaktadır ve araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Çoklu yazma etkinlikleri öğrencilerin sahip oldukları bilgileri yazarak anlamlandırmasını sağlar. Öğrencilerin öğrenmelerini destekleyen yazma çalışmaları onların kalıplar içerisine girmeden sadece kendi duygu ve düşüncelerini sergiledikleri yazılardır. Bunlar şiir, şarkı, mektup, köşe yazısı, bir olay veya resimde gördüklerini yazma, karikatür çizme, kavram haritası şeklinde çeşitlenebilir (Erol, 2010, p.45).

5.Aşama: Söz varlığını geliştirme etkinlik kitabının oluşturulması

Bu aşama geliştirilen Etkinlik Planları ve Çalışma Formlarının bir araya getirilerek kılavuzun son halinin aldığı aşamadır. Etkinlik Planları ve Çalışma Formları birleştirilerek aşağıdaki eşleşmeler yapılmış ve Söz Varlığı Geliştirme Kitabı son halini almıştır.

Çizelge 2.3: Söz Varlığı Geliştirme Kitabı Etkinlik ve Formları

1.Etkinlik	Çalışma Formu1, Çalışma Formu1a
2.Etkinlik	Çalışma Formu2
3.Etkinlik	Çalışma Formu3, Çalışma Formu3a
4.Etkinlik	Çalışma Formu4
5.Etkinlik	Çalışma Formu5, Çalışma Formu5a
6.Etkinlik	Çalışma Formu6, Çalışma Formu6a, Çalışma Formu6b
7.Etkinlik	Çalışma Formu7, Çalışma Formu7a, Çalışma Formu7b
8.Etkinlik	Çalışma Formu8, Çalışma Formu8a

Çizelge 2.3 (Devam): Söz Varlığı Geliştirme Kitabı Etkinlik ve Formları

9.Etkinlik	Çalışma Formu9, Çalışma Formu9a, Çalışma Formu9b
10.Etkinlik	Çalışma Formu10, Çalışma Formu10a, Çalışma Formu10b, Çalışma Formu10c

Araştırma boyunca öğrencilerle yapılan çalışmalarda kullanılacak olan etkinlikler ve çalışma formlarının birleştirilmesi ile Söz Varlığı Geliştirme Kitabı oluşturulmuştur. Söz Varlığı Geliştirme Kitabı **EK-E**'de yer almaktadır.

2.3.2.4 Uygulama süreci

Araştırmada, ilk olarak çalışma grubu öğrencilerinin her birinin söz varlığı unsurlarını kullanım düzeylerini tespit etmek amacıyla alternatif konuların verildiği kompozisyon çalışmaları yaptırılmıştır. Öğrencilerin söz varlığı unsurları ön test kompozisyon uygulamaları ile tespit edildikten sonra kelime anlamını öğrenme stratejilerine yönelik hazırlanan etkinlikleri uygulama aşamasına gelinmiştir. Etkinlikler 10 hafta boyunca öğrencilerle uygulanmıştır. Her etkinlik için 2 ders saati ayrılmıştır. İlk ders etkinlik öğrencilerle yapılmış ve ikinci ders çalışma formlarındaki uygulamalarla kelime öğretimi pekiştirilmesi planlanmıştır. Her hafta öğrencilere uygulanacak olan etkinlik ve çalışma formları öğrencilere dağıtılmış ve etkinlik sonunda ürün dosyalarında biriktirilmiştir. Uygulama Çalışma Takvimi Çizelge 2.4'de gösterilmiştir:

Çizelge 2.4: Uygulama Çalışma Takvimi

Tarih	Etkinlik	Kayıt Aracı
22.09.2014 Pazartesi	Ön Test Kompozisyon Uygulaması	Kompozisyon Uygulama Formu
24.09.2014 Çarşamba	Ön Test Kompozisyon Uygulaması	Kompozisyon Uygulama Formu
26.09.2014 Cuma	Ön Test Kompozisyon Uygulaması	Kompozisyon Uygulama Formu
01.10.2014 Çarşamba	1.ETKİNLİK (Şifreyi Çöz)	Ürün Dosyası
08.10.2014 Çarşamba	2. ETKİNLİK (Kelime Günlüğü)	Ürün Dosyası
13.10.2014 Pazartesi	3. ETKİNLİK (Biriken Kelimeler)	Ürün Dosyası
20.10.2014 Pazartesi	4. ETKİNLİK (Konuşan Kelimeler)	Ürün Dosyası ve ses kayıt cihazı
27.10.2014 Pazartesi	5. ETKİNLİK (Eşimi Bul)	Ürün Dosyası

Çizelge 2.4 (Devam): Uygulama Çalışma Takvimi

03.11.2014 Pazartesi	6. ETKİNLİK (Kelime Hazinesi)	Ürün Dosyası
11.11.2014 Salı	7. ETKİNLİK (Sürpriz Kelimeler)	Ürün Dosyası
17.11.2014 Pazartesi	8. ETKİNLİK (Kelime Çarkı)	Ürün Dosyası
25.11.2014 Salı	9. ETKİNLİK (Deyim Deyip Geçme)	Ürün Dosyası
01.12.2014 Pazartesi	10. ETKİNLİK (Zıt Kardeşler)	Ürün Dosyası
10.12.2014 Çarşamba	Son Test Kompozisyon Uygulaması	Kompozisyon Uygulama Formu
12.12.2014 Cuma	Son Test Kompozisyon Uygulaması	Kompozisyon Uygulama Formu
15.12.2014 Pazartesi	Son Test Kompozisyon Uygulaması	Kompozisyon Uygulama Formu
09.03.2015 Pazartesi	Öğrencilerle Görüşme	Ses Kayıt Cihazı

Araştırmada uygulanması planlanan Kelime Çarkı etkinliğinde düşünülen hedefe ulaşamadığı görülüp tekrar edilmesine karar verilmiştir. Aşağıda bu konu ile ilgili olarak araştırmacı günlüğünden bir bölüm aktarılmaktadır:

“...Kelime Çarkı etkinliğini hazırlarken öğrencilerin bağlamdan hareketle kelime anlamlarını tahmin etmelerini amaçladığım için TDK sözlüğünden cümle alıntıları yaptım. Böylece öğrenciler hem yazarları tanıyacak hem de metinlerarasılıkyapacaktı. Fakat uygulama esnasında bazı öğrencilerin cümleler karşısında zorlandıklarını fark ettim. Bu durum içime sinmedi. Etkinliği cümleleri daha yalın hale getirerek tekrar uygulamaya karar verdim...” (Araştırmacı Günlüğü,17.11.2014).

Araştırmada son olarak sürecin başında ve sonunda “Öğrencilerin söz varlığı unsurları listeleri arasında gelişim açısından anlamlı bir fark var mı?” sorusunun cevabını öğrenebilmek için aynı kompozisyon çalışmaları çalışma grubu öğrencilerine son test kompozisyon uygulaması olarak tekrar yaptırılmıştır. Uygulanan kompozisyon çalışmalarından toplam 60 adet metin veri olarak toplanmıştır. Kelime öğretimi etkinlikleri birbirinden bağımsız düşünülmeyp 10 haftaya dağıtılarak etkinlikler arasında geçişler ve tekrarlar yapılmıştır.

2.3.2.5 Öğrenci ürün dosyalarının oluşturulması

Araştırma sürecinde, her etkinlik sonunda öğrencilerin gelişimini kanıtlarla ve daha sağlıklı izleyebilmek amacıyla öğrenciler tarafından doldurulan etkinlik ve çalışma formları ayrı ayrı öğrenci ürün dosyalarında biriktirilmiştir. Bu yolla sürecin sonunda her bir öğrencinin 23 adet çalışma formundan oluşan öğrenci ürün dosyaları oluşturulmuştur.

2.4 Veri Toplama Araçları

“Literatürde sürekli yeni nitel veri toplama formları ortaya çıkarken bütün veri formları dört temel bilgi türü altında toplanır. Bunlar; gözlemler, mülakatlar, dokümanlar ve görsel-işitsel materyaller (fotoğraflar, kompakt diskler ve video kayıtlarını içeren materyaller) olarak gruplandırılabilir (Creswell, 2013, p.157). Son yıllarda bu formlara anlatı hikaye yazımı, e-posta mesajları gibi yeni veri toplama formları eklenmiştir. Araştırmamızda bu veri toplama formlarından araştırmacı günlüğü, dokümanlar (kompozisyon çalışmaları ve çalışma formları, ürün dosyaları) ve görsel-işitsel materyaller kullanılmıştır.

2.4.1 Araştırmacı günlüğü

Araştırma süreci boyunca araştırmacı sınıf öğretmeni tarafından etkinlikler sırasında ve sonrasında düzenli olarak veriler kayıt altına alınmıştır. Günlükte etkinlikler ile notların yanı sıra öğrenci davranışlarına ve sürece yönelik dipnotlarda yer almaktadır. “Uygulayıcının kendisi, aynı zamanda veri toplama aracı olarak işlev görür. Yani önyargılardan ve kişisel varsayımlardan arındırılmış olması kaydıyla kendi algıları ve yorumları da veri olarak araştırmada kullanılabilir” (Yıldırım, Şimşek, 2013, p.333).

2.4.2 Dokümanlar

Araştırmada kullanılan dokümanlar kompozisyon çalışmaları, öğrenci ürün dosyaları ve görsel ve işitsel materyallerdir.

2.4.2.1 Kompozisyon çalışmaları

Araştırmada problem durumunun tespiti ve sürecin başında öğrenci kelime listelerinin oluşturulması amacıyla öğrencilere yazılı çalışmalardan olan kompozisyon çalışmaları yaptırılmıştır. “Öğrenci yazılı çalışmaları, bir ders kapsamında yazılan yazılar öğrencilerin tutumları, motivasyonu, algıları ve tepkileri konusunda önemli veri kaynakları olabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, p.339). Sürecin sonunda ise öğrencilerin kelime listelerini karşılaştırarak anlamlı bir fark var mı? sorusunun cevabını öğrenebilmek için aynı kompozisyon çalışmaları tekrar yaptırılmıştır.

2.4.2.2 Öğrenci ürün dosyaları

Ürün dosyalarında yer alan etkinlikler arasında öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımlarını sağlayan çeşitli yazma türleri yer almaktadır. Bunlar hikâye tamamlama, masal, şiir, mektup yazma ve kavram haritası oluşturma şeklinde çeşitlenmiştir. Bu etkinliklerle öğrencilerin söz varlığı unsurları kullanımını farklı çalışmalarla çeşitlendirerek derinlemesine incelenebileceği düşüncesi belirmiş ve her etkinlik sonunda öğrencilere yazma çalışmaları yaptırılarak bu çalışmalar ürün dosyasında biriktirilmiştir.

2.4.2.3 Görsel-işitsel materyaller (Etkinlik fotoğrafları ve ses kayıt cihazı)

Etkinlik uygulama fotoğrafları, gözlem verilerini kaydetmek amacıyla kullanılmıştır. “Fotoğraflar çoğunlukla fiziksel ortama ilişkin veriler elde etmek amacıyla kullanılır. Fiziksel ortamın resmedilmesi yanında, gözlenen ortamda oluşan bazı davranışların ve süreçlerin (grup çalışması, bir olaya karşı tepki oluşturma gibi) sınırlı da olsa, fotoğraflar yoluyla resmedilmesi ve araştırma bulgusu olarak kullanılması mümkün olabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, p.213).

Araştırmada kullanılan ses kayıt cihazı “Konuşan Kelimeler” etkinliğinde öğrencilerin sözlü anlatımlarında kullandıkları hedef kelimeleri belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Bu etkinlikte önce video çekimi yapılabileceği düşünülmüş fakat öğrencilerin kayıt esnasında heyecana kapılabilecekleri ve dikkatlerini dağıtabileceği düşüncesi ile kayıt cihazını kullanarak verilerin toplanmasına karar verilmiştir. Ses kayıt cihazından ayrıca kompozisyon çalışmalarının analizine dair öğrencilerle yapılan görüşme diyaloglarının kaydedilmesinde de yararlanılmıştır.

2.5 Verilerin Analiz Edilme Süreci

“Toplanan ham veriler, çoğu kez toplandıkları şekliyle, fazla bir şey anlatmazlar. Bunların belli bir tekniklerle işlenerek çözümlenmesi ve yorumlanması gerekir. Bu nedenle ham verilerin nasıl toplandığı kadar, onun nasıl çözümlendiği ve yorumlandığını da bilmek de önemlidir. Bazen yanlış seçilmiş bir çözümleme şekli ile çok değerli veriler boşa gidebilmektedir” (Karasar, 1995, p.35).

Nitel araştırma yaklaşımının en önemli veri toplama tekniklerinden biri gözlemdir. “Araştırmada elde edilen verilere öznellik karışmaması için araştırmacının araştırma süreci içerisinde göstereceği rollerin tespit edilmesi, ne tür bir davranış sergilemesi gerektiğinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu rollerden biri de tam katılımcı roldür. Bu rol araştırmacının araştırılan durum içerisinde üstlendiği görevi tam olarak yerine getirdiği, ancak gözlemci olduğunun gizli tutulduğu bir roldür” (Ekiz, 2009, p.58). Araştırma sınıf öğretmeni olarak tam katılımcı rol ile yürütülmüştür. Araştırmada kullanılan verilerin analiz edilme aşamasında gözlemin yanında doküman analizi, içerik analizi ve yarı yapılandırılmış görüşmeden yararlanılmıştır.

2.5.1 Doküman analizi

Öğrencilere yaptırılan ön ve son test kompozisyon uygulama verileri elde edilirken doküman analizi tekniği kullanılmıştır. “Doküman analizi tekniği belgeler üzerinde sistematik olarak derinlemesine yapılan bir tekniktir. Her türlü belge inceleme konusu olabilir. Bu belgelerdeki veriler sayısal olarak da saptanabilir.” (Sönmez ve Alacapınar, 2013, p.162).

Kompozisyon uygulamalarında kullanılan söz varlığı unsurları (kelime, ikileme, deyim,) ayrı ayrı bilgisayar ortamına aktarılmış ve “Simple Concordance Program 4.0.7” ve “Microsoft Excel” programları kullanılarak analiz edilip çekim ekleri silinerek listelenmiştir. Listelerde yer alan kelime, ikileme ve deyimlerin belirlenmesinde Türk Dil Kurumu’na ait büyük Türkçe sözlük ile deyimler ve atasözleri sözlüğünden (<http://www.tdk.gov.tr/>) yararlanılmıştır.

Sürecin başında tespit edilen söz varlığı unsurları belirlendikten sonra sürecin sonunda aynı konulardan oluşan kompozisyon uygulamalarında söz varlığı unsurları (kelime, ikileme, deyim) kullanım düzeyleri karşılaştırılmıştır.

2.5.2 İçerik analizi

Araştırmada öğrencilerin söz varlığı gelişimi bir süreç olarak gözlemlenmesi amacıyla oluşturulan ürün dosyaları içerik analizine tabi tutulmuştur. “İçerik analizi, çok çeşitli söylemlere uygulanan bir takım metodolojik araç ve tekniklerin bütünü olarak tanımlanabilir. İçerik analizi altında toplanan araç ve teknikler, her şeyden önce kontrollü bir yorum çabası olarak ve genelde tümdengelim dayalı bir “okuma” aracı olarak nitelendirilebilir” (Bilgin, 2006, p.1).

Araştırmanın hedef söz varlığı listesinin oluşturulma aşamasında İlkokul 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı metninin taranmasıyla belirlenen 135 hedef kelime, 10 ikileme ve 10 deyim kategorilere ayrılmış ve kodlar verilmiştir. “Verileri betimleme, sınıflandırma ve yorumlama döngüsünde kodları ve kategorileri oluşturma nitel veri analizinin merkezini temsil etmektedir (Creswell, 2013, p.184). Bu kategoriler belirlenirken ders kitabında yer alan unsurlar temel alındığı için kitapta yer almayan atasözleri kategoriler arasına dâhil edilmemiş ve aşağıdaki kategoriler oluşturulmuştur:

1.Kategori: Öğrencilerin yeni öğrendiği hedef kelimeleri kapsar. Örneğin; mühendis, saadet vb.

2.Kategori: Öğrencilerin kullandığı hedef ikilemeleri kapsar. Örneğin; kıpır kıpır, lıkır lıkır, güzel güzel vb.

3.Kategori: Öğrencilerin kullandığı hedef deyimleri kapsar. Örneğin; Bir kulağından girip bir kulağından çıkmak, ağzı kulaklarına varmak vb.

Hedef kelimeler için uygulanan kodlama yöntemi ise sırasıyla hk1, hk2, hk3... şeklinde oluşturulmuştur. Hedef kelimeler ve kodları aşağıda gösterilmiştir:

Çizelge 2.5:Hedef Kelimeler ve Kodları

Kodu	Kelime	Kodu	Kelime	Kodu	Kelime	Kodu	Kelime
hk1	ustaca	hk35	ilgi	hk69	sene	hk103	kilim
hk2	hâl	hk36	benzer	hk70	alaka	hk104	gövde
hk3	darmadağın	hk37	dalgın	hk71	görüşme	hk105	kral

Çizelge 2.5 (Devam): Hedef Kelimeler ve Kodları

hk4	marangoz	hk38	masal	hk72	hekim	hk106	trafik
hk5	baraj	hk39	gök	hk73	yurt	hk107	koloni
hk6	ziyaret	hk40	millet	hk74	vaka	hk108	kırlangıç
hk7	artık	hk41	keyif	hk75	ulus	hk109	karyola
hk8	yabancı	hk42	toplum	hk76	havalı	hk110	uzun
hk9	sel	hk43	okuyucu	hk77	özgürlük	hk111	güzel
hk10	kavak	hk44	kesin	hk78	iyilik	hk112	büyük
hk11	sonsuz	hk45	kaygı	hk79	sevgi	hk113	ince
hk12	toplum	hk46	keşif	hk80	kararlı	hk114	koyu
hk13	rehber	hk47	okul	hk81	canlı	hk115	siyah
hk14	saadet	hk48	cevap	hk82	Türkçe	hk116	sağ
hk15	varlık	hk49	deneyim	hk83	sonsuzluk	hk117	kısa
hk16	sivil	hk50	barış	hk84	türlü	hk118	çirkin
hk17	muhtaç	hk51	mutluluk	hk85	yenilik	hk119	küçük
hk18	çıkar	hk52	mana	hk86	yolluk	hk120	kalm
hk19	ürkek	hk53	kelime	hk87	sergi	hk121	açık
hk20	mantıklı	hk54	anlam	hk88	kalemlik	hk122	beyaz
hk21	garip	hk55	kılavuz	hk89	silgi	hk123	sol
hk22	gelenek	hk56	mektep	hk90	insanca	hk124	kötü
hk23	çatışma	hk57	yanıt	hk91	zeki	hk125	sıcak
hk24	müthiş	hk58	kızgınlık	hk92	çalışkan	hk126	yumuşak
hk25	gizemli	hk59	sulh	hk93	düzenli	hk127	aşağı
hk26	kürsü	hk60	tecrübe	hk94	planlı	hk128	ileri
hk27	tembih	hk61	istiklal	hk95	yeni	hk129	doğu
hk28	öfke	hk62	sözcük	hk96	harf	hk130	yukarı

Çizelge 2.5 (Devam): Hedef Kelimeler ve Kodları

hk29	fırsat	hk63	yıl	hk97	kılık	hk131	batı
hk30	tür	hk64	vatan	hk98	kıyafet	hk132	geri
hk31	bağımsızlık	hk65	doktor	hk99	cumhuriyet	hk133	iyi
hk32	mühendis	hk66	olay	hk100	yönetim	hk134	soğuk
hk33	kordon	hk67	sema	hk101	kalabalık	hk135	sert
hk34	kilim	hk68	çeşit	hk102	gösterişli		

135 hedef kelime için belirlenen bu kodlar araştırmanın bulgular ve yorumlar bölümünde öğrencilerin yazılı ve sözlü anlatımlarından elde edilen verilerin içerik analizinde kullanılmıştır.

Hedef ikilemeler için uygulanan kodlama yöntemi sırasıyla hi1, hi2, hi3... şeklinde oluşturulmuştur. Hedef ikilemeler ve kodları aşağıda gösterilmiştir:

Çizelge 2.6: Hedef İkilemeler ve Kodları

Kodu	İkileme
hi1	güzel güzel
hi2	ışıl ışıl
hi3	şırıl şırıl
hi4	lıkırlıkır
hi5	ayrı ayrı
hi6	pırıl pırıl
hi7	gıcır gıcır
hi8	kıkır kıkır
hi9	renk renk
hi10	sinirli sinirli

10 hedef ikileme için belirlenen bu kodlar araştırmanın bulgular ve yorumlar bölümünde öğrencilerin yazılı ve sözlü anlatımlarından elde edilen verilerin içerik analizinde kullanılmıştır.

Hedef deyimler için uygulanan kodlama yöntemi sırasıyla hd1, hd2, hd3... şeklinde oluşturulmuştur. Hedef deyimler ve kodları aşağıda gösterilmiştir:

Çizelge 2.7: Hedef Deyimler ve Kodları

Kod	Deyim
hd1	yerinden fırlamak
hd2	suratını asmak
hd3	hesap sormak
hd4	gevezeliği ele almak
hd5	gözünü bir yere dikmek
hd6	gurur duymak
hd7	üç aşağı beş yukarı
hd8	bir kulağından girip bir kulağından çıkmak
hd9	burun kıvrırmak
hd10	ağız kulaklarına varmak

10 hedef deyim için belirlenen bu kodlar araştırmanın bulgular ve yorumlar bölümünde öğrencilerin yazılı ve sözlü anlatımlarından elde edilen verilerin içerik analizinde kullanılmıştır.

2.5.3 Yarı yapılandırılmış görüşme

Araştırmada öğrencilerin son test kompozisyon çalışmalarında dikkat çeken yabancı isim ve ifadelerin hangi kanallardan etkilenecek kullandıklarını öğrenmek ve derinlemesine bilgi almak amacıyla yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. “Bu teknikte, araştırmacı görüşme sorularını önceden hazırlar; ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine ve tartışılmasına izin verilir” (Ekiz, 2009, p.63).

Bu aşamada öncelikle çalışma grubundan hangi öğrenciler ile görüşme yapılacağına karar verilmiştir. Yazılı uygulamalardaki yabancı ifadeleri kullanan 13 öğrenci yapılan okumalarla tespit edilmiştir. Görüşme sırasında görüşme verileri kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Görüşme öncesi öğrencilerin daha önce yazmış olduğu ve yabancı

ifadelerin kullanıldığı kompozisyon çalışmaları hazır bulundurulmuş ve ifadeler görüşme sırasında öğrenciye okunarak hatırlatma yapılmıştır. Bu hatırlatmalardan sonra aşağıda yer alan sorular öğrenciye yöneltilmiş ve kayıt altına alınmıştır. Görüşmede kullanılan sorular şöyledir:

1.ifadeleri kendi hayal dünyanda oluşturduğun ifadeler mi yoksa etkilendiğin film/çizgi film/oyun/ var mı?
2. Etkilendiğin film/çizgi film/oyunun adı nedir?
3. Etkilendiğin film/çizgi film/oyunu hangi kanalda izledin?
4.ifadelerini film/çizgi film/oyundan birebir aynı mı kullandın yoksa ifadeleri değiştirerek mi kullandın?

Görüşmenin hemen ardından görüşme hakkındaki izlenimleri daha sonra hatırlayabilmek için kısa notlar alınmıştır. Verilerin analizi sırasında bu notlar ve ses kayıtları karşılaştırılarak öğrencilerin yabancı isim ve ifadeleri hangi kanallardan etkilenecek oluşturduklarını gösteren tablo oluşturulmuştur. İlgili tablo araştırmanın bulgular ve yorum kısmında yer almaktadır.

2.6 Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliliğine Yönelik Çalışmalar

Bu bölümde araştırmada geçerliği ve güvenilirliği sağlamak amacıyla kullanılan stratejileri yansıtan çalışmalara yer verilmiştir.

“Bir tekniğin geçerliliği onun sadece ölçmek istediği davranışı ölçmesi, başka faktörlerden etkilenmemesidir. Bir tekniğin güvenilirliği onun her kullanışta aynı neticeyi vermesi niteliğidir ve durumdan duruma değişebilecek özelliklerdir. Herhangi bir ölçme tekniğinin bir durumda geçerli ve güvenilir olduğu halde, başka bir durumda bu özelliklerinden çok şey kaybetmiş olması mümkündür” (Kaptan, 1973, p.14).

Araştırmanın niteliğini artırabilecek bir takım stratejiler öneren araştırmacılar nicel araştırmalarda geleneksel olarak ön plana çıkan geçerlik ve güvenilirlik kavramları yerine nitel araştırmanın doğasına uygun olabileceklerini düşündükleri alternatif kavramlar olarak “ iç geçerlik” yerine inandırıcılık; “dış geçerlik (genelleme) ”yerine aktarılabirlik; “iç güvenilirlik” yerine tutarlık ve “dış güvenilirlik (tekrar edilebilirlik) “yerine onaylanabilirlik kavramlarını kullanmışlardır.

2.6.1 İnanırcılık ve aktarılabirlik

Araştırmanın geçerliğini dolayısıyla inanırcılık ve aktarılabirliğini arttırmak amacıyla, gözlem ve görüşmenin yanı sıra etkinlik materyalleri ve etkinlikler fotoğraflarla; öğrencilerden toplanan yazılı anlatım çalışmaları ürün dosyaları ile, öğrencilerle yapılan görüşmeler ise ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. “ Nitel araştırmalarda araştırmanın geçerliğini arttırmak amacıyla, gözlem ve görüşmenin yanı sıra, çalışılan araştırma problemi ile ilişkili yazılı ve görsel materyal ve malzemeler de araştırmaya dâhil edilebilir” (Aypay ve diğerleri, 2009, p.239).

Ayrıca öğrencilerin ön test ve son test kompozisyon uygulamalarından elde edilen söz varlığı verileri Türk Dil Kurumu’na ait büyük Türkçe sözlük ile deyimler ve atasözleri sözlüğünden (<http://www.tdk.gov.tr/>) eşlenerek geçerliği ve güvenilirliği sağlanmıştır.

2.6.2 Tutarlık ve onaylanabilirlik

Araştırmada, öğrencilerin söz varlığı kullanma becerileri bir süreç olarak yorumlanabilmesi için yazılı çalışmalar içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinde ilk olarak kategoriler ve kodlar oluşturulmuştur. “İçerik analizinde güvenilirlik, özellikle kategori sistemi ve buna bağlı olarak kodlama işlem üzerinden sağlanır. Bu bağlamda güvenilirliğin en önemli belirtisi, kategori sisteminin oluşturulması ve her bir kategorinin açıkça tanımlanması yani kuralların belirlenmesi işlemidir. Kategorilerin tanımları herkesçe paylaşılr nitelikte olduğu ve böylece araştırma ölçeğinin gerçekte ölçmek istediği şeyi ölçtüğu kanaati oluşursa, araştırmanın güvenilirliğinin yanında geçerliliğine yönelik bir şüphe kalmaz” (Gökçe, 2006, p.83).

Ayrıca öğrencilerin sahip olduğu kelime listelerini belirlemeye yönelik ön test ve son test olarak uygulanan kompozisyon uygulamalarından elde edilen veriler “Simple Concordance Program 4.0.7” ve “Microsoft Excel” Programları kullanılarak sayısallaştırılma yoluna gidilmiştir. Nitel verinin sayısallaştırılmasında amaç güvenilirliği arttırmaktır.

3.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada gerçekleştirilen etkinlikler sonucunda elde edilen bulgular, araştırmanın problem durumu temel alınarak açıklanmış ve yorumlanmıştır. Söz varlığı kapsamında sadece kelime, ikileme ve deyimlerin kullanımına ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır.

3.1 Öğrencilerin Söz Varlığı Kullanımına Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırma bulguları, veri toplama araçlarından olan ön test ve son test kompozisyon uygulamaları ile etkinlikler sonrası öğrenci ürün dosyalarında yer alan yazılı ve sözlü anlatım verilerinden yola çıkılarak iki bölümde analiz edilmiştir.

3.1.1Ön test ve son test kompozisyon uygulamalarına yönelik bulgular ve yorum

Bu bölümde kelimeler, ikilemeler ve deyimlere yönelik bulgular yer almaktadır.

3.1.1.1 Kelimelere yönelik bulgular ve yorum

Öğrencilerin ön test ve son test kompozisyon uygulamalarında kullandıkları kelimelere dair veriler aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir:

Çizelge 3.1: Öğrencilerin Kompozisyon Uygulamalarında Kullandığı Kelimeler

	Toplam Kelime	Farklı Kelime	TK/FK
ÖN TEST	4.535	938	4,82
SON TEST	5.579	1.119	4,98

Öğrenciler ön test kompozisyon uygulamalarında toplam 4.535 kelime kullanmışlardır. Ön test uygulamalarda öğrencilerin kullandığı kelime listesi **EK-F** deyer almaktadır. Bu kelimeler 938 farklı kelimenin 4,82 oranında tekrarlanmasıyla oluşmuştur. Son test kompozisyon uygulamalarında ise öğrenciler toplam 5579 kelime kullanmışlardır. Bu kelimeler ise 1.119 farklı kelimenin yaklaşık 4,98 oranında tekrar edilmesiyle oluşmuştur. Son test kompozisyon uygulamalarında kullanılan kelimeler **EK-G**'de verilmiştir.

Öğrencilerin ön test kompozisyon uygulamalarında en sık kullanılan ilk 100 kelime toplam 2.602 kez kullanılmıştır. Bu ilk 100 kelime toplam kelimelerin %57,37'sini meydana getirmektedir. Ön testlerde kullanılan ilk 100 kelime aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Çizelge 3.2: Ön Test Kompozisyon Uygulamalarında En Sık Kullanılan İlk Yüz Kelime

Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık
1.	bir	190	51.	hemen	16
2.	ve	108	52.	renk	16
3.	sonra	106	53.	üst	16
4.	çok	87	54.	ad(isim)	15
5.	var	80	55.	herkes	15
6.	ben	78	56.	iç	15
7.	git-	76	57.	için	15
8.	o	70	58.	bak-	14
9.	gel-	69	59.	deniz	14
10.	da(de)	67	60.	hiç	14
11.	gün	62	61.	zaman	14
12.	ol-	61	62.	dede	13
13.	ev	56	63.	dön-	13
14.	arkadaş	55	64.	gez-	13
15.	de-	50	65.	son	13
16.	ama	48	66.	şeker	13
17.	en(zarf)	48	67.	artık	12
18.	bu	44	68.	çikolata	12
19.	sev-	39	69.	diye	12
20.	<i>güzel</i>	38	70.	hep	12

Çizelge 3.2 (Devam): Ön Test Kompozisyon Uygulamalarında En Sık Kullanılan İlk Yüz Kelime

21.	çocuk	37	71.	iki	12
22.	ki	35	72.	kitap	12
23.	yap-	35	73.	oyun	12
24.	yer	31	74.	yani	12
25.	burun	27	75.	yaşa-	12
26.	çık-	27	76.	yol	12
27.	ülke	27	77.	geç-	11
28.	al-	26	78.	kendi	11
29.	biz	26	79.	tane	11
30.	yemek(aş)	26	80.	adam	10
31.	anne	25	81.	bana	10
32.	oyna-	24	82.	götür-	10
33.	araba	23	83.	kadar	10
34.	gir-	23	84.	siz	10
35.	şey	23	85.	bebek	9
36.	gör-	22	86.	çünkü	9
37.	iste-	22	87.	dağ	9
38.	oda	22	88.	eğlen-	9
39.	ye-	22	89.	ise	9
40.	gibi	20	90.	kaç-	9
41.	iyi	20	91.	kedi	9
42.	orada	20	92.	kız	9
43.	yan	20	93.	mı(mi mu)	9
44.	bin-	19	94.	ona	9

Çizelge 3.2 (Devam): Ön Test Kompozisyon Uygulamalarında En Sık Kullanılan İlk Yüz Kelime

45.	her	17	95.	onlar(zamir)	9
46.	kar(yağış)	17	96.	otur-	9
47.	kardeş	17	97.	renkli	9
48.	yok	17	98.	*barbie	9
49.	baba	16	99.	bit-	8
50.	daha	16	100.	fazla	8

Çizelgede italik harfle gösterilen “güzel” kelimesi, öğrencilerin ön test kompozisyon uygulamalarında kullanmayı tercih ettikleri ve araştırma kapsamında öğretimi planlanan hedef kelimeler arasında yer almaktadır.

Öğrencilerin son test kompozisyon uygulamalarında en sık kullanılan ilk 100 kelime toplam 3.226 kez tekrar edilmiştir. Bu ilk 100 kelime toplam kelimenin %57,82’sini meydana getirmektedir. Ön testlerde kullanılan ilk 100 kelime aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge 3.3: Son Test Kompozisyon Uygulamalarında En Sık Kullanılan İlk Yüz Kelime

Sıra	Kelime	Sıklık	Sıra	Kelime	Sıklık
1.	bir	205	51.	al-	20
2.	ve	170	52.	burun	20
3.	o	117	53.	hep	20
4.	ol-	109	54.	zaman	20
5.	sonra	108	55.	öğretmen	19
6.	ben	99	56.	geç-	18
7.	git-	92	57.	okul	18
8.	da(de)	89	58.	yan	18
9.	ev	83	59.	*nehir	18
10.	çok	82	60.	baba	17

Çizelge 3.3 (Devam): Son Test Kompozisyon Uygulamalarında En Sık Kullanılan İlk Yüz Kelime

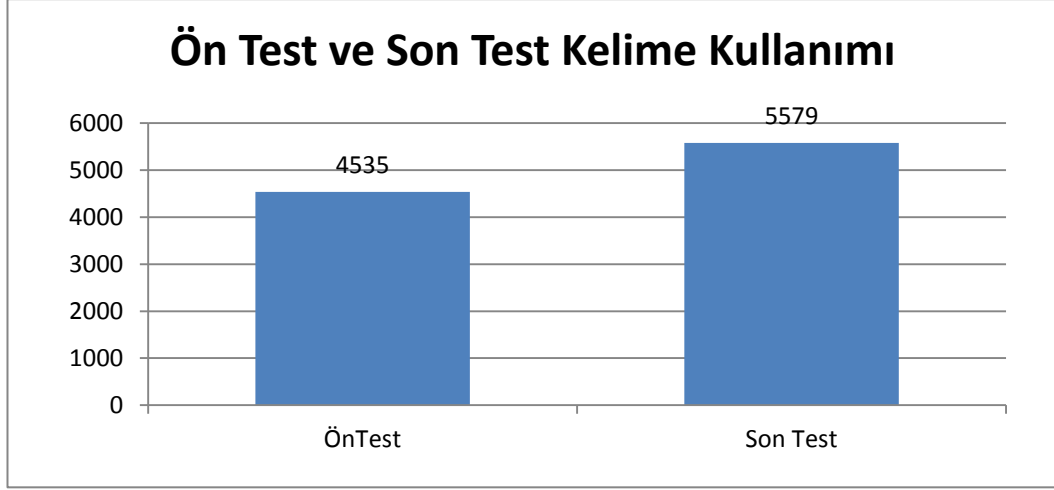
11.	arkadaş	76	61.	bak-	17
12.	gel-	75	62.	bin-	17
13.	var	65	63.	biraz	17
14.	de-	61	64.	ver-	17
15.	ama	57	65.	dön-	16
16.	en(zarf)	52	66.	ne	16
17.	anne	48	67.	iki	15
18.	bu	48	68.	oyun	15
19.	çocuk	44	69.	yaşa-	15
20.	sev-	41	70.	daha	14
21.	yap-	38	71.	dünya	14
22.	gün	36	72.	herkes	14
23.	yer	35	73.	oda	14
24.	ülke	34	74.	başla-	13
25.	gör-	32	75.	gelecek	13
26.	şey	32	76.	kal-	13
27.	için	31	77.	kapı	13
28.	kadar	30	78.	kardeş	13
29.	yemek(aş)	29	79.	ya	13
30.	çık-	28	80.	ye-	13
31.	hemen	28	81.	bana	12
32.	iyi	28	82.	bil-	12
33.	oyna-	27	83.	gir-	12
34.	renk	27	84.	hedef	12

Çizelge 3.3 (Devam): Son Test Kompozisyon Uygulamalarında En Sık Kullanılan İlk Yüz Kelime

35.	biz	26	85.	ile	12
36.	iste-	26	86.	meslek	12
37.	<i>sonsuz</i>	26	87.	sınıf	12
38.	<i>güzel</i>	25	88.	yol	12
39.	insan	25	89.	biri	11
40.	mutlu	25	90.	et-	11
41.	ki	24	91.	kendi	11
42.	araba	23	92.	köy	11
43.	her	23	93.	otobüs	11
44.	kahraman	23	94.	son	11
45.	*ayça	23	95.	unut-	11
46.	hiç	22	96.	yok	11
47.	ora	22	97.	*berk	11
48.	<i>kral</i>	21	98.	anneanne	10
49.	pembe	21	99.	bazen	10
50.	ad(isim)	20	100.	çünkü	10

Çizelgede italik gösterilen “sonsuz, güzel ve kral” kelimeleri, öğrencilerin etkinlikler kapsamında öğrendikleri ve son test kompozisyon uygulamalarında kullanmayı tercih ettikleri hedef kelimelerdir.

Öğrencilerin ön test ve son test kompozisyon uygulamalarındaki kelime kullanımına dair veriler aşağıda gösterilmiştir.

Şekil3.1: Ön Test ve Son Test Kelime Kullanımı

Öğrenciler ön test kompozisyon uygulamalarında toplam 4.535 kelime kullanırken, son test kompozisyon uygulamalarında toplam 5.579 kelime kullandığı görülmüştür. Ön test uygulamalarında kullanılan kelimelerin son test uygulamalarında kullanılan kelimelere karşın artış oranı % 23,02 düzeyindedir.

Öğrencilerin hedef kelimelerden 32 tanesini ön testlerde kullanmayı tercih etmezken etkinlikler sonrası son testlerde hedef kelimeleri kullandıkları ve üretici kelime hazinesine aldıkları gözlenmiştir. Bu hedef kelimeler ve sıklıkları aşağıdaki gibidir:

Baraj (1); ziyaret (5); yabancı (1); kavak (1); toplum (3); varlık (2); sivil (2); ürkek(1); çatışma (1); müthiş (5); gizemli (4); kürsü (2); tembih (1); fırsat (2); tür (1); kilim (1); ilgi (1); vaka (1); ulus (1); türlü (4);yenilik (1); kilim (1); sağ (1).

3.1.1.2 İkilemelere yönelik bulgular ve yorum

Öğrencilerin ön test ve son test kompozisyon uygulamalarında kullandıkları ikilemelere dair veriler aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir:

Çizelge 3.4: Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan İkilemeler

	Toplam İkileme	Farklı İkileme	Tİ/Fİ
ÖN TEST	6	6	1,00
SON TEST	51	25	2,04

Öğrenciler ön test kompozisyon uygulamalarında toplam 6 ikileme kullanmışlardır. Bu ikilemeler 6 farklı ikilemenin 1,00 oranında tekrarlanmasıyla oluşmuştur. Son test

kompozisyon uygulamalarında ise öğrenciler toplam 51 ikileme kullanmışlardır. Bu ikilemeler 25 farklı kelimenin yaklaşık 2,04 oranında tekrar edilmesiyle oluşmuştur.

Öğrencilerin ön test kompozisyon uygulamalarında kullanılan 6 ikileme toplam 6 kez kullanılmıştır. Ön testlerde öğrencilerin kullandığı ikilemeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Çizelge 3.5: Ön Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan İkilemeler

Sıra	İkileme	Sıklık
1.	çıtır çıtır	1
2.	geze geze	1
3.	kıpır kıpır	1
4.	ufak ufak	1
5.	yavaş yavaş	1
6.	farklı farklı	1

Öğrencilerin ön test kompozisyon uygulamalarında kullanılan ilk 6 ikileme toplam 6 kez kullanılmıştır.

Öğrencilerin son test kompozisyon uygulamalarında 25 ikileme toplam 51 kez kullanılmıştır. Son testlerde kullanılan ikilemeler aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir:

Çizelge 3.6. Son Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan İkilemeler

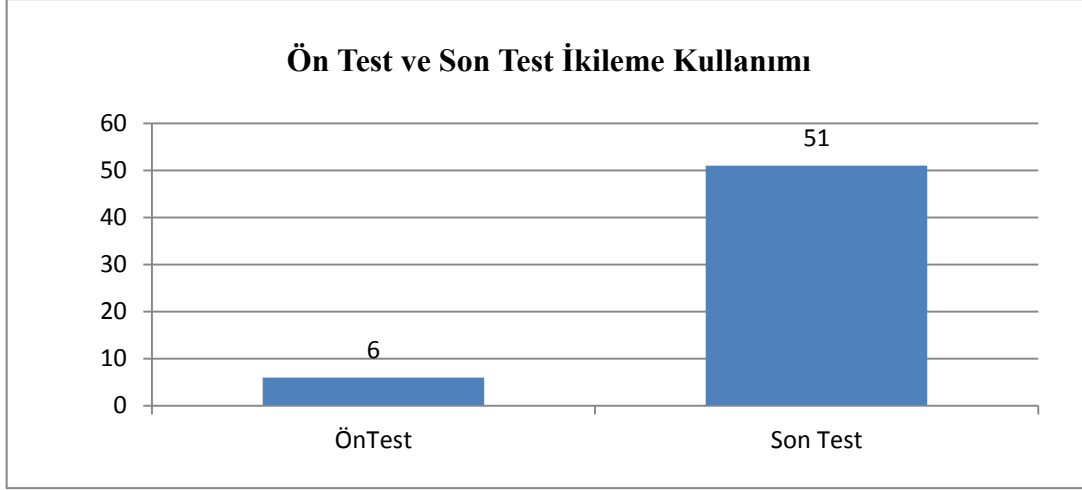
Sıra	İkileme	Sıklık
1.	<i>ışıl ışıl</i>	8
2.	<i>pırıl pırıl</i>	6
3.	tak tak	6
4.	zaman zaman	6
5.	<i>güzel güzel</i>	4
6.	<i>şırıl şırıl</i>	2
7.	cıvıl cıvıl	1

Çizelge 3.6 (Devam): Son Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan İkilemeler

8.	cikcik	1
9.	çabuk çabuk	1
10.	çeşit çeşit	1
11.	çok çok	1
12.	düşüne düşün	1
13.	garip garip	1
14.	<i>kakar kakar</i>	1
15.	korkak korkak	1
16.	koşa koşa	1
17.	mışıl mışıl	1
18.	mutlu mesut	1
19.	parıl parıl	1
20.	sessiz sessiz	1
21.	sık sık	1
22.	şakır şakır	1
23.	tatlı tatlı	1
24.	tür tür	1
25.	ürkek ürkek	1

Çizelgede italik harfle gösterilen ikilemeler, öğrencilerin etkinlikler kapsamında öğrendikleri ve son test kompozisyon uygulamalarında kullanmayı tercih ettikleri hedef ikilemelerdir.

Öğrencilerin ön test ve son test kompozisyon uygulamalarındaki ikileme kullanımına dair veriler aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 3.2:Ön Test ve Son Test İkileme Kullanımı

Öğrenciler ön test kompozisyon uygulamalarında toplam 6 ikileme kullanırken, son test kompozisyon uygulamalarında toplam 51 ikileme kullandığı görülmüştür. Ön test uygulamalarında kullanılan ikilemelerin son test uygulamalarında kullanılan ikilemelere karşı artış oranı % 750 düzeyindedir.

3.1.1.3 Deyimlere yönelik bulgular ve yorum

Öğrencilerin ön test ve son test kompozisyon uygulamalarında kullandıkları deyimlere dair veriler aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir:

Çizelge 3.7: Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan Deyimler

	Toplam Deyim	Farklı Deyim	TD/FD
ÖN TEST	16	14	1,14
SON TEST	77	42	1,83

Öğrenciler ön test kompozisyon uygulamalarında toplam 16 deyim kullanmışlardır. Bu deyimler 14 farklı deyimın 1,14 oranında tekrarlanmasıyla oluşmuştur. Son test kompozisyon uygulamalarında ise öğrenciler toplam 77 deyim kullanmışlardır. Bu deyimler 42 farklı deyimın yaklaşık 1,83 oranında tekrar edilmesiyle oluşmuştur.

Öğrencilerin ön test kompozisyon uygulamalarında kullanılan 14 deyim toplam 16 kez kullanılmıştır. Ön testlerde kullanılan 14 deyim aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Çizelge 3.8: Ön Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Sıklık
1.	ağzı sulanmak	2
2.	canını sıkmak	2
3.	dalga geçmek	1
4.	eline geçmek	1
5.	gelmiş geçmiş	1
6.	kül olmak	1
7.	nöbet tutmak	1
8.	özür dilemek	1
9.	peşinde gitmek	1
10.	surat asmak	1
11.	taklidini yapmak	1
12.	tık yok	1
13.	yardım etmek	1
14.	yolcu etmek	1

Öğrencilerin son test kompozisyon uygulamalarında kullanılan 42 farklı deyim toplam 77 kez kullanılmıştır. Son testlerde kullanılan deyimler aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge 3.9: Son Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Sıklık
1.	<i>burun kıvrırmak</i>	12
2.	<i>bir kulağından girip bir kulağından çıkmak</i>	7
3.	yardım etmek	6
4.	dalga geçmek	4
5.	pes etmek	4

Çizelge 3.9 (Devam): Son Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan Deyimler

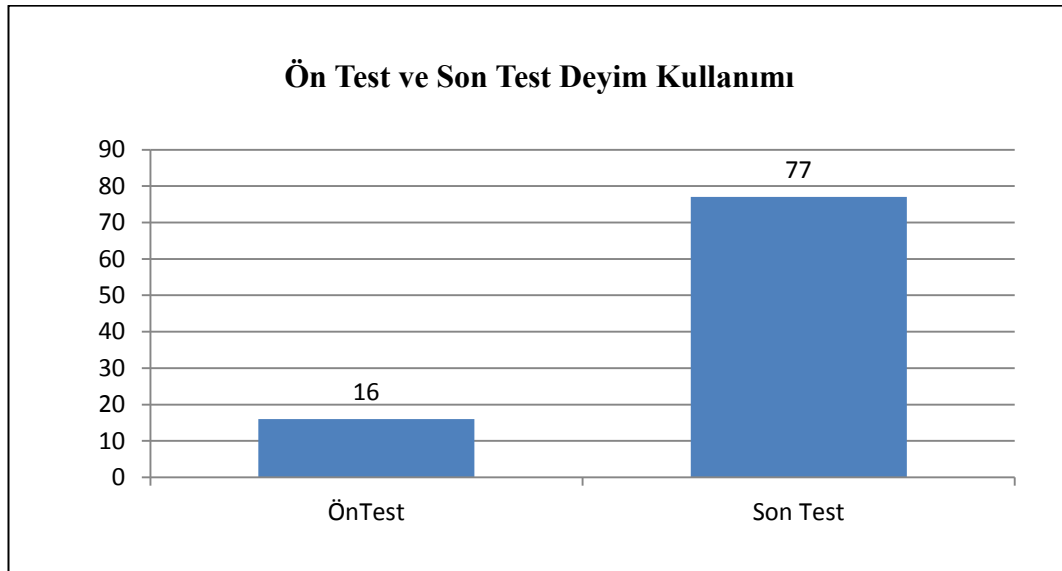
6.	canı sıkılmak	3
7.	can kulağıyla dinlemek	2
8.	fal taşı gibi	2
9.	havalara uçmak	2
10.	özür dilemek	2
11.	yola koyulmak	2
12.	<i>ağzı kulaklarına varmak</i>	1
13.	bindiği dalı kesmek	1
14.	bir ileri bir geri	1
15.	bir sağa bir sola dönmek	1
16.	çaba sarf etmek	1
17.	değerini bilmek	1
18.	gelip çatmak	1
19.	gurur duymak	1
20.	içi sızlamak	1
21.	ikram etmek	1
22.	izin vermek	1
23.	kanat açmak	1
24.	kapı kapı dolaşmak	1
25.	karar vermek	1
26.	kendini adamak	1
27.	minnettar kalmak	1
28.	mutlu olmak	1
29.	poz vermek	1
30.	resim çekmek	1
31.	sarf etmek	1
32.	sözünden çıkmamak	1
33.	sözünü tutmak	1
34.	surat asmak	1
35.	su gibi geçmek	1
36.	şükür etmek	1
37.	tüyleri diken diken olmak	1

Çizelge 3.9 (Devam): Son Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan Deyimler

38.	<i>üç aşağı beş yukarı</i>	1
39.	üstesinden gelmek	1
40.	vakit geçirmek	1
41.	yerinden fırlamak	1
42.	yerli yerinde olmak	1

Çizelgede italik harfle gösterilen deyimler, öğrencilerin etkinlikler kapsamında öğrendikleri ve son test kompozisyon uygulamalarında kullanmayı tercih ettikleri hedef deyimlerdir.

Öğrencilerin ön test ve son test kompozisyon uygulamalarındaki deyim kullanımına dair veriler aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 3.3:Ön Test ve Son Test Deyim Kullanımı

Öğrenciler ön test kompozisyon uygulamalarında toplam 16 deyim kullanırken, son test kompozisyon uygulamalarında toplam 77 deyim kullanmışlardır. Ön test uygulamalarında kullanılan deyimlerin son test uygulamalarında kullanılan deyimlere karşı artış oranı % 381,25 düzeyindedir.

3.2 Etkinlikler Sonrası Yapılan Anlatımlara Yönelik Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin ürün dosyalarında yer alan ve etkinliklerin akabinde yapmış oldukları yazılı ve sözlü anlatımlarına yönelik bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir:

3.2.1 Şifreyi çöz etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Şifreyi Çöz etkinliğinde yer alan hedef kelimeler ve kodları aşağıda gösterilmiştir:

Çizelge 3.10: Şifreyi Çöz Etkinliğinde Yer Alan Hedef Kelimeler ve Kodları

Kod	Kelime
hk1	ustaca
hk2	hal
hk3	darmadağın
hk4	marangoz
hk5	baraj
hk6	ziyaret
hk7	artık
hk8	yabancı
hk9	sel
hk10	kavak

hk: hedef kelime

Şifreyi Çöz etkinliği sonrası, öğrencilerin yazılı anlatımlarında hedef kelimeleri kullanımına ilişkin bilgiler Çizelge 3.11’ de yer almaktadır.

Çizelge 3.11: Şifreyi Çöz Etkinliği Sonrası Yazılı Anlatımlarda Kullanılan Hedef Kelimeler

ŞİFREYİ ÇÖZ			
Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullanılan Kelimeler	Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullandığı Kelimeler
K1	-	E1	hk6, hk8
K2	hk5, hk8	E2	-
K3	-	E3	hk7
K4	hk1, hk2, hk8	E4	hk3, hk5, hk7

Çizelge 3.11 (Devam): Şifreyi Çöz Etkinliği Sonrası Yazılı Anlatımlarda Kullanılan Hedef Kelimeler

K5	hk8	E5	hk7
K6	-	E6	hk5, hk9, hk8,
K7	hk1, hk3, hk6	E7	hk1, hk9,
K8	-	E8	-
K9	hk6	E9	hk5, hk6
K10	-	E10	hk3, hk4, hk6

hk: hedef kelime

Şifreyi Çöz etkinliği sonrası yapılan yazılı anlatımlarda, hedef kelimelerden olan *ustacakelimesinin* 3 öğrenci, *hâl* kelimesinin 1 öğrenci, *darmadağın* kelimesinin 3 öğrenci, *marangoz* kelimesinin 1 öğrenci, *baraj* kelimesinin 4 öğrenci, *ziyaret* kelimesinin 5 öğrenci, *artık* kelimesinin 3 öğrenci, *yabancı* kelimesinin 5 öğrenci, *sel* kelimesinin 2 öğrenci tarafından kullanıldığı görülmektedir.

Bu etkinlikte kodlanan kelimelerden yalnızca *kavak* kelimesi yazılı anlatımlarda kullanılmamıştır. Ayrıca bu etkinlik sonrası **K1, K3, K6, K8, K10, E2, E8**'in yazılı anlatımlarında hedef kelimelerden hiçbirini tercih etmediği görülmektedir.

3.2.2 Kelime günlüğü ve kelime kumbarası etkinliklerine yönelik bulgular ve yorum

Kelime Günlüğü etkinliğinde yer alan hedef kelimeler ve kodları aşağıda gösterilmiştir:

Çizelge 3.12: Kelime Günlüğü Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları

Kod	Kelime	Kod	Kelime	Kod	Kelime
hk11	sonsuz	hk21	garip	hk31	bağımsızlık
hk12	toplum	hk22	gelenek	hk32	mühendis
hk13	rehber	hk23	çatışma	hk33	Kordon
hk14	saadet	hk24	müthiş	hk34	Kilim

Çizelge 3.12 (Devam): Kelime Günlüğü Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları

hk15	varlık	hk25	gizemli	hk35	İlgi
hk16	sivil	hk26	kürsü		
hk17	muhtaç	hk27	tembih		
hk18	çıkart	hk28	öfke		
hk19	ürkek	hk29	fırsat		
hk20	mantıklı	hk30	tür		

hk: hedef kelime

Kelime Günlüğü ve Kelime Kumbarası etkinliği sonrası, öğrencilerin yazılı anlatımlarında hedef kelimeleri kullanımına ilişkin bilgiler Çizelge 3.13’de yer almaktadır.

Çizelge 3.13: Kelime Günlüğü ve Kelime Kumbarası Etkinlikleri Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler

KELİME GÜNLÜĞÜ & KELİME KUMBARASI			
Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullanılan Kelimeler	Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullandığı Kelimeler
K1	hk11, hk14, hk27	E1	hk7, hk8, hk11, hk13, hk29
K2	hk15	E2	hk11, hk22, hk27
K3	hk6, hk24	E3	hk15, hk21
K4	hk5, hk10, hk11	E4	hk2, hk8, hk16, hk23
K5	hk2, hk17, hk18, hk29	E5	hk11, hk12, hk14, hk16
K6	hk6, hk8, hk10, hk30	E6	hk11, hk14, hk20, hk29
K7	hk11, hk19, hk23, hk24	E7	hk6, hk11, hk29
K8	hk11	E8	hk4, hk29
K9	hk11, hk13, hk14, hk16, hk21	E9	hk11, hk14, hk15
K10	hk18, hk20, hk32, hk33, hk35	E10	hk15, hk17, hk19, hk21

hk: hedef kelime

Kelime Günlüğü ve Kelime Kumbarası etkinlikleri sonrası yapılan yazılı anlatımlarda, hedef kelimelerden olan sonsuz kelimesinin 11 öğrenci, *toplum*

kelimesinin 1 öğrenci, *rehber* kelimesinin 2 öğrenci, *saadet* kelimesinin 5 öğrenci, *varlık* kelimesinin 4 öğrenci, *sivil* kelimesinin 3 öğrenci, *muhtaç* kelimesinin 2, *çıkar* kelimesinin 2 öğrenci, *ürkek* kelimesinin 2 öğrenci *mantıklı* kelimesinin 2 öğrenci, *garip* kelimesinin 3 öğrenci, *gelenek* kelimesinin 1 öğrenci, *çatışma* kelimesinin 2 öğrenci, *müthiş* kelimesinin 2 öğrenci, *tembih* kelimesinin 2 öğrenci, *fırsat* kelimesinin 5 öğrenci, *tür* kelimesinin 1 öğrenci, *mühendis* kelimesinin 1 öğrenci, *ilgi* kelimesinin 1 öğrenci tarafından kullanıldığı görülmektedir.

Bu etkinliklerde kodlanan hedef kelimelerden *gizemli*, *kürsü*, *öfke*, *bağımsızlık*, *kilim* kelimeleri yazılı anlatımlarda kullanılmamıştır. Ayrıca Şifreyi Çöz etkinliğinde kodlanan *hâl*, *marangoz*, *baraj*, *ziyaret*, *artık*, *yabancı* kelimelerinin bu etkinlikte de kullanıldığı görülmektedir. Etkinlikler sonrası yapılan yazılı anlatımda tüm öğrencilerin hedef kelimeleri çalışmalarında kullandıkları tespit edilmiştir.

3.2.3 Konuşan kelimeler etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Konuşan Kelimeler etkinliğinde yer alan hedef kelimeler ve kodları aşağıda gösterilmiştir:

Çizelge 3.14: Konuşan Kelimeler Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları

Kod	Kelime	Kod	Kelime
hk18	çıkar	hk42	toplum
hk20	mantıklı	hk43	okuyucu
hk36	benzer	hk44	kesin
hk37	dalgın	hk29	fırsat
hk13	rehber	hk35	ilgi
hk38	masal	hk30	tür
hk39	gök	hk27	tembih
hk40	millet	hk32	mühendis
hk41	keyif	hk45	kaygı
hk28	öfke	hk46	keşif

hk: hedef kelime

Konuşan Kelimeler etkinliğinde öğrencilerin sunularında anlatmak için seçtiği hedef kelimelere ilişkin bilgiler Çizelge 3.15’ de yer almaktadır.

Çizelge 3.15: Konuşan Kelimeler Etkinliği Sırasında Kullanılan Hedef Kelimeler

KONUŞANKELİMELER					
Öğrenci	Sunu İçin Seçilen Kelime	Hedef kelimeler	Öğrenci	Sunu İçin Seçilen Kelime	Hedef Kelimeler
K1	hk18	hk6, hk8, hk27	E1	hk30	
K2	hk37		E2	hk27	
K3	hk35	hk13	E3	hk38	
K4	hk36		E4	hk39	
K5	hk43		E5	hk13	hk21
K6	hk28	hk6	E6	hk40	hk31
K7	hk42	hk3	E7	hk32	
K8	hk29		E8	hk46	hk1
K9	hk45	hk17	E9	hk44	hk25
K10	hk41	hk6, hk8	E10	hk20	

hk: hedef kelime

Konuşan Kelimeler etkinliğinde 9 öğrenci daha önceki etkinliklerde karşılaştıkları *çıkar, mantıklı, rehber, öfke, fırsat, ilgi, tür, tembih, mühendis* kelimelerini anlatmak için tercih ederken; 11 öğrenci ise farklı olarak *masal, benzer, dalgın, gök, millet, keyif, toplum, okuyucu, kesin, kaygı, keşif* kelimelerini anlatımlarında kullanmayı tercih etmişlerdir.

Ayrıca öğrencilerin daha önceki etkinliklerde karşılaştıkları *yabancı, ziyaret, tembih, bağımsızlık, garip, darmadağın, gizemli, ürkek, ustaca ve muhtaç* kelimelerini bu etkinlikte de kullanıldığı görülmektedir.

3.2.4 Eşimi bul etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Eşimi Bul etkinliğinde yer alan hedef kelimeler ve kodları aşağıda gösterilmiştir:

Çizelge 3.16:Eşimi Bul Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları

Kod	Kelime	Kod	Kelime	Kod	Kelime	Kod	Kelime
hk47	okul	hk14	saadet	hk63	yıl	hk69	sene
hk48	cevap	hk54	anlam	hk64	vatan	hk70	alaka
hk49	deneyim	hk55	kılavuz	hk65	doktor	hk71	görüşme
hk31	bağımsızlık	hk56	mektep	hk66	olay	hk30	tür
hk50	barış	hk57	yanıt	hk67	sema	hk72	hekim
hk51	mutluluk	hk58	kızgınlık	hk40	millet	hk73	yurt
hk52	mana	hk59	sulh	hk35	ilgi	hk74	vaka
hk13	rehber	hk60	tecrübe	hk6	ziyaret	hk75	ulus
hk53	kelime	hk61	istiklal	hk68	çeşit		
hk28	Öfke	hk62	sözcük	hk39	gök		

hk: hedef kelime

Eşimi Bul etkinliği sonrası, öğrencilerin yazılı anlatımlarında hedef kelimeleri kullanımına ilişkin bilgiler Çizelge 3.17’de yer almaktadır.

Çizelge 3.17: Eşimi Bul Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler

EŞİMİ BUL			
Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullanılan Kelimeler	Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullandığı Kelimeler
K1	hk28, hk50, hk58, hk59, hk63, hk66, hk69	E1	hk6, hk47, hk48, hk56, hk57, hk64, hk68, hk73,
K2	hk30, hk48, hk49, hk57, hk60, hk68, hk70	E2	hk30, hk65, hk68, hk72
K3	hk30, hk48, hk49, hk57, hk60, hk68, hk70	E3	hk31, hk40, hk50, hk59, hk61, hk64, hk73, hk75

Çizelge 3.17 (Devam): Eşimi Bul Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler

K4	hk49, hk60, hk68, hk71, hk72	E4	hk40,hk50, hk59,hk64,hk73
K5	hk47, hk56, hk63, hk65, hk69, hk70	E5	hk40, hk47, hk64, hk73, hk75
K6	hk52, hk54, hk65, hk66, hk72, hk74	E6	hk28, hk47, hk48, hk56, hk57, hk58
K7	hk47, hk48, hk56, hk57	E7	hk14, hk28, hk50
K8	hk65, hk68, hk72	E8	hk47, hk49, hk53, hk56, hk60, hk62
K9	hk56, hk57, hk63, hk69	E9	hk13, hk14, hk47, hk51, hk55, hk56
K10	hk31, hk47, hk56, hk61, hk66, hk74	E10	hk47, hk65, hk66, hk68, hk71, hk72, hk74

hk: hedef kelime

Eşimi Bul etkinliği sonrası yapılan yazılı anlatımlarda, hedef kelimelerden olan *okul* kelimesinin 9 öğrenci, *cevap* kelimesinin 5 öğrenci, *deneyim* kelimesinin 4 öğrenci, *barış* kelimesinin 4 öğrenci, *mutluluk* kelimesinin 1 öğrenci, *mana* kelimesinin 1 öğrenci, *kelime* kelimesinin 1 öğrenci, *anlam* kelimesinin 1 öğrenci, *kılavuz* kelimesinin 1 öğrenci, *mektep* kelimesinin 4 öğrenci, *yanıt* kelimesinin 2 öğrenci, *kızgınlık* kelimesinin 1 öğrenci, *sulh* kelimesinin 2 öğrenci, *tecrübe* kelimesinin 1 öğrenci, *istiklâl* kelimesinin 1 öğrenci, *sözcük* kelimesinin 1 öğrenci, *yıl* kelimesinin 3 öğrenci, *vatan* kelimesinin 4 öğrenci, *doktor* kelimesinin 2 öğrenci, *olay* kelimesinin 1 öğrenci, *çeşit* kelimesinin 7 öğrenci, *sene* kelimesinin 3 öğrenci, *âlâkâ* kelimesinin 3 öğrenci, *görüŖme* kelimesinin 2 öğrenci, *hekim* kelimesinin 5 öğrenci, *yurt* kelimesinin 4 öğrenci, *vaka* kelimesinin 3 öğrenci, *ulus* kelimesinin 2 öğrenci tarafından kullanıldığı görülmektedir.

Bu etkinlikte kodlanan hedef kelimelerden olan *semâ* kelimesi, yazılı anlatımlarda öğrenciler tarafından kullanılmamıştır. Ayrıca öğrencilerin daha önceki etkinliklerde karşılaştıkları bağımsızlık, *rehber*, *öfke*, *saadet*, *millet*, *ilgi*, *ziyaret*, *gök* ve *tür* kelimelerinin öğrenciler tarafından bu etkinlikte de kullanıldığı görülmektedir. Etkinlikler sonrası yapılan yazılı anlatımda tüm öğrencilerin bu etkinlikte kodlanan hedef kelimeleri çalışmalarında kullandığı tespit edilmiştir.

3.2.5 Kelime hazinesi etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Kelime Hazinesi etkinliğinde yer alan hedef kelimeler ve kodları aşağıda gösterilmiştir:

Çizelge 3.18: Kelime Hazinesi Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları

Kod	Kelime	Kod	Kelime
hk76	havalı	hk84	türlü
hk77	özgürlük	hk85	yenilik
hk78	iyilik	hk86	yolluk
hk79	sevgi	hk87	sergi
hk80	kararlı	hk15	varlık
hk8	yabancı	hk88	kalemlik
hk81	canlı	hk89	silgi
hk20	mantıklı	hk90	insanca
hk82	türkçe	hk1	ustaca
hk83	sonsuzluk		

hk: hedef kelime

Kelime Hazinesi etkinliği sonrası, öğrencilerin yazılı anlatımlarında hedef kelimeleri kullanımına ilişkin bilgiler Çizelge 3.19' de yer almaktadır.

Çizelge 3.19: Kelime Hazinesi Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler

KELİME HAZİNESİ			
Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullanılan Kelimeler	Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullandığı Kelimeler
K1	hk76, hk20, hk84, hk1, hk80, hk85	E1	hk8, hk77, hk81, hk84, hk86
K2	hk15, hk76	E2	hk14, hk35, hk74, hk84
K3	hk76, hk81, hk84	E3	hk77

Çizelge 3.19 (Devam): Kelime Hazinesi Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler

K4	hk11, hk16, hk78	E4	hk19
K5	-	E5	hk83
K6	hk19	E6	hk84
K7	hk8, hk27, hk90	E7	-
K8	hk39	E8	hk78, hk85
K9	hk11	E9	hk80
K10	hk82	E10	hk84

hk: hedef kelime

Kelime Hazinesi etkinliği sonrası yapılan yazılı anlatımlarda, hedef kelimelerden olan *havalı* kelimesinin 3 öğrenci, *özgürlük* kelimesinin 2 öğrenci, *iyilik* kelimesinin 2 öğrenci, *kararlı* kelimesinin 2 öğrenci, *canlı* kelimesinin 2 öğrenci, *Türkçe* kelimesinin 1 öğrenci, sonsuzluk kelimesinin 1 öğrenci, *türlü* kelimesinin 6 öğrenci, *yenilik* kelimesinin 2 öğrenci, *yolluk* kelimesinin 1 öğrenci, *silgi* kelimesinin 1 öğrenci tarafından kullanıldığı görülmektedir.

Bu etkinlikte kodlanan hedef kelimelerden *sevgi*, *sergi*, *kalemlik*, *insanca* kelimeleri yazılı anlatımlarda kullanılmamıştır. Ayrıca öğrencilerin daha önceki etkinliklerde karşılaştıkları *ustaca*, *yabancı*, *sonsuz*, *varlık*, *sivil*, *fırsat*, *mantıklı*, *tembih* ve *ilgi* kelimelerinin öğrenciler tarafından bu etkinlikte de kullanıldığı görülmektedir. Etkinlikler sonrası yapılan yazılı anlatımda **K5** ve **E7**'nin hedef kelimeleri çalışmalarında kullanmadıkları tespit edilmiştir.

3.2.6 Sürprizkelimeler etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Sürpriz Kelimeler etkinliğinde yer alan hedef kelimeler ve kodları aşağıda gösterilmiştir:

Çizelge 3.20: Sürpriz Kelimeler Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları

Kod	Kelime	Kod	Kelime
hk91	zeki	hk97	kılık
hk92	çalışkan	hk98	kıyafet
hk93	düzenli	hk85	yenilik

Çizelge 3.20 (Devam): Sürpriz Kelimeler Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları

hk94	planlı	hk99	Cumhuriyet
hk95	yeni	hk100	yönetim
hk96	harf		

hk: hedef kelime

Sürpriz Kelimeler etkinliği sonrası, öğrencilerin yazılı anlatımlarında hedef kelimeleri kullanımına ilişkin bilgiler Çizelge 3.21’ de yer almaktadır.

Çizelge 3.21: Sürpriz Kelimeler Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler

SÜRPRİZ KELİMELER			
Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullanılan Kelimeler	Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullandığı Kelimeler
K1	hk23, hk91, hk92, hk93	E1	hk73, hk91, hk92, hk93, hk94, hk95, hk96, hk97, hk98, hk99
K2	hk40, hk91, hk93,	E2	-
K3	hk73, hk91, hk92, hk95, hk96, hk99	E3	hk61, hk91, hk92, hk93, hk95, hk96, hk99
K4	hk11, hk85, hk91, hk92, hk99	E4	hk91, hk93, hk94
K5	-	E5	hk9, hk92
K6	hk73, hk91, hk92	E6	hk91, hk92, hk93, hk94
K7	hk91, hk92	E7	hk92, hk93, hk94, hk99
K8	hk91, hk92	E8	hk40, hk91, hk92, hk99
K9	hk92, hk94, hk99	E9	hk85, hk91, hk92
K10	hk85, hk91, hk99	E10	hk73, hk99

hk: hedef kelime

Sürpriz Kelimeler etkinliği sonrası yapılan yazılı anlatımlarda, hedef kelimelerden olan *zeki* kelimesinin 14 öğrenci, *çalışkan* kelimesinin 14 öğrenci, *düzenli* kelimesinin 7 öğrenci, *planlı* kelimesinin 5 öğrenci, *yeni* kelimesinin 3 öğrenci, *harf*

kelimesinin 3 öğrenci, *kılık* kelimesinin 1 öğrenci, *kıyafet* kelimesinin 1 öğrenci, *Cumhuriyet* kelimesinin 9 öğrenci tarafından kullanıldığı görülmektedir.

Bu etkinlikte kodlanan hedef kelimelerden sadece *yönetim* kelimesi yazılı anlatımlarda öğrenciler tarafından kullanılmamıştır. Ayrıca öğrencilerin daha önceki etkinliklerde karşılaştıkları *sel, sonsuz, çatışma, millet, istiklal, yurt* kelimelerinin öğrenciler tarafından bu etkinlikte de kullanıldığı görülmektedir. Etkinlikler sonrası yapılan yazılı anlatımda **K5** ve **E2**'nin hedef kelimeleri çalışmalarında kullanmadıkları tespit edilmiştir.

Sürpriz Kelimeler etkinliğinde yer alan hedef ikilemeler ve kodları aşağıda gösterilmiştir:

Çizelge 3.22: Sürpriz Kelimeler Etkinliğindeki Hedef İkilemeler ve Kodları

Kod	İkileme
hi1	güzel güzel
hi2	ışıl ışıl
hi3	şırıl şırıl
hi4	lıkırlıkır
hi5	ayrı ayrı
hi6	pırıl pırıl
hi7	gıcır gıcır
hi8	kıkır kıkır
hi9	renk renk
hi10	sinirli sinirli

hi: hedef ikileme

Sürpriz Kelimeler etkinliği sonrası, öğrencilerin yazılı anlatımlarında hedef ikilemeleri kullanımına ilişkin bilgiler Çizelge 3.23' de yer almaktadır.

Çizelge 3.23: Sürpriz Kelimeler Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef İkilemeler

SÜRPRİZ KELİMELER			
Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullanılan İkilemeler	Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullandığı İkilemeler
K1	hi1, hi4	E1	hi3, hi4, hi6, hi9
K2	-	E2	hi4, hi5, hi9
K3	hi3, hi4, hi5, hi9	E3	hi3, hi4, hi5, hi7, hi8, hi9
K4	hi3, hi9	E4	hi1, hi4, hi5, hi8, hi9,
K5	hi3, hi6, hi9	E5	hi3, hi5, hi6, hi7, hi8, hi9
K6	hi3, hi7	E6	hi6
K7	hi3, hi6, hi8	E7	hi1, hi4, hi5, hi7, hi8, hi9, hi10
K8	hi3, hi9	E8	hi8, hi10
K9	hi9	E9	hi1, hi6
K10	hi4	E10	-

hi: hedef ikileme

Sürpriz Kelimeler etkinliği sonrası yapılan yazılı anlatımlarda, hedef ikilemelerden olan *güzel güzel* ikilemesinin 4 öğrenci, *şırıl şırıl* ikilemesinin 9 öğrenci, *lıkır lıkır* ikilemesinin 8 öğrenci, *ayrı ayrı* ikilemesinin 6 öğrenci, *pırıl pırıl* ikilemesinin 6 öğrenci, *gıcır gıcır* ikilemesinin 4 öğrenci, *kıkır kıkır* ikilemesinin 6 öğrenci, *renk renk* ikilemesinin 11 öğrenci, *sinirli sinirli* ikilemesinin 2 öğrenci tarafından kullanıldığı görülmektedir.

Bu etkinlikte kodlanan hedef ikilemelerden sadece *ışıl ışıl* ikilemesinin yazılı anlatımlarda öğrenciler tarafından kullanılmadığı görülmektedir. Etkinlikler sonrası yapılan yazılı anlatımda **K2** ve **E10**'nun hedef ikilemeleri çalışmalarında kullanmadıkları tespit edilmiştir.

3.2.7 Kelime çarkı etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Kelime Çarkı etkinliğinde yer alan hedef kelimeler ve kodları aşağıda gösterilmiştir:

Çizelge 3.24: Kelime Çarkı Etkinliğindeki Hedef Kelimeler ve Kodları

	Kelime	Kod	Kelime
hk101	kalabalık	hk106	trafik
Hk10	kavak	hk28	öfke
hk102	gösterişli	hk107	koloni
hk103	kilim	hk37	dalgın
hk31	bağımsızlık	hk108	kırlangıç
hk26	kürsü	hk109	karyola
hk104	gövde	hk32	mühendis
hk105	kral	hk91	zeki

hk: hedef kelime

Kelime Çarkı etkinliği sonrası, öğrencilerin yazılı anlatımlarında hedef kelimeleri kullanımına ilişkin bilgiler Çizelge 3.25’de yer almaktadır.

Çizelge 3.25: Kelime Çarkı Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler

KELİME ÇARKI			
Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullanılan Kelimeler	Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullandığı Kelimeler
K1	hk10, hk31, hk61, hk91, hk108	E1	hk10, hk28,hk31, hk91, hk108
K2	hk10, hk31, hk91, hk108	E2	hk10, hk17, hk91
K3	hk10, hk31, hk91, hk108	E3	hk10, hk31, hk91, hk108
K4	hk10, hk91, hk108hk35, hk104	E4	hk10, hk31, hk91, hk107, hk108
K5	hk10,hk91, hk108	E5	hk10, hk91, hk108
K6	hk67, hk91, hk108	E6	hk10, hk79, hk91, hk108
K7	hk8, hk10, hk31, hk91, hk108	E7	hk10, hk31, hk91, hk108

Çizelge 3.25 (Devam): Kelime Çarkı Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler

K8	hk7, hk10, hk91, hk108	E8	hk10, hk31, hk91, hk108
K9	hk10, hk91, hk108	E9	hk91, hk108
K10	hk6, hk10, hk24, hk31, hk91, hk103hk108	E10	hk10, hk31, hk91, hk108

hk: hedef kelime

Kelime Çarkı etkinliği sonrası yapılan yazılı anlatımlarda, hedef kelimelerden olan *kilim* kelimesinin 1 öğrenci, *gövde* kelimesinin 1 öğrenci, *koloni* kelimesinin 1 öğrenci, *kırlangıç* kelimesinin ise 19 öğrenci tarafından kullanıldığı görülmektedir.

Bu etkinlikte kodlanan hedef kelimelerden *kalabalık*, *gösterişli*, *kral*, *trafik*, *karyola* kelimeleri yazılı anlatımlarda kullanılmamıştır. Ayrıca öğrencilerin daha önceki etkinliklerde karşılaştıkları *ziyaret*, *artık*, *yabancı*, *kavak*, *muhtaç*, *müthiş*, *öfke*, *bağımsızlık*, *ilgi*, *istiklâl*, *sema*, *sevgi* ve *zeki* kelimelerinin öğrenciler tarafından bu etkinlikte de kullanıldığı görülmektedir. Etkinlikler sonrası yapılan yazılı anlatımda tüm öğrencilerin hedef kelimeleri çalışmalarında kullandıkları tespit edilmiştir.

3.2.8 Deyim deyip geçme etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Deyim Deyip Geçme etkinliğinde yer alan hedef deyimler ve kodları aşağıda gösterilmiştir:

Çizelge 3.26: Deyim Deyip Geçme Etkinliğindeki Hedef Deyimler ve Kodları

Kod	Deyim
hd1	yerinden fırlamak
hd2	hesap sormak
hd3	yüzünü asmak
hd4	gevezeliği ele almak
hd5	gözünü bir yere dikmek
hd6	gurur duymak
hd7	üç aşağı beş yukarı

Çizelge 3.26 (Devam): Deyim Deyip Geçme Etkinliğindeki Hedef Deyimler ve Kodları

hd8	bir kulağından girip bir kulağından çıkmak
hd9	burun kıvrırmak
hd10	ağız kulaklarına varmak

hd: hedef deyim

Deyim Deyip Geçme etkinliği sonrası, öğrencilerin yazılı anlatımlarında hedef deyimleri kullanımına ilişkin bilgiler Çizelge 3.27’ de yer almaktadır.

Çizelge 3.27: Deyim Deyip Geçme Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Deyimler

DEYİM DEYİP GEÇME			
Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullanılan Deyimler	Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullandığı Deyimler
K1	hd8	E1	hd9
K2	hd7, hd10	E2	hd6, hd8
K3	hd1, hd8	E3	hd9
K4	hd10	E4	hd8
K5	hd2, hd9	E5	hd8
K6	hd9	E6	hd9
K7	hd8	E7	-
K8	hd9	E8	hd9
K9	hd9	E9	hd8
K10	hd3, hd9	E10	hd9

hd: hedef deyim

Deyim Deyip Geçme etkinliği sonrası yapılan yazılı anlatımlarda, hedef deyimlerden olan *yerinden fırlamak* deyiminin 1 öğrenci, *hesap sormak* deyiminin 1 öğrenci, *yüzünü asmak* deyiminin 1 öğrenci, *gurur duymak* deyiminin 1 öğrenci, *üç aşağı beş yukarı* deyiminin 1 öğrenci, *bir kulağından girip bir kulağından çıkmak* deyiminin 7 öğrenci, *burun kıvrırmak* deyiminin 10 öğrenci, *ağız kulaklarına varmak* deyiminin 2

öğrenci tarafından kullanıldığı görülmektedir. Etkinlikler sonrası yapılan yazılı anlatımda *E7*'nin hedef deyimler yerine “*saçlarına ak düşmek*” deyimini tercih ettiği görülmüştür.

Deyim Deyip Geçme etkinliği sonrası, öğrencilerin yazılı anlatımlarında hedef kelimeleri kullanımına ilişkin bilgiler Çizelge 3.28’de yer almaktadır.

Çizelge 3.28: Deyim Deyip Geçme Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler

DEYİM DEYİP GEÇME			
Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullanılan Kelimeler	Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullandığı Kelimeler
K1	hk14, hk27, hk47, hk81	E1	hk47, hk58, hk98
K2	-	E2	hk35, hk47
K3	hk28, hk58	E3	hk28
K4	-	E4	-
K5	hk2, hk47, hk66, hk98	E5	hk47, hk58
K6	hk24	E6	hk2, hk102
K7	hk47	E7	hk2
K8	hk66, hk78	E8	hk101
K9	hk36	E9	-
K10	-	E10	hk47

hk: hedef kelime

Deyim Deyip Geçme etkinliği sonrası yapılan yazılı anlatımda, öğrencilerin daha önceki etkinliklerde karşılaştıkları kelimelerden olan *hâl* kelimesinin 2 öğrenci, *saadet* kelimesinin 1 öğrenci, *müthiş* kelimesinin 1 öğrenci, *tembih* kelimesinin 1 öğrenci, *öfke* kelimesinin 2 öğrenci, *ilgi* kelimesinin 1 öğrenci, *benzer* kelimesinin 1 öğrenci, *okul* kelimesinin 7 öğrenci, *kızgınlık* kelimesinin 3 öğrenci, *olay* kelimesinin 2 öğrenci, *iyilik* kelimesinin 1 öğrenci, *canlı* kelimesinin 1 öğrenci, *kıyafet* kelimesinin 2 öğrenci, *kalabalık* kelimesinin 1 öğrenci ve *gösterişli* kelimesinin 1 öğrenci tarafından kullanıldığı görülmektedir.

Bu etkinlikte yeni hedef kelimeler kodlamaya alınmamıştır. Etkinlik sonrası yapılan yazılı anlatımda **K2, K4, K10, E4** ve **E9**'un daha önceki etkinliklerde kodlanan hedef kelimeleri çalışmalarında kullanmadığı tespit edilmiştir.

3.2.9 Zıt kardeşler etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Zıt Kardeşler etkinliğinde yer alan hedef kelimeler ve kodları aşağıda gösterilmiştir:

Çizelge 3.29: Zıt Kardeşler Etkinliğinde Yer Alan Hedef Kelimeler ve Kodları

Kod	Kelime	Kod	Kelime	Kod	Kelime
hk110	uzun	hk119	küçük	hk128	ileri
hk111	güzel	hk120	kalın	hk129	doğu
hk112	büyük	hk121	açık	hk130	yukarı
hk113	ince	hk122	beyaz	hk131	batı
hk114	koyu	hk123	sol	hk132	geri
hk115	siyah	hk124	kötü	hk133	iyi
hk116	sağ	hk125	sıcak	hk134	soğuk
hk117	kısa	hk126	yumuşak	hk135	sert
hk118	çirkin	hk127	aşağı		

hk: hedef kelime

Zıt Kardeşler etkinliği sonrası, öğrencilerin yazılı anlatımlarında hedef kelimeleri kullanımına ilişkin bilgiler Çizelge 3.30' da yer almaktadır.

Çizelge 3.30: Zıt Kardeşler Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler

ZIT KARDEŞLER			
Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullanılan Kelimeler	Öğrenci	Yazılı Anlatımda Kullandığı Kelimeler
K1	hk114, hk115, hk116, hk127, hk128	E1	hk110, hk111, hk112, hk14, hk114, hk115, hk117, hk121
K2	hk48, hk117	E2	hk101, hk115
K3	hk111, hk115, hk117, hk125	E3	hk115

Çizelge 3.30 (Devam): Zıt Kardeşler Etkinliği Sonrası Kullanılan Hedef Kelimeler

K4	hk115	E4	hk111, hk115,
K5	hk91, hk110, hk114, hk115,	E5	hk115, hk118, hk120
K6	hk101, hk115, hk124, hk133,	E6	hk111, hk133
K7	-	E7	hk111, hk133
K8	hk48, hk82, hk111	E8	hk111
K9	hk117	E9	hk133
K10	hk110, hk111, hk113, hk119, hk122, hk133	E10	hk126, hk129, hk131, hk132, hk134, hk135

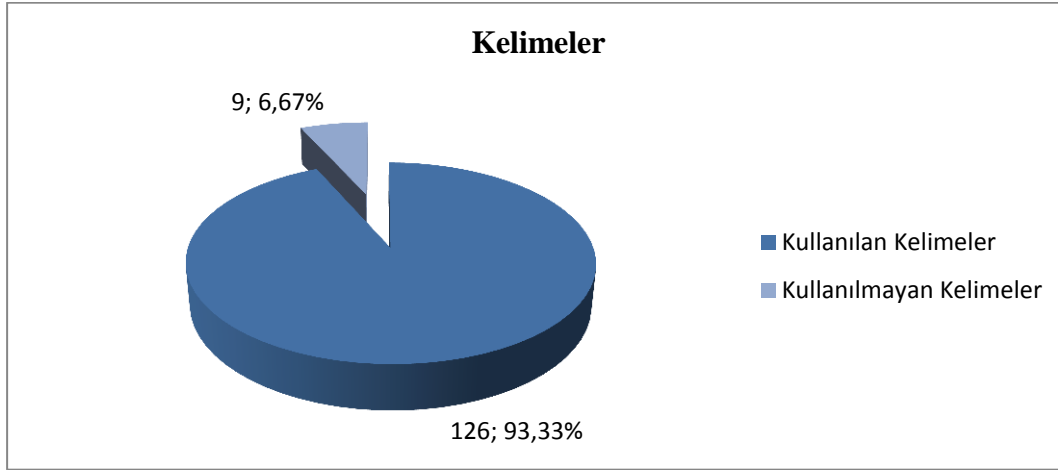
hk: hedef kelime

Zıt Kardeşler etkinliği sonrası yapılan yazılı anlatımlarda, hedef kelimelerden olan *uzun* kelimesinin 3 öğrenci, *güzel* kelimesinin 8 öğrenci, *büyük* kelimesinin 1 öğrenci, *ince* kelimesinin 1 öğrenci, *koyu* kelimesinin 3 öğrenci, *siyah* kelimesinin 10 öğrenci, *sağ* kelimesinin 1 öğrenci, *kısa* kelimesinin 4 öğrenci, *çirkin* kelimesinin 1 öğrenci, *küçük* kelimesinin 1 öğrenci, *kalın* kelimesinin 1 öğrenci, *açık* kelimesinin 1 öğrenci, *beyaz* kelimesinin 1 öğrenci, *kötü* kelimesinin 1 öğrenci, *sıcak* kelimesinin 1 öğrenci, *yumuşak* kelimesinin 1 öğrenci, *sert* kelimesinin 1 öğrenci, *aşağı* kelimesinin 1 öğrenci, *ileri* kelimesinin 1 öğrenci, *doğu* kelimesinin 1 öğrenci, *batı kelimesinin* 1 öğrenci, *geri* kelimesinin 1 öğrenci, *soğuk* kelimesinin 1 öğrenci, *iyi* kelimesinin 5 öğrenci tarafından kullanıldığı görülmektedir.

Bu etkinlikte kodlanan hedef kelimelerden olan *yukarı* kelimesi yazılı anlatımlarda öğrenciler tarafından kullanılmamıştır. Ayrıca öğrencilerin daha önceki etkinliklerde karşılaştıkları *saadet*, *cevap*, *Türkçe*, *zeki* ve *kalabalık* kelimelerinin öğrenciler tarafından bu etkinlikte de kullanıldığı görülmektedir. Etkinlikler sonrası yapılan yazılı anlatımda **K7'** nin bu etkinlikte kodlanan hedef kelimeleri çalışmalarında kullanmadığı tespit edilmiştir.

3.3 Öğrencilerin Ürün Dosyalarında Yer Alan Tüm Etkinliklere Yönelik Genel Bulgular ve Yorum

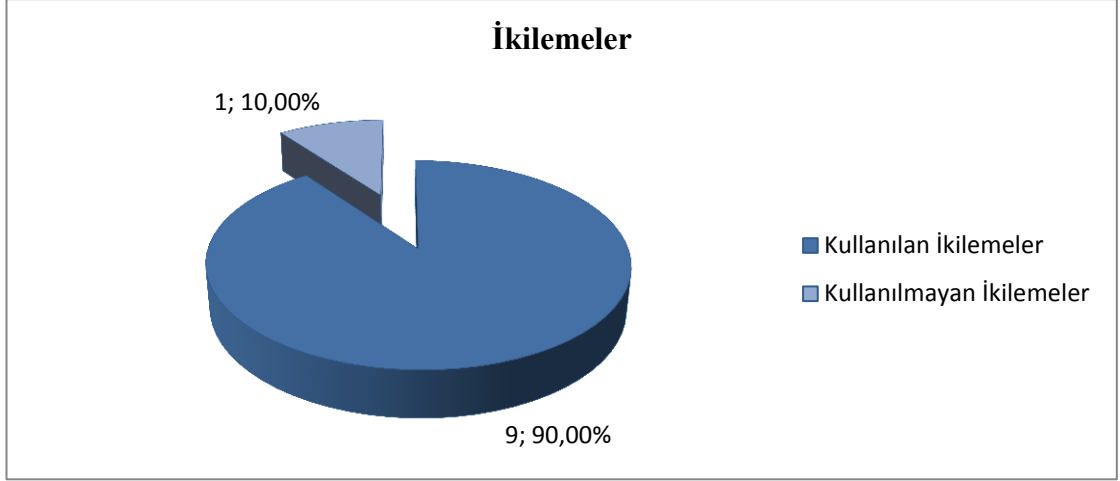
Öğrencilerin yazılı anlatımlarının tümü incelendiğinde, 135 hedef kelimedenden 126 hedef kelimeyi yazılı anlatımlarında kullandıkları ve üretici söz varlığına aldıkları görülmüştür. Öğrencilerin çalışma sonunda 9 kelimeyi (kursü, sergi, kalemlik, insanca, yönetim, kral, trafik, karyola ve yukarı) çalışmaların tümünde kullanmadıkları görülmüştür.

Şekil 3.4: Hedef Kelimelerin Yazılı Çalışmalarda Kullanım Oranı

Araştırmada oluşturulan hedef kelime listesinde toplam 135 kelime yer almaktadır. Çalışma grubu öğrencilerinin ürün dosyalarını oluşturan yazma çalışmalarında kullandıkları 126 kelime tüm kelime kullanımının% 93,33'ünü oluşturmaktadır.

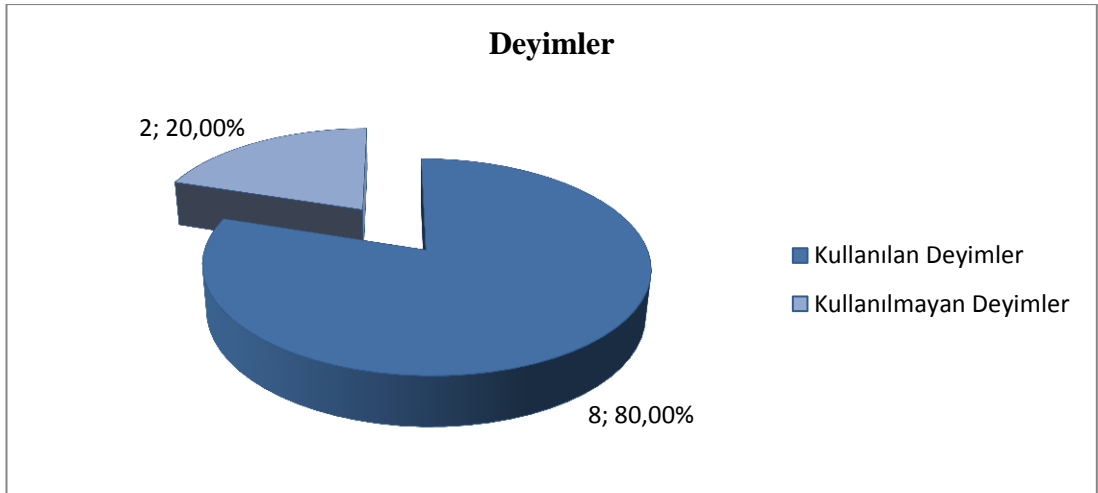
Öğrencilerin yazılı anlatımlarının tümü incelendiğinde, 10 hedef ikilemeden 9 hedef ikilemeyi yazılı anlatımlarında kullandıkları ve üretici söz varlığına aldıkları görülmüştür. Öğrencilerin çalışma sonunda 1 ikilemeyi (ışıl ışıl) çalışmaların tümünde kullanmadıkları görülmüştür.

Şekil3.5:Hedef İkilemelerin Yazılı Çalışmalarda Kullanım Oranı

Araştırmada oluşturulan hedef kelime listesinde toplam 10 ikileme yer almaktadır. Çalışma grubu öğrencilerinin ürün dosyalarını oluşturan yazma çalışmalarında kullandıkları 9 ikileme tüm ikileme kullanımının %90 'ını oluşturmaktadır.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarının tümü incelendiğinde, 10 hedef deyimden 8 hedef deyimi yazılı anlatımlarında kullandıkları ve üretici söz varlığına aldıkları görülmüştür. Öğrencilerin çalışma sonunda iki hedef deyimi (gevezeliği ele almak ve gözünü bir yere dikmek) çalışmaların tümünde kullanmadıkları görülmüştür.

Şekil3.6: Hedef Deyimlerin Yazılı Çalışmalarda Kullanım Oranı

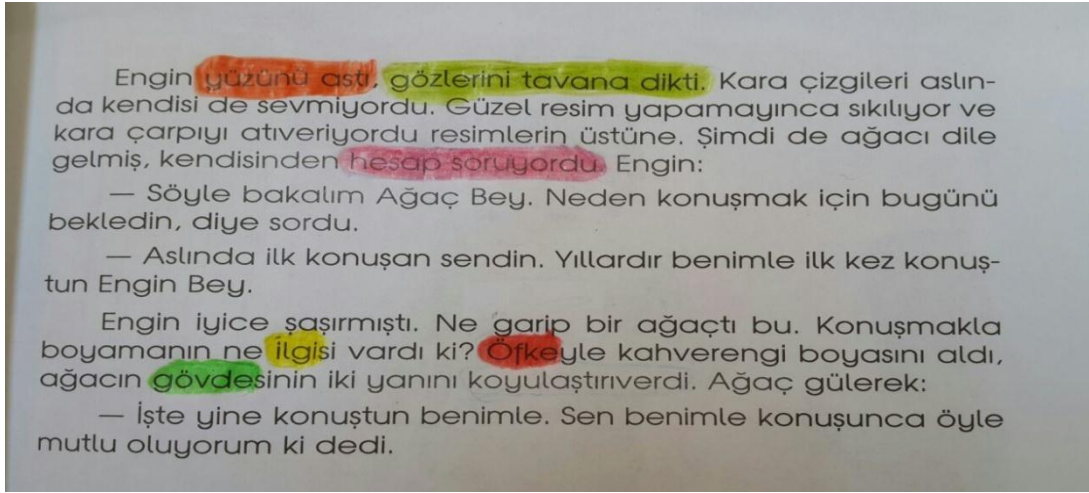
Araştırmada oluşturulan hedef kelime listesinde toplam 10 deyim yer almaktadır. Çalışma grubu öğrencilerinin ürün dosyalarını oluşturan yazma çalışmalarında kullandıkları 8 deyim tüm deyim kullanımının %80 'ini oluşturmaktadır.

3.4 Eylem Araştırması Sürecine Yönelik Bulgular ve Yorum

Bu bölümde eylem araştırması sürecinde ortaya çıkan bulgular yer almaktadır.

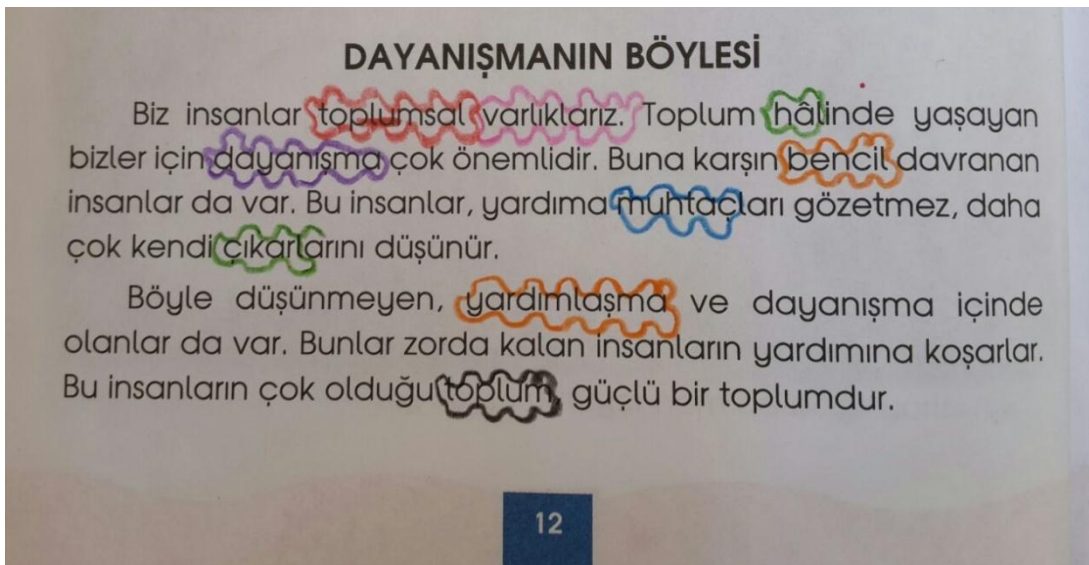
3.4.1 Etkinlikler sırasında öğrencilerin söz varlığı unsurlarına karşı eğilimleri

Etkinlikler sırasında bazı öğrencilerin ders kitaplarında ve yazı çalışmalarında kendiliğinden söz varlığı unsurlarını renklendirdiği görülmüştür. Öğrencilerin ders kitaplarında yaptıkları işaretlemeler aşağıda gösterilmiştir:

Şekil 3.7: Öğrenci Kitabı Örneği

E2 rumuzlu öğrenci etkinliklerde karşılaştığı söz varlığı unsurlarını Türkçe ders kitabında da işaretlemiştir.

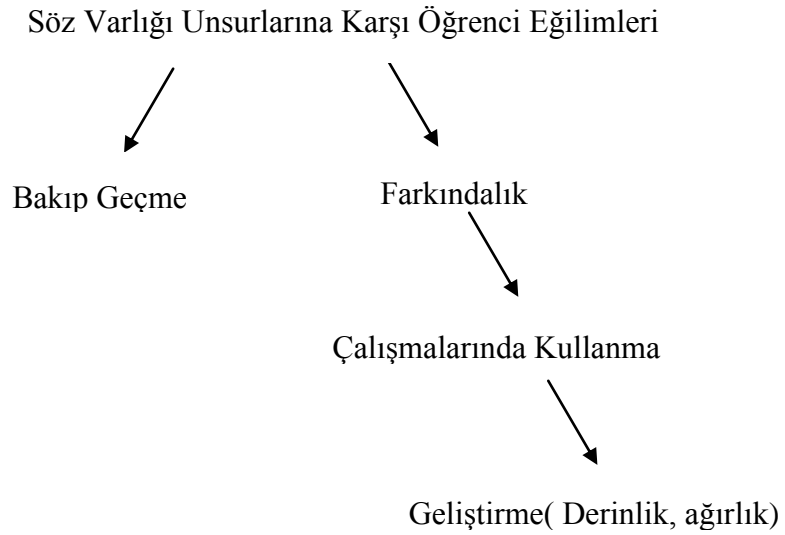

Şekil 3.8: Öğrenci Kitabı Örneği

K4 rumuzlu öğrenci etkinliklerde karşılaştığı söz varlığı unsurlarını Türkçe ders kitabında da işaretlemiştir.

Öğrencilerin üretici kelime hazinesini oluşturan yazma ve konuşma becerilerinde kullandıkları söz varlığı unsurlarını alıcı kelime hazinesini oluşturan okuma ve dinleme becerilerine de taşıdıkları görülmüştür. Ders kitabındaki metinleri okurken yazılı çalışmalarında kullandıkları hedef kelimeleri fark edip renklendirdikleri gözlemlenmiştir.

Araştırma süreci boyunca öğrencilerin söz varlığı unsurlarına karşı farklı yaklaşımlarda bulunduğu gözlemlenmiştir. Bu durum aşağıdaki şekil ile de gösterilebilir:

Şekil 3.9: Söz Varlığı Unsurlarına Karşı Öğrenci Eğilimleri

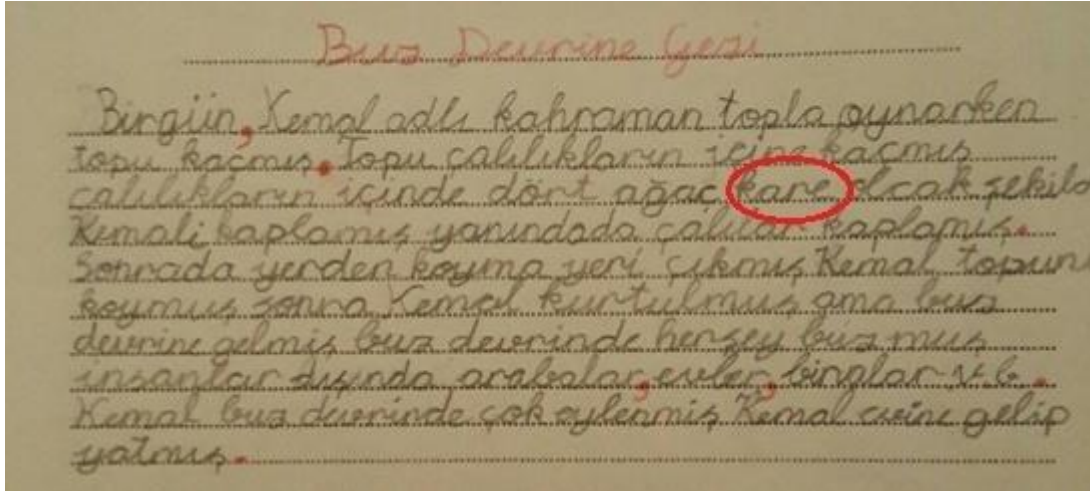
Okuma, yazma ve konuşma çalışmalarında bazı öğrenciler söz varlığı unsurlarını fark etmezken; bazıları ise farkındalık oluşturarak kitaplarında okuma parçalarını renklendirmenin yanı sıra çalışmalar esnasında yeni kelimeler, ikilemeler ve deyimlere karşı anlamları hakkında sorular sordukları ve akıl yürüttükleri görülmüştür. Ayrıca çalışma grubunda yer alan çoğu öğrencinin anlamlarını öğrendikleri bu unsurları benimseyerek çalışmalarına taşıdıkları gözlemlenmiştir.

3.4.2 Öğrencilerin yazılı anlatımlarında disiplinlerarasılık

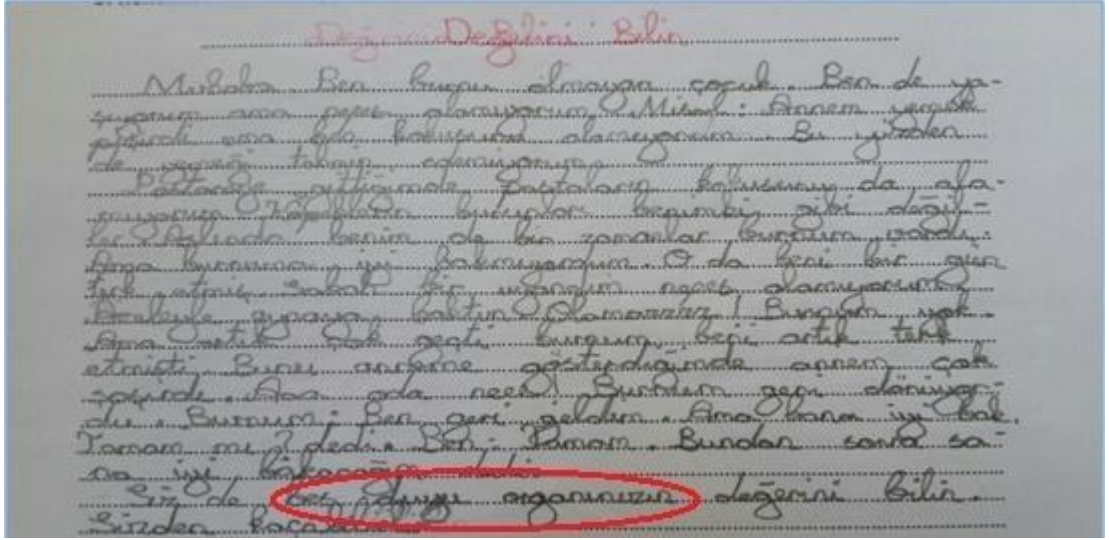
Araştırmada, öğrencilerin yazılı çalışmalarında farklı kelime olarak diğer derslerde öğrendiği kelime ve terimleri de kullandıkları bazı ifadelerde görülmüştür. Bu tür ifadelerin yer aldığı yazı çalışmaları aşağıda gösterilmiştir:

Şekil3.10: K1 Öğrencisinin Yazılı Çalışma Örneği

Şekil 3.11: E1 Öğrencisinin Yazılı Çalışma Örneği

Şekil 3.12: K4 Öğrencisinin Yazılı Çalışma Örneği

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları kare, cm, yüzey vb. ifadeleri matematik dersi; ses dalgası, canlı, varlık, oksijen, karbondioksit vb. ifadeleri fen bilimleri dersi; duyu organı, deprem, sağlıksız gıda, çevre temizliği ifadelerinde hayat bilgisi; chocolate ifadesinin İngilizcedeki kitaplarında karşımıza çıkan ifadeler oldukları gözlemlenmiştir.

3.4.3 Etkinliklerde kullanılan materyallerin çalışmalara yansımaları

Araştırma süresince etkinlikler için hazırlanan materyallerin öğrenciler tarafından kullanımlarına ilişkin bazı gözlemler araştırmacı günlüğüne dipnot olarak yansımıştır. Aşağıda bu konu ile ilgili olarak araştırmacı günlüğünden bölümler aktarılmaktadır:

*“...Kelime Kumbarası kelime öğretimi sürecinin evde de devam etmesine yol açtı...”
(Araştırmacı Günlüğü, 13.10.2014)*

*“...Kelime Günlüğü Panosuna her gün asılan renkli kelime kartları öğrencilerin dikkatini çeken bir unsur haline geldi. Öğrencilerin dersin başında “öğretmenim günün kelimesi” hatırlatmasını yapmalarını bu etkinliği benimsediklerinin bir göstergesiydi...”
(Araştırmacı Günlüğü, 07.11.2014).*

*“...Öğrencilerin sınıfta bulunan Kelime Çarkını teneffüslerde de çevirerek istediği zaman kelime öğrendiği bir oyun haline getirmeleri beklenmedik bir sonuçtu.”
(Araştırmacı Günlüğü, 18.11.2014).*

“...Sınıf duvarına asılan “ Kelime Hazinesi Haritası” Türkçe derslerinde yapım eklerini hatırlamak amacıyla öğrencilerini ihtiyaç anında yardım aldığı bir materyal haline geldi. Böylelikle öğrenciler yeni kelimeler türetirken ekler göz önünde olduğu için kalıcılık sağlanmış oldu. Ayrıca yapım eklerinin yer aldığı kelime hazinesi haritası teneffüslerde nöbetçi öğretmenlerin de dikkatini çekti ve sınıflarında uygulanmak üzere alındı. ...”(Araştırmacı Günlüğü, 05.12.2014).

“...Deyim Kartları kullanılarak yapılan canlandırmaların öğrencilerin deyim anlamlarına uygun çoklu yazma etkinliklerinde sıklıkla kullanmalarına yol açtı...(Araştırmacı Günlüğü, 26.12.2014).

3.4.4 İletişim araçlarının öğrencilerin yazılı etkinliklerine yansımaları

Çalışma grubunda yer alan bazı öğrencilerin özellikle çizgi film ve film senaryoları ile karakterlerinden etkilendikleri; bilgisayar oyunlarındaki unsurları yazılı çalışmalarında kullandıkları görülmüştür. Yabancı unsurları kullanan 13 öğrenciden 3 tanesinin ifadeleri kendi hayal dünyalarından oluşturduğu 10 tanesinin ise medya unsurlarından birebir etkilendiği yapılan görüşmeler sonucu tespit edilmiştir. Medya unsurlarından birebir etkilenen öğrencilerden görüşmeler sonucu elde edilen bulgular Çizelge 3.31’de gösterilmiştir:

Çizelge 3.31: Öğrencilerle Yapılan Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Bulgular

Öğrenci	Yazılı Anlatımlarında Kullandığı İfade/İfadeler	Çizgi Film/Film/Oyun Adı	Etkilendiği Medya unsuru	İzlediği Kanal
K1	Chocolate	Candycrashesaga	Bilgisayar oyunu	İnternet
K3	Karlar Ülkesi	Karlar Ülkesi	Sinema Filmi	Disney Chanel
K6	Monster Hight kedi+kız; vampir+kız; elektrik+kız; balık+kız;	Monster Hight	TV	Carton Network
K9	Barbie	Barbie	İnternet	Youtube
E1	Buz Devri	Buz Devri	Sinema Filmi	Sinema Salonu
E2	Özel hızlı çita	Champoscams	Bilgisayar Oyunu	İnternet
E3	Karlar Ülkesi; Ensa; Âna; Olâf	Karlar Ülkesi	TV	Cd

Öğrenci	Yazılı Anlatımlarında Kullandığı İfade/İfadeler	Çizgi Film/Film/Oyun Adı	Etkilendiği Medya unsuru	İzlediği Kanal
E6	Savaşçı; okçu; dev	Mine Craft	Bilgisayar Oyunu	İnternet
E8	Kas+adam	Regular Show	TV	Carton Network
E10	Yastık Ülkesi	Advanture Time	TV	Carton Network

Öğrencilerin yazılı çalışmalarında yer alan; chocalate, karlar ülkesi, Monster Hight, kedi+kız, vampir+kız, balık+kız,elektrik+kız, barbie, buz devri, özel hızlı çita, ensa, âna,olâf, savaşçı, okçu, dev, kas+adam, yastık ülkesi gibi ifadeler,öğrencilerin kelime hazinesini etkileyen kanallardan biri olan iletişim araçlarının (TV, İnternet, bilgisayar vb.) yansımaları olarak karşımıza çıkmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde eylem araştırması kapsamında ön test ve son test kompozisyon uygulamaları ve öğrencilerin ürün dosyalarında yer alan ve etkinlikler sonrası yazılı anlatımlarından elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ile öneriler yer almaktadır.

4.1 Sonuç

Günümüzde Türkçe derslerinde Milli Eğitim Bakanlığınca kelime öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanmış ve sınıflarda uygulamaya alınabilecek söz varlığı listeleri bulunmamaktadır. Değişik yaş grubundaki öğrencilerin kelime hazinelerindeki kelime sayısı, sınırlı sayıda yapılan çalışma (Çiftçi, 1991; Tosunoğlu 1998; Karadağ, 2005; Kurudayıoğlu, 2005; Baş, 2006 vd.*) sonuçlarına dayanmaktadır. Araştırmalarda oluşturulan bu kelime listeleri Millî Eğitim Bakanlığı işbirliğinde öğretmen kılavuz kitaplarında yer almadığı için kelime listeleri araştırmalarla sınırlı kalmış ve çalışma kitabı kelime öğretimi etkinliklerinde yerini alamamıştır. “Ölçmeye dayanmayan ve tespit edilmesi zor olan bir kelime hazinesinin hangi kelimelerle ve nasıl bir teknikle zenginleştirilebileceğibilimsel bir temele dayanmamaktadır” (Ertem, Akyüz ve Aru, 2014, p.3). Bu sebeple araştırmanın başlangıç aşamasında hedef söz varlığı listesi belirlenirken büyük zorluklarla karşılaşmıştır.

Geliştirilen etkinlikler kapsamında öğrenciler öğrendikleri hedef söz varlığı unsurlarından toplam 135 hedef kelimenin %93,33’ünü; 10 hedef ikilemenin %90,00’ını; 10 hedef deyimini %80,00’ini yazılı ve sözlü anlatımlarında kullandıkları ve üretici kelime hazinesine aldıkları yapılan içerik analizi sonucu ortaya çıkmıştır. Etkinliklerde kelime öğrenme stratejileri ile öğrenen öğrencilerin hedef söz varlığı

*Öğrencilerin söz varlığı düzeyleri ile ilgili araştırmalara yönelik ayrıntılı bilgi için bkz.: Musa Çiftçi, Mesiha Tosunoğlu, Özay Karadağ, Mehmet Kurudayıoğlu, Bayram Baş.

unsurlarını yazılı anlatımlarında bu yüksek oranlarda kullanmaları anlama çalışmalarının da başarıya ulaştığının göstergesidir. Ayrıca kelime öğrenme stratejilerinin oyunlaştırma, dramatizasyon, kukla kullanımı gibi tekniklerle desteklenmesi öğrenmenin kalıcı olmasını ve yazılı çalışmalara transferini sağlamıştır. “Öğretim ve hatırlatma sırasında görsel, sözel, duygusal, kinestetik (dokunmaya dayalı) olarak hafızayı uyarıcı ve geliştirici yollara başvurulmalıdır. Çünkü her öğrencinin kendine uygun bir öğrenme ve hatırlama şekli vardır. Kelime öğretiminde, değişik yöntem ve tekniklerle tekrarlamalara ağırlık verilerek yapılan çalışmalar en etkili çalışmalardır” (Akyol, 2001, p.146).

Ön test kompozisyon uygulamaları kapsamında öğrenciler toplamda 4535 kelime kullanmıştır. 4535 kelimedede; 938 adet farklı kelime; 413 adet bir kez kullanılmış kelime bulunmaktadır. Kompozisyon çalışmalarında en sık 100 kelime tüm kelime kullanımının %57,37’sini oluşturmaktadır. Son test kompozisyon uygulamaları kapsamında ise öğrenciler toplamda 5.579 kelime kullanmıştır. 5.579 kelimedede 1119 farklı kelime ve bir kez kullanılmış 536 kelime bulunmaktadır. Kompozisyon çalışmalarında en sık 100 kelime tüm kelime kullanımının %57,82’sini oluşturmaktadır. Öğrencilerin son test kompozisyon uygulamalarında farklı kelime kullanımlarındaki 181 kelimelik artış ve toplamda 1044 kelimelik artış öğrencilerin kendilerini ifade etmede kullandıkları kelime hazinesinin geliştiğini göstermektedir.

Ön test ve son test uygulamaları söz varlığı kullanımı açısından karşılaştırıldığında ise sürecin sonunda kelime kullanımında %23,02 artış, ikileme kullanımında %750 artış ve deyim kullanımında %381,25 artış sağlanmıştır. Özellikle ikileme ve deyimlerin kullanımında yüksek bir artış söz konusudur. Bu artışın sebebi öğrencilerin geliştirilen etkinliklerde ikilemelerle ve deyimlerle yoğun bir şekilde karşılaşmalarıdır. Öğrenciler etkinliklerde anlama çalışmaları sayesinde ikileme oluşturma mantığını kavramış ve yazılı çalışmalarına yansıtmıştır. Öğrencilerin hedef ikilemelerin birebir kullanımı dışında yeni ikilemeler de oluşturmaları bu durumun bir sonucudur. Ayrıca anlama çalışmalarının olumlu etkisi öğrencilerin deyim kullanma becerilerine de yansımıştır. Özellikle görseli verilerek dramatizasyon tekniği ile anlatılan 4 deyim akılda kalması ve öğrenciler tarafından kompozisyon çalışmalarında kullanılması problem durumunun iyileştirilmesi adına sevindirici bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz varlığı öğretimi sürecinde elde edilen bu

sonuçlar Türkçe ğretiminde yapılan verimli etkinliklerin yararını gözler önüne sermektedir.

Araştırmada diğerk bir sonuç ise geliştirilen etkinliklerde kullanılan hedef söz varlığı unsurlarının etkinlikler sonrası yapılan son testlerde karşımıza çıkması olmuştur. Bu planlanan bir sonuç olmamasına rağmen öğrencilerin ön test uygulamalarında bazı hedef kelimeleri kullanmazken, etkinlikler sonrası son testlerde hedef kelimelerden 23 tanesini [baraj (1); ziyaret (5); yabancı (1); kavak (1); toplum (3); varlık (2); sivil (2); ürkek (1); çatışma (1); müthiş (5); gizemli (4); kürsü (2); tembih (1); fırsat (2); tür (1); kilim (1); ilgi (1); vaka (1); ulus (1); türlü (4);yenilik (1); kilim (1); sağ (1)]; hedef ikilemelerden 5 tanesini [güzel güzel; ışıl ışıl; pırıl pırıl; şırıl şırıl; kıkır kıkır]; hedef deyimlerden 4 tanesini [ aşağı beş yukarı; bir kulağından girmek bir kulağından çıkmak; burun kıvırmak; ağzı kulaklarına varmak] çalışmalarında kullandıkları grlmştur. Bu sonuçlar, kelime öğrenme stratejilerine uygun hazırlanan etkinliklerin öğrencilerin söz varlığı kullanımlarında gözle görülür bir gelişim sağladığını ve dolayısıyla zihin ve düşünce gelişimini de olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. Göçer'e göre (2010, p.1011) ğretmenlerin özellikle zaman ayırarak gerçekleştirdiği kelime öğretme çalışmalarıyla öğrenciler sadece o etkinliklerle işlenen kelimeleri dağarcıklarına katmakla kalmamakta aynı zamanda kelime öğrenmenin, anlam kurma, zihin ve düşünce gelişimi, dağarcığa yeni katılan kelimeleri sözlü ve yazılı olarak kullanmanın önemini de kavramakta, içselleştirmektedir.

Öğrencilerin atasözü kullanımı açısından değerlendirme yapılmak istendiğinde ise 3. Sınıf Türkçe ders kitabında sadece iki atasözü (bir varmış bir yokmuş ve açtı ağzını yumdu gözünü) tespit edilmiştir. Atasözleri sayısının yetersiz olması nedeniyle hedef söz varlığı listesine atasözlerinin alınmamasına karar verilmiştir. Bu durum öğrencilerin kullandığı söz varlığı unsurlarının geliştirilmesinde bütüncül bir öğretimin yapılamamasına da neden teşkil etmiştir. Araştırmanın sonunda geliştirilen etkinlikler kapsamında ders kitaplarında yer almasa dahi atasözleri ğretimi ile etkinliklerin geliştirilmesi ve uygulamaya alınması durumunda öğrencilerin söz varlığı gelişimlerinin daha sağlıklı olabileceği kanısına varılmıştır. Bu nedenle ders kitabı ile öğrencilerin yazılı anlatımları arasında atasözü kullanımı açısından bir değerlendirme yapılamazken; Türkçe ders kitabının, atasözü kullanımı konusunda yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin kompozisyon çalışmalarında diğer derslerde yer alan terimler ve ifadeler de (kare, cm, yüzey, ses dalgası, canlı, varlık, oksijen, karbondioksit, chocolate vb.) rastlanılmıştır. Bu terimler ve ifadeler öğrencilerin üretici kelime hazinesine dâhil olmuş ve yazılı anlatımlarına da yansımıştır. Bu doğal bir sonuçtur çünkü sınıf öğretmenleri hayat bilgisi, fen bilimleri ve matematik gibi mihver derslerde de öğrencilerin dil becerilerini artırıcı etkinlikleri kolaylıkla uygulama avantajına sahiptir. Etkinlikler sırasında sınıf öğretmenin yaptığı hatırlatmalar ve transferler kelime öğretimi sürecinin diri tutulmasını sağlamıştır. Kelime öğretiminin disiplinlerarası düşünülmesi ve uygulanması kelime öğretiminin Türkçe dersleri ile sınırlı kalmaması açısından önemlidir.

Etkinlikler esnasında 3. Sınıf seviyesinde bugüne kadar ortak bir kelime hazinesi öğretimi olmamasına bağlı olarak özellikle metinlerden elde edilen hedef kelime listesinde bulunan bazı kelimeler çalışmalar esnasında sözlüklerde öğrenciler tarafından bulunamamıştır. Bu durum ilkökul öğrencilerine yönelik hazırlanan bazı sözlüklerin TDK onaylı olmasına rağmen yayınevlerinin tutarsız listelerinden dolayı süreçte aynı kelimeyi arayan öğrencilerin kelime anlamlarını bulurken zorluk yaşamasına sebep olmuştur. Tüm bu bilgiler ışığında öğrencilerin kelime hazinesini geliştirmede başvurulabilecek etkin kaynaklardan biri olan ilkökul sözlüklerinin bazı kelimelerin öğrenimine katkıda bulunamadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca ikileme çalışmalarında öğrencilerin kullanımına yönelik herhangi bir ikileme sözlüğünün bulunmaması nedeniyle öğrenciler, ikileme anlamlarını bulurken tahmin, akıl yürütme veya öğretmene sorma yollarına başvurmuş ve ikileme anlamlarını bulabilecekleri başvuru kaynağının olmaması öğrencilerin de dikkatini çeken bir nokta olmuştur.

Uygulama sürecinde okulda kelime öğretimi için hazırlanan ve sınıfta sürekli kullanılan etkinlik materyalleri nöbetlerde diğer sınıf öğretmenlerinin dikkatini çekmiş ve kendi sınıflarında da uygulamak istemişlerdir. “...*Sınıf duvarına asılan Kelime Hazinesi Haritası Türkçe derslerinde yapım eklerini hatırlamak amacıyla öğrencilerin ihtiyaç anında yardım aldığı bir materyal haline geldi. Böylelikle öğrenciler yeni kelimeler türetirken ekler göz önünde olduğu için kalıcılık sağlanmış oldu. Ayrıca yapım eklerinin yer aldığı kelime hazinesi haritası teneffüslerde nöbetçi öğretmenlerin de dikkatini çekti ve sınıflarında uygulanmak üzere alındı....*”(Araştırmacı Günlüğü, 05.12.2014) Bu durum bu tür kelime öğretim

materyallerinin sınıflarda yaygınlaştırılması halinde öğrencilerin söz varlığını geliştirme çalışmalarının çalışma grubu ile sınırlı kalmayıp uygulama evreninin genişlemesinde yarar sağlanabileceğini göstermektedir. Yağcı ve diğerleri (2012, pp.53-54), eğitim uygulamalarında daha geniş kitlelere eğitim hizmetini götürmek, var olan eğitim kurumlarında öğrenme-öğretme süreçlerini verimli hale getirmek ve öğrenme ve öğretme etkinliklerini bireyselleştirme gereksinimlerini karşılamak amacı ile öğretim materyallerine başvurulduğunu belirtmektedirler.

Uygulama sürecinde karşımıza çıkan diğer bir sonuç ise E1 rumuzlu öğrencinin “aslan gibi zıplayan kartal gibi uçan” manasında ”aska” diye yepyeni bir sözcük üretmesi ve yazılı anlatımında kullanmasıdır. Bu durum Aksan’ın (2003, p.44) “Bir insan, konuşurken ve yazarken anadilinin söz varlığına ve dilbilgisi kurallarına dayanarak sözcükler üretebileceği gibi, aynı dilde, o ana kadar hiç kimsenin söylemediği bir sözü söyleyebilir, değişik duyguları, imgeleri dile getirebilir” düşüncesine örnek teşkil etmektedir.

Son olarak araştırmada kompozisyon çalışmaları sırasında kullanılan kelimeler arasında yabancı isimler ve ifadelerin dikkat çektiği söylenebilir. Bu kelimelerin hedef kelimeler arasında yer almaması ve bazı öğrenciler tarafından tercih edilmesi öğrencilerin nereden etkilenecek bu kelimeleri kullanabileceklerinin düşünülmesini sağlamış ve uygulama sonrası öğrencilerle yapılan görüşmelerde kullandıkları hayal unsuru ifadelerin bilgisayar oyunları, İnternet oyunları, TV ve sinemada karşılaştıkları unsurlar olduğu öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucu tespit edilmiştir. Araştırmanın bu sonucu, Öz (2011, p.165)’ün “Bugün artık öğretim süreci içinde geleneksel anlamda öğretmenler ve derslerin yanında her türlü toplantılar, kara tahta, cansız resim ve şekiller, film şeritleri, ses bantları, projeksiyon vb.bile yetersiz kalmış; kitle haberleşme araçları olan basın, radyo ve televizyonun güncel bir şekilde eğitimde rol alması zorunlu olmuştur” düşüncesinin dayanağını oluşturmaktadır.

4.2 Öneriler

Araştırma sonucu elde edilen bulgulara dayalı olarak ilkokul 3. sınıf öğrencilerinin söz varlığını geliştirme amacıyla aşağıdaki öneriler sıralanabilir.

1. Söz varlığını belirleme çalışmaları kelime öğretiminde önemlidir fakat geliştirme çalışmaları kelime öğretiminin can damarını oluşturmaktadır. Birinci kademedeki öğrencilerin söz varlığını geliştirmede uygulamaya yönelik çalışmalar yok denecek kadar azdır. Alanda ilkökullu öğrencilerinin söz varlığını geliştirmeye yönelik çalışmalar artırılabilir ve etkinlikler kağıt üzerinde kalmayıp çeşitli tekniklerle zenginleştirilerek öğrencilerin aktif olduğu uygulamalara dönüştürülebilir. Ders kitaplarında sadece kelime öğretimine yönelik olan söz varlığı çalışmaları diğer unsurlarında (ikileme, deyim, atasözü vb.) göz ardı edilmediği bütüncül bir çalışma olarak düşünülebilir ve tasarlanabilir.

2. Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversitelerin ortak çalışmaları ile ilkökullarda sınıf seviyelerine uygun olarak öğretilmesi gereken ortak kelime listeleri oluşturulabilir. Oluşturulan bu listeler öneri niteliğindeki etkinliklerle öğretmen kılavuz kitaplarında yer alabilir. Böylece okullarda öğretmenler, Türkiye'nin her kesiminde aynı yaş grubu öğrencilerine ortak bir kelime hazinesi kazandırma imkânına sahip olabilir ve kelime öğretimi bilimsel bir temele dayandırılabilir.

3. Kelime öğretiminde günümüze kadar uygulanan tekniklerden (sözlük oluşturma, kelime defteri vb.) tekniklerin çoğu ortaokul öğrencileri için ilgi çekici ve yararlı olabilir fakat ilkökullu öğrencilerinin yaş seviyelerine uygun zorluk derecesine sahip değildir. 7-11 yaş çocuklarının henüz oyun çağından çıkmadığı gerçeğinden hareketle ilkökullarda etkinlikler düzenlenirken kelime oyunlarından ziyade etkinliklerin bir bütün olarak oyunlaştırılması mantığı yararlı olabilir. Oyun tekniği ile öğrenciler etkinliklerde hem eğlenip hem kelime öğrenebilirler. Sınıfta bu teknikten yararlanarak etkinlikler düzenlenebilir ve öğrenmenin kalitesi artırılabilir.

4. Söz varlığını geliştirme çalışmalarında ilkökullu sınıf öğretmenlerinin birçok derse girmesi durumu avantaja dönüştürülerek kelime öğretimini disiplinler arası uygulanması sağlanabilir. Örneğin; fen bilimleri dersinde öğrencinin bir gözlemini anlatırken daha önce öğrendiği ve yeni öğrendiği kelimeleri harmanlayarak zengin bir dil ile anlatılması sağlanabilir. Öğrencilerin dersle ilgili katılımlarında ve ifadelerinde farklı kelimeler kullanmasına teşvik edilmesi öğrencilerin yeni kelime öğrenme ve kullanma isteğinin artırılmasında yarar sağlamaktadır. Ortaokulda ise şube öğretmenleri arasında söz varlığını geliştirme görevinin sadece Türkçe öğretmenlerinin sorumluluğunda olmadığı gerçeğinden hareketle bütün şube öğretmenleri dersleri dâhilinde geçen unsurların öğretiminde rol alabilir.

5. Günümüzde kitle iletişim araçlarının öğrenmede etkisi göz ardı edilmemelidir. Kelime çalışmalarında sınıf içinde teknolojik imkânlardan yararlanılmasının yanında Millî Eğitim Bakanlığının öncülüğünde kelime öğretimi yazılımları oluşturulabilir ve İnternet ortamında öğrencilerin ile öğretmenlerin hizmetine sunulabilir. Ayrıca televizyonun kitlelere ulaşma gücünden yararlanılarak Türkçede ifadeyi zenginleştiren unsurlardan deyim ve atasözlerinin senaryolarda yer aldığı çocuklara yönelik çizgi filmler hazırlanabilir.

6. Söz varlığı unsurlarının geliştirilmesinde sınıf içi etkinliklerde materyal kullanımı önemlidir. İlkokulda öğrencilerin yaş özelliklerine bakıldığında etkinliklerde görsellik dikkat çekmede ve ilgiyi uyanık tutmada çok yararlıdır. Millî Eğitim Bakanlığı ve EĞİTEK bünyesinde sınıflarda kullanılacak kelime düzenekleri geliştirilebilir ve bu materyaller öğretmenlerin ve öğrencilerin kullanımına açılabilir. Öğretmenler yeri geldikçe bu düzeneklerden yararlanmalıdır. Zamanla görselliğin hafızaya etkisi artırılarak etkinlikler ve uygulama materyalleri arasında kodlama ilişkisi kurulmalıdır. Böylelikle öğrencinin ihtiyaç anında söz varlığı unsurları ile özdeşleşen materyali eşleştirerek konuyu daha iyi öğrenmesi ve hatırlaması sağlanabilir.

7. Türkçe dersleri etkinliklerinde öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini geliştiren ve kelime öğrenme stratejilerinden biri olan tahmin çalışmalarına gereken önem verilmelidir. Tahmin çalışmalarında öğrencilerin özgün fikirleri küçümsenmeden ve öğrencilerin “yanlış cevap verebilirim” kaygısı giderilerek sezgisel düşünceleri desteklenebilir.

8. TDK’ nın söz varlığı unsurlarının öğretimini destekleyecek sözlük çeşitleri arasında ikileme sözlükleri de yer alabilir ve öğrencilerin kullanımına sunulabilir.

9. Öğrencilerin dil bilincinin geliştirilmesinde en etkili yöntemlerden biri öğrencinin düşünce ve duygularını desteklemektir. Sınıf öğretmenleri, öğrencilerin üretici söz varlığının geliştirilmesinde ders kitaplarındaki konuşma ve yazma etkinlikleri ile yetinmeyip, öğrencilerin düşünce ve duygu dünyasını geliştirecek, yaratıcılıklarını destekleyecek sanatsal etkinliklerle ve gezilerle daha yoğun etkileşmelerini sağlayabilir.

10. Millî Eğitim Bakanlığı öncülüğünde resmi etkinlik siteleri kurulabilir. Türkiye’nin her tarafından öğretmenlerin siteye yükledikleri farklı etkinlikler, E-okul

uygulamalarında olduğu gibi öğretmenlerin şifreleri ile erişime sunulabilir ve yaygınlaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D.** (2002). *Ana Dilimizin Söz Denzinde*. Ankara: Bilgi Yayınevi
- Aksan, D.** (2003). *Dil, Şu Büyüdü Düzen*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D.** (2004). *Türkçenin Söz Varlığı*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Akyol, H.** (2001). *Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Matbaacılık.
- Altıok, F** 1971, 'Çocukta Dilin Oluşumu ve Gelişimi', *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Vol.1, no. 4, pp.115-132.
- Ateş, K.** (2003). *Öğretmediğimiz Türkçe*. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Aydın, R.** (2011). *Türkçe Kazanımlarımız*. İstanbul: Akademi Basın Yayın Matbaası.
- Aypay, A., Cemaloğlu, N., Sarpkaya, R. ve Ellez, M.** (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (Ed.:A. Tanrıoğen) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Baş, B.** (2006). *1985-2005 Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma*.Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Bayraktar, N., Ercan, Y., Bulan, Hİ. ve Tekşan, K.** (2008). *Türk Dili Yazılı Anlatım Sözlü Anlatım*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bilgin, N.** (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknikler ve Örnek Çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bloom , B. S.** (2012). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*. (Çev.:D.A.Özçelik) Ankara: Pegem Akedemi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. ve Karadeniz, Ş.** (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Calp, M.** (2010). *Özel Eğitim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*.(Ed.:Ş.Calp) İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Condon, C. J.** (1995). *Kelimelerin Büyüdü Dünyası*. (Çev.:M. Çiftkaya) Ankara: İnsan Yayınları.
- Creswell, J. W.** (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Çev. Ed.:M. Bütün ve S. B. Demir) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çeçen, M. A.** (2002). *İlköğretim Öğrencilerinde Kelime Hazinesinin Geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, Türkiye.
- Çetinkaya, Ç.** (2011). *İlköğretim ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Kelime Kullanım Sıklıkları Üzerine Bir Araştırma*.Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Çıplak, M.** (2005). *Uşak Merkez İlköğretim 5,8,11. Sınıfların Yazılı Kelime Hazinesinin Belirlenmesi*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar, Türkiye.

- Çiftçi, M.** (1991). *Bir Grup Yükseköğrenim Öğrencisi Üzerinde Kelime Serveti Araştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Çilenti, K.** (1988). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Çotuksöken, Y.** (2002). *Türkçe Üzerine Denemeler ve Eleştiriler*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Demir, S. B.** (2011). *Öğretim Programına Göre Tasarlanmış Hikayeleinin Etkililiği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Demirci, K.** (2014). *Türkoloji İçin Dil Bilim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Eğilmez, İpek, N.** (2010). *İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığının İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarına Aktarımı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa, Türkiye.
- Ekiz, D.** (2009) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erol, G.** (2010). *Asit Baz Konusunun Çoklu Yazma Etkinlikleri ve Yaparak Yazarak Bilim Öğrenme Metodu Kullanılarak Öğretmesinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Ertem, İ Akyüz, S&Aru, S**2014, 'Türkçe Ders Kitaplarında Kelime Hazinesini Geliştirmeye Yönelik Planlamanın İncelenmesi', *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Vol 9, no.3,pp. 675-694.
- Göçer, A** 2010, 'Türkçe Eğitiminde Öğrencilerin Söz Varlığını Geliştirme Etkinlikleri ve Sözlük Kullanımı', *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Vol 5, no.1, pp. 1007-1036.
- Göğüş, B.** (1978). *Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Gökçe, O.** (2006). *İçerik Analizi Kurumsal ve Pratik Bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gülsoy, T &Uçgun, D** 2013, '6. Sınıf Öğrencilerinin Kelime Hazinesinin Geliştirilmesinde Eğitsel Oyunların Etkisinin İncelenmesi', *Literature and History of Turkish or Turkic*, Vol. 8, no. 3, pp.943-952.
- Güzel, A., Duman, A., Baş, B. ve Demir, C.** (2013). *Türkçe Öğretimi El Kitabı*. (Ed.:A. Güzel ve H. Karatay) Ankara: Pegem Akademi.
- Harmanda, S., Arslan, T. & Aslan, Z.** (2011) *Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü Kelime Hazinesi Araştırması*. I. Uluslararası Türkçe Konuşan Öğrenciler Kongresi'nde Sunulan Bildiri. Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye, 12-14 Mayıs.
- Johnson, A. P.** (2014). *Eylem Araştırması El Kitabı*. (Çev. Ed.:Y.Uzuner ve M.Ö. Anay) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kantemir, E.** (1991). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Kaplan, M.** (1982). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergah Yayınları.

- Kaptan, S.**(1973). *Bilimsel Araştırma Teknikleri*. Ankara: Rehber Yayınevi.
- Karadağ, Ö.** (2005). *İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Karadağ, Ö.** (2013). *Kelime Öğretimi*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Karadağ, Ö & Kurudayıoğlu, M**2010, '2005 Türkçe Programına Göre Hazırlanmış İlköğretim Birinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarının Kelime Hazinesi', *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Vol. 27, pp. 423-436.
- Karadüz, A & Yıldırım, İ** 2011, 'Kelime Hazinesinin Geliştirilmesinde Öğretmenlerin Görüş ve Uygulamaları', *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Vol. 10, no. 2, pp. 961-984.
- Karasar, N.** (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karatay, H** 2007, 'Kelime Öğretimi', *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol. 27, no. 1, pp.141-153.
- Kocasavaş, Y** 2010, 'Kuşaklar Arasındaki İletişimde Etkili ve Kalıcı Dil Eğitiminin Önemi', *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol. 20, pp.151-160.
- Koçak, H.** (1999). *Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Kelime Hazinesi İle İlgili Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Kuhn, RM, Stahl A** 1998, 'Teaching Children to Learn Word Meanings from Context: A Synthesis and Some Questions', *Journal of Literacy Research*, Vol.30 no.1, pp. 119-138.
- Kurudayıoğlu, M.** (2005). *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye
- Kurudayıoğlu, M, Karadağ Ö** 2005, 'Kelime Hazineleri Çalışmaları Açısından Kelime Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme', *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol.25, no.2, 293-307
- MEB,** (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi (1-5 Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- MEB.** (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (6,7,8. Sınıflar)* Devlet Kitapları Müdürlüğü. Ankara.
- Mert, Lüle, E** 2013, 'Anadil Eğitim ve Öğretim Sürecinde Söz Varlığı Belirleme Çalışmalarının Önemi ve "Deyim" Kazandırmaya Yönelik Etkinlik Örnekleri', *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Vol. 2, no.2, pp. 83-93.
- Nash, M, Donaldson LD** 2005, 'Word Learning İn Children With Vocabulary Deficits', *Jounal Of Speech, Language, and Hearing Research*, Vol.48 no.2, pp. 439-428.
- Okur, A & Dağtaş, A.** 2014, 'Ortaokula Yönelik Kelime Öğretimi Çalışmaları', *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, Vol. 2, no. 4, pp. 66-84.
- Oldfield, RC.** 1963, 'İndivadual Vocabulary and Semantic Currency: Apreliminary Study', *British Journal of Socialand Clinical Psychology*, Vol. 2, pp. 122-130.

- Onan, B** 2009, 'Eklemeli Dil Yapısının Türkçe Öğretiminde Oluşturduğu Bilişsel (Kognitif) Zeminler', *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Vol. 6, no.11, pp. 237-264.
- Onan, B.** (2011) *Anlama Sürecinde Türkçenin Yapısal İşlevleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Onan, B.** (2013) *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ong, W.J.** (2010) *Sözlü ve Yazılı Kültür*. Ankara: Metis Yayınları.
- Önel, G.** (2008). *İlköğretim 6, 7, 8. Sınıf Öğrencileri nin Atasözlerini Algılama Düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Öz, M. F.** (2011). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özbay, M.** (2003). *Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. Ankara: Gölge Ofset Matbaacılık.
- Özbay, M.** (2010). *Türkçe Öğretimi Yazıları*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özbay, M. Melanlıoğlu D** 2008, 'Türkçe Eğitiminde Kelime Hazinesinin Önemi', *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol. 5, no.1, pp. 30-45.
- Özkan, A. Aşçı, U. D., Toker, M. ve Aziz, A.** (2013). *Türk Dili ve Anlatım*. (Ed.:A.Özkan, D.Aşçı ve M.Toker) Konya: Palet Yayınları.
- Pehlivan, A.** 2003, 'Türkçe Kitaplarında Sözcük Dağarcığını Geliştirme Sorunu ve Çözüm Yolları', *Dil Dergisi*, Vol. 122 pp. 84-94.
- Pehlivan, H.** (1997). *Örnek Olay ve Oyun Yoluyla Öğretimin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Düzeyine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye
- Sağlam, M** 2013, 'Oyunların Dil Bilgisi Öğretiminde ve Kelime Serveti Etkinliklerindeki Yeri (Yenilenen İlk Öğretim Beşinci Sınıf Ders Kitapları Örneği)', *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Vol. 2, no. 4, pp.274-285.
- Seferoğlu, S.** (2013). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Sever, S.** (2013). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. Ankara: Tudem Yayıncılık.
- Sönmez, V & Alacapınar, FG** 2013, *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, Türkiye.
- Şimşek, T & Topal, Y** 2006, 'Türkçe Eğitiminde Drama ve Özgün Uygulama Örnekleri', *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Vol. 7, no. 1, pp.277-298.
- TDK** (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara.
- Temur, T.** (2006). *İlköğretim 4 ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazı Dilindeki Kelime Hazinelerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Timurtaş, F.** (1980). *Türkçemiz ve Uydurmacılık*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Torgesen, JK** 1986, 'Computersand Cognition İn Reading', *Exceptional Children*, Vol.53, pp. 157-162.

Tosunoğlu, M. (1998). *İlköğretim Okullarına Başlayan Öğrencilerin Okuma Yazmayı Öğrenmeden Önceki Kelime Serveti Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Tuğluk, M. E. (2012). *Atasözlerinin Sınıflandırılması ve Yapısal Özellikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır, Türkiye.

Türkyılmaz, M. (2013). *Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımdaki Aktif Kelime Hazinesinin Belirlenmesi (Kırşehir/Akçakent Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Uygur, C.V., Öztürk, Y., Kutludağ, Ş. ve Çalışkan, Ş. (2010). *Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım*. (Ed.:C.V. Uygur). İstanbul : Kriter Yayınları.

Ünalın, Ş. (2005). *Dil ve Kültür*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Ünsal, H. (2005). *İlköğretim 5. ve 8. Sınıflar İle Ortaöğretim 11. Sınıfların Sözlü Anlatımdaki Aktif Kelime Hazinesi/ Afyon Merkez Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar, Türkiye.

Üstündağ, T. (1988). *Dramatizasyon Ağırlıklı Yöntemin Etkililiği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Yağcı, E., Çelik, L., Başboğaoğlu, U. ve Ateş, A. (2012). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. (Ed.:Ö.Demirel ve E.Altun) Ankara: Pegem Akademi.

Yaman, H & Gülcan F 2009, ‘Sözcük Dağarcığını Zenginleştirme Etkinliği Olarak Deyim Öğretimi:Gösteri Tekniği Uygulaması’, *Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Dergisi*, Vol.2, pp.59-69.

Yazı, Z. (2005). *Orta Öğretim 10. Sınıf Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Yıldırım, A & Şimşek, H 2013, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Türkiye.

Yıldız, C.(2004). *Türkçe Öğretiminde Alternatif Yöntemler*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yıldız, C. & Okur, A. (2007). *İlköğretim Okullarındaki Okuma Etkinliklerinde Göz Ardı Edilen Bir Sorun*. Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu’nda Sunulan Bildiri. Gazimağusa, Kıbrıs, 27-28 Mart.

Yıldız, R., Sünbül M. A., Koç M. ve Halis, İ. (2004). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*.(Ed.:R.Yıldız). Konya: Atlas Kitabevi.

İnternet Kaynakları:

Baker, SK, Simmons DC, Kameenui EJ 1991, ‘Vocabulary Acquisition: Synthesis Of The Reseach. National Center ToImprovethe Tools Of Educators, 7 Temmuz, 2015 tarihinde <http://eric.ed.gov/PDFS/ED386860.pdf> adresinden alındı.

Türk Dil Kurumu. *Türk Dil Kurumu*, 19 Aralık 2014, tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.55a248f85bca71.04997638 adresinden alındı.

EKLER

	<u>Sayfa</u>
EK A Kompozisyon Yazı Formları	130
EK B Hedef Söz Varlığı Listesi	133
EK C Etkinlik Ders Planları	136
EK D Öğrenci Çalışma Formları.....	146
EK E Söz Varlığı Geliştirme Kitabı.....	170
EK F Ön Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan Kelimeler Listesi.....	234
Ek G Son Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan Kelimeler Listesi.....	244

EK A Kompozisyon Yazı Formları

FORM 1

KONULAR:

- 1. Başınızdan geçen unutamadığınız bir anınızı anlatınız.*
- 2. Tabiatla hangi varlığın yerinde olmak isterdiniz? Nedenleriyle yazınız.*
- 3. Gelecekteki hedeflerinizi anlatınız.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

FORM 3

KONULAR:

1.En sevdiğiniz arkadaşınızı anlatınız.

2. Yaşadığınız evi tasvir ediniz..

3.Gezip gördüğünüz unutamadığınız bir yeri detayları ile anlatınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK B Hedef Söz Varlığı Listesi

Sıra	Kodu	SVU	Sıra	Kodu	SVU	Sıra	Kodu	SVU
1	hk1	ustaca	53	hk53	kelime	105	hk105	kral
2	hk2	hâl	54	hk54	anlam	106	hk106	trafik
3	hk3	darmadağın	55	hk55	kılavuz	107	hk107	koloni
4	hk4	marangoz	56	hk56	mektep	108	hk108	kırlangıç
5	hk5	baraj	57	hk57	yanıt	109	hk109	karyola
6	hk6	ziyaret	58	hk58	kızgınlık	110	hk110	uzun
7	hk7	artık	59	hk59	sulh	111	hk111	güzel
8	hk8	yabancı	60	hk60	tecrübe	112	hk112	büyük
9	hk9	sel	61	hk61	istiklal	113	hk113	ince
10	hk10	kavak	62	hk62	sözcük	114	hk114	koyu
11	hk11	sonsuz	63	hk63	yıl	115	hk115	siyah
12	hk12	toplum	64	hk64	vatan	116	hk116	sağ
13	hk13	rehber	65	hk65	doktor	117	hk117	kısa
14	hk14	saadet	66	hk66	olay	118	hk118	çirkin
15	hk15	varlık	67	hk67	sema	119	hk119	küçük
16	hk16	sivil	68	hk68	çeşit	120	hk120	kalın
17	hk17	muhtaç	69	hk69	sene	121	hk121	açık
18	hk18	çıkar	70	hk70	alaka	122	hk122	beyaz
19	hk19	ürkek	71	hk71	görüşme	123	hk123	sol
20	hk20	mantıklı	72	hk72	hekim	124	hk124	kötü
21	hk21	garip	73	hk73	yurt	125	hk125	sıcak
22	hk22	gelenek	74	hk74	vaka	126	hk126	yumuşak
23	hk23	çatışma	75	hk75	ulus	127	hk127	aşağı
24	hk24	müthiş	76	hk76	havalı	128	hk128	ileri

Sıra	Kodu	SVU	Sıra	Kodu	SVU	Sıra	Kodu	SVU
25	hk25	gizemli	77	hk77	özgürlük	129	hk129	doğu
26	hk26	kürsü	78	hk78	iyilik	130	hk130	yukarı
27	hk27	tembih	79	hk79	sevgi	131	hk131	batı
28	hk28	öfke	80	hk80	kararlı	132	hk132	geri
29	hk29	fırsat	81	hk81	canlı	133	hk133	iyi
30	hk30	tür	82	hk82	Türkçe	134	hk134	soğuk
31	hk31	bağımsızlık	83	hk83	sonsuzluk	135	hk135	sert
32	hk32	mühendis	84	hk84	türlü	136	hi1	güzel güzel
33	hk33	kordon	85	hk85	yenilik	137	hi2	ışıl ışıl
34	hk34	kilim	86	hk86	yolluk	138	hi3	şırıl şırıl
35	hk35	ilgi	87	hk87	sergi	139	hi4	lıkır lıkır
36	hk36	benzer	88	hk88	kalemlik	140	hi5	ayrı ayrı
37	hk37	dalgın	89	hk89	silgi	141	hi6	pırlıl pırlıl
38	hk38	masal	90	hk90	insanca	142	hi7	gıcır gıcır
39	hk39	gök	91	hk91	zeki	143	hi8	kıkır kıkır
40	hk40	millet	92	hk92	çalışkan	144	hi9	renk renk
41	hk41	keyif	93	hk93	düzenli	145	hi10	sinirli sinirli
42	hk42	toplum	94	hk94	planlı	146	hd1	yerinden fırlamak
43	hk43	okuyucu	95	hk95	yeni	147	hd2	suratını asmak
44	hk44	kesin	96	hk96	harf	148	hd3	hesap sormak
45	hk45	kaygı	97	hk97	kılık	149	hd4	gevezeliği ele almak
46	hk46	keşif	98	hk98	kıyafet	150	hd5	gözünü bir yere dikmek
47	hk47	okul	99	hk99	cumhuriyet	151	hd6	gurur duymak
48	hk48	cevap	100	hk100	yönetim	152	hd7	üç aşağı beş yukarı
49	hk49	deneyim	101	hk101	kalabalık	153	hd8	bir kulağından girip bir

Sıra Kodu	SVU	Sıra Kodu	SVU	Sıra Kodu	SVU			
					kulağından çıkmak			
50	hk50	barış	102	hk102	gösterişli	154	hd9	burun kıvrırmak
51	hk51	mutluluk	103	hk103	kilim	155	hd10	ağız kulaklarına varmak
52	hk52	mana	104	hk104	gövde			

EK C Etkinlik Ders Planları

PLAN 1

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : Şifre kelime kartları,Çalışma-1 Formu

SÜREÇ

Şifre bir kelime belirlenir. Kaç harfli ise o sayıda kelime ve anlam kartları hazırlanır. Kartların arkalarına sayılar ve şifre kelimenin harfleri kodlanır öğrenciler 4 erli gruplara ayrılır. Hedef kelimelerle hazırlanan kartlar ve şifre kartı öğrencilere karışık verilir öğrenciler kelime anlamlarını eşleştirdikçe şifre çözülür. Şifreyi ilk çözen grup alkışlatılır.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-1 Formu uygulanır.

PLAN 2

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : Kelime Panosu,günlük kelime kartları (30tane), Çalışma 2 formu

SÜREÇ

Sınıfta kelime panosu oluşturulur. Her gün periyodik olarak öğretmen tarafından günün kelimesi ilk ders asılır. Hedef kelimeler öğrencilerin bilebileceği zorlukta olmalıdır. Öğrencilerden sözlüğe bakmadan günün kelimesinin anlamını tahmin etmeleri istenir. İlk bulan öğrenci günün sorusunu bilmiş kabul edilir ve küçük bir hediye kazanır. Çalışma 1 aylık kelime takvimi dolana kadar devam eder.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-2 Formu 1 ay boyunca doldurulur.

PLAN 3

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : Kelime Kumbaraları, renkli kağıtlar, Çalışma-3 Formu ve Çalışma-3a Formu

SÜREÇ

Öğrencilerle birlikte matematik dersinde küp şeklinde kelime kumbaraları yapılır. Öğrencilerden 1hafta boyunca yeni öğrendiği kelimeleri küçük bir kâğıda yazarak kumbaraya atması istenir.1haftada kelimeler birikir. 1 hafta sonra sınıfta bir yarışma düzenlenir. Yarışma günü kumbaralar getirilir. Her öğrenci kendi kelime kumbarasından sorulan kelimelerin anlamlarını söyler. En fazla kelime anlamı bilen öğrenci yarışmanın galibi olur.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-3 Formu ve Çalışma-3a Formu uygulanır.

PLAN 4

DERS : Türkçe

SINIF: 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : Parmak kuklaları,sahne,Çalışma 4 formu

SÜREÇ

Hedef kelimeler bir gün önceden öğrencilere verilir ve sunuma hazırlık yapmaları istenir. Sunum günü sınıfa sahne kurulur. Öğrenci anlatacağı kelime için bir parmak kuklası seçer ve sahnenin arkasına geçerek kelimeyi anlatır. (Hikaye,öykü,ipuçları vb.).Sunum sonunda öğrenciler kelimeyi tahmin eder.Çalışma 4 formuna kaydeder.

DEĞERLENDİRME

Çalışma 4 formu uygulanır. Akran değerlendirmesi yapılır.

PLAN 5

DERS: Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : Eşimi Bul Panosu,renkli stickerlar,Çalışma-5 Formu ve Çalışma -5a Formu

SÜREÇ

Çalışma-5 Formu ile eş anlamlı kelimeler ile ilgili 2. Sınıf kazanımları hatırlatılır. Daha sonra hazırlanan Eşimi Bul Panosu tahtaya asılır. Öğrenciler 2'şerli eşleşirler. Eşleşen öğrencilere aynı stickerların olduğu yapııştırıcılar verilir. İlk öğrenci rastgele bir sticker seçer ve seçtiği kelime penceresinin üzerine yapıştırır. Kelimeyi tüm sınıfa sesli söyler. Kelime anlamı sınıfça tahmin edilir. Gerekirse öğrencilere bağlamdan kelime anlamlarını bulmaları için ipucu cümleler verilebilir veya daha önceki derslerde işlenen metinlere gönderme yapılabilir. Daha sonra kelimenin eş anlamı sınıfça tartışılarak bulunur. Tahtada bulunan ikinci öğrenci kelimenin eş anlamını bulmak için kelime pencerelerine bakar ve bulduğu anda aynı stickerdan yapıştırır ve alkışlanır. Tüm kelimelerin eş anlamları bulunana kadar işlem devam eder.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-5a formu uygulanır.

PLAN 6

KELİME HAZİNESİ

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : Kelime Hazinesi Oyun Alanı, Kelime kartları, yapım ekleri kartları, Çalışma-6 Formu, Çalışma-6a Formu , Çalışma-6b Formu

SÜREÇ

Çalışma 6 formu ile türemiş kelimeler ile ilgili 2. Sınıf kazanımları öğrencilere hatırlatılır. Kelime Hazinesi oyunu öğrencilere tanıtılır. Sırası gelen öğrenci bir kelime seçer yapım ekleri kartlarından uygun olanına karar verir ve kelime havuzunda birleştirerek yeni bir kelime türetir. Yeni kelime sınıfa açıklanır. Tüm öğrenciler dağıtılan Çalışma-6a formuna kaydeder. Kelimelerin morfolojik özelliklerine dikkat çekilerek kelime anlamlarının sınıfça bulunması sağlanır. Tüm öğrenciler oyunda yeni kelime türetinceye kadar oyun devam eder.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-6b Formu uygulanır.

PLAN 7

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : 5 adet iç içe geçecek büyüklükte renkli küp açılabilir kutu.
Kelime ve kavram kartları, Çalışma-7 Formu

SÜREÇ

Bir konu belirlenir. İstenen sayıda çağrışım kelimesi veya kavramı kadar küpler içine geçecek boyutta olmalıdır. Hazırlanan sarmal küpler farklı renklerde olabilir. Öğrencilere konu başlığı olan küp ile ilgili kelimelerin bulunduğu kutuların iç içe geçtiği açıklaması yapılır. Her bulunan kelime veya kavramın Çalışma-7 Formunun A bölümüne aşama aşama kaydetmeleri gerektiği öğrencilere hatırlatılır. En dıştaki küpün üzerindeki konu başlığı okunur ve öğrenciler forma kaydeder. Daha sonra gönüllü bir öğrenci seçilir ve ikinci küpü çıkarması sağlanır. Öğrenci başlığı sesli okur öğrenciler forma kaydeder. Alt başlıkları da kutudan çıkartır ve gösterir. İşlemler son kutuya kadar devam eder ve form tüm sınıfça doldurulur. Çalışmanın sonunda B bölümündeki şiir çalışması yapılır. 2. ders saatinde ise ikilemeleri oluşturan kelimeleri gönüllü öğrenciler küpten ayrı ayrı seçer ve sınıfça ikilemeler oluşturulur ve Çalışma Formu-7a öğrenciler tarafından doldurulur. Anlamları tahmin edilir forma kaydedilir. Çalışma Formu-7b de yer alan hikaye çalışması ile etkinlik tamamlanır.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-7b Formu uygulanır.

PLAN 8

KELİME ÇARKI

DERS: Türkçe

SINIF: 3

SÜRE: 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : Kelime Çarkı,yıldızkartları,kelimekartları,sembolik hediyeler

SÜREÇ

Hedef kelimeler belirlenir.Çark için kelime anlamlarının olduğu kart hazırlanır.Çarka yerleştirilir. Gönüllü öğrencinin çarkı çevirmesi sağlanır. Öğrencinin anlamı okuyup kelimeyi tahmin etmesi sağlanır. Öğrenciler her doğru cevap için 1 yıldız kartı kazanır. En fazla yıldız karta sahip olan öğrenci oyunu birincilikle bitirir. Sınıfça alkışlanır.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-8 Formu ve Çalışma-8a Formu uygulanır.

PLAN 9

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : Deyim zarfları,

SÜREÇ

Resim yeteneği olan ve gönüllü bir öğrenciye seçilen 4 hedef deyim önceden çizdirilir. Her deyim karikatürü bir zarfın arka yüzüne yapıştırılır.İçine ise deyim anlamı konur. Gönüllü öğrenciler gruplara ayrılır. İlk grup masanın üzerindeki deyim zarflarından birini seçer. 15dk. Süre verilir ve zarfın üzerinde bulunan deyim sınıfı canlandırmaları istenir. Tahtaya 4 deyim yanıda 3 deyim çeldirici olarak asılır. Canlandırmanın sonunda tahtadaki deyimlerden hangisi olabileceği sınıfça tartışılır.Bulunan deyim Çalışma-9 formuna kaydedilir.Deyim anlamları canlandırmalardan yola çıkılarak ve gerekli ipuçları ile(Bağlamdan hareketle deyim anlamını tahmin edebilecekleri cümleler verilebilir) bulunur ve forma kaydedilir. Son olarak her öğrenci istediği bir deyim seçer ve onun hikayesini yazar.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-9a Formu ve Çalışma-9b Formu uygulanır.

PLAN 10

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE: 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : Mektup, Zıt Kardeşler Panosu, Ece ve Meltem'in karikatürleri,Çalışma-10 Formu, Çalışma-10a Formu, Çalışma-10b Formu

SÜREÇ

Çalışma-10 Formu ile zıt anlamlı kelimeler ile ilgili 2. Sınıf kazanımları kısaca hatırlatılır. Hazırlanan Zıt Kardeşler Panosu tahtaya asılır. Daha sonra zıt anlamlı kelimelerden oluşturularak hazırlanan mektup sınıfa okunur. Öğrencilerden Çalışma-10a Formunu okunan mektuptaki bilgilere göre doldurmaları istenir. Mektubun sonunda karikatürler öğrencilere gösterilir ve hangisinin Ece olabileceği sorulur. Tahtadaki öğrenci tablodaki doğru yere Ece 'nin karikatürünü yapıştırır.Daha sonra zıt özelliklere sahip Meltem'in karikatürü asılır ve öğrencilerden görsele bakarak Meltem'in özelliklerini zıt anlamlı kelimelerle ifade etmeleri istenir.Formdaki boşluklar zıt anlamlı kelimeler ile doldurulur etkinlik tamamlanır.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-10b formu uygulanır.

EK D Öğrenci Çalışma Formları

ÇALIŞMA-1

A- Aşağıda karışık verilen kelimeleri inceleyiniz. *Şifreyi Çöz* etkinliğindeki anlamları hatırlayınız ve kelimeleri anlamları ile eşleştiriniz.

1.	ustaca	•Ağaç işleriyle uğraşan ve ağaçtan çeşitli eşya yapan usta 4.
2.	hal	•Sürekli yağın yağmurdan veya eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su, su taşkını 9.
3.	darmadağın	•durum, vaziyet 2.
4.	marangoz	•Söğütgillerden, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç 10.
5.	baraj	•Aileden, çevreden olmayan (kimse veya şey), özge 8.
6.	ziyaret	•Suyu toplama, sulama ve elektrik üretme amacıyla akarsu üzerine yapılan bent 5.
7.	artık	•Birini görmeye, biriyle görüşmeye gitme, görüşme 6.
8.	yabancı	•Çok dağınık ve karışık, darmadağın, tarumar 3.
9.	sel	•Ustaya yakışan 1.
10.	kavak	•Bir şeyin harcandıktan veya kullanıldıktan sonra artan bölümü 2.

B-Aşağıda verilen kelimeleri sözlük sırasına göre sıralayınız. Ve birer cümlede kullanınız.

Kelime	Cümle
1. <i>baraj</i>	<i>Benim kitabımda kunduzlar barajı yapmış.</i>
2. <i>darmadağın</i>	<i>Benim adam hep darmadağın.</i>
3. <i>kavak</i>	<i>Buy ormanda beşyik bir kavak var.</i>
4. <i>yabancı</i>	<i>Benim eve yabancı misafir geldi.</i>
5. <i>ziyaret</i>	<i>Ben köye dedemi ziyarete gittim.</i>

Şekil D.1 :E4 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-1a

Senden aşağıdaki masalı kendi cümlelerinle tamamlamanı ve bir başlık yazmanı istiyorum.
Masalı tamamlarken yeni öğrendiğin kelimeleri kullanabilirsin.

Yaşlı Eşek

Bir zamanlar, yaşlı ve yorgun bir eşek varmış. Sahibi bakmış artık işine yaramıyor, onu kasaba satmaya karar vermiş. Yaşlı eşek akıllı olduğundan, işin hemen farkına varmış ve evden kaçmış.

Eşek yürümüş, yürümüş, çoban bulmuş. Eşek su ar-
mış, ve barajlı bir nehre rastlamış. Nihâk su içerir
demis. Burada bir sel almış. Sel onu götürmüş, bir
magaza orada yalnızca bir kişi vardı varmış, hiç
bir şey okuyamamış. Sonra bir adam gelmiş, onu tutmuş
almış, orada köpek, horoz, bedide varmış. İnanca
köpeğin, horozun, bedinin zikri saklanarak onları bur-
tarmışlar, eşek de var demisler, hemen orada çıkar-
mışlar ve aileleri eşekin ailesiyle arabadanmışlar ve
Eşeki ailesine götürmüşler

Şekil D.2 :E6 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-2

İlgili Öğrencim,

Kelime Günlüğü etkinliği 1 ay boyunca devam edecektir. Her gün günün kelimesini sınıf panosuna asacağım. Senden her gün öğrendiğimiz kelimeyi günü gününe aşağıya kaydetmeni ve bir cümlede kullanmanı istiyorum.

TARİH	GÜNÜN KELİMESİ	CÜMLESİ
13 Ekim 2014	Sonsuz	Sayılar sonsuz a kadar devam eder.
14 Ekim 2014	Toplum	İnsanlar toplum içinde yaşarlar.
15 Ekim 2014	Rehber	Yabancı turistlere rehberlik yaptım.
16 Ekim 2014	Saadet	Diğindeki damada saadet diledik.
17 Ekim 2014	Varlık	Doğada canlı ve cansız varlık vardır.
20 Ekim 2014	Sivil	Türk Askerleri sivil giyinmez.
21 Ekim 2014	Muhtaç	Çevremizdeki muhtaç kişilere yardım etmeliyiz.
22 Ekim 2014	Çıkar	Derste arkadaşım kendi çıkarını düşündü.
23 Ekim 2014	Ürkek	Sınıfa yeni gelen arkadaşım ürkek davranıyor.
24 Ekim 2014	Mantıklı	Öğretmenimiz her zaman mantıklı konuşuyor.
27 Ekim 2014	Garip	Kuzenim son günlerde garip davranıyordu.
28 Ekim 2014	Gelenek	Komsularımız geleneklerine bağlı siledir.
29 Ekim 2014	Çatışma	Fikirlerin çatışması toplumda vardır.
30 Ekim 2014	Müthiş	Sinemada müthiş bir film vardı.
31 Ekim 2014	Gizemli	Okuduğum hikayede gizemli orman vardı.
03 Kasım 2014	Kürsü	Okul Müdürü kürsüde konuşma yaptı.
04 Kasım 2014	Tembih	Annem, yabancılarla konuşmamamı tembihler .
05 Kasım 2014	Öfke	Arkadaşıma karşı öfkemi kontrol ettim.
06 Kasım 2014	Fırsat	Derhanede sınava girme fırsatını yakaladım.
07 Kasım 2014	Tür	Manavda türlü türlü meyveler var.
10 Kasım 2014	Bağımsızlık	Atatürk sayesinde bağımsızlığa kavuştuk.
11 Kasım 2014	Mühendis	Binanın tasarımını mühendis güzel yaptı.
12 Kasım 2014	Kordon	Babamın saatinin kordonu koptu.
13 Kasım 2014	Kilim	Resim yaparken kilim deseni kullandık.
14 Kasım 2014	İlgi	Marketteki satıcı bize ilgili davrandı.

Şekil D.3 :E1 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-3

Sevgili Öğrencim,

Kelime Kumbarası 'nda biriktirdiğin kelimelerden 5 tanesini seçip aşağıya yazmanı ve bu kelimelerin geçtiği bir öykü tasarlayıp yazmanı istiyorum. Öykünde istersen hayal gücü unsurlarını da kullanabilirsin.

SEÇTİĞİM KELİMELER

Ziyaret Minik Enfes Dülce Minnet

Minik Fındık

Bir zamanlar ülkenin en güzel yerinde Fıdca adında bir kız.....
sacığı yıcardı. Bu kızın **minik** Fındık adında bir köpeği vardı.
Günleri o kadar güzel geçiyordu ki zamanın nasıl geçtiğini anlamıyordu.
Fıdca tatlı hazırlıklara başlamıştı. Çünkü teyzesinin düğünü vardı.
Beklediği süğün günü geldi. Fıdca hazırlandı düğüne gitmek için arabasıyla
Kapan. Fındık ise götüremeyeceği için onu komşusuna bırakarak düğü-
ne gitti. Düğünde güzel şarkılar çalıyor. Fıdca teyzesini merak etti.
Gelin odasına gitmişti. Teyze **dülce** çayını düzeltiyordu. Teyze sine sarıl-
dı daha sonra gelin odasından çıktı. Başuğa indi. Bir kaç dakika
sonra gelin ve damat aşağı indiler. Herkes heyecanla salonda otur-
muşlardı. Düğün **minnet** geçiyordu. Çünkü postalar herkesin düğün
alışını ediyordu. Birden Fıdca'nın telefonu çaldı. Komşusuyla minik
köpeği Fındık'ın rahatsızlandığına söyledi. Fıdca da eve dönerek komşu-
sundan köpeğini aldı. O ona baktığı için **minnet** ettiğini söyledi. Ben arkadaşım
Fıdca'nın köpeğini rahatsızladığına üzülürüm. Onu arayarak köpeğinin
nasıl olduğunu sordum. Neticeye getirdiğini sordukça iyi olduğunu söyledi.
Enesi gün ben arkadaşım Fıdca'nın köpeğini **ziyarete** gittim. Fıdca ona
enfes marmalat yapıp yedirdiyordu. Fındık gün ilaclarını içiyordu. Fındık
yaşas yaşas iyileşiyordu. Arkadaşım Fıdca'nın köpeğinin iyileştigine
sevinmesi hericki sevindirici. Ben arkadaşım Fıdca'ya köpeği Fındık

Şekil D.4 : K3 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-3a

Sevgili Öğrencim,

Okulda ve çevrende öğrendiğin kelimeleri sözlükten kontrol ederek *Kelime Kumbarası* 'nda biriktirdin. Öğrendiğin kelimeleri ve anlamlarını kendi cümlelerin ile aşağıdaki tabloya kaydetmeni istiyorum. Kelime Tablondaki kelimeleri günlük konuşmalarında ve yazı çalışmalarında kullanmalısın böylece kelime anlamlarını unutmadığını göreceksin.

BENİM KELİME TABLOM

KELİME	ANLAMI
Sema	Gök.
Ambulans	can kurtarıcı hastane arabası.
Araç	Araç arabası.
Tabiat	Doğa.
Yük	Eski dilde tuvalet.
Kavak	Boyuna 30/40 metreye ulaşan ağaç.
Dalgın	Dişinlere dahi kendinden geçmiş.
Kişi	Konuşma yaparken yüksekçe yer.
Alfa	Yunan harfinin ilk harfi.
Arzu	Dilek istek.
Acemi	Bir şeyde tecrübesiz.
Aşık	Sivas türk aşarı.
Lümenit	Parlak yeşil taş.
Sansur	Soru olmayış hiç bitmeyen.
Büyü	Sihir.
Bilginlik	İletmek, palestermek.
Saadet	Mutluluk.

Şekil D.5: K2 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-4

Sevgili Öğrencim,

Konuşan Kelimeler etkinliği süresince anlatılan kelimeleri aşağıya kaydetmeni ve arkadaşlarını değerlendirmeni istiyorum.

Arkadaşımın Adı	Anlattığı Kelime
	Çıkar
	Mantık
	Bonar
	Dalgin
	Rehber
	Meisat
	Sema
	Millet
	Hayat
	Öpke
	Toplum
	Okuyucu
	Kain
	Fırsat
	İği
	Tür
	Tembir
	Nühredis
	Kaygı
	Kesfetmek

En çok arkadaşım.....'nin sunumunu beğendim. Çünkü, ses tonu.....duruş.....şeklini.....kendi kendine.....anlatıyor.....yapması.....kullandığı.....güzel anlatıyor.....hiç duymadım.....karşımdaki kelimeleri.....yutmadı.....sağında bakmadı.....hiç konuşmadı.....ya da kışık sesle konuşmadı.....öğretmene bakmadı.....çok çok güzel anlattı.....

Şekil D.6 : K3 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-5

Aşağıdaki resimleri ve resimlerin anlamlarını dikkatlice inceleyelim. Resimlerle anlamları arasında bir fark olup olmadığını söyleyelim.

doktor

hekim

Yukarıdaki resimler incelendiğinde **doktor** ve **hekim** sözcüklerinin aynı resmi ifade ettiğini görüyoruz. Bu sözcüklerin anlamlarının aynı olduğunu söyleyebiliriz.

Şimdi de sözcüklerin yazılışlarını ve okunuşlarını inceleyelim.

doktor → d-o-k-t-o-r

hekim → h-e-k-i-m

İki sözcük arasında yazılışların ve okunuşlarının farklı olduğunu söyleyebiliriz.

Anlamları aynı, yazılışları ve okunuşları farklı olan sözcükler **eş anlamlı (anlamdaş)** sözcüklere yazılarımızı ve günlük konuşmalarımızı geliştirmek ve zenginleştirmek için eş anlamlı kelimeleri kullanabiliriz.

B-Aşağıdaki cümleleri inceleyelim. Cümle anlamlarının değişip değişmediğine karar verelim.

1. **Doktor** hastaya ilaç yazdı.

Hekim hastaya ilaç yazdı.

2. Bazı **kelimelerin** anlamlarını bilmiyorum.

Bazı **sözcüklerin** anlamlarını bilmiyorum.

İkisinde anlamlarının değişmediğine karar verdim.

Şekil D.7 : E2 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-5a

ÇALIŞMA-5a

Aşağıda **Eşimi Bul** etkinliğinde karşımıza çıkan eş anlamlı sözcükleri göreceksiniz. Tabloyu dikkatlice inceleyelim. Etkinlik boyunca bulunan eş anlamlı sözcükleri aynı renge boyayalım.

okul	saadet
cevap	anlam
deneyim	kılavuz
bağımsızlık	mektep
barış	yanıt
mutluluk	kızgınlık
mana	sulh
rehber	tecrübe
kelime	istiklal
öfke	sözcük

yıl	gök
vatan	yanıt
doktor	sene
olay	alaka
sema	görüşme
millet	tür
ilgi	hekim
ziyaret	yurt
çeşit	vaka
cevap	ulus

Yukarıda bulunan eş anlamlı kelimelerden 3 tanesini seçelim. Sol tarafa kısa bir paragraf oluşturarak yazalım. Sağ tarafa ise aynı metni eş anlamlılarını kullanarak tekrar yazalım. Yazdığımız iki paragrafı karşılaştıralım.

Tecrübe'nin Önemi

Bir gün **hekim** amcaların hasta **ziyaret**lerine gittik. Hasta dan **uygun** birden ateşi çıktı. Sonra **nesi**, çocuğa **ateş düşürücü** verdi. **nesi** demek ki bu konuda çok **tecrübeliydi**.

Deneyim'in Önemi

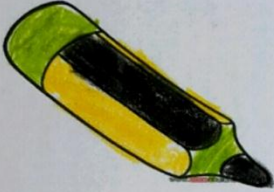
Bir gün **doktor** amcaların **görüşmelerine** gittik. Hasta dan **uygun** birden ateşi çıktı. So **annes**, çocuğa **ateş düşürücü** ver **annes** demek ki bu konuda **deneyimliydi**.

Yazdığım iki paragrafı okudum , anlamlarının değişmediğini ve aynıolduğunu gördüm.

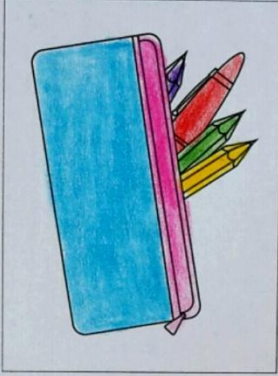
Şekil D.8 : K4 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-6

Aşağıdaki resimleri ve anlamlarını inceleyelim.

kalem

kalemlik

Kalem: Yazı yazmak için kullandığımız eşya.

Kalemlik: Kalemleri içine koyduğumuz eşya.

Basit sözcüklere yapım eklerinin eklenmesiyle oluşan yeni anlamdaki sözcükler **türemiş sözcüklerdir.**

Sözcük	Yapım eki	Türemiş sözcük
kalem	-lik	kalemlik

Yapım ekleri sözcüğün anlamını değiştirir ve yeni sözcük oluşturur. Sözcük türeten ekler yapım ekleridir.

İşlek yapım eklerinin bazıları şunlardır:

-sız-lık-cı-gi-li-gin

Şekil D.9 : E5 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-6a

Sevgili Öğrencim,

KELİME HAZİNESİ etkinliği boyunca yeni türettiğiniz sözcükleri aşağıdaki tabloya yazmanı istiyorum.

KELİME TABLOSU

Sözcük	Yapım eki	Türemiş Sözcük
Hava	-lı	Havalı
Varlık	-lı	Varlıklı
Öfke	-li	Öfkeli
Kilim	-li	Kilimli
Kalem	-li	Kalemli
Özgür	-lük	Özgürlük
İyi	-lik	İyilik
Sev	-gi	Sergi
Karar	-lı	Kararlı
Haban	-cı	Habancu
Car	-lı	Carlı
Mantık	-lı	Mantıklı
Türk	-çe	Türkçe
Son	-suz-luk	Sonsuzluk
Türlü	-lü	Türlü
Yeni	-lik	Yenilik
Yol	-lük	Yoluk
Ser	-gi	Sergi
Var	-lık	Varlık

Şekil D.10 : K5 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-6b

Sevgili Öğrencim,

Senden *Kelime Hazinesi* etkinliği boyunca öğrendiğin türemiş kelimelerin de içinde geçtiği bu hikayeyi tamamlamanı istiyorum.

Korsan Oluyorum

Ahmet babası gibi denizci olmak istiyordu. Bir sabah herkesten habersiz babasının gemisiyle denize açıldı.

Ahmet kaval görünmek için mantıklı davranıyormuş ama nedense gemi ayuncaklarını elinden bırakıyormuş. İle türlü türlü gemileri görmüş hepside güzel ve canlı renkliymiş. Babası ona yolculuk yapmaları bir an önce hazırlan demiş. Babası gemiyi usta yönlendiriyormuş ve korsanlara binden kendi kendine gider bir gemi görmüş ve Ahmet yine hayallerine kapılmış. Ahmet korsan olacağına kararlıymış ve yollarına devam etmişler. Ahmet bir yerlik yapıp babasından izin almış bana gemiyi verebilir misin? diye. Ardından uzun zaman geçince Ahmet korsan tarihleri basılmış.

Şekil D.11 : K1 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-7

A-Aşağıda bulunan kavram haritasını *Sürpriz Kelimeler* etkinliği boyunca öğretmeninizin yardımı ile doldurunuz.

```
graph TD; ATATÜRK --> Ailesi; ATATÜRK --> Kişilik_Özellikleri; ATATÜRK --> Yaptığı_Yenilikler; Ailesi --> Tübeyyde_Hanım; Ailesi --> Ali_Rıza_Efendi; Ailesi --> Makbule_Hanım; Kişilik_Özellikleri --> Zeki; Kişilik_Özellikleri --> Çalışkan; Kişilik_Özellikleri --> Düzenli_ve_planlı; Yaptığı_Yenilikler --> Yeni_harfleri_kabul_etti.; Yaptığı_Yenilikler --> Kılık_kiyafet_yeniliği_yaptı.; Yaptığı_Yenilikler --> Cumhuriyet_yönetimi_kurdu.
```

B-Sevgili Öğrencim, senden **ATATÜRK** konulu bir şiir yazmanı istiyorum. Şiirini yazarken yukarıda bulunan kavram haritasındaki kelimeleri de kullanabilirsin.

ATATÜRK

Zeki ve çalışkan bir kahramandı,
Yurdumuzu düşmanlardan kurtardı,
Her zaman düzenli, planlı çalışırdı,
Seni seviyoruz, **Tanım ATATÜRK.**

Yeni harfleri kabul etti,
Kılık kıyafeti değiştirdi,
Cumhuriyetimizi kurdu, vatanı korudu,
Seni seviyoruz, **Tanım ATATÜRK.**

Şekil D.12 : E1 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-7a

ÇALIŞMA-7a

İKİLEMELER

Dilimizde anlamı pekiştirmek için kullanılan ve aynı türden sözcüklerin yinelenmesiyle oluşan söz öbekleri **ikilemeler**dir.

İkilemeler güzel güzel, ışıl ışıl gibi aynı sözcüklerin yinelenmesiyle yazılı ve sözlü anlatımda ifadelerimizi güçlendirmek için kullanılır.

İkilemeler ;iyi kötü,düşe kalka gibi zıt anlamlı sözcüklerin birleşmesi ile de yapılabilir.

B-Aşağıdaki cümleleri inceleyelim. Anlamlarını tahmin edelim. Sınıfça tartışalım.

Köyümüzde dere **şırı şırı** akıyordu.
Ses ikilemesi

Minik kedi sütünü **lıkırlıkır** içti.
Ses ikilemesi

Gezide **ayrı ayrı** otobüslere bindik.
ayrı olmayan

Dişlerimi fırçaladıktan sonra **piril piril** parladı.
çok temiz

Arkadaşım **gıcır gıcır** ayakkabılarıyla sınıfa girdi.
yepyeni

Sinemada **kıkır kıkır** gülerken görevli bizi uyardı.
çok gülmek

Kelebekler **renk renk** uçuyordu.
renge renk

Yaşlı adam **sinirli sinirli** yanımdan geçti.
çok sinirli

Şekil D.13 : K7 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-7b

Aşağıda karışık verilen kelimeleri inceleyiniz. **KELİME ÇARKI** etkinliğindeki kelimeleri anlamları ile eşleştiriniz.

1	Döşeme, divan gibi yerlere serilen, genellikle desenli, kalın, kıl veya yün dokuma	kalabalık	7.
2	Batı Uygarlığında,halkı yöneten tek güç, erkek yönetici	kavak	13.
3	Kırlangıçgillerden, geniş gagalı, çatal kuyruklu, ince uzun kanatlı, küçük göçebe kuş.	gösterişli	9.
4	Üzerine yatak konulup yatılan tahta veya metal ev eşyası	kilim	1.
5	Engelleme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi, kızgınlık, hışım, hiddet, gazap	bağımsızlık	11.
6	Göçmen topluluğu veya bu topluluğun yerleştiği yer.	kürsü	10.
7	Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğu	gövde	15.
8	Gıda; fizik, kimya, biyoloji, elektrik, elektronik,teknik ve sosyal alanlarda uzmanlaşmış, belli bir eğitim görmüş kimse	kral	2.
9	Görkemli,heybetli olan.	trafik	14.
10	Kalabalığa karşı konuşma yapanların önünde bulunan yüksekçe yer.	öfke	5.
11	Bağımsız olma durumu, istiklal	koloni	6.
12	Çabuk ve kolay kavrayan	dalgın	16.
13	Söğütgillerden ,boyu bazı türlerinde 30-40 metreye kadar çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç	kırlangıç	3.
14	Ulaşım yollarında bulunan taşıt ve yayaların tümü	karyola	4.
15	Ağaç ve bitkilerin dallarının dışında kalan ana bölümü	mühendis	8.
16	Çevresinde olup bitenleri fark edemeyecek kadar düşünceye dalan	zeki	12.

Şekil D.15 : E3 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-8a

Sevgili Öğrencim,

Aşağıya kahramanı kirlangıçlar olan bir hikaye yazmanı istiyorum. Kelime Çarkı Etkinliğinde karşımıza çıkan kelimeleri de hikayende kullanabilirsin.

bağımsızlık

kavak

zeki

DİKKATİZİZ KIRLANGIÇ

Bir kirlangıç varmış. O her zaman kavak ağacında yaşarmış. O kavak ağacında kendisini yuva bile yapmış. O uçup yemek aramaya çıkmış. Yorulup bir kavak ağacının üstünde dinlenmek için yaklaşmış ama bir yaramaz çocuğun kaparı yapıp yerleştirdiğinden haberi yokmuş. O yaramaz çocuk sonunda kaparın ipini tutmuş. Kirlangıcın oraya girmesini beklemiş. Girince de ipi çekip kaparın kapağını kapatıp kirlangıcı evine getirip küçük bir kalese kapatmış. Oda kaçmak istiyormuş. Zeki bir şekilde kalesin kapağını açtığında kaparın arasından çıkmış. Bağımsızlığına kavuşup yuva sına gitmiş ve bir daha konduğu yerlere dikkat etmeye karar vermiş.

Şekil D.16 : E8 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-9

DEYİM DEYİP GEÇME etkinliği boyunca arkadaşlarınızın canlandıracağı deyimleri izledikten sonra deyim resimlerinin altına yazınız. Daha sonra deyim anlamlarının ne olabileceğini arkadaşlarınızla tartışınız.

Deyim: 3 aşığı 3 yukarı
Anlamı: Yoklaştık seşlemek

Deyim: Bir kulagından girip bir kulagundan çık
Anlamı: Soşşölanleri dikkate almamak

Deyim: Burun kusurmak
Anlamı: Hiç bir şey keşşenmemek

Deyim: Bğze kulaklarına varmak
Anlamı: Çok mutlu olmak

Şekil D.17 : K3 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-9a

Kalıplaşmış sözler genellikle gerçek anlamlarının dışında kullanılır. Bu kalıplaşmış sözler **deyim**lerdir. Deyimleri günlük konuşmalarımızda ifadelerimizi güçlendirmek için kullanabiliriz.

A. Aşağıdaki deyimleri okuyalım. Anlamalarını inceleyelim.

DEYİM	ANLAMI
yerinden fırlamak	oturulan yerden hızla kalkmak
hesap sormak	bir konuda açıklama istemek

Ağacım metninde geçen cümleleri inceleyiniz. Anlamalarını düşününüz.

- Engin sevinçle yerinden fırladı.
deyim
- Ağaç kendisinden hesap soruyordu.
deyim

B. Ağacım metninde geçen diğer deyimleri de bulalım ve deyimler ve atasözleri sözlüğünden anlamlarına bakalım.

DEYİM	ANLAMI
1. Yerinden fırlamak.	Hızla kalkmak.
2. Hesap sormak.	Sorguya çekmek
3. Yüzünü asmak.	Mutsuz olmak, somurtmak.
4. Gözünü tavana dikmek.	Bir yere sabit bakmak. Dal-
5. Gereğini ele almak.	Çak konuşmak

Şekil D.18 : K9 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-9b

ÇALIŞMA-9b

Sevgili Öğrencim,

Deyim Deyip Geçme Etkinliğinde arkadaşlarının canlandığı deyimlerden istediğin birini seçmeni ve o deyimden geçtiği bir hikaye yazmanı istiyorum.

Ağız kulaklarına varmak

SEÇTİĞİM DEYİM

Sinema

Mine çok heyecanlıydı. Çünkü yarın sinemaya gidecekti. Babası ona söz vermişti. Ertesi gün olmuştu. Erken kalkıp kahvaltılarını ettiler. Sinemaya gitmek için yola çıktılar. En sevdiği filmi izlemişti. Sinemadan sonra babası ona bir sürpriz yapmıştı. Çok istediği oyuncak bebeği almıştı. Mutluluktan ağız kulaklarına varmıştı. Bugün ne güzel şeyler oldu diye düşündü. Biraz yorulmuştu ama değermişti. Bebeğine isim düşündü. Adını Ece koymaya karar verdi. Yatağına Ece bebeğiyle gitti. Oda sarıya uykuyla dolmuştu. Rüyasında, Ece bebek büyümüşü ve kendisiyle tiyatroya gidiyorlardı. Sabah gördüğü rüyayı anne ve babasına anlatırken Ece bebeğine yüzündeki gülümsemeyi anlayamamıştı.

Şekil D.19 : K4 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-10

ADI SOYADI:

ÇALIŞMA-10

A-Aşağıdaki resimleri inceleyelim aralarındaki ilişki ne olabilir görmeye çalışalım.

kısa çocuk

uzun çocuk

büyük kuş

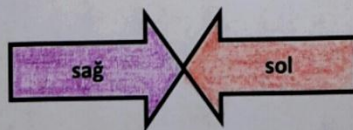
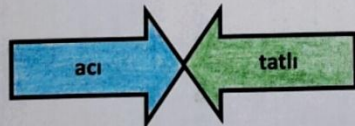

küçük kuş

Varlıkları anlatan kelimelerin anlam bakımından birbirinin zıttı olduğuna dikkat ediniz.

Anlam bakımından birbirine zıt(karşıt) olan kelimeler zıt anlamlı kelimelerdir.

B- Zıt anlamlı kelimelerin bazıları şunlardır.

Şekil D.20 : E10 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-10a

Sevgili Öğrencim,

Aşağıdaki metni okumanı ve **ZIT KARDEŞLER** etkinliği boyunca aşağıdaki tabloları metindeki bilgilere göre doldurmanı istiyorum.

ZIT KARDEŞLER

Mektup arkadaşım Ece son mektubunda kardeşiyle bir resmini göndermiş. Ben Ece'yi daha önce hiç görmedim. Bana kendini tarif etmiş. **Uzun** boylu ve **güzel** olan kendisiymiş. Gözleri **büyük** kaşları **ince**ymiş. Saçları ise **koyu** kahverengiymiş. Elinde **siyah** renkli bir çantası varmış. Resimde **sağ** yanağında bir ben görünüyormuş. Kardeşi Meltem ise tam zıt özelliklere sahipmiş. Acaba hangisi Ece hangisi Meltem bana yardımcı olur musunuz?

ECE	MELTEM
Ece uzun boylu ve güzel birisidir. Gözleri büyük kaşları ince dir. Saçları ise koyu kahverengidir. Elinde siyah renkli bir çantası var. Resimde sağ yanağında bir ben görünüyor.	Meltem kısa boylu ve zayıf birisidir. Gözleri küçük kaşları kalin dir. Saçları ise açık kahverengidir. Elinde kırmızı renkli bir çantası var. Resimde sol yanağında bir ben görünüyor.

Şekil D.21 : K10 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-10b

Aşağıda karışık verilen kelimeleri zıt anlamlılar oyunu boyunca **zıt anlamlıları** ile eşleştirelim aynı renklere boyayalım.

Şekil D.22 : E7 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-10c

ÇALIŞMA-10c

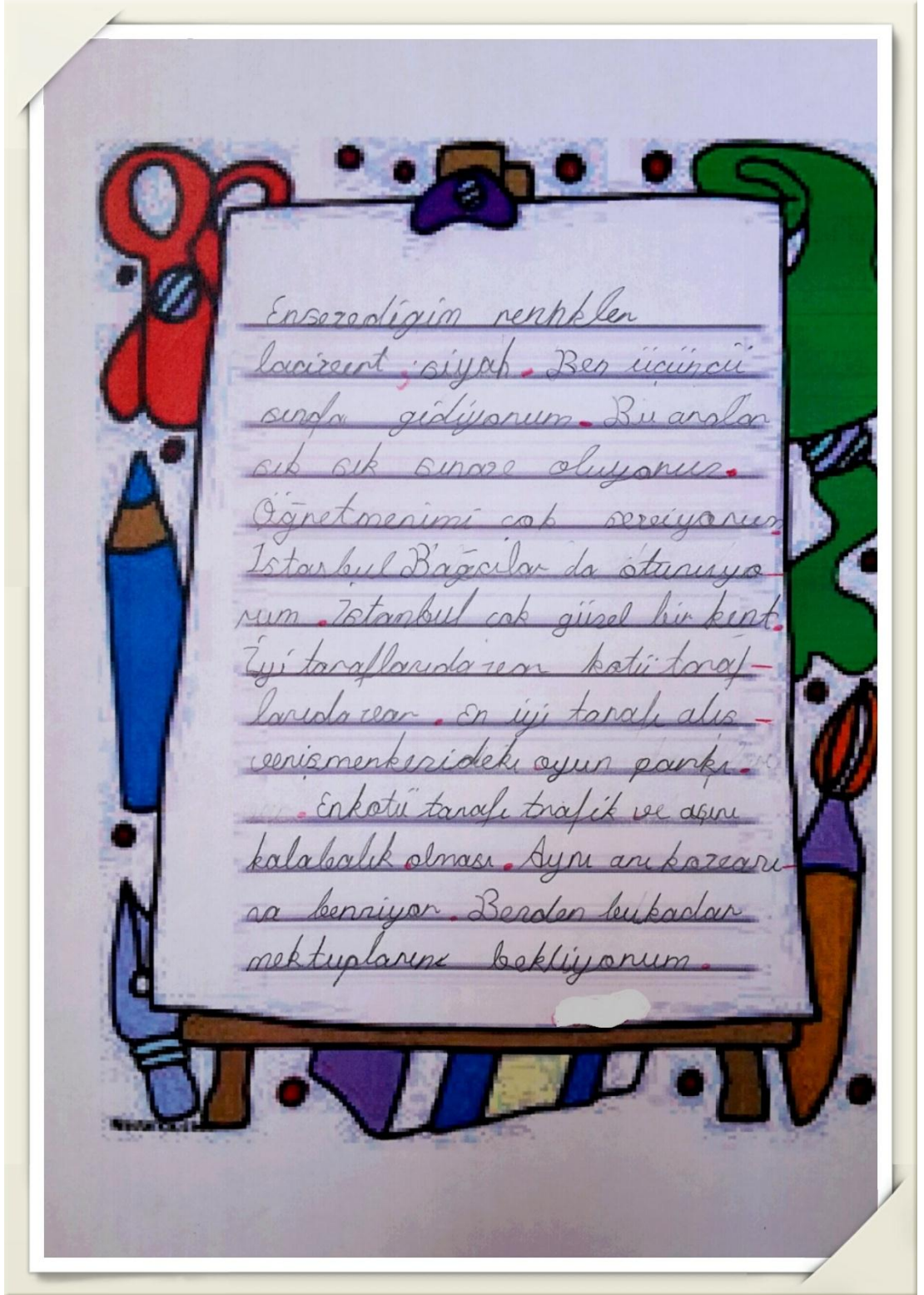
Sevgili Öğrencim,

Bir mektup arkadaşın olduğunu hayal etmeni ve mektubunda önce kendini tanıtırıp sonra yaşadığın yeri arkadaşına tarif etmeni istiyorum.

Mentaha Ezi

Benim adım [redacted]
Ben dokuz yaşındayım.
Siyah saçlı, kahverengi
gözlüğüm var. Benim iki
entek kalemim var. En
sevdiğim şeyler resim
çizmek, müzik dinlemek,
'arkadaşlarımla oyun
oynamaktır. Bir de modacıları
takip etmek ve modacı olmak.
Nerde moda ile ilgili şeyler
görsem gözlüğümün yeri
fırlar.

Şekil D.23 : K6 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

Şekil D.24 : K6 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği-Devamı

ŞİFREYİ ÇÖZ

ŞİFREYİ ÇÖZ

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER :Şifre kelime kartları,Çalışma-1 Formu

SÜREÇ

Şifre bir kelime belirlenir. Kaç harfli ise o sayıda kelime ve anlam kartları hazırlanır. Kartların arkalarına sayılar ve şifre kelimenin harfleri kodlanır öğrenciler 4 erli gruplara ayrılır. Hedef kelimelerle hazırlanan kartlar ve şifre kartı öğrencilere karışık verilir öğrenciler kelime anlamlarını eşleştirdikçe şifre çözülür. Şifreyi ilk çözen grup alkışlattırılır.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-1 Formu uygulanır.

ÇALIŞMA-1

A- Aşağıda karışık verilen kelimeleri inceleyiniz. *Şifreyi Çöz* etkinliğindeki anlamları hatırlayınız ve kelimeleri anlamları ile eşleştiriniz.

ustaca	• Ağaç işleriyle uğraşan ve ağaçtan çeşitli eşya yapan usta
hal	• Sürekli yağın yağmurdan veya eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su, su taşkını
darmadağın	• durum, vaziyet
marangoz	• Söğütgillerden, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç
baraj	• Aileden, çevreden olmayan (kimse veya şey), özge
ziyaret	• Suyu toplama, sulama ve elektrik üretme amacıyla akarsu üzerine yapılan bent
artık	• Birini görmeye, biriyle görüşmeye gitme, görüşme
yabancı	• Çok dağınık ve karışık, darmadağınık, tarumar
sel	• Ustaya yakışın
kavak	• Bir şeyin harcandıktan veya kullanıldıktan sonra artan bölümü

B-Aşağıda verilen kelimeleri sözlük sırasına göre sıralayınız. Ve birer cümlede kullanınız.

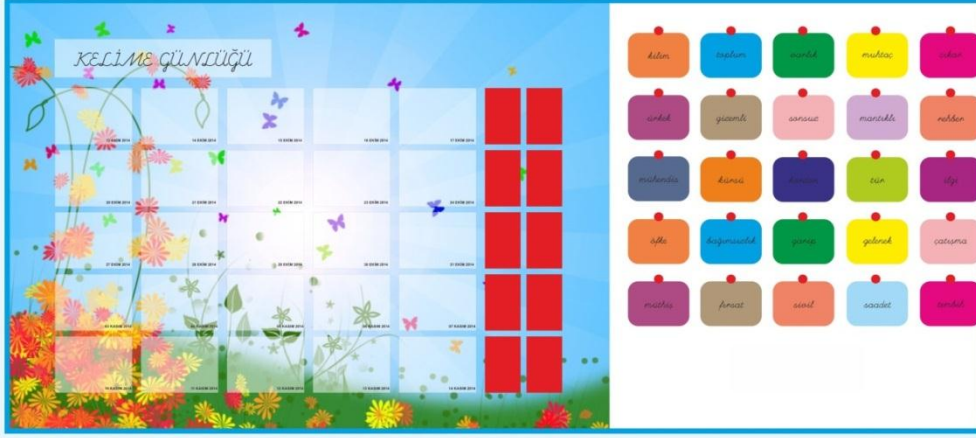
Kelime	Cümle
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

UYGULAMA RESİMLERİ

KELİME GÜNLÜĞÜ

MATERYAL RESİMLERİ

KELİME GÜNLÜĞÜ

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER :Kelime Panosu,günlük kelime kartları (30tane), Çalışma-2 Formu

SÜREÇ

Sınıfta kelime panosu oluşturulur. Her gün periyodik olarak öğretmen tarafından günün kelimesi ilk ders asılır. Hedef kelimeler öğrencilerin bilebileceği zorlukta olmalıdır. Öğrencilerden sözlüğe bakmadan günün kelimesinin anlamını tahmin etmeleri istenir. İlk bulan öğrenci günün sorusunu bilmiş kabul edilir ve küçük bir hediye kazanır. Çalışma 1 aylık kelime takvimi dolana kadar devam eder.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-2 Formu 1 ay boyunca doldurulur.

UYGULAMA RESİMLERİ

MATERYAL RESİMLERİ

KELİME KUMBARASI

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER :Kelime Kumbaraları,renkli kağıtlar, Çalışma-3 Formu ve Çalışma-3a Formu

SÜREÇ

Öğrencilerle birlikte matematik dersinde küp şeklinde kelime kumbaraları yapılır. Öğrencilerden 1hafta boyunca yeni öğrendiği kelimeleri küçük bir kâğıda yazarak kumbaraya atması istenir.1haftada kelimeler birikir. 1 hafta sonra sınıfta bir yarışma düzenlenir. Yarışma günü kumbaralar getirilir. Her öğrenci kendi kelime kumbarasından sorulan kelimelerin anlamlarını söyler. En fazla kelime anlamı bilen öğrenci yarışmanın galibi olur.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-3 Formu ve Çalışma-3a Formu uygulanır.

UYGULAMA RESİMLERİ

KONUŞAN KELİMELER

MATERYAL RESİMLERİ

KONUŞAN KELİMELER

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : Parmak kuklaları,sahne, Çalışma 4 Formu

SÜREÇ

Hedef kelimeler bir gün önceden öğrencilere verilir ve sunuma hazırlık yapmaları istenir. Sunum günü sınıfa sahne kurulur. Öğrenci anlatacağı kelime için bir parmak kuklası seçer ve sahnenin arkasına geçerek kelimeyi anlatır. (Hikaye,öykü,ipuçları vb.).Sunum sonunda öğrenciler kelimeyi tahmin eder.Çalışma 4 Formuna kaydeder.

DEĞERLENDİRME

Çalışma 4 Formu uygulanır. Akran değerlendirmesi yapılır.

UYGULAMA RESİMLERİ

EŞİMİ BUL

EŞİMİ BUL

MATERYAL RESİMLERİ

EŞİMİ BUL

okul	deney?m	cevap	bars	mutluluk
bağımsızlık	mana	rehber	kel?me	öfke
vaka	ulus	?lg?	vatan	yıl
yanıt	sema	hek?m	z?yaret	tecrübe
sene	meklep	anlam	yanıt	tür
çeş?t	yurt	m?llet	gök	sözcük
kızgınlık	görüşme	saadet	olay	alaka
kılavuz	sulh	doktor	?et?kial	cevap

EŞİMİ BUL

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER :Eşimi Bul Panosu,renkli stickerlar,Çalışma-5 Formu ve Çalışma -5a Formu

SÜREÇ

Çalışma-5 Formu ile eş anlamlı kelimeler ile ilgili 2. Sınıf kazanımları hatırlatılır. Daha sonra hazırlanan Eşimi Bul Panosu tahtaya asılır. Öğrenciler 2'şerli eşleşirler. Eşleşen öğrencilere aynı stickerların olduğu yapıştırıcılar verilir. İlk öğrenci rastgele bir sticker seçer ve seçtiği kelime penceresinin üzerine yapıştırır. Kelimeyi tüm sınıfa sesli söyler. Kelime anlamı sınıfça tahmin edilir. Gerekirse öğrencilere bağlamdan kelime anlamlarını bulmaları için ipucu cümleler verilebilir veya daha önceki derslerde işlenen metinlere gönderme yapılabilir. Daha sonra kelimenin eş anlamı sınıfça tartışılarak bulunur. Tahtada bulunan ikinci öğrenci kelimenin eş anlamını bulmak için kelime pencerelerine bakar ve bulduğu anda aynı stickerdan yapıştırır ve alkışlanır. Tüm kelimelerin eş anlamları bulunana kadar işlem devam eder.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-5a Formu uygulanır.

ÇALIŞMA-5

Aşağıdaki resimleri ve resimlerin anlamlarını dikkatlice inceleyelim. Resimlerle anlamları arasında bir fark olup olmadığını söyleyelim.

Doktor

hekim

Yukarıdaki resimler incelendiğinde *doktor* ve *hekim* sözcüklerinin aynı resmi ifade ettiğini görüyoruz. Bu sözcüklerin anlamlarının aynı olduğunu söyleyebiliriz.

Şimdi de sözcüklerin yazılışlarını ve okunuşlarını inceleyelim.

doktor → d-o-k-t-o-r

hekim → h-e-k-i-m

İki sözcük arasında yazılışların ve okunuşlarının farklı olduğunu söyleyebiliriz.

Anlamları aynı, yazılışları ve okunuşları farklı olan sözcükler *eş anlamlı (anlamdaş)* sözcüklerdir. Yazılarımızı ve günlük konuşmalarımızı geliştirmek ve zenginleştirmek için eş anlamlı kelimeleri kullanabiliriz.

B-Aşağıdaki cümleleri inceleyelim. Cümle anlamlarının değişip değişmediğine karar verelim.

1. **Doktor** hastaya ilaç yazdı.

Hekim hastaya ilaç yazdı.

2. Bazı **kelimelerin** anlamlarını bilmiyorum.

Bazı **sözcüklerin** anlamlarını bilmiyorum.

ÇALIŞMA-5a

Aşağıda *Eşimi Bul* etkinliğinde karşımıza çıkan eş anlamlı sözcükleri göreceksiniz. Tabloyu dikkatlice inceleyelim. Etkinlik boyunca bulunan eş anlamlı sözcükleri aynı renge boyyalım.

okul	saadet	yıl	gök
cevap	anlam	vatan	yanıt
deneyim	kılavuz	doktor	sene
bağımsızlık	mektep	olay	alaka
barış	yanıt	sema	görüşme
mutluluk	kızgınlık	millet	tür
mana	sulh	ilgi	hekim
rehber	tecrübe	ziyaret	yurt
kelime	istiklal	çeşit	vaka
öfke	sözcük	cevap	ulus

Yukarıda bulunan eş anlamlı kelimelerden 3 tanesini seçelim. Sol tarafa kısa bir paragraf oluşturarak yazalım. Sağ tarafa ise aynı metni **eş anlamlılarını** kullanarak tekrar yazalım. Yazdığımız iki paragrafı karşılaştıralım.

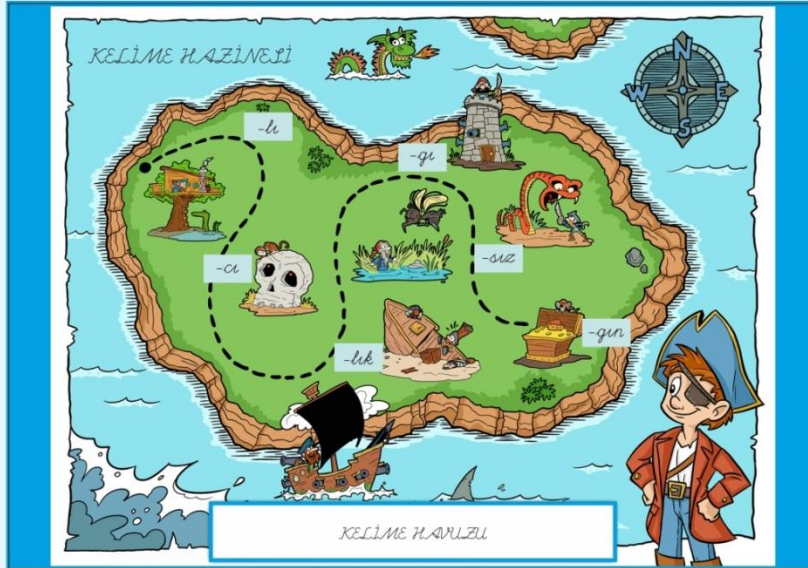
Yazdığım iki paragrafı okudum ,anlamlarının değişmediğini ve.....olduğunu gördüm.

UYGULAMA RESİMLERİ

KELİME HAZİNESİ

usta	yaban	kız	hak	iyi	-gin	-gün	-gi	-gu
van	sen	top	tat	ayrı	-lu	-lü	-li	-lü
son	cam	kaba	mantık	can	-luk	-lük	-lik	-lük
belir	yeni	olum	yatı	kitap	-ca	-ci	-ci	-cü
il	tün	Fransız	Türk	sev	-ca	-ci	-ci	-cü
ıç	kalem	tayyare	ana	çare				
söz	say	son	özgün	insan				
dal	sinir	gizem	geveze	karan				
karan	duy	göz	hava	yol				

**MATERYAL
RESİMLERİ**

KELİME HAZİNESİ

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER :Kelime Hazinesi Oyun Alanı,Kelimekartları, yapım ekleri kartları,Çalışma-6 Formu, Çalışma-6a Formu , Çalışma-6b Formu

SÜREÇ

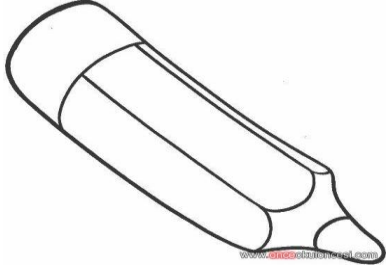
Çalışma 6 formu ile türemiş kelimeler ile ilgili 2. Sınıf kazanımları öğrencilere hatırlatılır. Kelime Hazinesi oyunu öğrencilere tanıtılır. Sırası gelen öğrenci bir kelime seçer yapım ekleri kartlarından uygun olanına karar verir ve kelime havuzunda birleştirerek yeni bir kelime türetir. Yeni kelime sınıfa açıklanır.Tüm öğrenciler dağıtılan Çalışma-6a formuna kaydeder. Kelimelerin morfolojik özelliklerine dikkat çekilerek kelime anlamlarının sınıfça bulunması sağlanır. Tüm öğrenciler oyunda yeni kelime türetinceye kadar oyun devam eder.

DEĞERLENDİRME

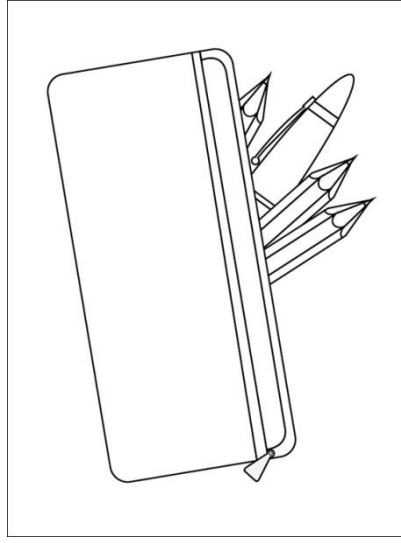
Çalışma-6b Formu uygulanır.

ÇALIŞMA-6

Aşağıdaki resimleri ve anlamlarını inceleyelim.

Kalem

kalemlik

Kalem: Yazı yazmak için kullandığımız eşya.

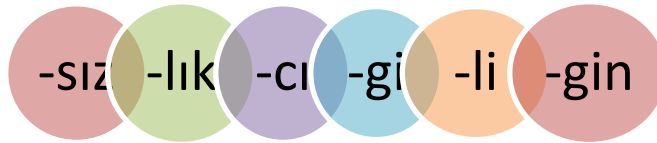
Kalemlik: Kalemleri içine koyduğumuz eşya.

Basit sözcüklere yapım eklerinin eklenmesiyle oluşan yeni anlamdaki sözcükler **türemiş sözcüklerdir**.

Sözcük	Yapım eki	Türemiş sözcük
kalem	-lik	kalemlik

Yapım ekleri sözcüğün anlamını değiştirir ve yeni sözcük oluşturur. Sözcük türeten ekler yapım ekleridir.

İşlek yapım eklerinin bazıları şunlardır:

ÇALIŞMA-6a

Sevgili Öğrencim,

KELİME HAZİNESİ etkinliği boyunca yeni türettiğiniz sözcükleri aşağıdaki tabloya yazmanı istiyorum.

KELİME TABLOSU

Sözcük	Yapım eki	Türemiş Sözcük

ÇALIŞMA-6b

Sevgili Öğrencim,

Senden **Kelime Hazinesi** etkinliği boyunca öğrendiğin türemiş kelimelerin de içinde geçtiği bu hikayeyi tamamlamanı istiyorum.

.....

Ahmet babası gibi denizci olmak istiyordu. Bir sabah herkesten habersiz babasının gemisiyle denize açıldı.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

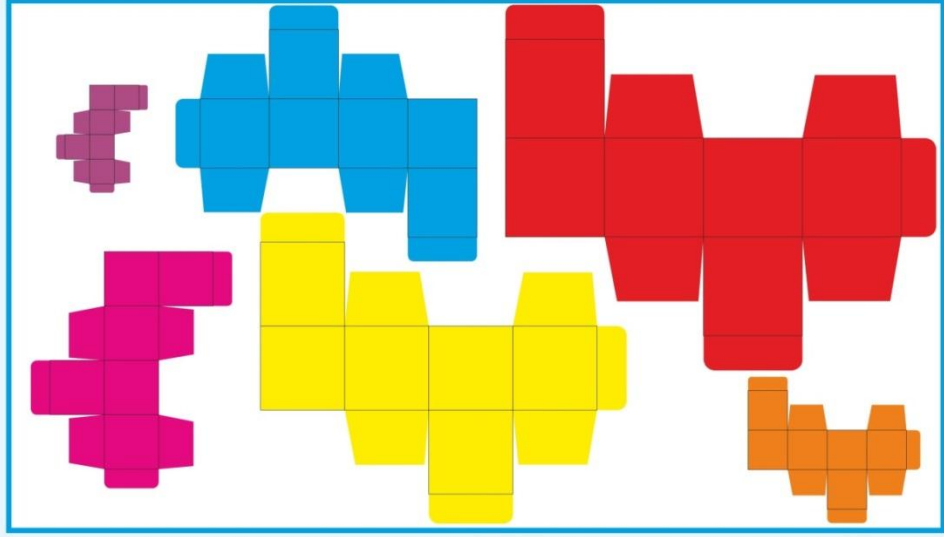
.....

UYGULAMA RESİMLERİ

SÜRPRİZ KELİMELER

**MATERYAL
RESİMLERİ**

SÜRPRİZ KELİMELER

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : 5 adet iç içe geçecek büyüklükte renkli küp açılabilir kutu. Kelime ve kavram kartları, Çalışma-7 Formu, Çalışma-7a Formu, Çalışma -7b Formu

SÜREÇ

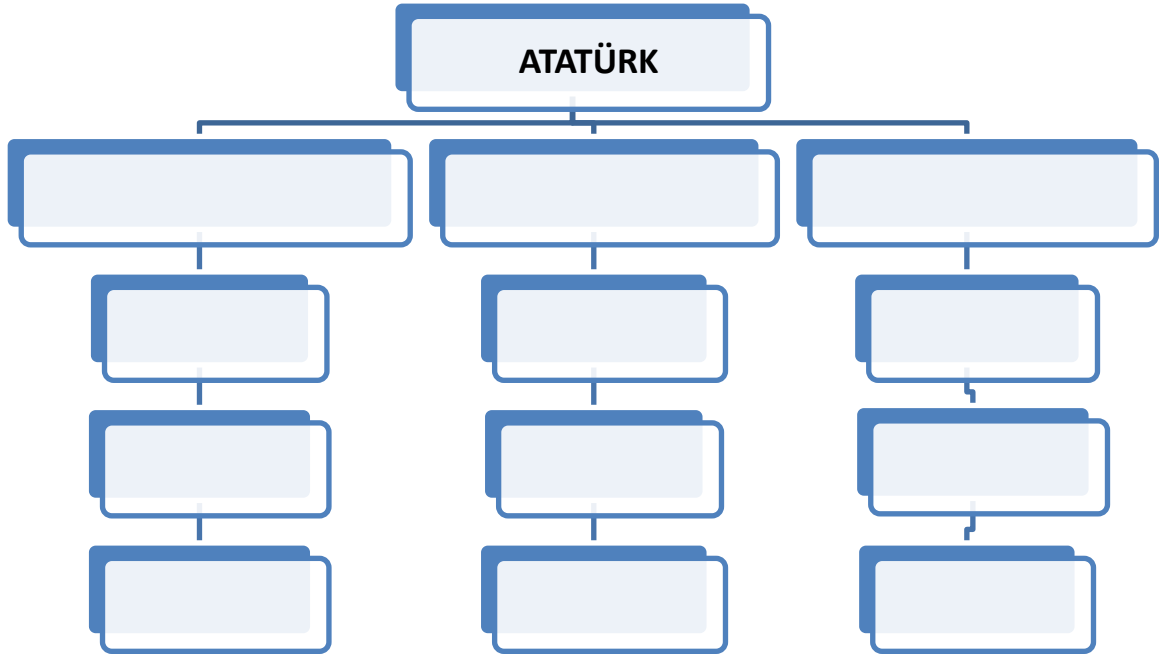
Bir konu belirlenir. İstenen sayıda çağrışım kelimesi veya kavramı kadar küpler içine geçecek boyutta olmalıdır. Hazırlanan sarmal küpler farklı renklerde olabilir. Öğrencilere konu başlığı olan küp ile ilgili kelimelerin bulunduğu kutuların iç içe geçtiği açıklaması yapılır. Her bulunan kelime veya kavramın Çalışma-7 Formunun A bölümüne aşama aşama kaydetmeleri gerektiği öğrencilere hatırlatılır. En dıştaki küpün üzerindeki konu başlığı okunur ve öğrenciler forma kaydeder. Daha sonra gönüllü bir öğrenci seçilir ve ikinci küpü çıkarması sağlanır. Öğrenci başlığı sesli okur öğrenciler forma kaydeder. Alt başlıkları da kutudan çıkartır ve gösterir. İşlemler son kutuya kadar devam eder ve form tüm sınıfça doldurulur. Çalışmanın sonunda B bölümündeki şiir çalışması yapılır. 2. ders saatinde ise ikilemeleri oluşturan kelimeleri gönüllü öğrenciler küpten ayrı ayrı seçer ve sınıfça ikilemeler oluşturulur ve Çalışma Formu-7a öğrenciler tarafından doldurulur. Anlamları tahmin edilir forma kaydedilir. Çalışma Formu-7b de yer alan hikaye çalışması ile etkinlik tamamlanır.

DEĞERLENDİRME

Çalışma 7 Formu , Çalışma-7a Formu, Çalışma -7b Formu uygulanır.

ÇALIŞMA-7

A-Aşağıda bulunan kavram haritasını *Sürpriz Kelimeler* etkinliği boyunca öğretmeninizin yardımı ile doldurunuz.

B-Sevgili Öğrencim, senden *ATATÜRK* konulu bir şiir yazmanı istiyorum. Şiirini yazarken yukarıda bulunan kavram haritasındaki kelimeleri de kullanabilirsin.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ÇALIŞMA-7a

İKİLEMELER

Dilimizde anlamı pekiştirmek için kullanılan ve aynı türden sözcüklerin yinelenmesiyle oluşan söz öbekleri *ikilemeler*dir.

İkilemeler güzel güzel, ışıl ışıl gibi aynı sözcüklerin yinelenmesiyle yazılı ve sözlü anlatımda ifadelerimizi güçlendirmek için kullanılır.

İkilemeler; iyi kötü,düşe kalka gibi zıt anlamlı sözcüklerin birleşmesi ile de yapılabilir.Aşağıdaki cümleleri inceleyelim. Anlamlarını tahmin edelim. Sınıfça tartışalım.

Köyümüzde dere *şırıl şırıl* akıyordu.

Minik kedi sütünü *lıkır lıkır* içti.

Gezide *ayrı ayrı* otobüslere bindik.

Dişlerimi fırçaladıktan sonra *piril piril* parladı.

Arkadaşım *gıcır gıcır* ayakkabılarıyla sınıfa girdi.

Sinemada *kıkır kıkır* gülerken görevli bizi uyardı.

Kelebekler *renk renk*çuşuyordu.

Yaşlı adam *sinirli sinirli* yanımdan geçti.

UYGULAMA RESİMLERİ

KELİME ÇARKI

KELİME ÇARKI

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : Kelime Çarkı,yıldızkartları,kelimekartları,sembolik hediyeler

SÜREÇ

Hedef kelimeler belirlenir.Çark için kelime anlamlarının olduğu kart hazırlanır.Çarka yerleştirilir. Gönüllü öğrencinin çarkı çevirmesi sağlanır.Öğrencinin anlamı okuyup kelimeyi tahmin etmesi sağlanır. Öğrenciler her doğru cevap için 1 yıldız kartı kazanır. En fazla yıldız karta sahip olan öğrenci oyunu birincilikle bitirir. Sınıfça alkışlanır.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-8 Formu ve Çalışma-8a Formu uygulanır.

ÇALIŞMA-8

Aşağıda karışık verilen kelimeleri inceleyiniz. **KELİME ÇARKI** etkinliğindeki kelimeleri anlamları ile eşleştiriniz.

1	Döşeme, divan gibi yerlere serilen, genellikle desenli, kalın, kıl veya yün dokuma	kalabalık	
2	Batı Uygarlığında,halkı yöneten tek güç, erkek yönetici	kavak	
3	Kırlangıçgillerden, geniş gagalı, çatal kuyruklu, ince uzun kanatlı, küçük göçebe kuş.	gösterişli	
4	Üzerine yatak konulup yatılan tahta veya metal ev eşyası	kilim	
5	Engelleme veya incinme karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi, kızgınlık,	bağımsızlık	
6	Göçmen topluluğu veya bu topluluğun yerleştiği yer.	kürsü	
7	Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğu	gövde	
8	Gıda; fizik, kimya, biyoloji, elektrik, elektronik,teknik ve sosyal alanlarda uzmanlaşmış, belli bir eğitim görmüş kimse	kral	
9	Görkemli,heybetli olan.	trafik	
10	Kalabalığa karşı konuşma yapanların önünde bulunan yüksekçe yer.	öfke	
11	Bağımsız olma durumu, istiklal	koloni	
12	Çabuk ve kolay kavrayan	dalgın	
13	Söğütgillerden ,boyu bazı türlerinde 30-40 metreye kadar çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç	kırlangıç	
14	Ulaşım yollarında bulunan taşıt ve yayaların tümü	karyola	
15	Ağaç ve bitkilerin dallarının dışında kalan ana bölümü	mühendis	
16	Çevresinde olup bitenleri fark edemeyecek kadar düşünceye dalan	zeki	

UYGULAMA RESİMLERİ

DEYİM DEYİP GEÇME

MATERYAL RESİMLERİ

DEYİM DEYİP GEÇME

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : Deyim zarfları

SÜREÇ

Resim yeteneği olan ve gönüllü bir öğrenciye seçilen 4 hedef deyim önceden çizdirilir. Her deyim karikatürü bir zarfın arka yüzüne yapıştırılır.İçine ise deyim anlamı konur. Gönüllü öğrenciler gruplara ayrılır. İlk grup masanın üzerindeki deyim zarflarından birini seçer. 15dk. Süre verilir ve zarfın üzerinde bulunan deyim sınıfı canlandırmaları istenir. Tahtaya 4 deyim yanında 3 deyim çeldirici olarak asılır. Canlandırmanın sonunda tahtadaki deyimlerden hangisi olabileceği sınıfça tartışılır.Bulunan deyim Çalışma-9 formuna kaydedilir.Deyim anlamları canlandırmalardan yola çıkılarak ve gerekli ipuçları ile(Bağlamdan hareketle deyim anlamını tahmin edebilecekleri cümleler verilebilir) bulunur ve forma kaydedilir. Son olarak her öğrenci istediği bir deyim seçer ve onun hikayesini yazar.

DEĞERLENDİRME

Çalışma-9a Formu ve Çalışma-9b Formu uygulanır.

ÇALIŞMA-9

DEYİM DEYİP GEÇME etkinliği boyunca arkadaşlarınızın canlandıracağı deyimleri izledikten sonra deyim resimlerinin altına yazınız. Daha sonra deyim anlamlarının ne olabileceğini arkadaşlarınızla tartışınız.

Deyim:

Anlamı:

Deyim:

Anlamı:

Deyim:

Anlamı:

Deyim:

Anlamı:

ÇALIŞMA-9a

Kalıplaşmış sözler genellikle gerçek anlamlarının dışında kullanılır. Bu kalıplaşmış sözler **deyim**lerdir. Deyimleri günlük konuşmalarımızda ifadelerimizi güçlendirmek için kullanabiliriz.

A. Aşağıdaki deyimleri okuyalım. Anlamlarını inceleyelim.

DEYİM

ANLAMI

yerinden fırlamak	oturulan yerden hızla kalkmak
hesap sormak	bir konuda açıklama istemek

Ağacım metninde geçen cümleleri inceleyiniz. Anlamlarını düşününüz.

- Engin sevinçle yerinden fırladı.
deyim
- Ağaç kendisinden hesap soruyordu.
deyim

B. Ağacım metninde geçen diğer deyimleri de bulalım ve deyimler ve atasözleri sözlüğünden anlamlarına bakalım.

DEYİM

ANLAMI

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

**UYGULAMA
RESİMLERİ**

ZIT KARDEŞLER

ZIT KARDEŞLER

ECE

Ece boylu ve
benisidir. Ğzetleri kaskları
 dir. Saçları ise
kahverengidir. Elinde renkli
bir çantası var. Resiminde
yanağında bir ben görünüyön.

MELTEM

Ece boylu ve
benisidir. Ğzetleri kaskları
 dir. Saçları ise
kahverengidir. Elinde renkli
bir çantası var. Resiminde
yanağında bir ben görünüyön.

Boşluklarda Uygulanacak Kartlar

uzun	kısa	büyük	küçük	koyu
açık	güzel	çirkin	siyah	beyaz
sağ	sol	ince	kalın	

**MATERYAL
RESİMLERİ**

ZIT KARDEŞLER

DERS : Türkçe

SINIF : 3

SÜRE : 40+40dk.

ARAÇ-GEREÇLER : Mektup, Zıt Kardeşler Panosu, Ece ve Meltem'in karikatürleri,alıŐma-10 Formu, alıŐma-10a Formu, alıŐma-10b Formu

SÜREÇ

Çalışma-10 Formu ile zıt anlamlı kelimeler ile ilgili 2. Sınıf kazanımları kısaca hatırlatılır. Hazırlanan Zıt Kardeşler Panosu tahtaya asılır. Daha sonra zıt anlamlı kelimelerden oluşturularak hazırlanan mektup sınıfa okunur. Öğrencilerden alıŐma-10a Formunu okunan mektuptaki bilgilere göre doldurmaları istenir. Mektubun sonunda karikatürler öğrencilere gösterilir ve hangisinin Ece olabileceği sorulur. Tahtadaki ğrenci tablodaki doğru yere Ece 'nin karikatürünü yapıştırır.Daha sonra zıt özelliklere sahip Meltem'in karikatürü asılır ve öğrencilerden görsele bakarak Meltem'in özelliklerini zıt anlamlı kelimelerle ifade etmeleri istenir.Formdaki boşluklar zıt anlamlı kelimeler ile doldurulur etkinlik tamamlanır.

DEğERLENDİRME

Çalışma-10b Formu,alıŐma-10c Formu uygulanır.

ÇALIŞMA-10

A-Aşağıdaki resimleri inceleyelim aralarındaki ilişki ne olabilir görmeye çalışalım.

kısa çocuk

uzun çocuk

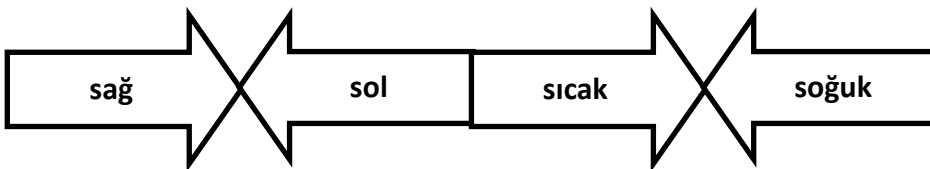
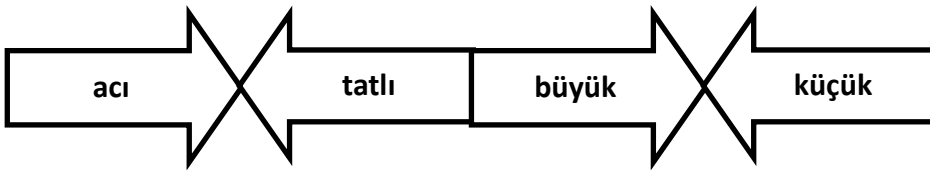
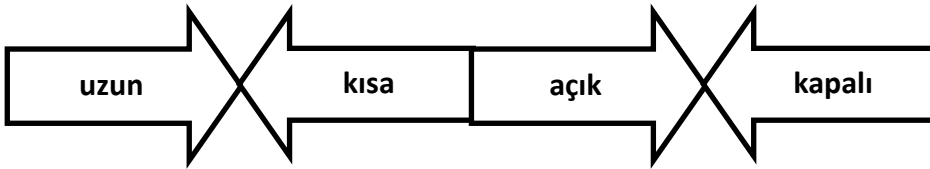
büyük kuş

küçük kuş

Varlıkları anlatan kelimelerin anlam bakımından birbirinin zıttı olduğuna dikkat ediniz.

Anlam bakımından birbirine **zıt(karşıt)** olan kelimeler **zıt anlamlı kelimelerdir**.

B- Zıt anlamlı kelimelerin bazıları şunlardır.

ÇALIŞMA-10a

Sevgili Öğrencim,

Aşağıdaki metni okumanı ve **ZIT KARDEŞLER** etkinliği boyunca aşağıdaki tabloları metindeki bilgilere göre doldurmanı istiyorum.

ZIT KARDEŞLER

Mektup arkadaşım Ece son mektubunda kardeşiyle bir resmini göndermiş. Ben Ece'yi daha önce hiç görmedim. Bana kendini tarif etmiş. **Uzun** boylu ve **güzel** olan kendisiymiş. Gözleri **büyük** kaşları **ince**ymiş. Saçları ise **koyu** kahverengiymiş. Elinde **siyah** renkli bir çantası varmış. Resimde **sağ** yanağında bir ben görünüyor. Kardeşi Meltem ise tam zıt özelliklere sahipmiş. Acaba hangisi Ece hangisi Meltem bana yardımcı olur musunuz?

ECE	MELTEM
Eceboylu vebirisidir. Gözleri.....kaşları.....dir. Saçları ise.....kahverengidir.Elinderenkli bir çantası var. Resimde.....yanağında bir ben görünüyor.	Meltem.....boyluve.....birisidir. Gözleri.....kaşları.....dir. Saçları ise.....kahverengidir.Elinderenkli bir çantası var. Resimde.....yanağında bir ben görünüyor.

ÇALIŞMA-10b

Aşağıda karışık verilen kelimeleri zıt anlamlılar oyunu boyunca *zıt anlamlı*ları ile eşleştirelim aynı renklere boyayalım.

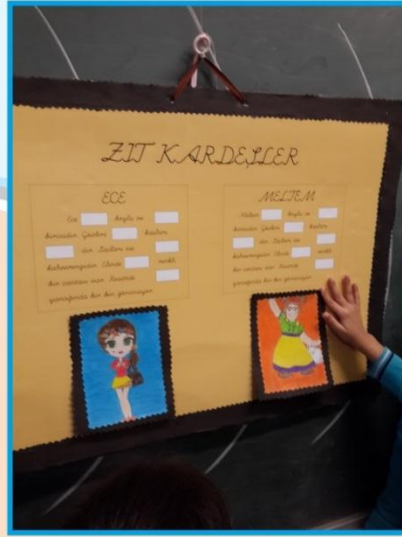
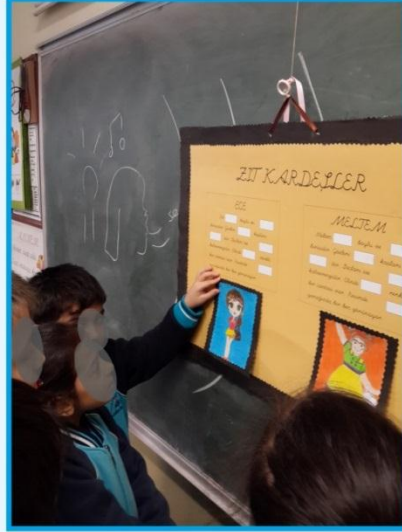

ÇALIŞMA-10c

Sevgili Öğrencim,

Bir mektup arkadaşın olduğunu hayal etmeni ve mektubunda önce kendini tanıtp sonra yaşadığın yeri arkadaşına tarif etmeni istiyorum.

UYGULAMA RESİMLERİ

EK F Ön Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan Kelimeler Listesi

Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık
1.	bir	190	314.	*alper	3	627.	duyuru	1
2.	ve	108	315.	*anâ	3	628.	edin-	1
3.	sonra	106	316.	*arda	3	629.	eğer	1
4.	çok	87	317.	*ayşegül	3	630.	eğlenceli	1
5.	var	80	318.	*ensa	3	631.	ejderha	1
6.	ben	78	319.	*malatya	3	632.	ekmek	1
7.	git-	76	320.	*yasemin	3	633.	elle-	1
8.	o	70	321.	abla	2	634.	elma	1
9.	gel-	69	322.	acık-	2	635.	esmer	1
10.	da(de)	67	323.	açık	2	636.	eşya	1
11.	gün	62	324.	adeta	2	637.	fabrikacı	1
12.	ol-	61	325.	adım	2	638.	findıklık	1
13.	ev	56	326.	akşam	2	639.	fırtına	1
14.	arkadaş	55	327.	anaokulu	2	640.	fikir	1
15.	de-	50	328.	anlat-	2	641.	flamingo	1
16.	ama	48	329.	asker	2	642.	fok+balığı	1
17.	en(zarf)	48	330.	ay(yıl)	2	643.	gazete	1
18.	bu	44	331.	ayı	2	644.	geliştir-	1
19.	sev-	39	332.	azıcık	2	645.	geliştiril-	1
20.	güzel	38	333.	bahçe	2	646.	geniş	1
21.	çocuk	37	334.	balon	2	647.	gittikçe	1
22.	ki	35	335.	banyo	2	648.	görüntü	1
23.	yap-	35	336.	bardak	2	649.	göster-	1
24.	yer	31	337.	baş	2	650.	gözlüklü	1
25.	burun	27	338.	başka	2	651.	güçsüz	1
26.	çık-	27	339.	bazen	2	652.	gül-	1
27.	ülke	27	340.	bembeyaz	2	653.	hadise	1
28.	al-	26	341.	bilezik	2	654.	halat	1
29.	biz	26	342.	bilgi	2	655.	hamak	1
30.	yemek(aş)	26	343.	birbiri	2	656.	hapis	1
31.	anne	25	344.	birden	2	657.	hapset-	1
32.	oyna-	24	345.	birey	2	658.	hayat	1

Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık
33.	araba	23	346.	borçlu	2	659.	hazırlık	1
34.	gir-	23	347.	bugün	2	660.	hazne	1
35.	şey	23	348.	burası	2	661.	hem	1
36.	gör-	22	349.	can	2	662.	heyecan	1
37.	iste-	22	350.	cevapla-	2	663.	heyecanlı	1
38.	oda	22	351.	cidden	2	664.	hızlan-	1
39.	ye-	22	352.	çağır-	2	665.	hızlıca	1
40.	gibi	20	353.	çalılık	2	666.	ısır-	1
41.	iyi	20	354.	çarp-	2	667.	ıslat-	1
42.	orada	20	355.	çarpışan+a raba	2	668.	ışık	1
43.	yan	20	356.	çaydanlık	2	669.	iki+yüz+kırk	1
44.	bin-	19	357.	çek-	2	670.	ixsir	1
45.	her	17	358.	çıkır-	2	671.	ileri	1
46.	kar(yağış)	17	359.	çizgi	2	672.	illa	1
47.	kardeş	17	360.	çizil-	2	673.	imdat	1
48.	yok	17	361.	dal(ağaç)	2	674.	inan-	1
49.	baba	16	362.	dal-	2	675.	inek	1
50.	daha	16	363.	dalga	2	676.	ipek	1
51.	hemen	16	364.	dayı	2	677.	iyileş-	1
52.	renk	16	365.	değer	2	678.	iyileştir-	1
53.	üst	16	366.	değiştir-	2	679.	izin+ver-	1
54.	ad(isim)	15	367.	denil-	2	680.	jeton	1
55.	herkes	15	368.	derin	2	681.	*jetpack	1
56.	iç	15	369.	dev	2	682.	jimnastik	1
57.	için	15	370.	dış	2	683.	kabul+et-	1
58.	bak-	14	371.	dışarı	2	684.	kaç	1
59.	deniz	14	372.	dinozor	2	685.	kafes	1
60.	hiç	14	373.	doktor	2	686.	kahve	1
61.	zaman	14	374.	dokun-	2	687.	kalabalık	1
62.	dede	13	375.	dolaş-	2	688.	kalın	1
63.	dön-	13	376.	dondurucu	2	689.	kan	1
64.	gez-	13	377.	dost	2	690.	kapat-	1
65.	son	13	378.	doy-	2	691.	kapkaranlık	1

Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık
66.	şeker	13	379.	döşen-	2	692.	kararsız	1
67.	artık	12	380.	düzgün	2	693.	kare	1
68.	çikolata	12	381.	eğlence	2	694.	karşılaş-	1
69.	diye	12	382.	elbise	2	695.	kart	1
70.	hep	12	383.	emin	2	696.	kaş	1
71.	iki	12	384.	es-	2	697.	kaya	1
72.	kitap	12	385.	et	2	698.	kaydırak	1
73.	oyun	12	386.	etraf	2	699.	kes-	1
74.	yani	12	387.	farklı	2	700.	kez	1
75.	yaşa-	12	388.	festival	2	701.	kılıç	1
76.	yol	12	389.	film	2	702.	kırıl-	1
77.	geç-	11	390.	fotoğraf+ç ektir-	2	703.	kısa	1
78.	kendi	11	391.	geçir-	2	704.	kış	1
79.	tane	11	392.	geçmiş gelmiş+geç	2	705.	kız+kardeş	1
80.	adam	10	393.	miş	2	706.	kil	1
81.	bana	10	394.	gerçek	2	707.	kimse	1
82.	götür-	10	395.	getir-	2	708.	kişilik	1
83.	kadar	10	396.	gezdir-	2	709.	kol	1
84.	siz	10	397.	gıda	2	710.	konuşma	1
85.	bebek	9	398.	gizli	2	711.	koridor	1
86.	çünkü	9	399.	gönder-	2	712.	koş-	1
87.	dağ	9	400.	görüş-	2	713.	koşu koyu+kahver	1
88.	eğlen-	9	401.	gösteri	2	714.	engi	1
89.	ise	9	402.	gül	2	715.	köprü	1
90.	kaç-	9	403.	havalı	2	716.	kucak	1
91.	keci	9	404.	hayal	2	717.	kuğu	1
92.	kız	9	405.	hayvan	2	718.	kumanda	1
93.	mı(mi mu)	9	406.	hazırlan-	2	719.	kurtul-	1
94.	ona onlar(zami	9	407.	hediye	2	720.	kurul-	1
95.	r)	9	408.	hiçbir	2	721.	kutu	1
96.	otur-	9	409.	içeri	2	722.	kuyumcu	1
97.	renkli	9	410.	ilerle-	2	723.	küçüklük	1

Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık
98.	*barbie	9	411.	ilkbahar	2	724.	küçült-	1
99.	bit-	8	412.	kadın	2	725.	küs-	1
100.	fazla	8	413.	kaldır-	2	726.	maaş	1
101.	geri	8	414.	kapla-	2	727.	macera	1
102.	göz	8	415.	kelime	2	728.	maç	1
103.	ile	8	416.	kemik	2	729.	mağaza	1
104.	kahraman	8	417.	kişi	2	730.	makyaj	1
105.	kal-	8	418.	konu	2	731.	mancınık	1
106.	koku	8	419.	konuş-	2	732.	matematik	1
107.	kork-	8	420.	kovala-	2	733.	meğerse	1
108.	ne	8	421.	kral	2	734.	memnun	1
109.	saat	8	422.	krem	2	735.	merdiven	1
110.	şaşır-	8	423.	kulak	2	736.	merkez	1
111.	tut-	8	424.	kule	2	737.	meşhur	1
112.	yatak	8	425.	kullan-	2	738.	metre	1
113.	*can	8	426.	kumbara	2	739.	meyve	1
114.	aile	7	427.	kuyruk	2	740.	mide	1
115.	at-	7	428.	küçük	2	741.	mimarlık	1
116.	başla-	7	429.	lavabo	2	742.	minnacık	1
117.	el(organ) hayvanat+	7	430.	maalesef	2	743.	misal	1
118.	bahçesi	7	431.	mağara	2	744.	miyavla-	1
119.	ilk	7	432.	makarna	2	745.	modelli	1
120.	insan	7	433.	mantar	2	746.	mont	1
121.	işte	7	434.	martı	2	747.	möö(ünlem)	1
122.	kahverengi	7	435.	masa	2	748.	mucit	1
123.	kırmızı	7	436.	merhaba	2	749.	mutluluk	1
124.	kötü	7	437.	mesela	2	750.	neden	1
125.	miş(güzel)	7	438.	midilli	2	751.	nerede	1
126.	okul	7	439.	minik	2	752.	neşe	1
127.	öğren-	7	440.	mor	2	753.	olay	1
128.	sarı	7	441.	nefes	2	754.	ondan	1
129.	uç-	7	442.	niye	2	755.	organ	1
130.	yüz-	7	443.	numara	2	756.	ortak	1

Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık
131.	abi	6	444.	okçu	2	757.	otogar	1
132.	aç-	6	445.	oku-	2	758.	otuz	1
133.	beş	6	446.	olabil-	2	759.	ödev	1
134.	biraz	6	447.	oluş-	2	760.	önem	1
135.	bir+sürü	6	448.	orta	2	761.	pamuk	1
136.	çiz-	6	449.	otobüs	2	762.	para	1
137.	değil	6	450.	otopark	2	763.	paraşüt	1
138.	gezi	6	451.	öbür	2	764.	parçala-	1
139.	in-	6	452.	ön	2	765.	parfüm	1
140.	iş	6	453.	öt-	2	766.	parla-	1
141.	kapan-	6	454.	özel	2	767.	pastane	1
142.	kapı	6	455.	park	2	768.	pelikan	1
143.	kokla-	6	456.	parmak	2	769.	penguen	1
144.	kuzen	6	457.	pasta	2	770.	pilot	1
145.	oraya	6	458.	resmi	2	771.	pis	1
146.	öykü	6	459.	rüya	2	772.	piş-	1
147.	pazar	6	460.	sağ+ol-	2	773.	pişman+ol-	1
148.	sabah	6	461.	sahil	2	774.	plazma	1
149.	saç	6	462.	sal-	2	775.	polis	1
150.	sor-	6	463.	saldır-	2	776.	rahatla-	1
151.	su	6	464.	salla-	2	777.	rampa	1
152.	tam	6	465.	sanki	2	778.	rehber	1
153.	ten	6	466.	saray	2	779.	rengarenk	1
154.	teyze	6	467.	savaşçı	2	780.	renksiz	1
155.	yat-	6	468.	serin	2	781.	roket	1
156.	zor	6	469.	sevin-	2	782.	röportaj	1
157.	*kemal	6	470.	sıcak	2	783.	saç-	1
158.	*kerim	6	471.	sıkıl-	2	784.	sakız	1
159.	*mert	6	472.	siyah	2	785.	sakin	1
160.	anı	5	473.	sorun	2	786.	salata	1
161.	anneanne	5	474.	söz+ver-	2	787.	sallan-	1
162.	beri	5	475.	sürpriz	2	788.	salon	1
163.	birisi	5	476.	şarkı	2	789.	sana	1
164.	birlikte	5	477.	şaşkınlık	2	790.	sandıklı	1

Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık
165.	bulut	5	478.	tarif+et-	2	791.	sarsıl-	1
166.	büyüyünce	5	479.	tat	2	792.	sebze	1
167.	doğ-	5	480.	tatıl	2	793.	seç-	1
168.	dur-	5	481.	tatlı	2	794.	sel	1
169.	düş-	5	482.	tavşan	2	795.	servis	1
170.	fabrika	5	483.	tavuk	2	796.	sevgili	1
171.	gemi	5	484.	tek	2	797.	sıraya+gir-	1
172.	geyik	5	485.	televizyon	2	798.	sıra+arkadaşı	1
173.	hala(akrab a)	5	486.	terk+et-	2	799.	sıra+ol-	1
174.	hedef	5	487.	tren	2	800.	sırt	1
175.	karar+ver-	5	488.	tuvalet	2	801.	simit	1
176.	koy-	5	489.	tüm	2	802.	sofra	1
177.	köy	5	490.	uyku	2	803.	soğuk	1
178.	kurtar-	5	491.	üretil-	2	804.	sohbet+et-	1
179.	maymun	5	492.	üzere	2	805.	sokak	1
180.	orman	5	493.	vahşi	2	806.	sol	1
181.	parti	5	494.	var-	2	807.	sonraki	1
182.	sen	5	495.	vazgeçebil-	2	808.	söndür-	1
183.	ses	5	496.	vazo	2	809.	söz	1
184.	sıra	5	497.	yağ-	2	810.	sözcük	1
185.	tamam	5	498.	yakın	2	811.	su+aygırı	1
186.	top	5	499.	yala-	2	812.	süre	1
187.	unutama-	5	500.	yan-	2	813.	sürü	1
188.	unutma-	5	501.	yangın	2	814.	süs	1
189.	ver-	5	502.	yapıl-	2	815.	süsleme	1
190.	yaş(ömür)	5	503.	yapıştır-	2	816.	süslü	1
191.	yenge	5	504.	yaz-	2	817.	süt	1
192.	yeni	5	505.	ya+da	2	818.	şaka	1
193.	*peribacala rı	5	506.	yılan	2	819.	şaşkın	1
194.	alabil-	4	507.	yukarı	2	820.	şehir	1
195.	alışveriş	4	508.	yürü-	2	821.	şekil	1
196.	altı	4	509.	yüzey	2	822.	şık	1
197.	amca	4	510.	zümrüt	2	823.	şirin	1

Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık
198.	aslında	4	511.	*ali	2	824.	tabak	1
199.	aşağı	4	512.	*balık+kız	2	825.	tabi	1
200.	atla-	4	513.	*chocolate	2	826.	tabiat	1
201.	babaanne	4	514.	*irem	2	827.	tahmin+et-	1
202.	bağır-	4	515.	*kedi+kız	2	828.	tahta	1
203.	beraber	4	516.	*kurt+kız	2	829.	tanıdık	1
204.	bil-	4	517.	*leyla	2	830.	tanıt-	1
205.	buz	4	518.	*medine	2	831.	taraf	1
206.	canavar	4	519.	*nevşehir	2	832.	tarih	1
207.	çiçek	4	520.	*piknik+pa rk	2	833.	tebrik+et-	1
208.	çöp	4	521.	*polonezk öy	2	834.	tekrar	1
209.	ders	4	522.	*sanem	2	835.	teleferik	1
210.	doğru	4	523.	*trabzon	2	836.	temizle-	1
211.	dolap	4	524.	*vampir+k ız	2	837.	temiz+tut-	1
212.	dört	4	525.	aa(ünlem)	1	838.	tepe	1
213.	dünya	4	526.	acayip	1	839.	tercih+et-	1
214.	düşün-	4	527.	acele	1	840.	tespih	1
215.	ebele-	4	528.	acemice	1	841.	tıkla-	1
216.	evet	4	529.	aç	1	842.	tırman-	1
217.	hadi(ünlem)	4	530.	açık+kahve rengi	1	843.	tırmanıl-	1
218.	hava	4	531.	ada	1	844.	timsah	1
219.	hazırla-	4	532.	adlı	1	845.	toparlan-	1
220.	hızlı	4	533.	ağır	1	846.	toz	1
221.	iç-	4	534.	ak	1	847.	turist	1
222.	isim	4	535.	akıl	1	848.	tuzak	1
223.	kahvaltı	4	536.	akıllı	1	849.	tünel tüyleri+ürper	1
224.	karın	4	537.	alışkanlık	1	850.	-	1
225.	kay-	4	538.	an(lâhza)	1	851.	uç	1
226.	koltuk	4	539.	anlatıl-	1	852.	uçaklı	1
227.	köpek	4	540.	arka	1	853.	uçurtma	1
228.	kuş	4	541.	art-	1	854.	uğulda-	1
229.	ok	4	542.	artist	1	855.	umursamazlı	1

Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık
230.	on	4	543.	askerlik	1	856.	utanç	1
231.	oyuncak	4	544.	ateş	1	857.	uzak	1
232.	öğretmen	4	545.	aynı	1	858.	üç+yüz	1
233.	önce	4	546.	az	1	859.	ünlü	1
234.	öyle	4	547.	bahset-	1	860.	üret-	1
235.	pembe	4	548.	bak	1	861.	üşü-	1
236.	piknik	4	549.	basit	1	862.	vapur	1
237.	pişir-	4	550.	başarılı	1	863.	varlık	1
238.	sefer	4	551.	başkası	1	864.	ve+benzeri	1
239.	süper	4	552.	bayıl-	1	865.	veril-	1
240.	sür-	4	553.	bayrak	1	866.	yakışıklı	1
241.	şöyle	4	554.	beğen-	1	867.	yapı	1
242.	taş	4	555.	bekle-	1	868.	yaptır-	1
243.	teşekkür+e t-	4	556.	belki	1	869.	yardım	1
244.	üzül-	4	557.	bence	1	870.	yarım	1
245.	yine	4	558.	beşikli	1	871.	yaş(zaman)	1
246.	*burak	4	559.	bıldırıcın	1	872.	yaşasın	1
247.	*buz+devri	4	560.	bırak-	1	873.	yavaş	1
248.	*kaan	4	561.	bileklik	1	874.	yazı(nesir)	1
249.	*kahraman	4	562.	bilgisayar	1	875.	yedi	1
250.	*olaf	4	563.	bilimsel	1	876.	yedir-	1
251.	ağaç	3	564.	bina	1	877.	yel	1
252.	ağız	3	565.	birçok	1	878.	yepyeni	1
253.	ak-	3	566.	biri	1	879.	yeşil	1
254.	alış-	3	567.	bir+yandan	1	880.	yet-	1
255.	altın	3	568.	bitir-	1	881.	yetişkin	1
256.	arada	3	569.	boğaz	1	882.	yıka-	1
257.	aslan	3	570.	bomboş	1	883.	yıl	1
258.	ayakkabı	3	571.	boş	1	884.	yirmi+dokuz	1
259.	ayna	3	572.	bot	1	885.	yiyecek	1
260.	balık	3	573.	boy(uzunlu k)	1	886.	yok+et-	1
261.	benze-	3	574.	boya-	1	887.	yorgun	1

Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık
262.	beyaz	3	575.	boz	1	888.	yorul-	1
263.	bul-	3	576.	böyle	1	889.	yumuşacak yuppi(ünlem)	1
264.	bu+yüzden	3	577.	bulan-	1	890.	yut-	1
265.	çeşitli	3	578.	bulun-	1	891.	yuva	1
266.	değişik	3	579.	burada	1	892.	yük	1
267.	deve	3	580.	buraya	1	893.	yüz(çehre)	1
268.	düşür-	3	581.	bütün	1	894.	zorluk	1
269.	erken	3	582.	büyücü	1	895.	*amtkabir	1
270.	eski	3	583.	büyüdükçe	1	896.	*bağcılar	1
271.	et-	3	584.	büyük	1	897.	*baran	1
272.	giy- güneş(gök bilimi)	3	585.	büyülü	1	898.	*barış	1
273.	hayali	3	586.	cam	1	899.	*betül	1
274.	hepsi	3	587.	canım	1	900.	*candy	1
275.	hırsız	3	588.	canlan-	1	901.	*çağlayan	1
276.	hisset-	3	589.	canlı	1	902.	*didem	1
277.	işçi	3	590.	ceket	1	903.	*dilek	1
278.	kale	3	591.	cemre	1	904.	*ebrar	1
279.	kalk-	3	592.	çabucak	1	905.	*ecrin	1
280.	keçi	3	593.	çal-	1	906.	*elektrik+kız	1
281.	kek	3	594.	çalı	1	907.	*elif	1
282.	kıyafet	3	595.	çalış-	1	908.	*esra	1
283.	kız-	3	596.	çalıştır-	1	909.	*everastınha *eyfel+kules	1
284.	kum	3	597.	çanak	1	910.	i	1
285.	lunapark	3	598.	çapraz	1	911.	*fransa	1
286.	mangal	3	599.	çekil-	1	912.	*garip	1
287.	meslek	3	600.	çıkarm	1	913.	*güneşli	1
288.	mutfak	3	601.	çita	1	914.	*hakime	1
289.	mutlu	3	602.	çit	1	915.	*halil	1
290.	müze	3	603.	çizim	1	916.	*harun	1
291.	nasıl	3	604.	çömlek	1	917.	*hümeyra	1
292.	nefes+al-	3	605.	daire	1	918.	*iki+e	1
293.	neyse	3	606.	dans+et-	1	919.	*ingilizce	1
294.			607.	dayan-	1	920.		

Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık	Sıra	Kelimeler	Sıklık
295.	oradan	3	608.	değerli	1	921.	*istanbul	1
296.	öğle	3	609.	devam+et-	1	922.	*kapalı+çarşı	1
297.	parça	3	610.	diğer	1	923.	*kas+adam	1
298.	sahip	3	611.	diklen-	1	924.	*kerim	1
299.	sınıf	3	612.	dil	1	925.	*kerimcan *kocasinan+ merkez+mah	1
300.	sonsuz	3	613.	doğa	1	926.	allesi	1
301.	söyle-	3	614.	doğrusu	1	927.	*mars	1
302.	spor	3	615.	doğum	1	928.	*mısır *mısır+pira	1
303.	şelale	3	616.	dokuz	1	929.	midi *monster+hi	1
304.	şimdi	3	617.	dolaşabil-	1	930.	gt	1
305.	tanış-	3	618.	dolu(xboş)	1	931.	*nurdan *okumuş+ap	1
306.	uçak	3	619.	dolu(yağış)	1	932.	artmanı *oyun+kons	1
307.	umursa-	3	620.	domuz	1	933.	olu	1
308.	uyan-	3	621.	dostluk	1	934.	*paris *pirinç+soka	1
309.	uyu-	3	622.	döner	1	935.	k	1
310.	uzun	3	623.	dönerci	1	936.	*pitbull	1
311.	üç	3	624.	durak	1	937.	*uçan+balon	1
312.	yavru	3	625.	duy-	1	938.	*üsküdar	1
313.	yaz	3	626.	duyu	1			

Ek G Son Test Kompozisyon Uygulamalarında Kullanılan Kelimeler Listesi

Sıra	Kelime	Sıklık	Sıra	Kelime	Sıklık
1.	bir	205	45.	kahraman	23
2.	ve	170	46.	*ayça	23
3.	o	117	47.	hiç	22
4.	ol-	109	48.	ora	22
5.	sonra	108	49.	kral	21
6.	ben	99	50.	pembe	21
7.	git-	92	51.	ad(isim)	20
8.	da(de)	89	52.	al-	20
9.	ev	83	53.	burun	20
10.	çok	82	54.	hep	20
11.	arkadaş	76	55.	zaman	20
12.	gel-	75	56.	öğretmen	19
13.	var	65	57.	geç-	18
14.	de-	61	58.	okul	18
15.	ama	57	59.	yan	18
16.	en(zarf)	52	60.	*nehir	18
17.	anne	48	61.	baba	17
18.	bu	48	62.	bak-	17
19.	çocuk	44	63.	bin-	17
21.	sev-	41	64.	biraz	17
22.	yap-	38	65.	ver-	17
23.	gün	36	66.	dön-	16
24.	yer	35	67.	ne	16
25.	ülke	34	68.	iki	15
26.	gör-	32	69.	oyun	15
27.	şey	32	70.	yaşa-	15
28.	için	31	71.	daha	14
29.	kadar	30	72.	dünya	14
30.	yemek(aş)	29	73.	herkes	14
31.	çık-	28	74.	oda	14
32.	hemen	28	75.	başla-	13
33.	iyi	28	76.	gelecek	13
34.	oyna-	27	77.	kal-	13
35.	renk	27	78.	kapı	13
36.	biz	26	79.	kardeş	13
37.	iste-	26	80.	ya	13
38.	sonsuz	26	81.	ye-	13
39.	güzel	25	82.	bana	12
40.	insan	25	83.	bil-	12
41.	mutlu	25	84.	gir-	12
42.	ki	24	85.	hedef	12
43.	araba	23	86.	ile	12
44.	her	23	87.	meslek	12

Sıra	Kelime	Sıklık	Sıra	Kelime	Sıklık
88.	sınıf	12	133.	saat	8
89.	yol	12	134.	siz	8
90.	biri	11	135.	şu	8
91.	et-	11	136.	üç	8
92.	kendi	11	137.	adam	7
93.	köy	11	138.	ağla-	7
94.	otobüs	11	139.	boy(uzunluk)	7
95.	son	11	140.	dek	7
96.	unut-	11	141.	deniz	7
97.	yok	11	142.	doktor	7
98.	*berk	11	143.	dürüst	7
99.	anneanne	10	144.	el(organ)	7
100.	bazen	10	145.	hem	7
101.	çünkü	10	146.	kalk-	7
102.	ders	10	147.	kız	7
103.	dışarı	10	148.	mı(mi mu)	7
104.	söyle-	10	149.	noel+baba	7
105.	yeşil	10	150.	orada	7
106.	yine	10	151.	otur-	7
107.	abla	9	152.	oyuncak	7
108.	artık	9	153.	sevil-	7
109.	bebek	9	154.	yaş(ömür)	7
110.	çalış-	9	155.	*pembe	7
111.	gez-	9	156.	aile	6
112.	giyin-	9	157.	aşama	6
113.	hediye	9	158.	bekle-	6
114.	kale	9	159.	beraber	6
115.	kar(yağış)	9	160.	bile	6
116.	kişi	9	161.	birinci	6
117.	kuzen	9	162.	büyük	6
118.	su	9	163.	davran-	6
119.	teyze	9	164.	doğum+günü	6
120.	yeni	9	165.	göz	6
121.	yüz(çehre)	9	166.	hayal	6
122.	zeki	9	167.	ise	6
123.	*medine	9	168.	kıyafet	6
124.	dede	8	169.	kitap	6
125.	diye	8	170.	küçük	6
126.	durum	8	171.	o+yüzden	6
127.	gemi	8	172.	öğren-	6
128.	iç	8	173.	pazar	6
129.	ikinci	8	174.	sabah	6
130.	ilk	8	175.	senin	6
131.	iş	8	176.	şekil	6
132.	macera	8	177.	şelale	6

Sıra	Kelime	Sıklık
178.	uç-(havada)	6
179.	uyu-	6
180.	üçüncü	6
181.	üzül-	6
182.	yani	6
183.	yardıms sever	6
184.	yastık	6
185.	yatak	6
186.	yaz-	6
187.	yıka-	6
188.	yıl	6
189.	*arda	6
190.	acil	5
191.	akıllı	5
192.	akşam	5
193.	anla-	5
194.	anlat-	5
195.	at-	5
196.	ayrıl-	5
197.	birlikte	5
198.	bit-	5
199.	bitir-	5
200.	bütün	5
201.	çal-	5
202.	çalışma	5
203.	değil	5
204.	doğru	5
205.	dur-	5
206.	geri+dön-	5
207.	gibi	5
208.	götür-	5
209.	hayalî	5
210.	hem+de	5
211.	izle-	5
212.	kırmızı	5
213.	konuş-	5
214.	kuş	5
215.	müthiş	5
216.	nasıl	5
217.	oku-	5
218.	oradan	5
219.	öbür	5
220.	ön	5
221.	park	5
222.	pasta	5

Sıra	Kelime	Sıklık
223.	renkli	5
224.	resim	5
225.	sor-	5
226.	süper	5
227.	tabiat	5
228.	tamam	5
229.	turuncu	5
230.	üst	5
231.	yakın	5
232.	yüz-	5
233.	ziyaret	5
234.	*batın	5
235.	*sema	5
236.	aa(ünlem)	4
237.	aç-	4
238.	ahır	4
239.	ana+sınıfı	4
240.	anı	4
241.	aslında	4
242.	bilgi	4
243.	birisi	4
244.	bitki	4
245.	bunlar	4
246.	büyü-	4
247.	canavar	4
248.	cüce	4
249.	çağır-	4
250.	çöp	4
251.	din+don(ünlem)	4
252.	dolaş-	4
253.	dolma	4
254.	dost	4
255.	düş-	4
256.	eşya	4
257.	evet	4
258.	gezme	4
259.	giy-	4
260.	gizemli	4
261.	hafta	4
262.	hangi	4
263.	hazırla-	4
264.	heyecanlan-	4
265.	kadın	4
266.	kalem	4
267.	kay-	4

Sıra	Kelime	Sıklık	Sıra	Kelime	Sıklık
268.	köpek	4	313.	bileklik	3
269.	kötü	4	314.	bilgisayar	3
270.	kullan-	4	315.	bina	3
271.	merhaba	4	316.	birbiri	3
272.	mutluluk	4	317.	böyle	3
273.	müze	4	318.	cm	3
274.	oraya	4	319.	çalışkan	3
275.	öğrenci	4	320.	çanta	3
276.	öğret-	4	321.	çıkart-	3
277.	önce	4	322.	dana	3
278.	özellik	4	323.	dayı	3
279.	puan	4	324.	dolu(xboş)	3
280.	sahip	4	325.	düşün-	3
281.	sallan-	4	326.	düşünce	3
282.	sanki	4	327.	düş(rüya)	3
283.	sen	4	328.	eğlen-	3
284.	şimdi	4	329.	etraf	3
285.	tak-	4	330.	garip	3
286.	televizyon	4	331.	gerçek	3
287.	topla-	4	332.	gerek-	3
288.	tut-	4	333.	getir-	3
289.	türlü	4	334.	gezi	3
290.	uyan-	4	335.	gökkuşağı	3
291.	var-	4	336.	görev	3
292.	yat-	4	337.	hala(akraba)	3
293.	yenge	4	338.	harf	3
294.	yorul-	4	339.	hatta	3
295.	*ahmet	4	340.	hava	3
296.	*istanbul	4	341.	havuz	3
297.	*mert	4	342.	hayat(yaşam)	3
298.	*sude	4	343.	hayvan	3
299.	*zeynep	4	344.	hâl(durum)	3
300.	ak-	3	345.	hepsi	3
301.	akıl	3	346.	hırsız	3
302.	altı	3	347.	içeri	3
303.	an(lâhza)	3	348.	işte	3
304.	asla	3	349.	iyimser	3
305.	aslan	3	350.	kaç-	3
306.	at(hayvan)	3	351.	kahvaltı	3
307.	ay	3	352.	karar	3
308.	aynı	3	353.	kartal	3
309.	bahçe	3	354.	kendisi	3
310.	balık	3	355.	kılavuz	3
311.	bas-	3	356.	kimse	3
312.	bazısı	3	357.	koku	3

Sıra	Kelime	Sıklık
358.	komşu	3
359.	kraliçe	3
360.	kurtar-	3
361.	neşeli	3
362.	neyse	3
363.	olmaz	3
364.	on	3
365.	orası	3
366.	öp-	3
367.	öyle	3
368.	pislik	3
369.	rahat	3
370.	rahatça	3
371.	rehber	3
372.	rüya	3
373.	saçlı	3
374.	sadece	3
375.	salıncak	3
376.	salon	3
377.	sayfa	3
378.	saygılı	3
379.	sayıl-	3
380.	sevin-	3
381.	seyret-	3
382.	sınav	3
383.	siyah	3
384.	sürpriz	3
385.	tabi	3
386.	ten	3
387.	toplum	3
388.	tuvalet	3
389.	uzak	3
390.	üniversite	3
391.	ürk-	3
392.	vakit	3
393.	veya	3
394.	yaklaş-	3
395.	yara-	3
396.	yardım	3
397.	yaşasın	3
398.	yaşlan-	3
399.	yavru	3
400.	yuvarlan-	3
401.	zil	3
402.	*alper	3

Sıra	Kelime	Sıklık
403.	*başak	3
404.	*seda	3
405.	*sivas	3
406.	*yunanca	3
407.	*yusuf	3
408.	açıl-	2
409.	adım+at-	2
410.	ağız	2
411.	alt	2
412.	ara-	2
413.	araştır-	2
414.	aska	2
415.	atla-	2
416.	avukat	2
417.	ay(yıl)	2
418.	babaanne	2
419.	bahset-	2
420.	başak	2
421.	başka	2
422.	başkası	2
423.	bazı	2
424.	belki	2
425.	bırak-	2
426.	birden	2
427.	boya	2
428.	boyunca	2
429.	bugün	2
430.	bul-	2
431.	burada	2
432.	cihan	2
433.	çabuk	2
434.	çiz-	2
435.	çizgi+film	2
436.	dal-	2
437.	dere	2
438.	diğer	2
439.	dilek	2
440.	dinle-	2
441.	diş	2
442.	dokuz	2
443.	dört	2
444.	duy-	2
445.	düşman	2
446.	düzenli	2
447.	erkenden	2

Sıra	Kelime	Sıklık	Sıra	Kelime	Sıklık
448.	ertesi	2	493.	köprü	2
449.	esrarengiz	2	494.	körebe	2
450.	ezberle-	2	495.	kulübe	2
451.	fırçala-	2	496.	kur-	2
452.	fırsat	2	497.	kürsü	2
453.	gece	2	498.	mağara	2
454.	geçir-	2	499.	makine	2
455.	geliş-	2	500.	mavi	2
456.	gezebil-	2	501.	mektep	2
457.	gibi+ol-	2	502.	meyve	2
458.	giriş	2	503.	mutfak	2
459.	gül-	2	504.	mutsuz	2
460.	güvenilir	2	505.	mükemmel	2
461.	güzellik	2	506.	nereden	2
462.	hayvanat+bahçesi	2	507.	niçin	2
463.	hep+beraber	2	508.	öt-	2
464.	heyecan	2	509.	parla-	2
465.	heykel	2	510.	patla-	2
466.	hızlı	2	511.	peş(arka)	2
467.	hikaye	2	512.	pilav	2
468.	huy	2	513.	planlı	2
469.	ışınlan-	2	514.	rastla-	2
470.	içir-	2	515.	sarı-	2
471.	iksir	2	516.	savaş-	2
472.	ilerle-	2	517.	*sedat	2
473.	ilgilen-	2	518.	ses	2
474.	inan-	2	519.	sev-	2
475.	inek	2	520.	sevinç	2
476.	kader	2	521.	seviye	2
477.	kahverengi	2	522.	sıcak	2
478.	kapan-	2	523.	sivil	2
479.	karanlık	2	524.	sol	2
480.	kat	2	525.	söndür-	2
481.	kazan-	2	526.	söz	2
482.	kek	2	527.	sürdür-	2
483.	kelime	2	528.	sürü	2
484.	kesin	2	529.	şaka	2
485.	kızak	2	530.	şeker	2
486.	kitaplık	2	531.	şöyle	2
487.	kok-	2	532.	tamirci	2
488.	kokla-	2	533.	tane	2
489.	koltuk	2	534.	tanı-	2
490.	komik	2	535.	tanış-	2
491.	koş-	2	536.	taraf	2
492.	koyul-	2	537.	taş	2

Sıra	Kelime	Sıklık
538.	tatlı	2
539.	tek	2
540.	tekrar	2
541.	temiz	2
542.	ten	2
543.	tertemiz	2
544.	teşekkür+et-	2
545.	uç-(yükselmek)	2
546.	uçurum	2
547.	uzun	2
548.	varlık	2
549.	yağ-	2
550.	yan-	2
551.	yanak	2
552.	yanlış	2
553.	yaprak	2
554.	yararlan-	2
555.	yardımlaş-	2
556.	yarı	2
557.	yarım	2
558.	yaşam	2
559.	yaşayabil-	2
560.	yazı(nesir)	2
561.	yol+göster-	2
562.	yüksek	2
563.	yürü-	2
564.	yüzünden	2
565.	zaten	2
566.	zıpla-	2
567.	ziyafet	2
568.	zorluk	2
569.	*ayça+hatice+gül	2
570.	*ayşegül	2
571.	*ayşegül+çakıcı	2
572.	*burak	2
573.	*bursa	2
574.	*can	2
575.	*elif	2
576.	*giresun	2
577.	*gökay	2
578.	*hümeysra+asya	2
579.	*kayseri	2
580.	*poyraz	2
581.	*sedat	2
582.	*türkiye	2

Sıra	Kelime	Sıklık
583.	*üsküdar	2
584.	acaba	1
585.	açıkla-	1
586.	açıklama	1
587.	ada-	1
588.	adalet	1
589.	adeta	1
590.	affet-	1
591.	ağabey	1
592.	ağaç	1
593.	akraba	1
594.	alabil-	1
595.	alarm	1
596.	alfa	1
597.	alış-	1
598.	alışveriş	1
599.	altı+buçuk	1
600.	amca	1
601.	ana+okulu	1
602.	anlam	1
603.	anlatabil-	1
604.	anlayabil-	1
605.	apartman	1
606.	araç	1
607.	aslanlı	1
608.	atlat-(argo)	1
609.	avize	1
610.	ayak	1
611.	ayakkabılık	1
612.	aydınlık	1
613.	ayır-	1
614.	ayrıca	1
615.	ayy(ünlem)	1
616.	az	1
617.	bağımsız	1
618.	bağır-	1
619.	bağla-	1
620.	bakım	1
621.	bakraç	1
622.	bal	1
623.	banyo	1
624.	baraj	1
625.	baş	1
626.	başar-	1
627.	başarabil-	1

Sıra	Kelime	Sıklık	Sıra	Kelime	Sıklık
628.	başbakan	1	673.	çikolata	1
629.	başvurabil-	1	674.	çoğu	1
630.	bataklık	1	675.	çorba	1
631.	baykuş	1	676.	çözül-	1
632.	bayram	1	677.	çubuk	1
633.	bayramlaş-	1	678.	dağ	1
634.	beğen-	1	679.	dalgın	1
635.	belirgin	1	680.	dalgınlık	1
636.	bence	1	681.	dayanama-	1
637.	benze-	1	682.	değ-(karşılık)	1
638.	beri	1	683.	değiş-	1
639.	berraklaş-	1	684.	değiştir-	1
640.	besle-	1	685.	denge	1
641.	beyaz	1	686.	detaylı	1
642.	biber	1	687.	devam	1
643.	bilgelik	1	688.	deyim	1
644.	bin-	1	689.	diken	1
645.	bindir-	1	690.	dikkat	1
646.	birazcık	1	691.	dilek+dile-	1
647.	birleşim	1	692.	dinozor	1
648.	bomba	1	693.	direkt	1
649.	boş	1	694.	diyar	1
650.	bozul-	1	695.	doğur-	1
651.	böbürlen-	1	696.	doktorluk	1
652.	börek	1	697.	doldur-	1
653.	böylelikle	1	698.	domates	1
654.	bulanık	1	699.	don	1
655.	bu+yüzden	1	700.	dondurma	1
656.	camii	1	701.	dostça	1
657.	canım	1	702.	dökül-	1
658.	cetvel	1	703.	döndür-	1
659.	cevap	1	704.	dördüncü	1
660.	coş-	1	705.	*dört+e	1
661.	çabucak	1	706.	durabil-	1
662.	çakal	1	707.	duvar	1
663.	çalıştır-	1	708.	duygulandır-	1
664.	çaresizce	1	709.	duyuru	1
665.	çatışma	1	710.	dümdüz	1
666.	çay(içecek)	1	711.	düş	1
667.	çayır	1	712.	düşebil-	1
668.	çek(belge)	1	713.	düzelt	1
669.	çeşme	1	714.	düzgün	1
670.	çevre	1	715.	eğlence	1
671.	çıkart-	1	716.	eğlendir-	1
672.	çiçek	1	717.	eldiven	1

Sıra	Kelime	Sıklık
718.	emek	1
719.	emin+ol-	1
720.	enişte	1
721.	enteresan	1
722.	eri-	1
723.	erkek	1
724.	erkence	1
725.	eski	1
726.	esmer	1
727.	etkinlik	1
728.	evcil	1
729.	evvel	1
730.	fakir	1
731.	fazla	1
732.	fırıl-	1
733.	fikir	1
734.	fikir+üret-	1
735.	film	1
736.	fiziksel	1
737.	fotoğraf+çektir-	1
738.	galiba	1
739.	geç	1
740.	gerçekleş-	1
741.	gerçekleştiril-	1
742.	gerçekten	1
743.	geri+al-	1
744.	geri+çekil-	1
745.	geri+kal-	1
746.	gezdir-	1
747.	gibi+yap-	1
748.	giriş+kapısı	1
749.	giyindir-	1
750.	gizlice	1
751.	gönder-	1
752.	göre	1
753.	görüş-	1
754.	göster-	1
755.	gözetle-	1
756.	gözlemle-	1
757.	gözük-	1
758.	güç(kuvvet)	1
759.	güz	1
760.	güzelce	1
761.	hadi(ünlem)	1
762.	hangisi	1

Sıra	Kelime	Sıklık
763.	hasta	1
764.	hasta+ol-	1
765.	hata	1
766.	hayat+boyu	1
767.	hayat(canlı)	1
768.	haydi(ünlem)	1
769.	hayranlık	1
770.	hazırlan-	1
771.	hazırlıklı	1
772.	hemencecik	1
773.	herhalde	1
774.	her+gün	1
775.	heyecanlı	1
776.	hiçbir	1
777.	hissedebil-	1
778.	hitit	1
779.	hoca	1
780.	ısın-	1
781.	ısıt-	1
782.	içerisi	1
783.	ifade	1
784.	ihtiyaç	1
785.	iki+bin+otuz+üç	1
786.	ilet-	1
787.	ilgi	1
788.	ilgili	1
789.	ilkbahar	1
790.	imkansız	1
791.	imzala-	1
792.	in-	1
793.	iniş	1
794.	inşaat	1
795.	isim	1
796.	isimli	1
797.	iskelet	1
798.	itfaiye	1
799.	itfaiyeci	1
800.	iyileş-	1
801.	iyileştir-	1
802.	izin	1
803.	izlettir-	1
804.	kabul+et-	1
805.	kaç	1
806.	kalbur	1
807.	kaldır-	1

Sıra	Kelime	Sıklık	Sıra	Kelime	Sıklık
808.	kalp	1	853.	kumral	1
809.	kalpli	1	854.	kurabiye	1
810.	kanat	1	855.	kütüphane	1
811.	kapalı	1	856.	lacivert	1
812.	kapat-	1	857.	lastik	1
813.	karar-	1	858.	lütfen	1
814.	karşıla-	1	859.	maç	1
815.	karşılaş-	1	860.	madalya	1
816.	kartopu	1	861.	makarna	1
817.	kas	1	862.	mana	1
818.	kask	1	863.	marangoz	1
819.	katı	1	864.	market	1
820.	kavak	1	865.	masa	1
821.	kavga	1	866.	merdiven	1
822.	kaybet-	1	867.	mertçe	1
823.	kaydırak	1	868.	mesaj	1
824.	kaynak	1	869.	mesela	1
825.	kazandır-	1	870.	metrobüs	1
826.	keder	1	871.	mevsim	1
827.	keci	1	872.	midilli	1
828.	kelebek	1	873.	mini	1
829.	kent	1	874.	misafir	1
830.	kere	1	875.	modacılık	1
831.	kesil-	1	876.	müdahale+et-	1
832.	kır-	1	877.	müsait	1
833.	kısa	1	878.	müzik	1
834.	kısacası	1	879.	nadide	1
835.	kısır	1	880.	namaz	1
836.	kibar	1	881.	nasıl+olsa	1
837.	kilim	1	882.	nazik	1
838.	kim	1	883.	neden	1
839.	kirli	1	884.	nefes	1
840.	kişisel	1	885.	nefis	1
841.	kolay	1	886.	nesil	1
842.	konu	1	887.	neşe	1
843.	kork-	1	888.	neşelen-	1
844.	koş-	1	889.	ne+de+olsa	1
845.	koşabil-	1	890.	niye	1
846.	kovala-	1	891.	normal	1
847.	koy-	1	892.	not	1
848.	koyu+kahverengi	1	893.	numara	1
849.	köfte	1	894.	odalı	1
850.	kötülük	1	895.	oğul	1
851.	kraker	1	896.	okut-	1
852.	kule	1	897.	okuyabil-	1

Sıra	Kelime	Sıklık
898.	olay	1
899.	on+iki	1
900.	orta	1
901.	ortaokul	1
902.	otogar	1
903.	otuz	1
904.	ödül	1
905.	öğle	1
906.	öğrenim	1
907.	öğretebil-	1
908.	öğretmenlik	1
909.	öldür-	1
910.	ömür	1
911.	önder	1
912.	örnek	1
913.	öte	1
914.	özen	1
915.	özle-	1
916.	pankart	1
917.	papağan	1
918.	para	1
919.	parlama	1
920.	pelerin	1
921.	peynir	1
922.	piknik	1
923.	pişir-	1
924.	pizza	1
925.	plan	1
926.	planlılık	1
927.	poğaç	1
928.	polis	1
929.	poşet	1
930.	proje	1
931.	rehberlik	1
932.	renksiz	1
933.	saadetli	1
934.	saç	1
935.	sadık	1
936.	sağ(xsol)	1
937.	sahip+ol-	1
938.	sakin	1
939.	sakinleştir-	1
940.	saman	1
941.	sana	1
942.	santimetre	1

Sıra	Kelime	Sıklık
943.	sarar-	1
944.	saray	1
945.	sarı	1
946.	sarsıl-	1
947.	satranç	1
948.	sebze	1
949.	seç-	1
950.	sefer	1
951.	sehpa	1
952.	sel	1
953.	senden	1
954.	sene	1
955.	servis	1
956.	ses+dalgası	1
957.	sevinçli	1
958.	seyahat	1
959.	sıcakla-	1
960.	sık-	1
961.	sıkıl-	1
962.	sıra	1
963.	simit	1
964.	sinema	1
965.	sofra	1
966.	soğu-	1
967.	soğuk	1
968.	sohbet+et-	1
969.	somurtkan	1
970.	sorumluluk	1
971.	soyadı	1
972.	sözel	1
973.	söz+ver-	1
974.	stajyer	1
975.	sulh	1
976.	sun-	1
977.	sür-	1
978.	süre	1
979.	süt	1
980.	şans	1
981.	şaşır-	1
982.	şehir	1
983.	şekerleme	1
984.	şerit	1
985.	şifalı	1
986.	şimdilik	1
987.	şömine	1

Sıra	Kelime	Sıklık	Sıra	Kelime	Sıklık
988.	ta	1	1033.	uyandır-	1
989.	taç	1	1034.	uyku	1
990.	takıl-	1	1035.	üret-	1
991.	takıl-(argo)	1	1036.	ürkek	1
992.	talebe	1	1037.	üz-	1
993.	tam	1	1038.	üzeri	1
994.	tamir	1	1039.	üzgün	1
995.	tanın-	1	1040.	üzüntü	1
996.	tanıştır-	1	1041.	vaka	1
997.	tasvir+et-	1	1042.	valiz	1
998.	taşı-	1	1043.	veda	1
999.	tatil	1	1044.	vefat+et-	1
1000.	tatlı+dil	1	1045.	veri	1
1001.	tavşan	1	1046.	veril-	1
1002.	tecrübeli	1	1047.	verili	1
1003.	teknoloji	1	1048.	vur-	1
1004.	telaş	1	1049.	yabancı	1
1005.	tembih	1	1050.	yağmur	1
1006.	tembihle-	1	1051.	yak-	1
1007.	tencere	1	1052.	yakala-	1
1008.	teneffüs	1	1053.	yalan	1
1009.	tepeye	1	1054.	yangın	1
1010.	tercih+et-	1	1055.	yapabil-	1
1011.	ters	1	1056.	yapıl-	1
1012.	teşekkür	1	1057.	yaptır-	1
1013.	tiyatro	1	1058.	yaptırabil-	1
1014.	top	1	1059.	yaramaz	1
1015.	toparlan-	1	1060.	yaramazlık	1
1016.	toplu	1	1061.	yardımcı+ol-	1
1017.	topluluk	1	1062.	yarın	1
1018.	tur	1	1063.	yatabil-	1
1019.	turunculaş-	1	1064.	yayıl-	1
1020.	tüm	1	1065.	yazık	1
1021.	tür	1	1066.	yedi	1
1022.	uçabil-	1	1067.	yenilik	1
1023.	uçak	1	1068.	yerleştir-	1
1024.	uçurt-	1	1069.	yer+çekimi	1
1025.	uçuş-	1	1070.	yetenek	1
1026.	ulus	1	1071.	yeterince	1
1027.	um-	1	1072.	yığın	1
1028.	umursama-	1	1073.	yirmi	1
1029.	uslu	1	1074.	yitir-	1
1030.	usta	1	1075.	yoksa	1
1031.	utan-	1	1076.	yolculuk	1
1032.	utanç	1	1077.	yol+al-	1

Sıra	Kelime	Sıklık
1078.	yönet-	1
1079.	yukarı	1
1080.	yunus	1
1081.	yürekli	1
1082.	yüz(sayı)	1
1083.	zannet-	1
1084.	zarar	1
1085.	zengin	1
1086.	zeytin	1
1087.	ziyafet+çek-	1
1088.	zor	1
1089.	zorla	1
1090.	zorlan-	1
1091.	*asya	1
1092.	*bağcılar	1
1093.	*berkay	1
1094.	*can	1
1095.	*ece	1
1096.	*eda	1
1097.	*fahrettin	1
1098.	*gülden	1

Sıra	Kelime	Sıklık
1099.	*hazal	1
1100.	*kaan	1
1101.	*kemal	1
1102.	*kirazlı+mahallesi	1
1103.	*minel+erdoğan	1
1104.	*minopolis	1
1105.	*mustafa	1
1106.	*mustafa+kemal	1
1107.	*orhan+semih	1
1108.	*ömer	1
1109.	*rüzgar+melih	1
1110.	*selma	1
1111.	*semanur	1
1112.	*serpil+öğretmen	1
1113.	*sevnur	1
1114.	*umut+sokak	1
1115.	*üç+e	1
1116.	*yeliz	1
1117.	*yiğit	1
1118.	*yunanistan	1
1119.	*yusuf+emre+uzun	1

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411/44/2693544
Konu: Araştırma İzni

11/03/2015

Sayın: Serpil DEMİRCİ

İlgi: a) 26.02.2015 tarihli dilekçe.

b) Valilik Makamının 10.03.2015 tarih ve 2660132 sayılı oluru.

"İlkokul 3. Sınıflarda hedef Söz Varlığının Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma" konulu tezinize dair araştırma çalışmanız hakkındaki ilgi (a) dilekçeniz ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması**, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılmasını, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

Murat ADALI
Şube Müdürü

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Serpil DEMİRCİ

Doğum Tarihi ve Yeri: 04.04.1979 Bakırköy

E-posta: serpil_demirci@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU:

Lisans:Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü

Yüksek Lisans:İstanbul Aydın Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

- Milli Eğitim Bakanlığı Bağcılar Nevin Mehmet Bilginer İlkokulu Sınıf Öğretmenliği (2005-2008)
- Milli Eğitim Bakanlığı Bağcılar Vali Cahit Bayar İlkokulu Sınıf Öğretmenliği (2008-2015)
- MEB Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi Çalışmaları (2008-2009)
(Birinci Sınıfa Başlayan Öğrenci Velilerine DestekEğitimi Projesi)
- MEB Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi Çalışmaları (2009-2010)
(Sosyal Yönden Yetersiz Öğrencilerin Özgüven Eğitimi Projesi)
- MEB Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi Çalışmaları (2011-2012)
(Geç Öğrenme Destek Eğitimi Projesi)
- AR-GE “2015-2019 Stratejik Plan Hazırlama Eğitimi”